
Kyrkomötet Kyrkostyrelsens skrivelse 2012:5

Strukturfrågor

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 14 juni 2012

Anders Wejryd

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen föreslås ändringar i kyrkoordningen med anledning av Strukturutredningens betänkande. Ändringarna berör den lokala nivåns organisation och innebär i huvudsak följande.

- På den lokala nivån ska finnas församlingar med kyrkofullmäktige som beslutande organ och kyrkoråd som verkställande organ. Alternativt kan församlingar tillsammans bilda ett pastorat som då har kyrkofullmäktige som beslutande och kyrkoråd som verkställande organ.
- Församlingar som ingår i ett pastorat har som styrelse församlingsråd som utses av kyrkofullmäktige. Valbarheten till församlingsråden gäller hela pastoratet.
- Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion.
- Det ska inte längre finnas några flerpastoratssamfälligheter. De flerpastoratssamfälligheter som finns den 1 januari 2014 blir då pastorat. Göteborgs kyrkliga samfällighet får dock finnas kvar under en övergångsperiod på två år.
- Det görs ett förtydligande med innebörden att stiftens tillsyn omfattar även förvaltningen i församlingar och pastorat.

Kyrkostyrelsen avser att tillsätta utredningar rörande samverkansmöjligheter för begravningsverksamheten, kontraktens ställning och uppgifter, domprostens ställning m.m., det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnaderna samt utjämningsystemet.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut	4
Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	4
Andra avdelningen: Församlingarna.....	4
2 kap. Församlingens uppdrag	5
3 kap. Kyrkofullmäktige.....	7
4 kap. Kyrkoråd och församlingsråd.....	12
5 kap. Kyrkoherden.....	16
6 kap. Stiftets uppdrag	16
7 kap. Stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och nämnderna	17
8 kap. Biskopen	20
9 kap. Domkapitlet	22
11 kap. Kyrkomötet	24
12 kap. Kyrkostyrelsen.....	25
16 kap. Svenska kyrkans överklagandenämnd	26
17 kap. Gudstjänstliv	27
18 kap. Gudstjänstböcker	28
20 kap. Nattvard.....	28
22 kap. Konfirmation.....	29
23 kap. Vigsel och välsignelsehandlingar	29
24 kap. Begravning.....	30
26 kap. Sändnings- och mottagningshandlingar	30
29 kap. Kyrkotillhörighet.....	31
33 kap. Kyrkans förtroendevalda	31
34 kap. Kyrkans anställda.....	35
Åttonde avdelningen: Församlingstillhörighet och indelning.....	37
35 kap. Församlingstillhörighet.....	37
36 kap. Indelningsenheter.....	38
37 kap. Ändringar i indelningen.....	39
38 kap. Direkta val.....	44
40 kap. Kyrkobyggnader.....	59
41 kap. Upplåtelse av kyrka	60
42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar	60
43 kap. Kollekt	62
44 kap. Ekonomisk utjämning	63
46 kap. Prästlönetillgångar och annan ändamålsbestämd egendom.....	63
47 kap. Ekonomisk förvaltning för församlingar och <i>samfälligheter</i>	64
47 kap. Ekonomisk förvaltning för församlingar och <i>pastorat</i>	64
48 kap. Revision <i>för</i> församlingar och <i>samfälligheter</i>	65
48 kap. Revision och granskning av församlingar och <i>samfälligheter</i>	66
48 kap. Revision och granskning av församlingar och <i>pastorat</i>	66
53 kap. Offentlighet för handlingar.....	68
56 kap. Kyrkobokföring och andra register	68
57 kap. Tillsyn.....	68

1 Bakgrund.....	75	KsSkr 2012:5
2 Inledning	79	
3 Den lokala nivån	80	
4 Stiftsuppgifter	118	
5 Administrativ samverkan	124	
6 Övriga förslag	127	
10 Kyrkoordiningskommentarer	127	
Åttonde avdelningen.....	143	
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll	161	

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att andra avdelningen ska upphöra att gälla,

dels att 37 och 42 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 8 kap. 21 §, 36 kap. 3 §, 38 kap. 9–12¹ och 67 §§, 47 kap. 12 och 13 §§ samt 48 kap. 5 §² ska upphöra att gälla och att rubrikerna före 38 kap. 9–12 och 67 §§ och 47 kap. 12 § ska utgå,

dels att rubriken före 41 kap. 4 § ska placeras före den nya 41 kap. 3 a §,

dels att 48 kap. 6 § ska betecknas 48 kap. 5 § och 48 kap. 7 § ska betecknas 48 kap. 6 §³,

dels att 6 kap. 4 §, 7 kap. 6, 8, 11, 14 och 15 §§, 8 kap. 2, 13–14 a, 16–17, 20 och 23 §§, 9 kap. 1 och 2, 2 c, 7 och 8 samt 12 §§, 11 kap. 8 a och 14 §§, 12 kap. 3 a och 12–13 a §§, 16 kap. 2 §, 17 kap. 3 och 6–9 §§, 18 kap. 6 §, 20 kap. 6 §, 24 kap. 4 §, 26 kap. 3 §, 29 kap. 6 §, 33 kap. 2, 4–6 och 9–11 §§, 34 kap. 2, 6, 12 och 16 §§, 35 kap. 10 §, 36 kap. 1 och 2 samt 4–6 §§, 38 kap. 3–5, 7 och 8, 21–26, 33 och 34, 48, 50, 53, 56, 59, 63, 65, 69–71, 88 och 90–92 §§, 40 kap. 2, 4, 7 och 8 §§, 43 kap. 6 och 7 §§, 44 kap. 1 och 7 a §§, 46 kap. 2 §, 47 kap. 1 §, 48 kap. 1 och 4 §§, 53 kap. 12 §, 56 kap. 7 §, 57 kap. 1, 5–10 och 20 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna före 7 kap. 6, 14 och 15 §§, 38 kap. 8, 62, 64, 66, 69–71 §§ och 57 kap. 1 § samt rubrikerna till 47 och 48 kap. ska ha följande lydelse,

dels att inledningarna till 17 och 26 kap. samt till åttonde avdelningen ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny andra avdelning, nya 37 och 42 kap., fem nya paragrafer, 7 kap. 14 a §, 22 kap. 2 a §, 23 kap. 1 a §, 24 kap. 1 a §, och 41 kap. 3 a §, och nya rubriker före 7 kap. 14 a §, 23 kap. 1 a §, samt 24 kap. 1 a och 4 §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

*Föreslagen lydelse*⁴

Andra avdelningen: Församlingarna

Inledning

Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Denna är den primära enheten inom kyrkan. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som

¹ Beslutet att 38 kap. 11 § ska upphöra att gälla avser paragrafen i dess lydelse enligt SvKB 2011:6.

² Beslutet att 48 kap. 5 § ska upphöra att gälla avser paragrafen i dess lydelse enligt SvKB 2011:2.

³ Dessa ändringar av beteckningar avser de två paragraferna enligt SvKB 2011:2 som träder i kraft den 1 jan. 2013.

⁴ I högerspalten har även de ändringar som kyrkostyrelsen föreslår i årets övriga kyrkomötesskrivelser tagits med.

församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.

KsSkr 2012:5

Svenska kyrkan har en rikstäckande indelning i territoriella församlingar som pastorala områden. Församlingen är samtidigt en gemenskap av de människor som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område. Det finns även icke-territoriella församlingar. Flera församlingar kan samverka i ett pastorat.

Församlingen har lokal självstyrelse men är samtidigt en del av ett stift och Svenska kyrkan som trossamfund. Delaktigheten i de döptas och troendes allmänna prästadöme förenar alla i församlingen, vigda och icke vigda. Alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Den demokratiska organisationen och kyrkans ämbete eller vigningstjänst har gemensamt ansvar för att bedriva en verksamhet i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. För varje församling finns ett kyrkoråd eller ett församlingsråd som församlingens styrelse och en kyrkoherde med ansvar för ledning, samordning och tillsyn.

Kyrkans verksamhet bärs således organisatoriskt upp såväl av alla kyrkotillhörigas, och särskilt de förtroendevaldas, ansvarstagande inom den demokratiska organisationen som av ansvarstagandet hos dem som är vigda till uppdragen inom kyrkans vigningstjänst. Det är inte två helt skilda former av ansvar. De förtroendevalda och andra som tillhör kyrkan har tillsammans med dem som innehar vigningstjänsten del i det gemensamma uppdraget att förkunna det kristna budskapet. Tillsammans har de också ansvar för det demokratiska beslutsfattandet och för besluten.

2 kap. Församlingens uppdrag

Församlingens uppgifter

1 § Församlingen är det lokala pastorala området. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen. Det finns särskilda bestämmelser om skyldigheten att tillhandahålla dop, konfirmation, vigsel och begravningsgudstjänst.

Församlingen får lämna bidrag till internationell diakoni och mission.

Församlingen ska anställa och avlöna den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för församlingens verksamhet.

2 § Församlingen får bedriva näringsverksamhet om den har naturlig anknytning till församlingens grundläggande uppgift.

3 § Föreskrifter om församlingens ansvar för begravningsverksamheten finns i begravningslagen (1990:1144).

4 § En församling ska behandla dem som tillhör församlingen lika om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Pastorat

5 § Flera församlingar kan samverka i ett pastorat som då utgör en kyrklig samfällighet.

Pastoratet har som pastoralt område det övergripande lokala ansvaret för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift.

Pastoratet har det ekonomiska ansvaret för alla församlingens uppgifter och fullgör uppgifterna enligt 1 § tredje och fjärde styckena samt 2–4 §§.

Församlingsinstruktion

6 § För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion som anger hur församlingen fullgör sin grundläggande uppgift. När flera församlingar samverkar i ett pastorat har de en gemensam församlingsinstruktion.

Närmare bestämmelser om församlingsinstruktionen finns i 57 kap.

Ansvarsfördelningen

7 § Kyrkofullmäktige utövar beslutanderätten i en församling eller, när flera församlingar bildar ett pastorat, i pastoratet. Närmare bestämmelser om kyrkofullmäktige finns i 3 kap.

Av kyrkoordningen framgår att kyrkoherden och kyrkorådet beslutar i vissa frågor.

8 § Kyrkorådet är styrelse i en församling som inte ingår i ett pastorat och i ett pastorat.

Församlingsrådet är styrelse i en församling som ingår i ett pastorat.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkorådet och församlingsrådet i 4 kap.

9 § Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap och i 34 kap. 1, 2 och 9 §§.

10 § För det ekonomiska ansvaret för kyrkobyggnaderna i Visby stift får det finnas en samfällighet som omfattar samtliga församlingar i stiftet. En sådan samfällighet får ändras eller upplösas genom beslut av stiftsstyrelsen om samtliga församlingar i stiftet har samtyckt till det eller om det finns synnerliga skäl.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om en sådan samfällighet.

Den kyrkliga beredskapen

11 § Församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap.

Svenska kyrkan i utlandet

12 § Svenska kyrkan i utlandet omfattar utlandsförsamlingar och övriga utlandsverksamheter. Kyrkostyrelsen beslutar vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas.

Inom Svenska kyrkan i utlandet gäller kyrkoordningens bestämmelser bara om det är särskilt angivet.

13 § För varje utlandsförsamling ska det finnas en församlingsordning. Beslut om församlingsordningen fattas av församlingens beslutande organ. I församlingsordningen ska alltid finnas bestämmelser om vilka av kyrkoordningens bestämmelser som gäller för församlingen, om församlings-tillhörighet samt om rösträtt och valbarhet i församlingen.

En församlingsordning för en viss församling ska för att gälla vara fastställd av kyrkostyrelsen efter att Domkapitlet i Visby stift har getts tillfälle att yttra sig.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om församlingsordningen.

3 kap. Kyrkofullmäktige

1 § Kyrkofullmäktige är högsta beslutande organ i en församling som inte ingår i ett pastorat.

Om flera församlingar samverkar i ett pastorat är kyrkofullmäktige pastoratets högsta beslutande organ. Det som sägs i detta kapitel om församlingen ska då gälla pastoratet.

Kyrkofullmäktiges uppgifter

2 § Kyrkofullmäktige beslutar i principiella ärenden och i ärenden som på annat sätt är av större vikt, främst

1. godkännande av församlingsinstruktionen
2. mål och riktlinjer för verksamheten,
3. budget, kyrkoavgift och andra viktiga ekonomiska frågor,
4. val av ledamöter och ersättare i kyrkorådet, församlingsråd och valnämnden,
5. val av revisorer,
6. grunderna för ersättning till förtroendevalda och revisorer, samt
7. fastställande av årsredovisningens resultat- och balansräkning samt
8. ansvarsfrihet.⁵

Kyrkofullmäktige beslutar också i andra frågor som anges i kyrkoordningen.

3 § Kyrkofullmäktige får uppdra åt kyrkorådet att i fullmäktiges ställe fatta beslut i ett visst ärende eller vissa grupper av ärenden.

Sådana ärenden som avses i 2 § får dock inte delegeras.

Val av kyrkofullmäktige

4 § Kyrkofullmäktige väljs av de röstberättigade i församlingen.

Bestämmelser om rösträtt och valbarhet finns i 33 kap. och om valet i 38 kap.

Att indelningsdelegerade i vissa fall blir kyrkofullmäktige vid en indelningsändring framgår av bestämmelserna i 37 kap. 34 § första stycket.

⁵2 § anpassad enligt lydelsen i SvKB 2011:2 som träder i kraft den 1 jan. 2013.

Antalet ledamöter och ersättare

- 5 § Kyrkofullmäktige fastställer antalet ledamöter i fullmäktige.
- Antalet ledamöter ska bestämmas till ett udda tal och till minst
- 15 i församlingar med högst 5 000 röstberättigade,
 - 25 i församlingar med över 5 000 till och med 20 000 röstberättigade,
 - 35 i församlingar med över 20 000 röstberättigade.
- Antalet ersättare ska utgöra hälften av det antal platser som varje nomineringsgrupp får i fullmäktige. Om det då uppkommer ett decimaltal, avrundas detta till närmast högre hela tal. Det ska alltid utses minst två ersättare från varje nomineringsgrupp som har något mandat.
- Med röstberättigad i andra stycket avses en person som uppfyller kraven för rösträtt enligt 33 kap. 2 § den 1 oktober året före valåret.
- 6 § Om kyrkofullmäktige beslutar att antalet ledamöter ska ändras, ska beslutet för att gälla ha anmälts till stiftsstyrelsen senast den 1 mars under valåret.
- Om indelningsdelegerade enligt 37 kap. 29 § beslutar om antalet ledamöter i kyrkofullmäktige ska beslutet vara anmält till stiftsstyrelsen senast den 1 mars under valåret. Om inte en sådan anmälan har gjorts ska stiftsstyrelsen fatta beslut om antalet ledamöter.

Mandatperiodens längd

- 7 § Ledamöter och ersättare ska väljas för fyra år räknat från och med den 1 januari året efter valåret.

Ordförande

- 8 § Kyrkofullmäktige väljer bland sina ledamöter en ordförande och en eller flera vice ordförande.
- Fullmäktige bestämmer tiden för uppdragen.

När sammanträdena ska hållas

- 9 § Kyrkofullmäktige bestämmer när ordinarie sammanträden ska hållas.
- Sammanträde ska också hållas, när kyrkorådet eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller när ordföranden anser att det behövs.
- 10 § Vid ett sammanträde senast den 31 december under valåret ska det nyvalda kyrkofullmäktige välja personer till de uppdrag inom församlingen som avser tiden efter valåret.

Hur sammanträdena kungörs

- 11 § Ordföranden utfärdar en kungörelse om när kyrkofullmäktige ska sammanträda. Kungörelsen ska innehålla uppgifter om tid och plats för sammanträdet samt uppgifter om de ärenden som ska behandlas.
- 12 § Kungörelsen ska anslås minst en vecka före sammanträdesdagen på församlingens anslagstavla. Den ska inom samma tid också lämnas till varje ledamot och ersättare på ett lämpligt sätt.

- 13 § Om ett ärende är så brådskande att det inte hinner kungöras på det sätt som föreskrivs i 12 §, ska kungörelsen med uppgifter om ärendet anslås senast vardagen före sammanträdesdagen. Dessutom ska kungörelsen på ett lämpligt sätt lämnas till varje ledamot och ersättare så att den kan antas nå dem inom samma tid.

Ersättnarnas tjänstgöring

- 14 § Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde, ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.
- 15 § Ersättarna ska tjänstgöra enligt den ordning som är bestämd att gälla mellan dem.
En ersättare som redan har börjat tjänstgöra har dock företräde oberoende av turordning.
En ersättare som måste avbryta tjänstgöringen på grund av jäv i ett ärende, får åter tjänstgöra sedan det ärendet har handlagts.
- 16 § En ledamot som inställer sig under pågående sammanträde eller till fortsatt sammanträde, har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har inträtt i hans eller hennes ställe.
En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av något annat hinder än jäv, får inte tjänstgöra igen under samma dag.

Beslutförhet

- 17 § Kyrkofullmäktige får handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande.
Om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga detta även om antalet närvarande ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften.

Jäv

- 18 § En ledamot får inte delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv eller ledamotens make, sambo, förälder, barn, syskon, någon annan närstående eller något ledamoten närstående intresse.
- 19 § Den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne, ska självant ge det till känna.
Om det har uppkommit en fråga om jäv mot någon och någon ersättare inte har trätt i hans eller hennes ställe, ska kyrkofullmäktige snarast besluta i jävsfrågan. Den som jävet gäller får delta i prövningen av jävsfrågan endast om kyrkofullmäktige inte är beslutfört utan honom eller henne och man inte tillräckligt snabbt kan tillkalla någon annan.
Beslutsprövning av en jävsfråga får endast begäras i samband med att man begär beslutsprövning av det beslut genom vilket fullmäktige har avgjort ärendet.

Rätten för kyrkoherden och andra att delta

20 § Kyrkoherden har rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten vid kyrkofullmäktiges sammanträden samt att få sin mening antecknad i protokollet (*särskild mening*).

Kyrkofullmäktige får bestämma att också andra ska ha rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten.

Ärendena i kyrkofullmäktige

21 § Kyrkofullmäktige ska besluta i ärenden som har väckts av

1. kyrkorådet,
2. en ledamot genom en motion,
3. kyrkostyrelsen, stiftsstyrelsen eller domkapitlet, eller
4. revisorerna, om det gäller ett ärende som har samband med deras uppdrag.

Beredning

22 § Innan kyrkofullmäktige avgör ett ärende ska det ha beretts av kyrkorådet. Om ärendet särskilt angår en församling i ett pastorat ska församlingsrådet ha beretts tillfälle att yttra sig i ärendet.

I kyrkorådets beredning ska ingå en analys av vilka konsekvenser ett beslut får för barn.

Kyrkorådet ska lägga fram förslag till beslut i ärendet.

23 § Kyrkofullmäktige får behandla revisionsberättelsen utan föregående beredning.

Om en förtroendevald har vägrats ansvarsfrihet, får fullmäktige också utan beredning, besluta att den förtroendevalda personens uppdrag ska återkallas enligt 33 kap. 11 §.

24 § Ett brådskande ärende får avgöras trots att ärendet inte har beretts, om samtliga närvarande ledamöter är ense om beslutet.

25 § Kyrkofullmäktige får hålla val samt besluta om antalet ledamöter och ersättare i kyrkorådet, församlingsrådet och valnämnden utan föregående beredning.

26 § En motion bör beredas inom sådan tid, att kyrkofullmäktige kan fatta beslut om den inom ett år från det att motionen väcktes. Om beredningen inte kan avslutas inom denna tid, ska detta anmälas till fullmäktige vid ett sammanträde inom samma tid. Fullmäktige ska då också underrättas om vad som dittills kommit fram vid beredningen. Fullmäktige får då avskriva motionen från vidare handläggning.

Bordläggning

27 § Ett ärende ska bordläggas, om minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna begär det. Det krävs dock att mer än hälften av de närvarande ledamöterna är ense om det för att bordlägga ett val eller ett tidigare bordlagt ärende.

Ett bordlagt ärende ska behandlas på kyrkofullmäktiges nästa sammanträde, om fullmäktige inte beslutar något annat.

Offentlighet vid sammanträdena

KsSkr 2012:5

28 § Sammanträdena med kyrkofullmäktige ska vara offentliga.

Ordningen vid sammanträdena

29 § Ordföranden leder kyrkofullmäktiges sammanträden och ansvarar för ordningen vid sammanträdena. Ordföranden får visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse.

Hur ärendena avgörs

30 § Ett brådskande ärende får avgöras trots att det inte har kungjorts enligt 11–13 §§, om samtliga närvarande ledamöter beslutar det.

31 § När överläggningen är avslutad lägger ordföranden fram förslag till beslut. Varje förslag ska utformas så att det kan besvaras med ja eller nej. Ordföranden redovisar därefter sin uppfattning om vad som har beslutats och befäster beslutet med ett klubbslag, om inte någon ledamot begär omröstning.

32 § Om en ledamot begär omröstning, ska den ske öppet, utom i ärenden som gäller val.

33 § Vid en omröstning gäller den mening som mer än hälften av ledamöterna är ense om.

34 § Vid lika antal röster är ordförandens röst utslagsgivande.
I ärenden som gäller val fattas beslutet dock genom lottning.

Reservation

35 § Den som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet. Reservationen ska anmälas innan sammanträdet har avslutats. Om ledamoten vill utveckla reservationen närmare, ska den avfattas skriftligen och lämnas senast när protokollet justeras.

Protokollet

36 § Vid kyrkofullmäktiges sammanträden ska protokoll föras på ordförandens ansvar.

37 § Protokollet ska redovisa vilka ledamöter och ersättare som har tjänstgjort vid sammanträdet och vilka ärenden som kyrkofullmäktige har handlagt.

38 § Protokollet ska för varje ärende redovisa

1. vilka förslag och yrkanden som har lagts fram och inte tagits tillbaka,
2. i vilken ordning ordföranden har lagt fram förslag till beslut,
3. genomförda omröstningar och hur de har utfallit,
4. vilka beslut som har fattats,
5. vilka ledamöter som har deltagit i besluten och hur de har röstat vid öppna omröstningar,
6. vilka reservationer som har anmälts mot besluten, och
7. särskild mening enligt 20 §.

- KsSkr 2012:5 39 § Ett protokoll ska justeras senast fjorton dagar efter sammanträdet på det sätt som kyrkofullmäktige har bestämt.
- 40 § Senast på andra dagen efter justeringen ska denna tillkännages på församlingens anslagstavla.
Av tillkännagivandet ska det framgå var protokollet finns tillgängligt och vilken dag som det har anslagits. Tillkännagivandet får inte tas bort innan tiden för att överklaga har gått ut.
En uppgift om vilken dag tillkännagivandet anslogs ska tecknas på protokollet eller utfärdas särskilt.

4 kap. Kyrkoråd och församlingsråd

KYRKORÅD

Allmänt

- 1 § Av 2 kap. 8 § framgår att det i varje församling som inte ingår i ett pastorat och i varje pastorat ska finnas ett kyrkoråd som styrelse.

Kyrkorådets uppgifter

- 2 § Kyrkorådet ska ha omsorg om församlingens liv och har gemensamt med kyrkoherden ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd.
- 3 § Kyrkorådet ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på församlingens eller pastoratets ekonomiska ställning.
Kyrkorådet ska fastställa en arbetsordning för sitt arbete.⁶
- 4 § Kyrkorådet ska
1. bereda ärenden som ska handläggas av kyrkofullmäktige,
 2. ha hand om den ekonomiska förvaltningen och förvalta församlingens och pastoratets egendom,
 3. verkställa kyrkofullmäktiges beslut om detta inte har uppdragits åt någon annan, och
 4. fullgöra de uppgifter i övrigt som anges i kyrkoordningen och i bestämmelser beslutade med stöd av kyrkoordningen.
- Därvid ska kyrkorådet verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut.

Val av kyrkoråd

- 5 § Kyrkofullmäktige väljer ledamöter, förutom kyrkoherden, och ersättare i kyrkorådet. Antalet bestämmer fullmäktige. Antalet valda ledamöter får dock inte vara mindre än sex.
Antalet ersättare ska vara minst hälften av antalet valda ledamöter.

⁶ Andra stycket enligt SvKB 2011:2 som träder i kraft den 1 jan. 2013.

Kyrkoherden som ledamot m.m.

- 6 § Kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet.
- 7 § Kyrkoherden har, även om han eller hon inte är ledamot, rätt att närvara vid sammanträden med ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden. Kyrkoherden har rätt att delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt att få sin mening antecknad i protokollet (*särskild mening*).

Mandatperiod

- 8 § Ledamöterna och ersättarna ska väljas för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter valåret.

När uppdragen upphör efter omval

- 9 § Om valet till kyrkofullmäktige har upphävts och omval har ägt rum eller om rättelse har vidtagits genom förnyad sammanräkning och mandatfördelningen mellan nomineringsgrupperna därvid har ändrats, upphör uppdragen för de ledamöter och ersättare i kyrkorådet som har valts av fullmäktige, två månader efter det att omvalet eller sammanräkningen har avslutats.
- När omvalet eller sammanräkningen har avslutats, ska fullmäktige förrätta nytt val av ledamöter och ersättare för återstoden av tjänstgöringstiden.

Fyllnadsval

- 10 § Om en vald ledamot eller ersättare avgår under tjänstgöringstiden, ska ett fyllnadsval hållas för den tid som återstår.
- Om en ledamot har utsetts vid ett proportionellt val inträder i stället en ersättare enligt den turordning som har bestämts för ersättarna.

Ordförande

- 11 § Kyrkofullmäktige ska bland kyrkorådets valda ledamöter välja en ordförande och en eller två vice ordförande. Fullmäktige bestämmer tiden för uppdragen.
- 12 § Om varken ordföranden eller någon vice ordförande kan närvara vid ett sammanträde med kyrkorådet utser rådet en annan vald ledamot att vara ordförande för det tillfället.
- Om ordföranden för längre tid är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag, får rådet utse en annan vald ledamot att som ersättare för ordföranden fullgöra hans eller hennes uppgifter under denna tid.

När sammanträdena ska hållas

- 13 § Kyrkorådet bestämmer tid och plats för sina sammanträden.
- Sammanträden ska även hållas, när minst en tredjedel av rådets ledamöter eller kyrkoherden begär det eller när ordföranden anser att det behövs.
- Det nyvalda kyrkorådet får sammanträda under valåret för att välja personer till de uppdrag inom församlingen som avser tiden efter valåret.

Ersättarnas tjänstgöring

- 14 § I fråga om ersättarnas tjänstgöring i kyrkorådet tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 14–16 §§ om ersättarnas tjänstgöring i kyrkofullmäktige.
Ersättarna får närvara vid rådets sammanträden.

Beslutförhet

- 15 § Kyrkorådet får handlägga ärenden bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

Jäv

- 16 § En ledamot får inte delta i handläggningen av ett ärende som rör ledamoten eller ledamotens make, sambo, förälder, barn, syskon, någon annan närstående eller något ledamoten närstående intresse.

Detsamma gäller om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till ledamotens opartiskhet i ärendet.

I fråga om jäv i övrigt tillämpas bestämmelsen i 3 kap. 19 §. Bestämmelserna om kyrkofullmäktige ska då gälla kyrkorådet.

- 17 § Bestämmelserna i 16 § gäller även anställda och andra personer som på kyrkorådets uppdrag handlägger ett ärende.

Ärendenas avgörande och protokollet

- 18 § Följande bestämmelser om kyrkofullmäktige ska tillämpas på kyrkorådet:

- 3 kap. 31 § om ordförandens förslag och om beslut,
- 3 kap. 32 och 33 §§ om omröstning,
- 3 kap. 34 § om ordförandens utslagsröst och lottning,
- 3 kap. 35 § om reservation,
- 3 kap. 36 § om ordförandens ansvar för protokollet,
- 3 kap. 37 och 38 §§ om protokollets innehåll,
- 3 kap. 39 § om protokollets justering, och
- 3 kap. 40 § om tillkännagivande av protokollsjustering.

Vid tillsättning av en befattning tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 32 § om slutna omröstning och i 3 kap. 34 § om lottning.

Kyrkvärdar

- 19 § Församlingens kyrkoråd eller, om församlingen ingår i ett pastorat, församlingsrådet väljer kyrkvärdar för mandatperioden. Till kyrkvärd får den väljas som

1. tillhör Svenska kyrkan,
2. är döpt, och
3. har fyllt 16 år.

Minst två av kyrkvärdarna ska alltid vara ledamöter eller ersättare i församlingens kyrkoråd eller i församlingsrådet. Ingen får vara kyrkvärd i mer än en församling samtidigt.

20 § Av 2 kap. 8 § framgår att det i varje församling som ingår i ett pastorat ska finnas ett församlingsråd som styrelse.

Församlingsrådets uppgifter

21 § Församlingsrådet ska fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen och i församlingsinstruktionen samt de övriga uppgifter som kyrkorådet beslutar.

Val av församlingsråd

22 § Kyrkofullmäktige väljer ledamöter, förutom kyrkoherden, och ersättare i församlingsrådet. Antalet bestämmer kyrkofullmäktige. Antalet valda ledamöter får inte vara mindre än fyra.

Antalet ersättare ska vara minst hälften av antalet valda ledamöter.

23 § Det nyvalda kyrkofullmäktige ska inför val av församlingsråd genomföra ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte som säkerställer församlingens inflytande. Vid ett sådant möte nominerar församlingens röstberättigade medlemmar kandidater till församlingsrådet.

Kyrkoherden som ledamot

24 § Kyrkoherden är ledamot i församlingsrådet. Bestämmelser om kyrkoherdens rätt att i sitt ställe utse en annan präst som ledamot finns i 5 kap.

Mandatperiod

25 § Kyrkofullmäktige beslutar för vilken tid ledamöter och ersättare ska väljas. Valet får dock inte avse längre tid än fyra år. Ett nytt församlingsråd ska alltid väljas från och med den 1 januari året efter valåret.

Ordförande

26 § Kyrkofullmäktige ska bland de valda ledamöterna välja en ordförande och församlingsrådet en vice ordförande. Kyrkofullmäktige får uppdra åt församlingsrådet att även välja ordförande.

Hänvisningsbestämmelser

27 § Följande bestämmelser om kyrkorådet ska tillämpas på församlingsrådet:

- 9 § om när uppdragen upphör efter omval,
- 10 § om fyllnadsval,
- 12 § om tillfällig ordförande,
- 13 § om när sammanträdena ska hållas,
- 14 § om ersättarnas tjänstgöring,
- 15 § om beslutförhet,
- 16 och 17 §§ om jäv, och
- 18 § om ärendenas avgörande och protokollet.

Tillkännagivande om protokollsjustering ska anslås på församlingens anslagstavla eller, om församlingen inte har en egen anslagstavla, på pastoratets anslagstavla.

5 kap. Kyrkoherden

- 1 § Av 2 kap. 9 § framgår att det i en församling och i ett pastorat ska finnas en kyrkoherde som leder verksamheten.
- 2 § Kyrkoherden ska utifrån avgivna vigningslöften och på eget ansvar fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen.
Kyrkoherden har gemensamt med kyrkorådet ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd.
Kyrkoherden har ansvar för tillsyn över all verksamhet utifrån Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.
- 3 § Uppdraget som kyrkoherde utövas av den som är anställd eller vikarierar som kyrkoherde i församlingen eller pastoratet.
Domprosten är kyrkoherde för den församling där stiftets domkyrka är belägen.
- 4 § Kyrkoherden beslutar i vilken turordning övriga präster i församlingen eller pastoratet ska träda in som vikarierande kyrkoherde när det är fråga om ett vikariat om högst tre månader. I turordningen får också tas in andra präster, som enligt kyrkorådets beslut får anlitas som vikarierande kyrkoherde.
Finns det ingen som kan träda in som vikarie enligt turordningen utser istället kyrkorådet vikarie.
För längre vikariat än som anges i första stycket, utser kyrkorådet vikarie och, om det är fråga om vikarie för domprost, stiftsstyrelsen.
- 5 § En vikarie för domprost, som enligt 4 § tredje stycket utses av stiftsstyrelsen, ska under vikariatet även fullgöra domprostens uppgifter enligt 7, 9, 26 och 40 kap.
- 6 § Kyrkoherden får utse en präst som arbetar i en församling att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i församlingsrådet i den församlingen. Förordnandet ska avse den tid för vilken övriga ledamöter har valts. Kyrkoherden ska underrätta församlingsrådets ordförande om förordnandet.
Om en präst som har utsetts enligt första stycket är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde ska kyrkoherden tjänstgöra i stället.
En kyrkoherde som tillträder i ett pastorat får återkalla ett förordnande som givits av den tidigare kyrkoherden enligt första stycket.

6 kap. Stiftets uppdrag

Stiftets uppgifter

4 § Stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. <i>Detta sker genom att stiftet erbjuder utbildning och fortbildning samt genom andra insatser.</i> Stiftet får lämna bidrag till internationell diakoni och mission.	4 § Stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. <i>Stiftet ska också främja en god förvaltning i stiftets församlingar och pastorat och ha tillsyn över förvaltningen.</i>

Det finns särskilda bestämmelser i kyrkoordningen om övriga uppgifter som stiftet, biskopen, domkapitlet och stiftsstyrelsen ska fullgöra.

För sina uppgifter ska stiftet anskaffa och underhålla den egendom som behövs för stiftets verksamhet samt anställa och avlöna personal.

Stiftet ska *anställa och avlöna den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för stiftets verksamhet.*

7 kap. Stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och nämnderna

Hur bestämmelserna om kyrkofullmäktige m.m. i församlingar ska tillämpas på stiftsfullmäktige

6 § I fråga om stiftsfullmäktige tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 10–44 §§ om kyrkofullmäktige i en församling.

Då ska följande gälla:

1. Bestämmelserna om församlingen, kyrkorådet och nämnder ska i stället avse stiftet, stiftsstyrelsen och stiftets nämnder.
2. Kungörelser och tillkännagivanden ska anslås på stiftets anslagstavla.
3. Bestämmelserna i 3 kap. 23 § och 3 kap. 41 § 7 om kyrkoherden ska i stället avse biskopen eller domprosten.
4. För ersättarnas tjänstgöring i stiftsfullmäktige tillämpas bestämmelserna i 38 kap. 82 §.

Hur bestämmelserna om kyrkofullmäktige m.m. ska tillämpas på stiftsfullmäktige

6 § I fråga om stiftsfullmäktige tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 7–40 §§ om kyrkofullmäktige.

Då ska följande gälla:

1. Bestämmelserna om församlingen och kyrkorådet ska i stället avse stiftet och stiftsstyrelsen och stiftets nämnder.
2. Kungörelser och tillkännagivanden ska anslås på stiftets anslagstavla.
3. Bestämmelserna i 3 kap. 20 § och 3 kap. 38 § 7 om kyrkoherden ska i stället avse biskopen eller domprosten.
4. För ersättarnas tjänstgöring i stiftsfullmäktige tillämpas bestämmelserna i 38 kap. 82 §.

Utöver vad som följer av hänvisningen till 3 kap. 21 § får även en av stiftsfullmäktige tillsatt nämnd väcka ett ärende i fullmäktige.

Stiftsstyrelsen ska alltid få tillfälle att yttra sig över ett ärende som har beretts av en nämnd.

STIFTSSTYRELSEN OCH NÄMNDERNA

8 § Stiftsstyrelsen ska leda och samordna stiftets förvaltning och ha tillsyn över nämndernas verksamhet.

Stiftsstyrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på stiftets ekonomiska ställning.

Stiftsstyrelsen ska också göra de framställningar som behövs till stiftsfullmäktige och nämnder liksom till andra kyrkliga organ

Stiftsstyrelsen ska också göra de framställningar som behövs till stiftsfullmäktige och nämnder liksom till andra kyrkliga organ.

samt statliga och kommunala myndigheter.

Stiftsstyrelsen ska fastställa en arbetsordning för sitt arbete.⁷

11 § Stiftsstyrelsen ska handlägga vissa ärenden enligt särskilda bestämmelser i kyrkoordningen.

När det behövs för att stiftsstyrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter får styrelsen begära in yttranden och upplysningar från stiftets nämnder och *anställda och* från domkapitlet samt från församlingar och *samfälligheter*.

Ordförandeskapet

14 § Biskopen är ordförande i stiftsstyrelsen. Bland *de valda* ledamöterna utser stiftsfullmäktige en eller två vice ordförande. Fullmäktige bestämmer tiden för uppdragen som vice ordförande.

I Uppsala stift är biskopen i Uppsala stift stiftsstyrelsens ordförande.

11 § Stiftsstyrelsen ska handlägga vissa ärenden enligt särskilda bestämmelser i kyrkoordningen. Därvid ska stiftsstyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut.

När det behövs för att stiftsstyrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter får styrelsen begära in yttranden och upplysningar från stiftets nämnder, från domkapitlet samt från församlingar och *pastorat*.

Ordförande

14 § Biskopen är ordförande i stiftsstyrelsen. Stiftsfullmäktige väljer bland ledamöterna en eller två vice ordförande. Fullmäktige bestämmer tiden för uppdragen som vice ordförande.

Nämnder

14 a § *Stiftsfullmäktige får tillsätta de nämnder som behövs för sådana uppgifter som annars fullgörs av stiftsstyrelsen.*

Stiftsfullmäktige väljer ledamöter och ersättare i en nämnd till det antal som fullmäktige bestämmer. Fullmäktige ska bland ledamöterna välja en ordförande och en eller två vice ordförande. Tiden för ordförandeuppdragen beslutas av fullmäktige.

Stiftsfullmäktige ska fastställa ett reglemente med närmare bestämmelser om en nämnds verksamhet.

Biskopen har rätt att närvara vid en nämnds sammanträden och delta i överläggningarna,

⁷ Fjärde stycket enligt SvKB 2011:2 som träder i kraft den 1 jan. 2013.

men inte i besluten, samt få sin mening antecknad i protokollet (särskild mening). När biskopen är förhindrad har domprosten samma rätt.

Hur bestämmelserna om kyrkoråd i församlingar tillämpas på stiftsstyrelsen och stiftets nämnder

15 § Följande bestämmelser om kyrkorådet *i en församling* ska tillämpas på stiftsstyrelsen och stiftets nämnder:

- 4 kap. 14 a § om vad som sker efter ett omval eller en ny sammanräkning,
- 4 kap. 15 § om fyllnadsval,
- 4 kap. 17 § första stycket om tillfällig ordförande,
- 4 kap. 18 § om när sammanträdena skall hållas,
- 4 kap. 19 § om ersättarnas tjänstgöring,
- 4 kap. 20 § om beslutförhet,
- 4 kap. 22 och 22 a §§ om jäv,
- 4 kap. 23 § om ärendenas avgörande och protokoll,
- 4 kap. 25 § om tillsättning av nämnder, och
- 4 kap. 26 § om närvarorätt vid sammanträden.

Då skall följande gälla:

1. Bestämmelserna om kyrkofullmäktige, kyrkoråd och nämnder ska avse stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och stiftets nämnder.
2. Bestämmelserna om närvaro- och yttranderätt för kyrkoherden ska avse biskopen och, när han eller hon har förhinder, domprosten.
3. Kungörelser och tillkännagivande ska anslås på stiftets anslagstavla.
4. Stiftsstyrelsen och nämnderna får begära upplysningar från kyrkoråden, kyrkonämnderna och pastoratsnämnderna, när det behövs för att stiftsstyrelsen och nämnderna ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Hur bestämmelserna om kyrkoråd tillämpas på stiftsstyrelsen och stiftets nämnder

15 § Följande bestämmelser om kyrkorådet ska tillämpas på stiftsstyrelsen och stiftets nämnder:

- 4 kap. 7 § om närvarorätt vid sammanträden,
- 4 kap. 9 § om vad som sker efter ett omval eller en ny sammanräkning,
- 4 kap. 10 § om fyllnadsval,
- 4 kap. 12 § första stycket om tillfällig ordförande,
- 4 kap. 13 § om när sammanträdena ska hållas,
- 4 kap. 14 § om ersättarnas tjänstgöring,
- 4 kap. 15 § om beslutförhet,
- 4 kap. 16 och 17 §§ om jäv, och
- 4 kap. 18 § om ärendenas avgörande och protokoll.

Då ska följande gälla:

1. Bestämmelserna om kyrkofullmäktige och kyrkoråd ska avse stiftsfullmäktige och stiftsstyrelsen.
2. Bestämmelserna om närvaro- och yttranderätt för kyrkoherden ska avse biskopen och, när han eller hon har förhinder, domprosten.
3. Kungörelser och tillkännagivanden ska anslås på stiftets anslagstavla.
4. Stiftsstyrelsen får begära upplysningar från kyrkoråden och församlingsråden när det behövs för att stiftsstyrelsen och nämnderna ska kunna fullgöra sina uppgifter.

8 kap. Biskopen

Visitationer

2 § Biskopen ska visitera stiftets församlingar.

Biskopen får också uppdra åt kontraktsprostarna att i biskopens ställe visitera församlingarna i deras kontrakt. Uppdraget kan i särskilda fall ges till en ledamot eller till sekreteraren i domkapitlet.

Vid visitationerna ska det föras protokoll som ska lämnas till domkapitlet samt till berörd församling och *samfällighet*.

Vid visitationerna ska det föras protokoll som ska lämnas till domkapitlet samt till berörd församling och *berört pastorat*.

Röstberättigade

13 § Vid ett biskopsval, som inte avser befattningen som ärkebiskop eller biskop i Visby stift, har följande personer rösträtt:

1. domkapitlets och stiftsstyrelsens ledamöter,
2. de som är anställda tills vidare eller minst sex månader som präster eller diakoner i stiftet eller i någon av dess församlingar, och
3. särskilt utsedda elektorer.

14 § Vid ett val av ärkebiskop har följande personer rösträtt:

1. domkapitlets och stiftsstyrelsens ledamöter i samtliga stift,
2. ledamöterna i kyrkostyrelsen,
3. de som är anställda tills vidare eller minst sex månader som präster eller diakoner i Uppsala stift eller i någon av dess församlingar, och
4. särskilt utsedda elektorer för Uppsala stift.

14 a § Vid ett val av biskop i Visby stift har följande personer rösträtt:

1. domkapitlets och stiftsstyrelsens ledamöter,
2. de som är anställda tills vidare eller minst sex månader som präster eller diakoner i Visby stift eller i någon av dess församlingar i Sverige,
3. de som är anställda tills vidare

13 § Vid ett biskopsval, som inte avser befattningen som ärkebiskop eller biskop i Visby stift, har följande personer rösträtt:

1. domkapitlets och stiftsstyrelsens ledamöter,
2. de som är anställda tills vidare eller minst sex månader som präster eller diakoner i stiftet eller i någon av dess församlingar *eller pastorat*, och
3. särskilt utsedda elektorer.

14 § Vid ett val av ärkebiskop har följande personer rösträtt:

1. domkapitlets och stiftsstyrelsens ledamöter i samtliga stift,
2. ledamöterna i kyrkostyrelsen,
3. de som är anställda tills vidare eller minst sex månader som präster eller diakoner i Uppsala stift eller i någon av dess församlingar *eller pastorat*, och
4. särskilt utsedda elektorer för Uppsala stift.

14 a § Vid ett val av biskop i Visby stift har följande personer rösträtt:

1. domkapitlets och stiftsstyrelsens ledamöter,
2. de som är anställda tills vidare eller minst sex månader som präster eller diakoner i Visby stift eller i någon av dess församlingar *eller pastorat* i Sverige,
3. de som är anställda tills vidare

eller minst sex månader som präster eller diakoner för utlandsförsamlingarna, och 4. särskilt utsedda elektor.

eller minst sex månader som präster eller diakoner för utlandsförsamlingarna, och 4. särskilt utsedda elektor.

KsSkr 2012:5

Hur elektorena utses

16 § När det gäller val av elektor utgör varje pastorat en valkrets.

16 § Vid val av elektor utgör varje församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, varje pastorat en valkrets.

16 a § Det ska väljas lika många elektor som det finns röstberättigade präster och diakoner anställda i stiftets församlingar och anställda pastorsadjunkter när stiftsstyrelsen beslutar om tidpunkt för valet.

16 a § Det ska väljas lika många elektor som det finns röstberättigade präster och diakoner anställda i stiftets församlingar och pastorat samt anställda pastorsadjunkter när stiftsstyrelsen beslutar om tidpunkt för valet.

17 § Inom varje pastorat ska det väljas minst en elektor.
Stiftsstyrelsen ska fördela övriga elektor mellan pastoraten. Fördelningen ska göras i förhållande till antalet röstberättigade enligt 33 kap. 2 § i varje pastorat. Antalet röstberättigade ska beräknas på uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 en vecka före det att stiftsstyrelsen beslutar om tidpunkten för valet.
Stiftsstyrelsen ska genast underrätta *pastoraten* om beslutet.

17 § Inom varje församling som inte ingår i ett pastorat och varje pastorat ska det väljas minst en elektor.
Stiftsstyrelsen ska fördela övriga elektor mellan församlingarna och pastoraten. Fördelningen ska göras i förhållande till antalet röstberättigade enligt 33 kap. 2 § i varje församling som inte ingår i ett pastorat och pastorat. Antalet röstberättigade ska beräknas på uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 en vecka före det att stiftsstyrelsen beslutar om tidpunkten för valet.
Stiftsstyrelsen ska genast underrätta *de församlingar och pastorat som ska välja elektor* om beslutet.

20 § Om ett pastorat består av en församling, ska elektorena och deras ersättare väljas av kyrkofullmäktige eller, om det inte finns något kyrkofullmäktige, av kyrkorådet.

20 § Kyrkofullmäktige ska välja elektorena och deras ersättare.

21 § Om ett pastorat består av två eller flera församlingar, ska elektorerna och deras ersättare väljas av samfällda kyrkofullmäktige.

Om det inte finns samfällda kyrkofullmäktige i pastoratet ska elektorerna och deras ersättare i stället väljas av kyrkoråden gemensamt i pastoratets församlingar.

23 § Valbar till elektor och ersättare för elektor är den som är behörig att utses till ledamot i kyrkofullmäktige i en församling inom pastoratet.

Den som redan har rösträtt vid biskopsvalet är dock inte valbar.

23 § Valbar till elektor och ersättare för elektor är den som är valbar till ledamot i kyrkofullmäktige.

9 kap. Domkapitlet

Domkapitlets sammansättning

1 § Domkapitlet ska bestå av följande ledamöter:

1. biskopen, som är ordförande,
2. domprosten, som är vice ordförande,
3. en ledamot som är *en i stiftet eller i någon av dess församlingar* anställd präst eller diakon,
4. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
5. tre övriga ledamöter.

För Domkapitlet i Visby stift ska den ledamot som avses i första stycket 3 vara anställd i stiftet eller i någon av stiftets församlingar i Sverige.

Ledamöterna som avses i första stycket 4 och 5 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa.

För biskopen och domprosten som ledamot utses en gemensam ersättare som ska vara präst. För den ledamot som är präst eller diakon utses en ersättare som är präst eller diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är präst ska ersättaren vara diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är diakon ska ersättaren vara präst. För den ledamot som är eller har varit ordinarie domare utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav. För de övriga ledamöterna utses tre ersättare.⁸

1 § Domkapitlet ska bestå av följande ledamöter:

1. biskopen, som är ordförande,
2. domprosten, som är vice ordförande,
3. en ledamot som är anställd som präst eller diakon *i stiftet eller i någon av dess församlingar eller pastorat,*
4. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
5. tre övriga ledamöter.

⁸ Fjärde stycket enligt beslutad lydelse som träder i kraft den 1 jan 2014 (SvKB 2011:9).

- 2 § I Uppsala stift ska domkapitlet bestå av följande ledamöter:
1. ärkebiskopen, som är ordförande,
 2. biskopen i Uppsala stift, som är förste vice ordförande,
 3. domprosten, som är andre vice ordförande,
 4. en ledamot som är en i stiftet eller i någon av dess församlingar anställd präst eller diakon,
 5. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
 6. fyra övriga ledamöter.

Ledamöterna som avses i första stycket 5 och 6 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa.

För ärkebiskopen, biskopen och domprosten som ledamot utses två gemensamma ersättare som ska vara präster. För den ledamot som är präst eller diakon utses en ersättare som är präst eller diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är präst ska ersättaren vara diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är diakon ska ersättaren vara präst. För den ledamot som är eller har varit ordinarie domare utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav. För de övriga ledamöterna utses fyra ersättare.⁹

Ny paragraf enligt SvKB 2011:2

- 2 c § Av bestämmelserna i 48 kap. 4 och 5 §§ samt 50 kap. 3 § framgår att ledamot eller ersättare i domkapitlet inte får vara revisor i församling eller *samfällighet som ligger i det stiftet*, eller i stiftet.

- 2 § I Uppsala stift ska domkapitlet bestå av följande ledamöter:
1. ärkebiskopen, som är ordförande,
 2. biskopen i Uppsala stift, som är förste vice ordförande,
 3. domprosten, som är andre vice ordförande,
 4. en ledamot som är *anställd som präst eller diakon i stiftet* eller i någon av dess församlingar *eller pastorat*,
 5. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
 6. fyra övriga ledamöter.

- 2 c § Av bestämmelserna i 48 kap. 4 § samt 50 kap. 3 § framgår att *en* ledamot eller ersättare i domkapitlet inte får vara revisor i stiftet eller i *en* församling eller *ett pastorat inom stiftet*.

Omröstningsregler m.m.

- 7 § Om det vid en överläggning i sådana ärenden som anges i 5 § andra och tredje styckena framkommer skilda meningar ska en omröstning ske.

Därvid ska vid överläggningar som avser ärenden om behörighet att utöva kyrkans vinningstjänst, reglerna om omröstning i brottmål i allmän domstol tillämpas. Vid överläggningar i övriga ärenden enligt första stycket ska i stället reglerna om omröstning i tvistemål tillämpas.

I domkapitlets ärenden i övrigt ska bestämmelserna i 3 kap. 34–37 a §§ tillämpas. Bestämmelserna om kyrkofullmäktige ska då gälla domkapitlet.

I domkapitlets ärenden i övrigt ska bestämmelserna i 3 kap. 31–35 §§ tillämpas. Bestämmelserna om kyrkofullmäktige ska då gälla domkapitlet.

⁹ Tredje stycket enligt beslutad lydelse som träder i kraft den 1 jan 2014 (SvKB 2011:9).

Protokoll

8 § I fråga om protokoll ska bestämmelserna i 3 kap. 39–41 och 43 §§ tillämpas. Bestämmelserna om kyrkofullmäktige ska då gälla domkapitlet.

8 § I fråga om protokoll ska bestämmelserna i 3 kap. 36–39 §§ tillämpas. Bestämmelserna om kyrkofullmäktige ska då gälla domkapitlet.

Rösträtt vid valet

12 § Rösträtt vid valet har den som innehar en anställning som präst eller diakon i stiftet eller i någon av dess församlingar och som är behörig att utöva uppdraget som präst eller diakon i Svenska kyrkan.

Vid valet till Domkapitlet i Visby stift gäller dock följande:

1. Rösträtt vid valet av den ledamot som avses i 1 § första stycket 3 och den ledamotens ersättare har de präster och diakoner som är anställda som präster eller diakoner i stiftet eller i någon av stiftets församlingar i Sverige. Detsamma gäller den ersättare som ska utses för biskopen och domprosten enligt 1 § fjärde stycket.
2. Rösträtt vid valet av den ledamot som avses i 2 a § första stycket 2 och den ledamotens ersättare har de präster och diakoner som är anställda i Svenska kyrkan i utlandet.

12 § Rösträtt vid valet har den som innehar en anställning som präst eller diakon i stiftet eller i någon av dess församlingar *eller pastorat* och som är behörig att utöva uppdraget som präst eller diakon i Svenska kyrkan.

Vid valet till Domkapitlet i Visby stift gäller dock följande:

1. Rösträtt vid valet av den ledamot som avses i 1 § första stycket 3 och den ledamotens ersättare har de präster och diakoner som är anställda som präster eller diakoner i stiftet eller i någon av stiftets församlingar *eller pastorat* i Sverige. Detsamma gäller den ersättare som ska utses för biskopen och domprosten enligt 1 § fjärde stycket.
2. Rösträtt vid valet av den ledamot som avses i 2 a § första stycket 2 och den ledamotens ersättare har de präster och diakoner som är anställda i Svenska kyrkan i utlandet.

11 kap. Kyrkomötet**Jäv**

8 a § I fråga om jäv tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 21 § och 22 § första och andra styckena. Bestämmelserna om kyrkofullmäktige ska då gälla kyrkomötet.

14 § När ett ärende ska avgöras tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 34–37 a §§.
Det finns särskilda

8 a § I fråga om jäv tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 18 § och 19 § första och andra styckena. Bestämmelserna om kyrkofullmäktige ska då gälla kyrkomötet.

14 § När ett ärende ska avgöras tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 31–35 §§.
Det finns särskilda

bestämmelser om beslut i lärofrågor i 18 § och om beslut i vissa av kyrkoordningens bestämmelser i 19 §.

bestämmelser om beslut i lärofrågor i 18 § och om beslut om vissa av kyrkoordningens bestämmelser i 19 §.

KsSkr 2012:5

12 kap. Kyrkostyrelsen

3 a § Kyrkostyrelsen ska begära in yttrande från Biskopsmötet vid beredningen av styrelsens beslut i teologiska och ekumeniska frågor av större vikt.

När det behövs för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter får kyrkostyrelsen begära in yttranden och upplysningar från stiftens samt från församlingar och *samfälligheter*.

När det behövs för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter får kyrkostyrelsen begära in yttranden och upplysningar från stiftens samt från församlingar och *pastorat*.

Arbetsformer

12 § Följande bestämmelser om kyrkorådet i *en församling* ska tillämpas på kyrkostyrelsen och nämnderna:

– 4 kap. 15 § första och andra styckena om fyllnadsval,
– 4 kap. 18 § om när sammanträdena ska hållas, och
– 4 kap. 19 § om ersättarnas tjänstgöring.

12 § Följande bestämmelser om kyrkorådet ska tillämpas på kyrkostyrelsen:

– 4 kap. 10 § om fyllnadsval,
– 4 kap. 13 § om när sammanträdena ska hållas och
– 4 kap. 14 § om ersättarnas tjänstgöring.

13 § I fråga om hur man fattar beslut tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 34–37 a §§ om kyrkofullmäktige i *en församling*.

Vidare tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 39–41 §§ *när det gäller* hur protokollet ska föras och vad det ska innehålla.

Bestämmelserna om kyrkofullmäktige ska då gälla kyrkostyrelsen eller nämnderna.

13 § I fråga om hur man fattar beslut tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 31–35 §§ om kyrkofullmäktige.

Vidare tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 36–38 §§ *om* hur protokollet ska föras och vad det ska innehålla.

Bestämmelserna om kyrkofullmäktige ska då gälla kyrkostyrelsen.

13 a § I fråga om jäv tillämpas bestämmelserna om kyrkoråd i *en församling* i 4 kap. 22 §.

Bestämmelserna om kyrkoråd ska då gälla kyrkostyrelsen eller nämnderna.

Bestämmelserna om jäv gäller även anställda eller andra personer som på kyrkostyrelsens eller nämndernas uppdrag handlägger ett ärende.

13 a § I fråga om jäv tillämpas bestämmelserna om kyrkoråd i 4 kap. 16 §.

Bestämmelserna om jäv gäller även anställda eller andra personer som på kyrkostyrelsens uppdrag handlägger ett ärende.

16 kap. Svenska kyrkans överklagandenämnd

Nämndens sammansättning¹⁰

2 § Överklagandenämnden ska bestå av följande ledamöter:

1. en ordförande som är eller har varit ordinarie domare,
2. en ledamot som är präst och har avlagt teologie doktorsexamen,
3. en ledamot som är präst och har dokumenterad kunskap och erfarenhet inom det kyrkorättsliga området,
4. en ledamot som har avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen, och
5. en övrig ledamot.

Ledamöterna ska ha god kännedom om Svenska kyrkans verksamhet.

För ordföranden ska det finnas en personlig ersättare. För var och en av de övriga fyra ledamöterna ska det finnas två personliga ersättare. Ersättarna ska uppfylla de kvalifikationskrav som ställs för respektive ledamot. När ordförandens ersättare träder in som ledamot ska han eller hon vara ordförande.

Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska gälla för ledamöterna som avses i första stycket 1, 4 och 5 och för deras ersättare.

Av bestämmelserna i 48 kap. 4 och 5 §§, 50 kap. 3 § och 52 kap. 3 § framgår att ledamot eller ersättare i Överklagandenämnden inte får vara revisor i Svenska kyrkan.

Sekreterare och föredragande i Överklagandenämnden är en jurist som utses av nämnden.

Endast den som har fyllt 18 år, är döpt och tillhör Svenska kyrkan får vara föredragande i Överklagandenämnden.

2 § Överklagandenämnden ska bestå av följande ledamöter:

1. en ordförande som är eller har varit ordinarie domare,
2. en ledamot som är präst och har avlagt teologie doktorsexamen,
3. en ledamot som är präst och har dokumenterad kunskap och erfarenhet inom det kyrkorättsliga området,
4. en ledamot som har avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen, och
5. en övrig ledamot.

Ledamöterna ska ha god kännedom om Svenska kyrkans verksamhet.

För ordföranden ska det finnas en personlig ersättare. För var och en av de övriga fyra ledamöterna ska det finnas två personliga ersättare. Ersättarna ska uppfylla de kvalifikationskrav som ställs för respektive ledamot. När ordförandens ersättare träder in som ledamot ska han eller hon vara ordförande.

Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska gälla för ledamöterna som avses i första stycket 1, 4 och 5 och för deras ersättare.

Av bestämmelserna i 48 kap. 4 §, 50 kap. 3 § och 52 kap. 3 § framgår att ledamot eller ersättare i Överklagandenämnden inte får vara revisor i Svenska kyrkan.

Sekreterare och föredragande i Överklagandenämnden är en jurist som utses av nämnden.

Endast den som har fyllt 18 år, är döpt och tillhör Svenska kyrkan får vara föredragande i Överklagandenämnden.

¹⁰ I lydelse enligt SvKB 2011:2 som träder i kraft den 1 jan. 2013.

Inledning

Gudstjänsten är hela församlingens gåva och uppgift. Alla i församlingen är kallade att delta i gudstjänsten och komma med sina erfarenheter och livsfrågor till det gemensamma mötet med Gud. Kyrkorådet och kyrkoherden har gemensamt ansvar för gudstjänstlivets utformning och utveckling. Prästen, kyrkomusikern, *kyrkovärddarna* och den gudstjänstfirande församlingen gestaltar tillsammans varje enskild gudstjänst.

Gudstjänsten är hela församlingens gåva och uppgift. Alla i församlingen är kallade att delta i gudstjänsten och komma med sina erfarenheter och livsfrågor till det gemensamma mötet med Gud. Kyrkorådet, *församlingsrådet* och kyrkoherden har gemensamt ansvar för gudstjänstlivets utformning och utveckling. Prästen, kyrkomusikern, *kyrkovärddarna* och den gudstjänstfirande församlingen gestaltar tillsammans varje enskild gudstjänst.

Huvudgudstjänster

3 § I varje församling ska det firas en huvudgudstjänst alla söndagar och kyrkliga helgdagar. <i>Finns det särskilda skäl får domkapitlet på begäran av en församling i församlingsinstruktionen besluta om undantag från bestämmelserna i första stycket. I ett sådant beslut ska domkapitlet ange vad som i stället ska gälla i fråga om församlingens gudstjänstliv. Om beslutet gäller enstaka tillfällen behöver det inte finnas i församlingsinstruktionen.</i>	3 § I varje församling <i>som inte ingår i ett pastorat</i> och i varje pastorat ska det firas en huvudgudstjänst alla söndagar och kyrkliga helgdagar <i>om inte domkapitlet för visst tillfälle har medgivit något annat.</i> <i>För ett pastorat ska domkapitlet i församlingsinstruktionen besluta vad som ska gälla beträffande huvudgudstjänster i församlingarna.</i>
6 § Kyrkorådet i en församling får efter samråd med församlingens präster och kyrkomusiker besluta vilka i Den svenska kyrkohandboken angivna former av huvudgudstjänst som utöver högmässa ska användas i församlingen.	6 § Kyrkorådet i en församling <i>eller församlingsrådet</i> får efter samråd med församlingens präster och kyrkomusiker besluta vilka i Den svenska kyrkohandboken angivna former av huvudgudstjänst som utöver högmässa ska användas i församlingen.
7 § En gudstjänst tillsammans med en församling i ett annat kristet trossamfund får firas som huvudgudstjänst om <i>kyrkorådet</i> medger det. Innan kyrkorådet fattar ett sådant beslut ska det	7 § En gudstjänst tillsammans med en församling i ett annat kristet trossamfund får firas som huvudgudstjänst om <i>församlingens kyrkoråd eller församlingsråd</i> medger det.

samråda med församlingens präster och kyrkomusiker och inhämta tillstånd från domkapitlet.

Innan kyrkorådet *eller församlingsrådet* fattar ett sådant beslut ska det samråda med församlingens präster och kyrkomusiker och inhämta tillstånd från domkapitlet.

8 § Kyrkoherden beslutar efter samråd med församlingens kyrkoråd, präster och kyrkomusiker om huvudgudstjänstens uppbyggnad och utformning.

8 § Kyrkoherden beslutar efter samråd med församlingens kyrkoråd *eller församlingsråd*, präster och kyrkomusiker om huvudgudstjänstens uppbyggnad och utformning.

Den präst som leder gudstjänsten beslutar vilka av kyrkohandbokens alternativa moment som ska användas.

Gudstjänstplan

9 § Kyrkoherden fastställer efter samråd med församlingens kyrkoråd, präster och kyrkomusiker en plan för församlingens gudstjänster.

Vid oenighet mellan kyrkorådet och kyrkoherden om gudstjänstplanen får ärendet föras till domkapitlet för beslut.

9 § Kyrkoherden fastställer efter samråd med församlingens kyrkoråd *eller församlingsråd*, präster och kyrkomusiker en plan för församlingens gudstjänster.

Vid oenighet mellan kyrkorådet *eller församlingsrådet* och kyrkoherden om gudstjänstplanen får ärendet föras till domkapitlet för beslut.

18 kap. Gudstjänstböcker

6 § I huvudgudstjänsten får vid ett visst tillfälle eller under en viss tid användas någon annan gudstjänstordning eller musik än den som ingår i Den svenska kyrkohandboken och andra psalmer eller församlingssånger än de som ingår i Den svenska psalmboken.

Beslut om detta fattas av kyrkoherden efter samråd med församlingens präster och kyrkomusiker och efter medgivande av kyrkorådet. Ett sådant beslut ska genast anmälas till domkapitlet.

Om det finns särskilda skäl får kyrkoherdens beslut.

Beslut om detta fattas av kyrkoherden efter samråd med församlingens präster och kyrkomusiker och efter medgivande av kyrkorådet *eller församlingsrådet*. Ett sådant beslut ska genast anmälas till domkapitlet.

domkapitlet ändra eller upphäva

20 kap. Nattvard

Ekumeniskt nattvardsfirande

6 § Kyrkoherden får bjuda in den som är behörig att leda nattvardsfirandet i något annat

6 § Kyrkoherden får bjuda in den som är behörig att leda nattvardsfirandet i något annat

kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst i församlingen. Innan kyrkoherden gör en sådan inbjudan ska han eller hon samråda med församlingens övriga präster, och kyrkorådet ska ge sitt medgivande.

Biskopen får bjuda in den som är behörig att leda nattvardsfirandet i något annat kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst som firas för ett kontrakt eller för stiftet.

kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst i församlingen. Innan kyrkoherden gör en sådan inbjudan ska han eller hon samråda med församlingens övriga präster, och kyrkorådet *eller församlingsrådet* ska ge sitt medgivande.

22 kap. Konfirmation

2 a § *Den som tillhör Svenska kyrkan har rätt att delta i konfirmation, om inte synnerliga skäl hindrar det.*

Beslut om rätt att delta i konfirmation fattas av kyrkoherden för den församling där konfirmationen begärs. Kyrkoherden får uppdra åt någon annan präst i församlingen eller pastoratet att besluta.

Beslut enligt andra stycket får överklagas hos domkapitlet.

Domkapitlets beslut får inte överklagas.

23 kap. Vigsel och välsignelsehandlingar

Rätt till vigsel

1 a § *Den som tillhör Svenska kyrkan har rätt till vigsel i Svenska kyrkans ordning, om inte synnerliga skäl hindrar det.*

Även när inte någon av de blivande makarna tillhör Svenska kyrkan, får de vigas i Svenska kyrkans ordning, om det finns särskilda skäl.

Beslut om rätt till vigsel fattas av kyrkoherden för den församling där vigseln begärs. Kyrkoherden får uppdra åt någon annan präst i församlingen eller pastoratet att besluta.

Beslut enligt tredje stycket får överklagas hos domkapitlet.

Domkapitlets beslut får inte överklagas.

Rätt till begravningsgudstjänst

1 a § Dödsboet har rätt till begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning när den avlidna tillhörde Svenska kyrkan, om inte synnerliga skäl hindrar det.

Även när den avlidna inte tillhörde Svenska kyrkan får en begravningsgudstjänst firas, om det finns särskilda skäl.

Beslut om rätt till begravningsgudstjänst fattas av kyrkoherden för den församling där gudstjänsten begärs. Kyrkoherden får uppdra åt någon annan präst i församlingen eller pastoratet att besluta.

Beslut enligt tredje stycket får överklagas hos domkapitlet.

Domkapitlets beslut får inte överklagas.

4 § När någon som tillhörde Svenska kyrkan har avlidit och inte har en anhörig som ordnar med begravningen *bör om möjligt* församlingens kyrkoherde verka för att begravningen sker enligt Svenska kyrkans ordning, om inte särskilda skäl talar mot detta.

Begravningsgudstjänst när anhörig saknas

4 § När någon som tillhörde Svenska kyrkan har avlidit och inte har en anhörig som ordnar med begravningen *ska* församlingens kyrkoherde verka för att begravningen sker enligt Svenska kyrkans ordning, om inte särskilda skäl talar mot detta.

26 kap. Sändnings- och mottagningshandlingar**Inledning**

Den nyvigda biskopen tas i mottagningsgudstjänsten emot i stiftet av stiftets församlingar. En ny kyrkoherde tas emot som ledare för pastoratets församlingar i en *gemensam* gudstjänst i en av pastoratets kyrkor. På motsvarande sätt bör andra anställda, medarbetare och förtroendevalda tas emot vid en huvudgudstjänst.

Den nyvigda biskopen tas i mottagningsgudstjänsten emot i stiftet av stiftets församlingar. En ny kyrkoherde tas emot som ledare för *församling och pastorat* i en *mottagningsgudstjänst*. I ett pastorat håller församlingarna en *gemensam* gudstjänst. På motsvarande sätt bör andra anställda, medarbetare och förtroendevalda tas emot vid en huvudgudstjänst.

3 § När en kyrkoherde har tillträtt sin tjänst ska kyrkoherden så snart som möjligt *mottagas* i en *för pastoratet* gemensam gudstjänst.

Mottagandet ska ledas av biskopen eller en präst som biskopen utser.

3 § När en kyrkoherde har tillträtt sin tjänst ska kyrkoherden så snart som möjligt *tas emot* i en mottagningsgudstjänst. *I ett pastorat håller församlingarna en gemensam gudstjänst.*

29 kap. Kyrkotillhörighet

Beslut om kyrkotillhörighet

6 § Frågor om upptagande i kyrkan prövas av kyrkoherden *i* den församling där den som ärendet rör är folkbokförd. För den som vill *och har rätt att* tillhöra en icke-territoriell församling prövas *sådana* frågor av kyrkoherden i den icke-territoriella församlingen.

Frågor om utträde ur kyrkan prövas av kyrkoherden *i* den församling som den som anmäler utträde tillhör.

Kyrkoherden får utse en annan präst *i pastoratet* att pröva frågor om inträde i och utträde ur kyrkan.

För den som inte är folkbokförd i Sverige prövas frågor om inträde i och utträde ur kyrkan av kyrkostyrelsen.

6 § Frågor om upptagande i kyrkan prövas av kyrkoherden *för* den församling där den som ärendet rör är folkbokförd. För den som vill tillhöra en icke-territoriell församling prövas frågor *med anledning av detta* av kyrkoherden i den icke-territoriella församlingen.

Frågor om utträde ur kyrkan prövas av kyrkoherden *för* den församling som den som anmäler utträde tillhör.

Kyrkoherden får utse en annan präst att pröva frågor om inträde i och utträde ur kyrkan.

33 kap. Kyrkans förtroendevalda

Rösträtt

2 § Den som tillhör Svenska kyrkan och fyller 16 år senast på valdagen har rösträtt vid direkta kyrkliga val om han eller hon är folkbokförd i

1. församlingen, om det gäller val till en församling,
2. en församling som ingår i *samfälligheten*, om det gäller val till *en samfällighet*,
3. en församling inom stiftet, om det gäller val till stiftsfullmäktige eller
4. landet, om det gäller val till kyrkomötet.

Den som tillhör en icke-territoriell församling har vid val till församling inte rösträtt till

2 § Den som tillhör Svenska kyrkan och fyller 16 år senast på valdagen har rösträtt vid direkta kyrkliga val om han eller hon är folkbokförd i

1. församlingen, om det gäller val till en församling,
2. en församling som ingår i *pastoratet*, om det gäller val till *ett pastorat*,
3. en församling inom stiftet, om det gäller val till stiftsfullmäktige eller
4. landet, om det gäller val till kyrkomötet.

Den som tillhör en icke-territoriell församling har vid val till församling inte rösträtt till

den församling där han eller hon är folkbokförd utan i stället till den icke-territoriella församlingen. Den som tillhör en icke-territoriell församling har vid val till *samfällda* kyrkofullmäktige i *en samfällighet* endast rösträtt i *en samfällighet* där den icke-territoriella församlingen ingår.

den församling där han eller hon är folkbokförd utan i stället till den icke-territoriella församlingen. Den som tillhör en icke-territoriell församling har vid val till kyrkofullmäktige i *ett pastorat* endast rösträtt i *det pastorat* där den icke-territoriella församlingen ingår.

Valbarhet

Nuvarande lydelse

- 4 § Valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast på dagen för valet. Härtill ska den som väljs vara folkbokförd i
1. församlingen, om det gäller val till en församling,
 2. en församling som ingår i *samfälligheten*, om det gäller val till *en samfällighet*, eller
 3. en församling inom stiftet, om det gäller val till stiftet.

Den som tillhör en icke-territoriell församling är vid val till församling inte valbar till den församling där han eller hon är folkbokförd utan i stället till den icke-territoriella församlingen. Vid val till *samfällighet* är hon eller han endast valbar till *en samfällighet* där den icke-territoriella församlingen ingår.

Det finns ytterligare bestämmelser om valbarhet vid val till kyrkomötet i 38 kap. 19 a §.

Om valbarhetshinder i vissa fall finns bestämmelser i 5–9 §§.

Enligt SvKB 2011:6

- 4 § Valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast på dagen för valet. Härtill ska den som väljs vara folkbokförd i

- 4 § Valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast på dagen för valet. Härtill ska den som väljs vara folkbokförd i

1. församlingen, om det gäller val till en församling,
2. en församling som ingår i *samfälligheten*, om det gäller val till *en samfällighet*, eller
3. en församling inom stiftet, om det gäller val till stiftet.

Den som tillhör en icke-territoriell församling är vid val till församling inte valbar till den församling där han eller hon är folkbokförd utan i stället till den icke-territoriella församlingen. Vid val till *samfällighet* är hon eller han endast valbar till *en samfällighet* där den icke-territoriella församlingen ingår.

Det finns ytterligare bestämmelser om valbarhet vid val till *samfällda fullmäktige* i 38 kap. 12 §, vid val till stiftsfullmäktige i 38 kap. 16 a och vid val till kyrkomötet i 38 kap. 19 a §

Om valbarhetshinder i vissa fall finns bestämmelser i 5–9 §§.

1. församlingen, om det gäller val till en församling *som inte ingår i ett pastorat*,
2. en församling som ingår i *pastoratet*, om det gäller val till *pastoratet* eller till *en församling i pastoratet*, eller
3. en församling inom stiftet, om det gäller val till stiftet.

Den som tillhör en icke-territoriell församling är vid val till församling inte valbar till den församling där han eller hon är folkbokförd utan i stället till den icke-territoriella församlingen. Vid val till *pastorat* är hon eller han endast valbar till *det pastorat* där den icke-territoriella församlingen ingår.

Det finns ytterligare bestämmelser om valbarhet vid val till stiftsfullmäktige i 38 kap. 16 a §, direkta val till kyrkomötet i 38 kap. 19 a § och indirekta val till kyrkomötet i 39 kap. 20 §.

Om valbarhetshinder i vissa fall finns bestämmelser i 5–9 §§.

Valbarhetshinder

- 5 § Valbar till uppdrag som förtroendevald i en församling är inte den som
1. är anställd som biskop,
 2. är anställd som kyrkoherde i församlingen,
 3. har utsetts att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i *församlingens kyrkoråd*, eller
 4. är anställd *hos* församlingen eller *samfällighet i vilken* församlingen ingår och som på grund av sina uppgifter har en ledande ställning bland de anställda.

- 6 § Valbar till uppdrag som förtroendevald i *en samfällighet* är inte
1. den som är anställd som biskop,

- 5 § Valbar till uppdrag som förtroendevald i en församling är inte den som
1. är anställd som biskop,
 2. är anställd som kyrkoherde i församlingen,
 3. har utsetts att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i *ett församlingsråd*, eller
 4. är anställd *i* församlingen eller *i det pastorat* där församlingen ingår och som på grund av sina uppgifter har en ledande ställning bland de anställda.

Ingen får vara förtroendevald i mer än en församling samtidigt.

- 6 § Valbar till uppdrag som förtroendevald i *ett pastorat* är inte den som
1. är anställd som biskop,
 2. är anställd som kyrkoherde i

2. den kyrkoherde som är ledamot och kyrkoherdens ersättare i samfällighetens kyrkonämnd, eller
3. den som är anställd *hos samfälligheten* och som på grund av sina uppgifter har en ledande ställning bland de anställda.

pastoratet, eller
3. är anställd *i pastoratet* och som på grund av sina uppgifter har en ledande ställning bland de anställda.

9 § Förutom det som anges i 5–8 §§ gäller följande valbarhets hinder för förtroendeuppdrag. Hindren gäller för alla kyrkligt anställda som har en tjänstgöringsgrad över 20 procent av heltid för sin befattning beräknat för en period på fem månader.

1. Den som är anställd av en församling är inte valbar till *direkt eller indirekt valt kyrkoråd eller någon nämnd i denna församling.*
2. Den som är anställd av *en samfällighet* är inte valbar till *kyrkonämnden eller någon annan nämnd i denna samfällighet.* Han eller hon är inte heller valbar till *något kyrkoråd eller någon nämnd* i en församling som ingår i *samfälligheten.*
3. Den som är anställd av ett stift är inte valbar till stiftsstyrelsen eller någon av stiftets nämnder.
4. Den som är anställd på nationell nivå är inte valbar till kyrkostyrelsen eller någon nämnd på nationell nivå.

Bestämmelserna om valbarhets hinder för anställda ska på motsvarande sätt tillämpas för den som är uppdragstagare.

9 § Förutom det som anges i 5–8 §§ gäller följande valbarhets hinder för förtroendeuppdrag. Hindren gäller för alla kyrkligt anställda som har en tjänstgöringsgrad över 20 procent av heltid för sin befattning beräknat för en period på fem månader.

1. Den som är anställd av en församling är inte valbar till *församlingens kyrkoråd.*
2. Den som är anställd av *ett pastorat* är inte valbar till *pastoratets kyrkoråd.* Han eller hon är inte heller valbar till *församlingsrådet* i en församling som ingår i *pastoratet.*
3. Den som är anställd av ett stift är inte valbar till stiftsstyrelsen eller någon av stiftets nämnder.
4. Den som är anställd på nationell nivå är inte valbar till kyrkostyrelsen eller någon nämnd på nationell nivå.

Uppdragets upphörande

10 § Om en förtroendevald upphör att vara valbar upphör också uppdraget genast.

Om valbarheten upphör enbart därför att en förtroendevald flyttar gäller följande.

1. En ledamot eller ersättare i kyrkomötet får behålla sitt uppdrag under resterande del av mandatperioden.
2. En ledamot eller ersättare i ett

Om valbarheten upphör enbart därför att en förtroendevald flyttar gäller följande.

1. En ledamot eller ersättare i kyrkomötet får behålla sitt uppdrag under resterande del av mandatperioden.
2. En ledamot eller ersättare i ett

kyrkoråd *eller någon nämnd* i en församling får behålla sitt uppdrag under resterande del av mandatperioden om han eller hon kan fortsätta att fullgöra uppdraget och inte samtidigt har något förtroendeuppdrag i en annan församling.

kyrkoråd i en församling *eller i ett församlingsråd* får behålla sitt uppdrag under resterande del av mandatperioden om han eller hon kan fortsätta att fullgöra uppdraget och inte samtidigt har något förtroendeuppdrag i en annan församling *eller ett annat pastorat*.

- 11 § Kyrkofullmäktige *eller samfällda kyrkofullmäktige* får återkalla uppdraget för en förtroendevald som har valts av fullmäktige om han eller hon
1. har vägrats ansvarsfrihet, eller
 2. genom en dom som vunnit laga kraft har dömts för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer.

Första stycket ska på motsvarande sätt tillämpas på stiftsfullmäktige och kyrkomötet.

- 11 § Kyrkofullmäktige får återkalla uppdraget för en förtroendevald som har valts av fullmäktige om han eller hon
1. har vägrats ansvarsfrihet, eller
 2. genom en dom som vunnit laga kraft har dömts för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer.

34 kap. Kyrkans anställda

- 2 § Församlingar som ingår i ett *flerförsamlingspastorat* har gemensam kyrkoherde och annan personal.

Domkyrkoorganisten är kyrkomusiker för den församling där stiftets domkyrka är belägen. Domkyrkoorganisten ska vara organist. När en domkyrkoorganist ska anställas ska domkapitlet beredas tillfälle att yttra sig över de sökande.

Domkapitlet ska för andra församlingar än den som avses i andra stycket besluta om den kyrkomusiker som avses i 1 § 3 ska vara organist eller kantor.

- 2 § Församlingar som ingår i ett *pastorat* har gemensam kyrkoherde och annan personal.

Arbetsgivarorganisation

- 6 § När en församling, *en samfällighet* eller ett stift är arbetsgivare ska Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation
1. företräda arbetsgivaren när det gäller att ingå eller säga upp kollektivavtal,
 2. avgöra frågor om lockout eller andra stridsåtgärder vid konflikter om sådana kollektivavtal,
 3. företräda arbetsgivaren i tvister om sådana kollektivavtal eller om påföljder vid konflikter om sådana avtal, och

- 6 § När en församling, *ett pastorat* eller ett stift är arbetsgivare ska Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation
1. företräda arbetsgivaren när det gäller att ingå eller säga upp kollektivavtal,
 2. avgöra frågor om lockout eller andra stridsåtgärder vid konflikter om sådana kollektivavtal,
 3. företräda arbetsgivaren i tvister om sådana kollektivavtal eller om påföljder vid konflikter om sådana avtal, och

4. i anslutning till ingångna kollektivavtal företräda arbetsgivaren i fråga om sådana arbetstagare som inte är medlemmar i någon avtalsslutande arbetstagarorganisation.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation ska på motsvarande sätt företräda Svenska kyrkan som arbetsgivare för personalen i kyrkokansliet.

4. i anslutning till ingångna kollektivavtal företräda arbetsgivaren i fråga om sådana arbetstagare som inte är medlemmar i någon avtalsslutande arbetstagarorganisation.

Tillsättning av domprost

12 § En befattning som domprost ska tillsättas av en tillsättningsnämnd.

Biskopen är ordförande i tillsättningsnämnden. Nämnden utser bland sina valda ledamöter en vice ordförande.

Stiftsstyrelsen utser tre ledamöter i tillsättningsnämnden. Domkyrkoförsamlingens kyrkoråd utser tre ledamöter i nämnden. Om domkyrkoförsamlingen ingår i *ett flerförsamlingspastorat* utser i stället *kyrkonämnden eller, om en sådan finns, pastoratsnämnden* tre ledamöter i nämnden. För ledamöterna utses lika många ersättare. Stiftsstyrelsen utser även en ersättare för biskopen som ledamot.

Ledamöter och ersättare i tillsättningsnämnden ska väljas bland ledamöter och ersättare i det organ som förrättar valet.

Följande bestämmelser om kyrkorådet *i en församling* ska tillämpas på tillsättningsnämnden:

- 4 kap. 18 § om när sammanträdena ska hållas,
- 4 kap. 19 § om ersättarnas tjänstgöring,
- 4 kap. 20 § om beslutförhet,
- 4 kap. 22 och 22 a §§ om jäv, och
- 4 kap. 23 § om ärendenas avgörande och protokoll.

Kungörelser och tillkännagivanden ska anslås på pastoratets anslagstavla.

Stiftsstyrelsen utser tre ledamöter i tillsättningsnämnden. Domkyrkoförsamlingens kyrkoråd utser tre ledamöter i nämnden. Om domkyrkoförsamlingen ingår i *ett pastorat* utser i stället *pastoratets kyrkoråd* tre ledamöter i nämnden. För ledamöterna utses lika många ersättare. Stiftsstyrelsen utser även en ersättare för biskopen som ledamot.

Följande bestämmelser om kyrkorådet ska *i tillämpliga delar gälla för* tillsättningsnämnden:

- 4 kap. 13 § om när sammanträdena ska hållas,
- 4 kap. 14 § om ersättarnas tjänstgöring,
- 4 kap. 15 § om beslutförhet,
- 4 kap. 16 och 17 §§ om jäv, och
- 4 kap. 18 § om ärendenas avgörande och protokollet.

Kungörelser och tillkännagivanden ska anslås på *domkyrkoförsamlingens eller, om domkyrkoförsamlingen ingår i ett pastorat, pastoratets* anslagstavla.

16 § Om församlingen anvisar tjänstebostad åt en kyrkoherde eller komminister är den som innehar befattningen skyldig att bo i den. Församlingen får om det finns särskilda skäl medge befrielse från denna skyldighet. Kostnaderna för bostaden betalas av församlingen. Kyrkoherden eller komministern erlägger hyra till församlingen.

Ingår församlingen i *en samfällighet* gäller det som sägs i första stycket *samfälligheten* i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. 11 §.

Om församlingen ingår i *ett pastorat* gäller det som sägs i första stycket *pastoratet* i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. 5 §.

Åttonde avdelningen: Församlingstillhörighet och indelning

Inledning

Svenska kyrkans uppdrag är att ge vidare evangelium i ord och handling *till dem som bor i Sverige. Kyrkans geografiska gränser sammanfaller därför med nationens.* Svenska kyrkan framträder på lokal nivå som församlingar och på regional nivå som stift. På den lokala nivån finns också pastorat, som är kyrkoherdens tjänstgöringsområde, och samfälligheter för att flera församlingar ska kunna samverka om personal, ekonomi och fastigheter. Kontraktet är ett utflöde av stiftet och omfattar några av stiftets församlingar.

Svenska kyrkans uppdrag är att ge vidare evangelium i ord och handling. Svenska kyrkan framträder på lokal nivå som församlingar och på regional nivå som stift. På den lokala nivån finns pastorat för att flera församlingar ska kunna samverka när de fullgör sin grundläggande uppgift. Kontraktet är ett utflöde av stiftet och omfattar några av stiftets församlingar.

35 kap. Församlingstillhörighet

10 § Kyrkoherdens beslut enligt detta kapitel får överklagas hos domkapitlet.

Domkapitlets och kyrkostyrelsens beslut får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd.

Rätt att överklaga beslutet har

1. den person som ärendet gäller,
2. den icke-territoriella församlingen, och
3. den territoriella församling där personen i fråga är folkbokförd.

Rätt att överklaga beslutet har

1. den person som ärendet gäller,
2. den icke-territoriella församlingen, och
3. den territoriella församling där personen i fråga är folkbokförd eller pastoratet om den territoriella församlingen ingår i ett pastorat.

36 kap. Indelningenheter

1 § Svenska kyrkan är indelad i territoriella församlingar, <i>pastorat</i> , kontrakt och stift.	1 § Svenska kyrkan är indelad i territoriella församlingar, kontrakt och stift.
<i>Den territoriella församlingsindelningen ska omfatta hela landet.</i>
2 § Inom Svenska kyrkan finns också de icke-territoriella församlingar som framgår av 35 kap. samt utlandskyrkan enligt 2 kap. 16 §.	2 § Inom Svenska kyrkan finns också <i>pastorat enligt 2 kap. 5 §</i> , de icke-territoriella församlingar som framgår av 35 kap. samt utlandskyrkan enligt 2 kap. 12 §.
3 § <i>Den territoriella församlingsindelningen ska omfatta hela landet.</i>	
4 § Ett pastorat består av <i>en församling (enförsamlingspastorat) eller flera församlingar (flerförsamlingspastorat). Pastoratet utgör tjänstgöringsområde för en kyrkoherde. Varje icketerritoriell församling utgör ett pastorat.</i>	4 § Ett pastorat består av flera församlingar.
5 § Ett kontrakt består av flera pastorat i ett stift.	5 § Ett kontrakt består <i>av en eller flera församlingar som inte ingår i ett pastorat och/eller ett eller flera pastorat i ett stift, dock alltid minst två enheter.</i>
<p>Kontraktet är tjänstgöringsområde för en kontraktsprost.
Kontraktsindelningen ska omfatta hela stiftet.</p>	
6 § Inom Svenska kyrkan finns det tretton stift. Dessa är Uppsala, Linköpings, Skara, Strängnäs, Västerås, Växjö, Lunds, Göteborgs, Karlstads, Härnösands, Luleå, Visby och Stockholms stift.
Stiftsindelningen ska omfatta hela landet.
Till Visby stift hör även Svenska kyrkan i utlandet enligt 2 kap. 16 §.	Till Visby stift hör även Svenska kyrkan i utlandet enligt 2 kap. 12 och 13§.

ÄNDRINGAR I FÖRSAMLINGS- OCH PASTORATSINDELNINGEN

Bestämmelsernas tillämpning

- 1 § Bestämmelserna om församlings- och pastoratsindelning i 12–14, 17 och 18 §§ gäller bara församlingar som inte ingår i ett pastorat och pastorat.

Grunderna för den lokala indelningen

- 2 § En församling som inte ingår i ett pastorat ska, utöver det som är angivet i 3 §, kunna fullgöra församlingens uppgifter enligt bestämmelserna i 2 kap. 1 § och enligt bestämmelser i kyrkoordningen i övrigt.
- 3 § Om en församling ingår i ett pastorat gäller följande:
1. I församlingen ska firas gudstjänster i enlighet med vad som framgår av församlingsinstruktionen.
 2. I församlingen ska finnas minst ett kyrkorum, invigt i Svenska kyrkans ordning.
 3. I församlingen ska finnas personer som tar ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd och personer som fullgör uppdragen som förtroendevalda i församlingen.
- 4 § Ett pastorat ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt bestämmelserna i 2 kap. 5 § och enligt bestämmelser i kyrkoordningen i övrigt.

Stiftsstyrelsens övergripande ansvar

- 5 § Stiftsstyrelsen ska verka för en lämplig församlings- och pastoratsindelning. Styrelsen ska fortlöpande följa utvecklingen och snarast initiera åtgärder när så behövs för att bestämmelserna i 2–4 §§ ska kunna följas.

Vem som beslutar om den lokala indelningen

- 6 § Stiftsstyrelsen beslutar om ändringar av den indelning som avser församlingar som inte ingår i ett pastorat och som avser pastorat. Om en sådan ändring berör församlingar eller pastorat i flera stift beslutar kyrkostyrelsen om ändringen.
- 7 § Pastoratets kyrkofullmäktige beslutar om ändringar av församlingsindelningen i pastoratet. Innan fullmäktige fattar sitt beslut ska församlingsråden i pastoratets församlingar få tillfälle att yttra sig.
- Församlingens kyrkofullmäktige beslutar om indelning av församlingen i flera församlingar så att församlingen blir ett pastorat.
- Ett pastorats beslut om ändrad församlingsindelning och en församlings beslut om indelning i flera församlingar ska för att gälla fastställas av stiftsstyrelsen. Stiftsstyrelsen ska efter att ha gett domkapitlet tillfälle att yttra sig fastställa sådana beslut, om församlingarna kan uppfylla kriterierna i 3 §.
- Om en församling som ingår i ett pastorat inte uppfyller kriterierna i 3 § får stiftsstyrelsen efter samråd med pastoratet och dess församlingar besluta om en ändrad församlingsindelning.

Utredning

8 § I ett ärende om ändrad församlings- eller pastoratsindelning enligt 6 § ska stiftsstyrelsen göra den utredning som behövs. Församlingar och pastorat ska lämna uppgifter och i övrigt i skäligen omfattning hjälpa till i utredningsarbetet, om stiftsstyrelsen begär det.

Vid utredningen ska stiftsstyrelsen samråda med berörda församlingar och pastorat samt med domkapitlet. Sådant samråd behöver inte äga rum om ändringen i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen eller fastighetsförhållandena.

Om den ändring i indelningen som utredningen i första hand avser också bör leda till en ändring i någon annan indelning, som stiftsstyrelsen får besluta om, ska utredningen omfatta även denna ändring.

9 § Om fråga om ändrad församlings- eller pastoratsindelning berör flera stift ska det som sägs i 8 § om stiftsstyrelsen i stället gälla kyrkostyrelsen. Bestämmelserna om samråd ska i en sådan fråga gälla även stiftsstyrelserna och domkapitlet i de stift som berörs av ändringen.

Ekonomisk reglering

10 § När en församling eller ett pastorat delas, ska de inbördes ekonomiska förhållandena mellan enheterna enligt den nya indelningen regleras.

När en del av en församling eller ett pastorat förs över till en annan församling eller ett annat pastorat ska en reglering enligt första stycket ske om tillgångar och förbindelser som kan hänföras till den överförda delen bör föras över eller om det finns särskilda skäl till en reglering.

11 § Fördelningen av tillgångar och förbindelser ska grundas på vad som är ändamålsenligt och skäligt. Församlingarna och pastoraten får träffa en överenskommelse om hur fördelningen ska göras.

Regleringen ska fastställas av stiftsstyrelsen i beslutet om indelningsändringen enligt 6 och 7 §§. Är församlingarna och pastoraten inte överens om fördelningen ska stiftsstyrelsen göra denna.

12 § Om fördelningen av tillgångar och förbindelser inte kan följa grunden för regleringen, ska utjämning ske i pengar. Stiftsstyrelsen får bestämma att utjämningsbeloppet ska betalas på en gång eller fördelas på två eller flera år.

13 § När två eller fler församlingar eller pastorat läggs samman övergår deras tillgångar och ansvarigheten för deras förbindelser till den nya församling eller det nya pastorat som bildas.

Beslut om ytterligare bestämmelser

14 § Stiftsstyrelsen får i beslutet om en indelningsändring utfärda de ytterligare bestämmelser som behövs för att ändringen ska kunna genomföras.

Om indelningsändringen innebär att en ny församling eller ett nytt pastorat bildas får stiftsstyrelsen i beslutet också bestämma att beslutanderätten i församlingen eller pastoratet ska utövas av sådana indelningsdelegerade som avses i 29 § från det att dessa valts till dess indelningsändringen träder i kraft. Detta gäller också om en indelnings-

ändring annars är av sådan omfattning att församlingen eller pastoratet inte bör företrädas av tidigare valda organ.

KsSkr 2012:5

Kyrkofullmäktige och kyrkoråd när pastorat blir församling

15 § Om en ny församling bildas av församlingar som utgör ett pastorat blir kyrkofullmäktige i pastoratet kyrkofullmäktige i den nybildade församlingen. Pastoratets kyrkoråd blir kyrkoråd i den nya församlingen.

När beslut om ändringar i församlings- och pastoratsindelningen träder i kraft

16 § En ändring i församlings- eller pastoratsindelningen enligt 6 § träder i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum.

Om ändringen i indelningen bara beror på oregelbundenhet i indelningen eller fastighetsförhållandena träder beslutet i kraft vid den tidpunkt som stiftsstyrelsen eller kyrkostyrelsen beslutar.

En ändring enligt första stycket som är av så begränsad omfattning att församlingen eller pastoratet även under återstoden av mandatperioden bör kunna företrädas av tidigare valda organ träder i kraft den 1 januari det år som bestämts i beslutet. Detsamma gäller sådana ändringar som avses i 15 §.

Om det finns särskilda skäl får stiftsstyrelsen även i andra fall än som anges i tredje stycket besluta att en ändring som innebär att en ny församling eller ett nytt pastorat bildas genom sammanläggning av församlingar eller pastorat ska träda i kraft under pågående mandatperiod. Ändringen träder i kraft den 1 januari det år som bestämts i beslutet.

En ändring av församlings- eller pastoratsindelningen enligt 7 § träder i kraft 1 januari det år som anges i beslutet.

Tidpunkter för beslut om ändringar i församlings- och pastoratsindelningen

17 § Ett beslut om att ändra indelningen enligt 16 § första stycket ska fattas senast ett år innan ändringen ska träda i kraft.

Ett beslut om att ändra indelningen enligt 16 § andra stycket ska fattas senast tre månader innan ändringen ska träda i kraft.

Ett beslut om att ändra indelningen enligt 16 § tredje och fjärde styckena ska fattas under den mandatperiod då den ändrade indelningen ska träda i kraft. Det ska fattas senast nio månader före ikraftträdandet.

Ett beslut om att ändra församlings- eller pastoratsindelningen enligt 7 § som beslutas under en mandatperiod ska fastställas av stiftsstyrelsen eller, om stiftsstyrelsen är beslutande, beslutas av stiftsstyrelsen senast nio månader före ikraftträdandet. Om ändringen ska träda i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum ska beslutet fastställas eller beslut fattas av stiftsstyrelsen senast ett år innan det ska träda i kraft.

Kyrkostyrelsen ska genast underrättas om alla beslut om indelningsändringar.

När den nya indelningen kan tillämpas

18 § Sedan en indelningsändring har beslutats kan en församling eller ett pastorat enligt den nya indelningen förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter. Om indelningsdelegerade ska utses gäller dock detta först sedan dessa delegerade har valts.

Prästorganisation

19 § När stiftsstyrelsen beslutar att ändra församlings- eller pastoratsindelningen enligt 6 § ska styrelsen samtidigt fastställa hur stor prästorganisationen minst ska vara i varje nybildad församling eller nybildat pastorat.

Av 34 kap. 1 § följer att stiftsstyrelsen får besluta om ändring av hur stor prästorganisationen minst ska vara i församlingen eller pastoratet även om församlings- eller pastoratsindelningen inte ändras.

ÄNDRINGAR I KONTRAKTSINDELNINGEN

20 § Stiftsstyrelsen beslutar om ändringar i kontraktsindelningen.

Indelningen får ändras om den därmed blir mer ändamålsenlig. Den ska dock vara oförändrad det år då ordinarie kyrkoval äger rum och det närmast följande året.

21 § Kontraktsindelningen får inte ändras utan att berörda församlingar, pastorat, kyrkoherdar och kontraktsprostar samt domkapitlet har getts tillfälle att yttra sig.

22 § En ändring i kontraktsindelningen träder i kraft vid den tidpunkt som beslutats, med den inskränkning som anges i 20 §.

Ett beslut om att ändra kontraktsindelningen ska fattas senast tre månader före ikraftträdandet.

Kyrkostyrelsen ska genast underrättas om alla beslut om ändringar i kontraktsindelningen.

ÄNDRINGAR I STIFTSINDELNINGEN

23 § Kyrkomötet beslutar om ändringar i stiftsindelningen.

24 § Kyrkostyrelsen får dock besluta om sådana mindre ändringar i stiftsindelningen som består i att en eller flera församlingar eller pastorat förs över från ett stift till ett angränsande stift.

Sådana ändringar får göras om stiftsindelningen därmed blir mer ändamålsenlig.

25 § I ett ärende om ändring i stiftsindelningen enligt 24 § ska kyrkostyrelsen göra den utredning som behövs. Vid utredningen ska kyrkostyrelsen samråda med berörda biskopar, stiftsstyrelser, domkapitel, församlingar och pastorat. Stiftsstyrelserna, domkapitlet, församlingarna och pastoraten ska lämna uppgifter och i övrigt i skälig omfattning hjälpa till i utredningsarbetet om kyrkostyrelsen begär det.

26 § Kyrkostyrelsen får i ett beslut om ändring i stiftsindelningen utfärda de ytterligare bestämmelser som behövs för att ändringen ska kunna genomföras.

27 § En ändring i stiftsindelningen enligt 24 § träder i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum.

28 § Ett beslut om en ändring i stiftsindelningen enligt 24 § ska fattas senast ett år innan det ska träda i kraft.

Antalet indelningsdelegerade och hur dessa utses

29 § Om stiftsstyrelsen i ett beslut om ändrad församlings- eller pastoratsindelning bestämmer att beslutanderätten ska utövas av indelningsdelegerade ska ledamöter och ersättare i delegerade utses från varje församling respektive pastorat vars område helt eller delvis ska ingå i den nya församlingen eller det nya pastoratet.

Stiftsstyrelsen ska i beslutet ange hur många ledamöter och ersättare som varje församling respektive pastorat ska utse och när valet av dessa senast ska förrättas.

30 § Ledamöter och ersättare väljs av kyrkofullmäktige. De ska väljas bland ledamöter eller ersättare i kyrkofullmäktige. Om det behövs för att tillräckligt många ledamöter och ersättare ska kunna utses i indelningsdelegerade får stiftsstyrelsen besluta att den som är valbar enligt 33 kap. 4 § på motsvarande sätt ska vara valbar till indelningsdelegerade.

Sedan valet ägt rum ska stiftsstyrelsen snarast utse en av ledamöterna att vara sammankallande.

31 § För beredning och verkställighet av indelningsdelegerades ärenden ska det finnas en indelningsstyrelse, som delegerade utser för sin tjänstgöringstid.

Den av prästerna i en församling eller ett pastorat som helt eller delvis ska ingå i den nya indelningsenheten som har varit kyrkoherde längst eller, om ingen har varit kyrkoherde, som har varit anställd som präst längst ska vara ledamot i indelningsstyrelsen. Han eller hon har rätt att sätta annan präst i en sådan församling eller ett sådant pastorat som ledamot i sitt ställe respektive som ersättare.

Andra ledamöter och ersättare i indelningsstyrelsen väljs av delegerade till det antal dessa bestämmer. Antalet valda ledamöter får dock inte vara mindre än sex.

Kostnader för indelningsdelegerades verksamhet

32 § De församlingar och pastorat som har valt delegerade ska gemensamt betala kostnaderna för delegerades verksamhet.

Fördelningen av kostnaderna mellan församlingarna och pastoraten ska grundas på vad som är skäligt.

Tvister om kostnadsfördelningen ska avgöras av stiftsstyrelsen.

Beslut om ytterligare bestämmelser

33 § Kyrkostyrelsen får utfärda de ytterligare bestämmelser som behövs för indelningsdelegerades verksamhet.

BESLUTANDE OCH VERKSTÄLLANDE ORGAN VID INDELNINGÄNDRING UNDER EN MANDATPERIOD

34 § När en indelningsändring enligt 16 § fjärde stycket träder i kraft blir indelningsdelegerade kyrkofullmäktige i den nya församlingen eller det nya pastoratet resterande del av mandatperioden och indelningsstyrelsen blir kyrkoråd. Det följer av 4 kap. 6 § att kyrkoherden i den nya församlingen eller det nya pastoratet är ledamot i kyrkorådet.

När en indelningsändring träder i kraft upphör alla uppdrag som förtroendevald i de församlingar och pastorat som berörs av ändringen. Motsvarande gäller uppdrag som kyrkvård och revisor. Nya kyrkvårdar och revisorer ska väljas för återstoden av mandatperioden senast den 31 december året före ikraftträdandet av indelningsändringen.

NAMN PÅ KYRKLIGA ENHETER

35 § I beslut om indelning i församlingar, pastorat och kontrakt ska stiftsstyrelsen också efter samråd med berörda församlingar och pastorat besluta om namn på församlingarna, pastoraten respektive kontrakten.

Stiftsstyrelsen får även i andra fall pröva frågor om att ändra namn på sådana enheter.

Ett beslut om att ändra namn enligt andra stycket träder i kraft den 1 januari det år som bestäms i beslutet. Sådant beslut ska fattas senast sex månader före ikraftträdandet. Om beslutet ska träda i kraft året efter det år ordinarie kyrkoval har ägt rum ska det fattas senast tolv månader före ikraftträdandet.

Kyrkostyrelsen ska genast underrättas om beslut av stiftsstyrelsen enligt tredje stycket.¹¹

36 § Namnet på ett kontrakt beslutas av stiftsstyrelsen efter samråd med församlingarna och pastoraten i kontraktet. Det ska ha en geografisk anknytning till det område som kontraktet omfattar.

37 § Innan namnet på en territoriell församling, ett pastorat eller ett kontrakt fastställs ska Språk- och folkminnesinstitutet samt Lantmäteriverket beredas tillfälle att yttra sig.

38 kap. Direkta val

Valnämnder

3 § I varje församling eller, om församlingen ingår i *en samfällighet, i samfälligheten* ska det finnas en valnämnd med ansvar för valets genomförande.

Valnämnderna ska biträda stiftsstyrelsen och i övrigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen eller i bestämmelser utfärdade av kyrkostyrelsen.

4 § Om en ändrad indelning innebär att en ny församling som inte ingår i *en samfällighet* eller *en ny samfällighet* bildas, ska indelningsdelegerade snarast möjligt välja ledamöter till valnämnden och ersättare för dessa.

3 § I varje församling eller, om församlingen ingår i *ett pastorat, i pastoratet* ska det finnas en valnämnd med ansvar för valets genomförande.

4 § *Ledamöter och ersättare i valnämnden väljs av kyrkofullmäktige till det antal som fullmäktige bestämmer. De väljs för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter valåret. Antalet ledamöter får inte vara mindre än tre.*

Om en ändrad indelning innebär att en ny församling som

¹¹ Enligt kyrkostyrelsens skrivelse till kyrkomötet 2012:3.

inte ingår i ett pastorat eller ett nytt pastorat bildas, ska indelningsdelegerade snarast möjligt välja ledamöter till valnämnden och ersättare för dessa.

5 § *Valnämnden ska ha tillgång till personal i den omfattning som behövs för att nämnden ska kunna utföra sina uppgifter.*

Kostnaden för valnämndens verksamhet ska bestridas av församlingen eller samfälligheten.

För valnämnden ska tillämpas vad som sägs om nämnder i 4 kap. 25 respektive 32 §§ kyrkoordningen.

5 § För valnämnden tillämpas bestämmelserna om kyrkorådet i 4 kap. 9–18 §§.

Val vid indelningsändring

7 § Om en ändrad indelning ska träda i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval hålls, ska *redan det* valet avse *enheterna* enligt den nya indelningen.

7 § Om en ändrad indelning ska träda i kraft den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval hålls, ska valet avse *församlingarna, pastoraten och stiftens* enligt den nya indelningen.

Valkretsar vid val till beslutande organ i församling

8 § Varje församling utgör en valkrets.

Valkretsar vid val till kyrkofullmäktige

8 § Varje församling där kyrkofullmäktige ska väljas och varje pastorat utgör en valkrets.

Fördelning av mandat mellan valkretsar vid val till samfällda kyrkofullmäktige

9 § *Stiftsstyrelsen ska senast den 31 mars under valåret besluta hur många mandat som varje valkrets vid val till samfällda kyrkofullmäktige ska ha. Det ska göras på följande sätt.*

Antalet röstberättigade i samfälligheten delas med antalet mandat och därefter delas antalet röstberättigade i varje valkrets med det tal som blir resultatet av den beräkningen.

Varje gång som antalet röstberättigade i en valkrets är jämnt delbart med detta tal får valkretsen ett mandat.

Om inte alla mandat kan fördelas på detta sätt, får valkretsarna de återstående mandaten i tur och ordning efter hur stort överskott var och en valkrets får vid beräkningen. Om överskottstalen är lika stora i två eller flera valkretsar, ska man genom lottning avgöra vilken valkrets som ska få mandatet.

Antalet röstberättigade ska beräknas på uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 den 1 oktober året före valåret.

Valkretsar vid val till samfällda kyrkofullmäktige i flerpastoratssamfällighet

10 § I en flerpastoratssamfällighet ska varje pastorat utgöra en valkrets.

Om antalet mandat som en valkrets får vid fördelning enligt 9 § blir mindre än 1, ska antalet ändå bestämmas till 1. Antalet mandat i övriga valkretsar i samfälligheten ska då jämkas i motsvarande utsträckning så att det totala antalet mandat överensstämmer med det beslutade antalet.

Valkretsar vid val till samfällda kyrkofullmäktige i pastoratssamfällighet

11 § I en pastoratssamfällighet ska varje församling utgöra en valkrets.

Om det i förväg kan bedömas att någon valkrets när mandaten fördelas enligt 9 § kommer att få mindre än fem mandat ska i stället en särskild valkretsindelning göras i samfälligheten.

När det gäller särskilda valkretsindelningar ska samfällda kyrkofullmäktige

besluta hur samfälligheten ska delas in i valkretsar, sedan församlingarna har fått tillfälle att yttra sig. För att gälla ska beslutet vara fastställt av stiftsstyrelsen. Stiftsstyrelsen ska genast underrättas om beslutet, dock senast den 1 mars under valåret. Har ett beslut inte anmälts till stiftsstyrelsen senast den 1 mars under valåret får stiftsstyrelsen besluta hur samfälligheten ska delas in i valkretsar.

Vid särskild valkretsindelning ska varje valkrets utformas så att den vid mandatfördelning enligt 9 § kan få minst fem mandat. Den ska omfatta en eller flera församlingar och ha en sammanhängande gränslinje. Antalet mandat för hela samfälligheten ska fördelas så jämnt som möjligt.¹²

Beslut om inskränkt valbarhet vid val till samfällda kyrkofullmäktige

12 § Samfällda kyrkofullmäktige får, sedan församlingarna i samfälligheten har fått tillfälle att yttra sig, besluta att valbarheten ska vara inskränkt till valkretsen. Sådant beslut ska fattas senast den 1 februari under valåret. För att gälla ska beslutet vara fastställt av stiftsstyrelsen.

REGISTRERING AV GRUPPBETECKNINGAR OCH ANMÄLAN AV KANDIDATER

Registrering av gruppbezeichnungar

21 § Kyrkostyrelsen beslutar om registrering av gruppbezeichnung för val till kyrkomötet.

Stiftsstyrelsen beslutar om registrering av gruppbezeichnung för val till stiftsfullmäktige, till samfällda kyrkofullmäktige i samfällighet samt till kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd i församling.

Stiftsstyrelsen beslutar om registrering av gruppbezeichnung för val till stiftsfullmäktige och kyrkofullmäktige.

¹² Enligt SvKB 2011:6 som träder i kraft den 1 jan. 2013.

För att gälla vid ett ordinarie val ska ansökan om registrering ha inkommit senast den 15 april valåret. Vid omval som har beslutats enligt 94 § ska ansökan ha inkommit senast den dag som kyrkostyrelsen beslutar.

Vid ansökan om registrering av gruppbeteckning ska nomineringsgruppen också anmäla ett ombud.

- 22 § En ansökan om registrering för val till kyrkomötet ska ha stöd av minst 300 personer som är röstberättigade vid detta val.

En ansökan om registrering för val till stiftsfullmäktige ska ha stöd av minst 100 personer som har rösträtt i stiftet.

En ansökan om registrering för val till *samfällda kyrkofullmäktige i samfällighet eller till kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd i församling* ska ha stöd av minst 10 personer som har rösträtt *i den samfällighet respektive den församling som ansökan gäller.*

En ansökan om registrering för val till kyrkofullmäktige ska ha stöd av minst 10 personer som har rösträtt *vid detta val.*

De som stöder en ansökan om registrering ska själva skriva under en förklaring om stödet. De ska i förklaringen också ange sitt personnummer och den församling som de tillhör.

- 23 § Om en gruppbeteckning registreras för val till kyrkomötet gäller registreringen också för val till stiftsfullmäktige, *till samfällda kyrkofullmäktige i samfällighet samt till kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd i församling* i hela landet.

Registreras en gruppbeteckning för val till stiftsfullmäktige, gäller registreringen också för val *till samfällda kyrkofullmäktige i samfällighet och till kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd i församling* i stiftet.

Registreras en gruppbeteckning för val till samfällda kyrkofullmäktige i en samfällighet gäller registreringen också för val till kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd i församling som ingår i samfälligheten.

Registreras en gruppbeteckning för val till kyrkofullmäktige *eller direktvalt kyrkoråd i en församling*, gäller registreringen val i den församlingen.

- 23 § Om en gruppbeteckning registreras för val till kyrkomötet gäller registreringen också för val till stiftsfullmäktige *och kyrkofullmäktige* i hela landet.

Registreras en gruppbeteckning för val till stiftsfullmäktige, gäller registreringen också för val till kyrkofullmäktige i stiftet.

Registreras en gruppbeteckning för val till kyrkofullmäktige gäller registreringen val i den församlingen *eller det pastoratet.*

- 24 § Sedan kyrkostyrelsen har prövat ansökningar om registrering av gruppbezeichnung för val till kyrkomötet, ska stiftsstyrelsen pröva ansökningar om registrering av gruppbezeichnung för övriga val i följande ordningsföljd:
- val till stiftsfullmäktige
 - *val till samfällda kyrkofullmäktige i samfällighet*
 - val till kyrkofullmäktige *eller direktvalt kyrkoråd i församling.*

En ansökan om registrering av gruppbezeichnung ska avslås

- om den kan antas bli förväxlad med en bezeichnung som redan är registrerad eller som en nomineringsgrupp redan har ansökt om att få registrerad och bezeichnungarna skulle komma att bli registrerade för samma val eller
- om bezeichnungens med hänsyn till sitt innehåll eller av annan särskild anledning är uppenbart olämplig som gruppbezeichnung.

Vid prövning enligt föregående stycke ska beaktas vad som sägs om bezeichnungars innehåll i 25 §.

- 25 § En bezeichnung som inte registreras för val till kyrkomötet men för val till stiftsfullmäktige i ett stift ska alltid innehålla stiftets namn i nominativ eller genitivform.

En bezeichnung som inte registreras för val till kyrkomötet eller stiftsfullmäktige men för val till samfällda kyrkofullmäktige i en samfällighet ska alltid innehålla samfällighetens namn i nominativ eller genitivform.

En bezeichnung som registreras *enbart* för val till kyrkofullmäktige *eller direktvalt kyrkoråd i en församling* ska alltid innehålla församlingens namn i nominativ eller genitivform.

En bezeichnung som registreras *bara* för val till kyrkofullmäktige ska alltid innehålla församlingens eller pastoratets namn i nominativ eller genitivform.

Nuvarande lydelse

- 26 § En gruppbezeichnung som har registrerats enligt 23 § gäller tills vidare.

Gruppbezeichnungens upphör dock att gälla och ska tas bort ur registret om

1. nomineringsgruppen begär det,
2. nomineringsgruppen inte har anmält kandidater för två ordinarie val i följd till kyrkomötet, stiftsfullmäktige,

samfällda kyrkofullmäktige, kyrkofullmäktige eller till ett direktvalt kyrkoråd,
 3. nomineringsgruppen inte har något ombud, eller
 4. det inte längre finns någon *samfällighet* eller församling med namn som ingår i gruppbeteckningen.

Enligt SvKB 2011:6

26 § En gruppbeteckning som har registrerats enligt 23 § gäller tills vidare.

Gruppbeteckningen upphör dock att gälla och ska tas bort ur registret om

1. nomineringsgruppen begär det,
2. nomineringsgruppen inte har anmält kandidater för två ordinarie val i följd till något val,
3. nomineringsgruppen inte har något ombud, eller
4. det inte längre finns någon *samfällighet* eller församling med namn som ingår i gruppbeteckningen.

33 § En nomineringsgrupp som vill beställa valsedlar hos kyrkostyrelsen ska betala dessa i förskott, i den mån inte beslut om bidrag har fattats enligt andra stycket.

Beslut att bidrag ska utgå *efter* viss enhetlig grund till nomineringsgrupp som är eller genom valet blir *företrätt* i det organ som valet avser får fattas – i fråga om val till kyrkofullmäktige *i församling som inte ingår i en samfällighet* av församlingen,
 – i fråga om val till direktvalt kyrkoråd och till kyrkofullmäktige *i församling som ingår i en samfällighet* av samfälligheten,
 – i fråga om val till samfällda kyrkofullmäktige av samfälligheten,
 – i fråga om val till stiftsfullmäktige av stiftet, och
 – i fråga om val till kyrkomötet av detta.

26 § En gruppbeteckning som har registrerats enligt 23 § gäller tills vidare.

Gruppbeteckningen upphör dock att gälla och ska tas bort ur registret om

1. nomineringsgruppen begär det,
2. nomineringsgruppen inte har anmält kandidater för två ordinarie val i följd till något val,
3. nomineringsgruppen inte har något ombud, eller
4. det inte längre finns någon församling *eller något pastorat* med namn som ingår i gruppbeteckningen.

Beslut att bidrag ska utgå *enligt* viss enhetlig grund till nomineringsgrupp, som är eller genom valet blir *företrädd* i det organ som valet avser, får fattas – i fråga om val till kyrkofullmäktige av församlingen *eller pastoratet*,
 – i fråga om val till stiftsfullmäktige av stiftet, och
 – i fråga om val till kyrkomötet av detta.

34 § Valsedlarna ska vara tillverkade av samma papper och vara i format 105 x 148 millimeter (A 6). För val till kyrkomötet ska användas gula, för val till stiftsfullmäktige rosa, *för val till samfällda kyrkofullmäktige blå* och för val till kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd vita valsedlar.

34 § Valsedlarna ska vara tillverkade av samma papper och vara i format 105 x 148 millimeter (A 6). För val till kyrkomötet ska användas gula, för val till stiftsfullmäktige rosa och för val till kyrkofullmäktige vita valsedlar.

Var och när röstning äger rum

48 § På valdagen kan väljarna rösta i vallokalen för det valdistrikt där de finns i röstlängden eller på ett särskilt röstmottagningsställe inom den egna valnämndens ansvarsområde, om ett sådant har anordnats.

Väljare får före valdagen rösta på särskilda röstmottagningsställen inom den egna valnämndens ansvarsområde, om sådana anordnas samt på expeditioner för förtidsröstning i hela landet. Minst en sådan expedition ska finnas i varje *pastorat* enligt den indelning som gäller den 1 januari året efter valåret.

Väljare får före valdagen rösta på särskilda röstmottagningsställen inom den egna valnämndens ansvarsområde, om sådana anordnas samt på expeditioner för förtidsröstning i hela landet. Minst en sådan expedition ska finnas i varje *församling* eller, om *församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet* enligt den indelning som gäller den 1 januari året efter valåret.

Väljare får brevrösta enligt bestämmelserna i 54-57 §§.

Väljare som röstar före valdagen ska rösta samtidigt i alla de val som de vill delta i.

Beslut om röstningslokaler

50 § Valnämnden ska besluta vilken lokal som skall vara vallokal för vart och ett valdistrikt. En vallokal kan vara gemensam för två eller flera distrikt. *Det ska finnas minst en vallokal i varje pastorat.*

Valnämnden får bestämma att ett särskilt röstmottagningsställe ska anordnas. Ett sådant ska vara öppet under minst två timmar.

Valnämnden ska efter samråd med *berörd kyrkoherde* besluta på vilken eller vilka expeditioner i ett pastorat som förtidsröstning ska ske.

50 § Valnämnden ska besluta vilken lokal som skall vara vallokal för vart och ett valdistrikt. En vallokal kan vara gemensam för två eller flera distrikt.

Valnämnden ska efter samråd med *kyrkoherden* besluta på vilken eller vilka expeditioner i *en församling* eller ett pastorat som förtidsröstning ska ske.

Röstning på expedition för förtidsröstning

53 § På minst en expedition för förtidsröstning i varje pastorat ska det vid ordinarie kyrkoval i hela landet vara möjligt att rösta från och med den trettonde dagen före valdagen till och med onsdagen före valdagen. *Stiftsstyrelsen får dock besluta att flera pastorat inom en flerpastoratssamfällighet får ha en gemensam expedition för förtidsröstning.*

Det ska vara möjligt att rösta under minst tre timmar varje vardag under denna period samt därutöver minst en dag vardera veckan mellan klockan 17 och 20.

Stiftsstyrelsen får i enskilt fall besluta att inskränka dessa tider.

56 § Vid brevröstning genom bud ska bestämmelserna i 54 § första och andra styckena tillämpas.

Budet skall lämna ytterkuvertet för brevröst i väljarens vallokal. Brevrösten får också lämnas på en expedition för förtidsröstning eller på ett särskilt röstmottagningsställe inom den församling som väljaren tillhör eller inom *den samfällighet* som församlingen ingår i.

När brevrösten lämnas ska budet anteckna sitt namn, sitt personnummer och sin adress samt skriftligen intyga att väljaren skrivit under försäkran och att han eller hon inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt.

53 § På minst en expedition för förtidsröstning i varje *församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet* ska det vid ordinarie kyrkoval i hela landet vara möjligt att rösta från och med den trettonde dagen före valdagen till och med onsdagen före valdagen.

Budet ska lämna ytterkuvertet för brevröst i väljarens vallokal. Brevrösten får också lämnas på en expedition för förtidsröstning eller på ett särskilt röstmottagningsställe i den församling som väljaren tillhör eller inom *det pastorat* som församlingen ingår i.

Slutlig sammanräkning

59 § Stiftsstyrelsen ska göra den slutliga sammanräkningen av valresultatet.

Kyrkostyrelsen ska på grundval av resultatet av den slutliga sammanräkningen fördela mandaten i kyrkomötet. Stiftsstyrelsen ska bistå kyrkostyrelsen i den utsträckning som det behövs för att den ska kunna utse ledamöter och ersättare.

I fråga om val till stiftsfullmäktige, *samfällda kyrkofullmäktige i samfällighet* och kyrkofullmäktige eller *direktvalt kyrkoråd i församling* ska stiftsstyrelsen fördela mandaten mellan nomineringsgrupperna och för varje valkrets utse ledamöter och ersättare.

I fråga om val till stiftsfullmäktige och kyrkofullmäktige ska stiftsstyrelsen fördela mandaten mellan nomineringsgrupperna och för varje valkrets utse ledamöter och ersättare.

Mandatfördelning vid val till församling och samfällda kyrkofullmäktige

62 § Mandaten ska fördelas proportionellt mellan nomineringsgrupperna på grundval av valresultatet. Fördelningen görs genom att jämförelsetal beräknas för nomineringsgrupperna. Den nomineringsgrupp som vid varje beräkning får det största jämförelsetalet ska tilldelas ett mandat.

Vid beräkningen ska den jämkade uddatalsmetoden enligt 85 § tillämpas.

63 § Om en nomineringsgrupp vid fördelningen har tilldelats platser så många gånger som motsvarar antalet kandidater för nomineringsgruppen på grupp- och kandidatförteckningen ska vid val till kyrkofullmäktige eller samfällda kyrkofullmäktige plats som nomineringsgruppen skulle ha tilldelats vid den fortsatta fördelningen vara obesatt under mandatperioden.

Gäller valet direktvalt kyrkoråd ska i stället nomineringsgruppen inte längre räknas vid den fortsatta fördelningen.

Mandatfördelning vid val till kyrkofullmäktige

63 § Om en nomineringsgrupp vid fördelningen har tilldelats platser så många gånger som motsvarar antalet kandidater för nomineringsgruppen på grupp- och kandidatförteckningen ska vid val till kyrkofullmäktige plats som nomineringsgruppen skulle ha tilldelats vid den fortsatta fördelningen vara obesatt under mandatperioden.

Hur ledamöter utses vid val till församling och samfällda kyrkofullmäktige

64 § För varje mandat som en nomineringsgrupp har fått ska utses en ledamot på grundval av ordningen mellan kandidaterna.

I första hand ska denna ordning bestämmas på grundval av storleken på varje kandidats personliga röstetal enligt 87 §. Personligt röstetal ska fastställas bara för en kandidat som fått särskilda personröster till ett antal motsvarande minst 5 procent av nomineringsgruppens röstetal, dock lägst 20 röster.

Får flera kandidater lika stora personliga röstetal ska lotten avgöra vem som ska ha företräde.

Kan inte tillräckligt stort antal ledamöter utses med tillämpning av personligt röstetal utses övriga ledamöter för nomineringsgruppen på grundval av den ordning i vilken kandidaterna är uppförda på grupp- och kandidatförteckningen i valkretsen.

65 § Kandidater som har fått mandat i fler än en valkrets eller för mer än en nomineringsgrupp ska tillträda det mandat för vilket deras personliga röstetal är störst i förhållande till antalet röster för nomineringsgruppen. Har kandidaterna inte tagit plats i

Hur ledamöter utses vid val till kyrkofullmäktige

65 § Kandidater som har fått mandat för mer än en nomineringsgrupp ska tillträda det mandat för vilket deras personliga röstetal är störst i förhållande till antalet röster för nomineringsgruppen. Har kandidaterna inte tagit plats i ordningen på grundval av sina

ordningen på grundval av sina personliga röstetal, ska de tillträda mandatet i den valkrets där nomineringsgruppens röstetal är högst.

personliga röstetal, ska de tillträda mandatet för den nomineringsgrupp som har högst röstetal.

Det mandat som kandidaten inte tillträder ska tillfalla den som skulle komma först i ordningen enligt 66 §. Vid denna beräkning ska man bortse från den som redan valts till ledamot.

Gemensamma bestämmelser om hur ersättare utses vid val till församling och samfällda kyrkofullmäktige

Hur ersättare utses vid val till kyrkofullmäktige

66 § Ersättare utses i första hand på grundval av ordningen mellan kandidaterna som framkommer vid beräkningen av deras personliga röstetal enligt 87 §.

I andra hand utses ersättare på grundval av den ordning i vilken kandidaterna är uppförda på grupp- och kandidatförteckningen.

I båda fallen bortses från den som redan valts till ledamot.

Kan inte ersättare utses på det sätt som här anges utses inte någon ersättare.

Särskilda bestämmelser om hur ersättare utses vid val till samfällda kyrkofullmäktige

67 § Om inte den situation som avses i 66 § fjärde stycket råder, ska för varje ledamot i samfällda kyrkofullmäktige utses minst en ersättare från samma valkrets.

Om antalet ersättare som har utsetts när varje ledamot har fått en ersättare är mindre än det beslutade antalet ersättare och samma ersättare har utsetts för två eller flera ledamöter, utses ytterligare en ersättare för var och en av dessa ledamöter.

Om antalet ersättare fortfarande är mindre än det beslutade antalet ersättare och samma ersättare har utsetts för tre eller flera ledamöter, utses genom ytterligare en sammanräkning ersättare för var och en av dessa ledamöter.

Därefter görs på motsvarande sätt successivt ytterligare sammanräkningar för de ledamöter vilkas ersättare har utsetts för fyra eller flera ledamöter, fem eller flera ledamöter, och så vidare, så länge antalet ersättare

är mindre än det antal som har beslutats.

KsSkr 2012:5

Hur ersättare inträder i tjänst i församling och samfällda kyrkofullmäktige

69 § Ersättarna inträder till tjänstgöring vid förhinder för ledamot *tillhörande* samma nomineringsgrupp i den ordning de har utsetts enligt 66 §.

Om nomineringsgruppens samtliga ersättare i en valkrets i samfällda kyrkofullmäktige är förhindrade att inställa sig till tjänstgöring ska den ersättare inträda som har utsetts för nomineringsgruppen i någon annan valkrets, efter den grund som nyss har sagts. Därvid har den ersättare företräde som har utsetts i den valkrets där nomineringsgruppens röstetal är högst.

Bestämmelserna i andra stycket gäller inte om samfällda kyrkofullmäktige har beslutat om inskränkt valbarhet.

Hur ny ledamot utses i församling och samfällda kyrkofullmäktige

70 § Avgår en ledamot i kyrkofullmäktige, *direktvalt kyrkoråd eller samfällda kyrkofullmäktige* under valperioden ska stiftsstyrelsen på anmälan av kyrkofullmäktiges, *det direktvalda kyrkorådets eller samfällda kyrkofullmäktiges* ordförande utse en ny ledamot. Till ny ledamot ska utses den som står i tur att inträda enligt ordningen mellan ersättarna enligt 66 §.

Finns det inte någon som kan utses till ledamot enligt första stycket ska stiftsstyrelsen göra en ny sammanräkning och utse en ny ledamot. Därvid ska den som står närmast i tur att få mandat för nomineringsgruppen utses.

Kan någon ny ledamot inte utses ska *vad gäller kyrkofullmäktige och samfällda kyrkofullmäktige* mandatet vara obesatt under återstoden av

Hur ersättare inträder i tjänst i kyrkofullmäktige

69 § Ersättarna inträder till tjänstgöring vid förhinder för ledamot *som tillhör* samma nomineringsgrupp i den ordning de har utsetts enligt 66 §.

Hur ny ledamot utses i kyrkofullmäktige

70 § Avgår en ledamot i kyrkofullmäktige under valperioden ska stiftsstyrelsen på anmälan av kyrkofullmäktiges ordförande utse en ny ledamot. Till ny ledamot ska utses den som står i tur att inträda enligt ordningen mellan ersättarna enligt 66 §.

Kan någon ny ledamot inte utses ska mandatet vara obesatt under återstoden av valperioden.

valperioden.

Vad gäller direktvalt kyrkoråd ska i stället ny ledamot utses från den nomineringsgrupp och med den kandidat som stått närmast i tur om den ursprungliga mandatfördelningen omfattat ytterligare ett mandat.

Hur ny ersättare utses i församling och samfällda kyrkofullmäktige

71 § Om en ersättare har utsetts till ledamot eller avgått som ersättare av någon annan orsak, ska stiftsstyrelsen på anmälan av kyrkofullmäktiges, *det direktvalda kyrkorådets eller samfällda kyrkofullmäktiges* ordförande utse ytterligare en ersättare. Därvid ska bestämmelserna i 66–68 §§ tillämpas.

Hur ny ersättare utses i kyrkofullmäktige

71 § Om en ersättare har utsetts till ledamot eller avgått som ersättare av någon annan orsak, ska stiftsstyrelsen på anmälan av kyrkofullmäktiges ordförande utse ytterligare en ersättare. Därvid ska bestämmelserna i 66 § tillämpas.

ANMÄLAN ATT FÖR FÅ LEDAMÖTER HAR UTSETTS

88 § Om mindre än hälften av det bestämda antalet ledamöter har blivit utsett vid val till kyrkofullmäktige, *direktvalt kyrkoråd, samfällda kyrkofullmäktige* eller stiftsfullmäktige, ska stiftsstyrelsen anmäla detta till Svenska kyrkans valprovsnämnd. En sådan anmälan ska också göras om inget val har kunnat genomföras.

88 § Om mindre än hälften av det bestämda antalet ledamöter har blivit utsett vid val till kyrkofullmäktige eller stiftsfullmäktige, ska stiftsstyrelsen anmäla detta till Svenska kyrkans valprovsnämnd. En sådan anmälan ska också göras om inget val har kunnat genomföras.

ÖVERKLAGANDE

90 § Ett val enligt detta kapitel får överklagas hos Svenska kyrkans valprovsnämnd.

Samfällda kyrkofullmäktiges beslut om valkretsindelning enligt 11 § och om inskränkt valbarhet enligt 12 § får inte överklagas.

Hos Valprovsnämnden får följande beslut överklagas särskilt:

1. stiftsstyrelsens beslut om antalet valkretsmandat för val till samfällda kyrkofullmäktige enligt 9 §,

Hos Valprovsnämnden får följande beslut överklagas särskilt:

1. stiftsstyrelsens beslut om fördelning av fasta valkretsmandat för val till stiftsfullmäktige enligt 14 §,
2. stiftsfullmäktiges beslut om valkretsindelning för val till stiftsfullmäktige enligt 15 §,
3. kyrkostyrelsens beslut om en valkretsindelning som avviker

2. stiftsstyrelsens beslut om valkretsindelning för val till samfällda kyrkofullmäktige enligt 11 §,
 3. stiftsstyrelsens beslut att fastställa samfällda kyrkofullmäktiges beslut om inskränkt valbarhet enligt 12 §,
 4. stiftsstyrelsens beslut om fördelning av fasta valkretsmandat för val till stiftsfullmäktige enligt 14 §,
 5. stiftsfullmäktiges beslut om valkretsindelning för val till stiftsfullmäktige enligt 15 §,
 6. kyrkostyrelsens beslut om en valkretsindelning som avviker från kontraktsindelningen för val till stiftsfullmäktige enligt 16 §,
 7. kyrkostyrelsens beslut om fördelning av fasta valkretsmandat för val till kyrkomötet enligt 18 §,
 8. stiftsstyrelsens beslut om indelning i valdistrikt enligt 20 §,
 9. beslut i ärenden om registrering av grupp-beteckning,
 10. stiftsstyrelsens beslut att fastställa grupp- och kandidatförteckningar enligt 31 §,
 11. beslut i ärenden om valsedlar,
 12. kyrkostyrelsens beslut om rättelse i röstlängd enligt 41 §,
 och
 13. beslut att utse nya ledamöter eller ersättare.

Andra beslut enligt detta kapitel får överklagas endast i samband med att det val som beslutet gäller överklagas.

91 § Ett val eller ett beslut får överklagas av den som enligt röstlängden har rösträtt vid valet. I fråga om överklagande av beslut som avses i 90 § tredje stycket 4, 5, 7, 8, 9 och 11 ska dock rösträtten i stället avgöras utifrån bestämmelserna i 33 kap. 2 §.

Ett beslut som avses i 90 § tredje stycket 1–3 får dock endast överklagas av en berörd

från kontraktsindelningen för val till stiftsfullmäktige enligt 16 §,
 4. kyrkostyrelsens beslut om fördelning av fasta valkretsmandat för val till kyrkomötet enligt 18 §,
 5. stiftsstyrelsens beslut om indelning i valdistrikt enligt 20 §,
 6. beslut i ärenden om registrering av grupp-beteckning,
 7. stiftsstyrelsens beslut att fastställa grupp- och kandidatförteckningar enligt 31 §,
 8. beslut i ärenden om valsedlar,
 9. kyrkostyrelsens beslut om rättelse i röstlängd enligt 41 §,
 och
 10. beslut att utse nya ledamöter eller ersättare.

91 § Ett val eller ett beslut får överklagas av den som enligt röstlängden har rösträtt vid valet. I fråga om överklagande av beslut som avses i 90 § andra stycket 1, 2, 4, 5, 6 och 8 ska dock rösträtten i stället avgöras utifrån bestämmelserna i 33 kap. 2 §.

Ett beslut som avses i 90 § andra stycket 3 får endast överklagas av ett berört stift.

församling eller samfällighet.

Ett beslut som avses i 90 § tredje stycket 6 får endast överklagas av ett berört stift.

Ett beslut som avses i 90 § tredje stycket 10 får endast överklagas av den som finns med på förteckningen och av den som har gjort anmälan av kandidater.

Ett beslut som avses i 90 § tredje stycket 12 får endast överklagas av den som beslutet gäller.

Ett beslut som avses i 90 § tredje stycket 13 får endast överklagas av den som enligt 33 kap. 2 § skulle ha haft rösträtt om beslutsdagen hade varit valdagen.

Ett beslut som avses i 90 § andra stycket 7 får endast överklagas av den som finns med på förteckningen och av den som har gjort anmälan av kandidater.

Ett beslut som avses i 90 § andra stycket 9 får endast överklagas av den som beslutet gäller.

Ett beslut som avses i 90 § andra stycket 10 får endast överklagas av den som enligt 33 kap. 2 § skulle ha haft rösträtt om beslutsdagen hade varit valdagen.

- 92 § Den som vill överklaga ett val eller ett beslut ska ge in skrivelsen med överklagandet till beslutsinstansen. *Skrivelsen* ska ha kommit in till beslutsinstansen.
1. i ärende enligt 90 § första stycket: tidigast dagen efter valdagen och senast inom tio dagar efter det att den slutliga röstsammanräkningen avslutades,
 2. i ärende enligt 90 § tredje stycket 1–8 och 11: senast inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats,
 3. i ärende enligt 90 § tredje stycket 9: senast inom en vecka från den dag då det tillkännagavs på stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats,
 4. i ärende enligt 90 § tredje stycket 10: senast den 15 juni under valåret för grupp- och kandidatförteckningar som enligt 31 § ska vara fastställda den 1 juni och senast den 15 juli för grupp- och kandidatförteckningar som ska vara fastställda den 1 juli,

- 92 § Den som vill överklaga ett val eller ett beslut ska ge in skrivelsen med överklagandet till beslutsinstansen. *Den* ska ha kommit in till beslutsinstansen
1. i ärende enligt 90 § första stycket: tidigast dagen efter valdagen och senast inom tio dagar efter det att den slutliga röstsammanräkningen avslutades,
 2. i ärende enligt 90 § andra stycket 1–5 och 8: senast inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats,
 3. i ärende enligt 90 § andra stycket 6: senast inom en vecka från den dag då det tillkännagavs på stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats,
 4. i ärende enligt 90 § andra stycket 7: senast den 15 juni under valåret för grupp- och kandidatförteckningar som enligt 31 § ska vara fastställda den 1 juni och senast den 15 juli för grupp- och kandidatförteckningar som ska vara fastställda den 1 juli,

5. i ärende enligt 90 § *tredje* stycket 12: senast tisdagen i veckan före valet, och
6. i ärende enligt 90 § *tredje* stycket 13: senast inom tio dagar efter det att sammanräkningen avslutades.

5. i ärende enligt 90 § *andra* stycket 9: senast tisdagen i veckan före valet, och
6. i ärende enligt 90 § *andra* stycket 10: senast inom tio dagar efter det att sammanräkningen avslutades.

40 kap. Kyrkobyggnader

Vård av kyrkobyggnader och deras inventarier

2 § Kyrkobyggnader och deras inventarier ska underhållas så att de kan tjäna sitt ändamål. *Av* lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. *framgår* ytterligare bestämmelser om vården av kyrkobyggnader och inventarier.

Kyrkobyggnaderna ska hållas tillgängliga för allmänheten.

Kyrkoherden och en *av kyrkorådet utsedd* kyrkvård, *som är ledamot eller ersättare i rådet*, ansvarar för kyrkobyggnadernas inventarier i enlighet med bestämmelserna i lagen om kulturminnen m.m. Kyrkoherden får utse någon annan präst i församlingen att ansvara i stället för kyrkoherden.

2 § Kyrkobyggnader och deras inventarier ska underhållas så att de kan tjäna sitt ändamål. *I* lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. *finns* ytterligare bestämmelser om vården av kyrkobyggnader och inventarier.

Kyrkoherden och en kyrkvård ansvarar för kyrkobyggnadernas inventarier i enlighet med bestämmelserna i lagen om kulturminnen m.m.

Kyrkvärden ska utses av kyrkorådet, om det är en församling som inte ingår i ett pastorat, eller av församlingsrådet. Han eller hon utses bland de kyrkvårdar som är ledamöter eller ersättare i kyrkorådet eller i församlingsrådet. Kyrkoherden får utse någon annan präst *som arbetar* i församlingen att ansvara i stället för kyrkoherden.

4 § När en domkyrkoförsamling eller *en samfällighet* avgör ärenden om domkyrkans förvaltning ska biskopen eller en företrädare för stiftet, utsedd av biskopen, ha rätt att delta med yttranderätt och förslagsrätt samt rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

4 § När en domkyrkoförsamling eller *ett pastorat* avgör ärenden om domkyrkans förvaltning ska biskopen eller en företrädare för stiftet, utsedd av biskopen, ha rätt att delta med yttranderätt och förslagsrätt samt rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

Beslut om att ta kyrkobyggnader ur bruk

7 § En församling får besluta att en kyrkobyggnad inom församlingen ska tas ur bruk.

Om församlingen ingår i *en samfällighet*, ska beslutet dock

Om församlingen ingår i *ett pastorat*, ska beslutet dock fattas

fattas av *samfälligheten*. Om församlingen inte godkänner att kyrkobyggnaden tas ur bruk, får *samfälligheten* besluta detta endast om det finns särskilda skäl.

av *pastoratet*. Om församlingen inte godkänner att kyrkobyggnaden tas ur bruk, får *pastoratet* besluta detta endast om det finns särskilda skäl.

8 § Församlingens eller *samfällighetens* beslut om att en kyrkobyggnad ska tas ur bruk ska prövas av stiftsstyrelsen. Före beslut i stiftsstyrelsen ska domkapitlet och länsstyrelsen ges tillfälle att yttra sig.

Stiftsstyrelsen ska fastställa ett beslut att ta en kyrkobyggnad ur bruk, om det inte finns synnerliga skäl mot detta.

8 § Församlingens eller *pastoratets* beslut om att en kyrkobyggnad ska tas ur bruk ska prövas av stiftsstyrelsen. Före beslut i stiftsstyrelsen ska domkapitlet och länsstyrelsen ges tillfälle att yttra sig.

41 kap. Upplåtelse av kyrka

Vem som beslutar om upplåtelse av kyrka

3 a § För en församling som ingår i ett pastorat gäller det som sägs om kyrkorådet i 4–9 §§ i stället församlingsrådet.

42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar

Inledande bestämmelse

1 § Det som sägs i detta kapitel om församlingar ska för en församling som ingår i ett pastorat i stället gälla pastoratet.

Kyrkoavgift

2 § Av 7–8 §§ lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan framgår att den som tillhör Svenska kyrkan ska betala lokal och regional kyrkoavgift samt vem som ska besluta om kyrkoavgift.

Av 4 § lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund framgår att kyrkoavgiften ska beräknas på samma underlag som den kyrkotillhöriges kommunala inkomstskatt beräknas på.

3 § När en församling har fastställt budgeten, ska kyrkorådet genast underrätta kyrkostyrelsen om den avgiftssats för kyrkoavgift som har bestämts för det följande året. Avgiftssatsen ska bestämmas som ett procenttal av den kyrkotillhöriges inkomst.

Om församlingen inte senast den 14 november har underrättat kyrkostyrelsen om avgiftssatsen för det kommande året, förblir den oförändrad. Om stiftet inte senast den 30 november har underrättat kyrkostyrelsen om avgiftssatsen för det kommande året, förblir den oförändrad.

4 § Kyrkostyrelsen ska senast den 8 mars informera församlingar och stift om den kyrkoavgift som församlingen eller stiftet kommer att få under året.

Kyrkostyrelsen ska senast den 10 september varje år preliminärt informera församlingar och stift om de kommunalt beskattningsbara inkomsterna för dem som tillhör Svenska kyrkan inom församlingen eller stiftet.

- 5 § Kyrkostyrelsen ska genast överföra intäkterna från kyrkoavgiften till församlingarna och stiftet. Bestämmelser om avräkning mot intäkterna finns i 44 kap. 13 §.
- 6 § Kyrkostyrelsen får besluta om rättelse, om ett meddelande från något kyrkligt organ till Skatteverket angående kyrkoavgiften till följd av ett skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende innehåller en uppenbar oriktighet.

Avgifter för kyrkliga handlingar

- 7 § Någon avgift för dop får inte tas ut från enskilda personer. Inte heller får någon avgift tas ut för konfirmation när konfirmanden tillhör Svenska kyrkan, för vigsel när någon av makarna tillhör Svenska kyrkan eller för en begravningsgudstjänst när den avlidne vid dödsfallet tillhörde Svenska kyrkan.

Ersättning för kostnader för kyrkliga handlingar

- 8 § Om ett dop har ordnats av en annan församling än den som den döpta tillhör har den församling som har ordnat dopet rätt till ersättning från den församling som den döpta tillhör.
Om en präst har anlitats från en annan församling än den där dopet har skett har den församlingen rätt till ersättning som i första stycket.
- 9 § Om en annan församling än den som konfirmanden tillhör eller ett stift har ordnat konfirmationen, själv eller i samverkan med någon annan, har den församlingen eller stiftet rätt till konfirmationsersättning från den församling som konfirmanden tillhör.
Om konfirmanden inte har någon hemförsamling i Sverige har den församling eller det stift som ordnar konfirmationen rätt till konfirmationsersättning från Svenska kyrkans nationella nivå.
- 10 § Om en vigsel har ordnats av en annan församling än den som någon av makarna tillhör, har den församling som har ordnat vigseln rätt till ersättning från den församling som den äldre av makarna tillhör. Om den äldre av makarna inte tillhör någon församling i Svenska kyrkan svarar den församling som den yngre av makarna tillhör för ersättningen.
Om en präst har anlitats från en annan församling än den där vigseln har skett har den församlingen rätt till ersättning som i första stycket.
- 11 § Om en begravningsgudstjänst har ordnats av en annan församling än den som den avlidna tillhörde vid dödsfallet har den församling som har ordnat begravningsgudstjänsten rätt till ersättning från den församling som den avlidna tillhörde.
Om en präst har anlitats från en annan församling än den där begravningsgudstjänsten har skett har den församlingen rätt till ersättning som i första stycket.

Närmare bestämmelser

12 § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om den ersättning som utgår enligt 8–11 §§ och ska fastställa ersättningsbeloppens storlek.

43 kap Kollekt**Församlingskollekt**

6 § *Kyrkorådet* beslutar om församlingskollekt och bestämmer i samband med det såväl ändamålet med kollekten som vid vilket gudstjänstillfälle kollekten ska tas upp. En församlingskollekt får inte beslutas för någon dag eller något gudstjänstillfälle då kyrkostyrelsen har beslutat att en rikskollekt ska tas upp eller domkapitlet har beslutat att en stiftskollekt ska tas upp. Av 7 § framgår att kollekttag i vissa fall kan ändras.

Kyrkoherden får för en viss gudstjänst besluta om kollekten, om någon kollekt inte har blivit bestämd och kyrkorådet inte hinner besluta i frågan. Om kyrkoherden inte har beslutat något, får den präst som tjänstgör vid gudstjänsten besluta i frågan. Innan kyrkoherden eller någon annan präst i sådant fall beslutar om kollekt ska de tjänstgörande kyrkvärdarna först få säga sin mening. Ett sådant beslut ska anmälas vid kyrkorådets nästa sammanträde.

6 § *Församlingens kyrkoråd eller församlingsråd* beslutar om församlingskollekt och bestämmer i samband med det såväl ändamålet med kollekten som vid vilket gudstjänstillfälle kollekten ska tas upp. En församlingskollekt får inte beslutas för någon dag eller något gudstjänstillfälle då kyrkostyrelsen har beslutat att en rikskollekt ska tas upp eller domkapitlet har beslutat att en stiftskollekt ska tas upp. Av 7 § framgår att kollekttag i vissa fall kan ändras.

Kyrkoherden får för en viss gudstjänst besluta om kollekten, om någon kollekt inte har blivit bestämd och kyrkorådet *eller församlingsrådet* inte hinner besluta i frågan. Om kyrkoherden inte har beslutat något, får den präst som tjänstgör vid gudstjänsten besluta i frågan. Innan kyrkoherden eller någon annan präst i sådant fall beslutar om kollekt ska de tjänstgörande kyrkvärdarna först få säga sin mening. Ett sådant beslut ska anmälas vid kyrkorådets *eller församlingsrådets* nästa sammanträde.

Ändring av kollekt dagar

KsSkr 2012:5

7 § En rikskollekt eller stiftskollekt som har bestämts till en viss dag får av <i>kyrkorådet</i> flyttas till en annan dag under året, om det finns synnerliga skäl och domkapitlet medger det.	7 § En rikskollekt eller stiftskollekt som har bestämts till en viss dag får av <i>församlingens kyrkoråd eller församlingsråd</i> flyttas till en annan dag under året, om det finns synnerliga skäl och domkapitlet medger det.

44 kap. Ekonomisk utjämning

Inledande bestämmelser

- 1 § Kyrkostyrelsen har det övergripande ansvaret för det ekonomiska utjämningsystemet.

Vad som i detta kapitel sägs om församlingar ska för en församling som ingår i *en samfällighet* i stället gälla *samfälligheten*. Det finns särskilda bestämmelser i 7 a § om den samfällighet som avses i 2 kap. 12 §.

Det som sägs i detta kapitel om församlingar ska för en församling som ingår i *ett pastorat* i stället gälla *pastoratet*. Det finns särskilda bestämmelser i 7 a § om den samfällighet som avses i 2 kap. 10 §.

Bestämmelserna i detta kapitel ska inte tillämpas på Hovförsamlingen.

7 a § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om hur de avgifter och bidrag som enligt 7 § gäller för församlingarna i Visby stift ska fördelas mellan församlingarna och den samfällighet som avses i 2 kap. 12 §.	7 a § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om hur de avgifter och bidrag som enligt 7 § gäller för församlingarna i Visby stift ska fördelas mellan församlingarna och den samfällighet som avses i 2 kap. 10 §.

46 kap. Prästlönetillgångar och annan ändamålsbestämd egendom

- 2 § Stiftens ska förvalta prästlönetillgångarna.

Församlingarna har andelar i avkastningen av prästlönetillgångarna allt efter hur stor del av tillgångarna som kommer från den församlingen. För en församling som ingår i *en samfällighet* ska det som i detta kapitel sägs om församlingar i stället gälla *samfälligheter*.

Församlingarna har andelar i avkastningen av prästlönetillgångarna allt efter hur stor del av tillgångarna som kommer från den församlingen. Om en församling ingår i *ett pastorat* ska det som i detta kapitel sägs om församlingar i stället gälla *pastoratet*.

47 kap. Ekonomisk förvaltning för församlingar och *samfälligheter*

Mål för den ekonomiska förvaltningen

1 § Församlingen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Församlingen ska ha en ekonomisk ställning som utgör en betryggande buffert för ekonomiska påfrestningar.

För en församling som ingår i en samfällighet ska det som sägs i 2–11 §§ om församlingar i stället gälla samfälligheter. Det som sägs om kyrkofullmäktige gäller då i stället samfällda kyrkofullmäktige och det som sägs om kyrkorådet gäller kyrkonämnden. I 12–13 §§ finns särskilda bestämmelser för samfälligheter.

47 kap. Ekonomisk förvaltning för församlingar och *pastorat*

Om en församling ingår i ett pastorat ska det som sägs i detta kapitel om församlingar i stället gälla pastoratet.

Särskilt om samfälligheter

12 § *Församlingarnas kyrkoråd ska varje år till kyrkonämnden lämna en berättelse om sin verksamhet under det föregående året. Kyrkonämnden bestämmer när detta ska ske.*

13 § *Innan samfällda kyrkofullmäktige beslutar om budgeten ska församlingarna ges tillfälle att begära medel för sina uppgifter. Församlingarnas kyrkoråd ska lämna sina särskilda budgetförslag för det nästföljande året till kyrkonämnden, som bestämmer när detta ska ske.*

Samfällda kyrkofullmäktige får i sitt budgetbeslut avvika från det som en församling har begärt endast om det finns särskilda skäl till det.

48 kap. Revision för församlingar och samfälligheter

Nuvarande lydelse

Val av revisorer och revisorsersättare

1 § Föreskrifter om revision finns i lag.

För en församling *som* ingår i *en samfällighet* gäller det som sägs om församlingar i stället samfälligheten. *Det som sägs om kyrkofullmäktige gäller då i stället samfällda kyrkofullmäktige och det som sägs om kyrkorådet gäller kyrkonämnden.*

Varje församling ska utse minst tre revisorer och lika många ersättare. Minst en revisor ska vara auktoriserad eller godkänd. Under de år då ordinarie kyrkoval har ägt rum ska det nyvalda kyrkofullmäktige välja revisorer och revisorsersättare som ska granska verksamheten under de fyra följande åren. Valet av auktoriserad eller godkänd revisor får dock skjutas upp och äga rum senast den 30 juni året efter valåret.

Revisorernas uppgifter

2 § I lag finns föreskrifter om revisorernas granskning. Utöver det som anges där ska revisorerna även granska om församlingens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att kyrkofullmäktiges beslut enligt 47 kap. 5 § har iakttagits samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Revisionsberättelsen

3 § I lag anges vad en revisionsberättelse ska innehålla.

4 § Revisionsberättelsen ska överlämnas till kyrkofullmäktige.

- KsSkr 2012:5 5 § Kyrkofullmäktige ska begära in förklaringar som gäller de anmärkningar som har framställts i revisionsberättelsen.
- Därefter ska kyrkofullmäktige vid ett sammanträde senast den 31 december året efter det år som revisionen avser besluta om ansvarsfrihet ska beviljas eller vägras.

Enligt SvKB 2011:2

48 kap. Revision och granskning av församlingar och *samfälligheter*

48 kap. Revision och granskning av församlingar och *pastorat*

Enligt SvKB 2011:2

Inledande bestämmelser

- 1 § För en församling som ingår i *en samfällighet* gäller det som sägs om församlingar i stället *samfälligheten*. Det som sägs om kyrkofullmäktige gäller då i stället *samfällda kyrkofullmäktige* och det som sägs om kyrkorådet gäller kyrkonämnden.
- 1 § Om en församling ingår i *ett pastorat* gäller det som sägs i detta kapitel om församlingar i stället *pastoratet*.

Val av revisorer

- 2 § Kyrkofullmäktige ska utse en auktoriserad revisor eller en godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen för att granska verksamheten under en tidsperiod om längst fyra år. Till sådan revisor får även ett registrerat revisionsbolag utses.
- Kyrkofullmäktige ska, utöver den revisor som ska utses enligt första stycket, välja ytterligare två revisorer. Valet ska förrättas av nyvalda kyrkofullmäktige det år ordinarie kyrkoval har ägt rum, för att granska verksamheten under de fyra följande åren.
- Den revisor som utses enligt första stycket ska även utses till revisor för dotterföretag.

Valbarhet

- 3 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast vid valtillfället. Bestämmelsen gäller ej auktoriserad eller godkänd revisor.

- 4 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är inte den som
1. är ledamot eller ersättare i kyrkofullmäktige, kyrkorådet *eller i en nämnd* i församlingen,
 2. är ledamot eller ersättare i domkapitlet i det stift som församlingen ligger i
 3. är ledamot eller ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd.
- 4 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är inte den som
1. är ledamot eller ersättare i kyrkofullmäktige eller kyrkorådet i församlingen *eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i ett församlingsråd inom pastoratet,*
 2. är ledamot eller ersättare i domkapitlet i det stift som församlingen ligger i,
 3. är ledamot eller ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd.
- 5 § *Valbar till uppdrag som revisor i en samfällighet är inte den som*
1. är ledamot eller ersättare i *samfällda kyrkofullmäktige, kyrkonämnden eller i en nämnd i samfälligheten,*
 2. är ledamot eller ersättare i *något av de organ som anges i 4 § 1,*
 3. är ledamot eller ersättare i *domkapitlet i det stift som samfälligheten ligger i,*
 4. är ledamot eller ersättare i *Svenska kyrkans överklagandenämnd.*

Revisorernas uppgifter

- 5 § I revisionslagen finns föreskrifter om revisorernas granskning. Utöver det som anges där ska revisorerna även granska om församlingens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Revisionsberättelsen

- 6 § I revisionslagen finns bestämmelser om revisionsberättelsens innehåll.
- Revisionsberättelsen ska innehålla ett uttalande om huruvida resultat- och balansräkning bör fastställas och ett uttalande om huruvida ansvarsfrihet bör beviljas.
- Revisorerna ska överlämna sin berättelse till kyrkofullmäktige.
- Om revisionsberättelsen innehåller anmärkning, ett modifierat uttalande eller upplysningar av särskild betydelse ska revisorerna lämna sin berättelse även till stiftet.

53 kap. Offentlighet för handlingar

Överklagande

12 § Ett beslut om avslag enligt 11 § som har fattats hos en församling eller <i>samfällighet</i> får överklagas hos domkapitlet. Domkapitlets beslut i ett sådant ärende får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Övriga beslut enligt 11 § får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Nämndens beslut får inte överklagas.	12 § Ett beslut om avslag enligt 11 § som har fattats hos en församling eller <i>ett pastorat</i> får överklagas hos domkapitlet. Domkapitlets beslut i ett sådant ärende får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Övriga beslut enligt 11 § får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Nämndens beslut får inte överklagas.

56 kap. Kyrkobokföring och andra register

7 § Ett beslut om avslag enligt 5 och 6 §§ som har fattats hos en församling eller <i>en samfällighet</i> får överklagas hos domkapitlet. Domkapitlets beslut i sådana ärenden får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Övriga beslut enligt 5 och 6 §§ får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Nämndens beslut får inte överklagas.	7 § Ett beslut om avslag enligt 5 och 6 §§ som har fattats hos en församling eller <i>ett pastorat</i> får överklagas hos domkapitlet. Domkapitlets beslut i sådana ärenden får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Övriga beslut enligt 5 och 6 §§ får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Nämndens beslut får inte överklagas.

57 kap. Tillsyn

ALLMÄNT OM TILLSYN

Tillsyn över församlingar och stift

- 1 § *Biskopen och domkapitlet* ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och *samfälligheter samt över verksamheten i stiftet*. I tillsynen ingår
1. råd, stöd och hjälp, *dels* i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar, *dels* i rättsliga frågor,
 2. utfärdande av församlingsinstruktion enligt 5–7 a §§,
 3. biskopens visitationer enligt 8 kap. 2 §,
 4. granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vagningslöften,

Tillsyn över församlingar och pastorat

- 1 § *Stiftet* ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och *pastorat*. I tillsynen ingår
1. råd, stöd och hjälp, i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar, i rättsliga frågor *och i förvaltningsfrågor*,
 2. utfärdande av församlingsinstruktion enligt 5–7 a §§,
 3. biskopens visitationer enligt 8 kap. 2 §,
 4. *biskopens och domkapitlets* granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vagningslöften,

5. prövning av behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 31 kap. 11 och 12 §§ och 32 kap. 11 och 12 §§,

6. befogenhetsprövning enligt 31 kap. 14 § och 32 kap. 14 §, och

7. beslutsprövning enligt 8–18 §§.

Det som sägs i första stycket 1–6 gäller även Svenska kyrkan i utlandet.

5. prövning av behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 31 kap. 11 och 12 §§ och 32 kap. 11 och 12 §§,

6. befogenhetsprövning enligt 31 kap. 14 § och 32 kap. 14 §, och

7. beslutsprövning enligt 8–18 §§.

FÖRSAMLINGSINSTRUKTION

Församlingsinstruktionens innehåll

5 § För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet *i församlingen* i samråd med domkapitlet. Instruktionen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,

2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska även behandlas församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift.

5 § För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion.

Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. *När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet.* Instruktionen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,

2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

Utöver vad som sägs i första stycket ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande

uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 18 § i huvudsak disponeras.

Utfärdande och ändring av en församlingsinstruktion

6 § Församlingsinstruktionen får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av <i>församlingens beslutande organ</i> och kyrkoherde var för sig. Den är därefter bindande för församlingen. Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av <i>församlingens beslutande organ</i>, kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. Ändringen godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.	6 § Församlingsinstruktionen får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av <i>kyrkofullmäktige</i> och kyrkoherde var för sig. Den är därefter bindande för församlingen <i>och, när det är fråga om en gemensam församlingsinstruktion, för pastoratet och dess församlingar.</i> Fråga om ändring av församlingsinstruktionen får väckas av <i>kyrkofullmäktige</i>, kyrkorådet, <i>ett församlingsråd</i>, kyrkoherden eller domkapitlet. Ändringen godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen. <i>Kyrkorådet ska minst vart fjärde år pröva om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen. Om inget förslag till ändring utarbetas ska skälen för detta anmälas till kyrkofullmäktige och domkapitlet.</i>
7 § Domkapitlet får, om det finns särskilda skäl, utan godkännande av <i>beslutande organ</i> och kyrkoherde, utfärda församlingsinstruktion samt besluta att ändra de delar av församlingsinstruktionen som avser regler enligt 5 § 1. Den utfärdade eller ändrade församlingsinstruktionen gäller för församlingen först efter det att <i>det beslutande organet</i> och kyrkoherden har underrättats om beslutet. För församlingar inom <i>utlandskyrkan</i> gäller det som sägs i första stycket om beslutande organ istället kyrkorådet.	7 § Domkapitlet får, om det finns särskilda skäl, utan godkännande av <i>kyrkofullmäktige</i> och kyrkoherde, utfärda församlingsinstruktion samt besluta att ändra de delar av församlingsinstruktionen som avser regler enligt 5 § 1. Den utfärdade eller ändrade församlingsinstruktionen gäller för församlingen <i>eller pastoratet och dess församlingar</i> först efter det att <i>kyrkofullmäktige</i> och kyrkoherden har underrättats om beslutet. För församlingar inom <i>Svenska kyrkan i utlandet</i> gäller det som sägs i första stycket om kyrkofullmäktige istället kyrkorådet.

Tillämpningsområde

8 § Beslut av en församling prövas på begäran av den som tillhör församlingen och som vid tidpunkten för begäran har fyllt 16 år. Församlingens beslut prövas också på begäran av kyrkoherden även om han eller hon inte tillhör församlingen.

Beslut av *en samfällighet* prövas på begäran av en församling som ingår i *samfälligheten* och på begäran av den som tillhör en sådan församling och som vid tidpunkten för begäran har fyllt 16 år. *Samfällighetens* beslut prövas också på begäran av kyrkoherden *i en pastorats-samfällighet eller av någon av kyrkoherdarna i en flerpastorats-samfällighet* även om kyrkoherden inte tillhör någon av församlingarna som ingår i samfälligheten.

Beslut av ett stift prövas på begäran av en församling som ligger i stiftet, på begäran av en *samfällighet där församlingar som ligger i stiftet ingår* och på begäran av den som tillhör en *sådan* församling och som vid tidpunkten för begäran har fyllt 16 år.

Beslut av en tillsättningsnämnd enligt 34 kap. 12 § prövas på begäran av den som tillhör en församling för vilken domprosten är kyrkoherde och som vid tidpunkten för begäran har fyllt 16 år.

Prövning av beslut enligt första–fjärde styckena gäller dock inte

1. om det i lag eller annan författning eller i denna kyrkoordning finns särskilda föreskrifter om överklagande,
2. beslut av rent förberedande eller rent verkställande art, *och*
3. beslut som har fattats av domkapitlet.

Beslut av *ett pastorat* prövas på begäran av en församling som ingår i *pastoratet* och på begäran av den som tillhör en sådan församling och som vid tidpunkten för begäran har fyllt 16 år.

Pastoratets beslut prövas också på begäran av kyrkoherden även om kyrkoherden inte tillhör någon av församlingarna som ingår i pastoratet.

Beslut av ett stift prövas på begäran av en församling i stiftet, på begäran av *ett pastorat* i stiftet och på begäran av den som tillhör en församling *i stiftet* och som vid tidpunkten för begäran har fyllt 16 år.

Prövning av beslut enligt första–fjärde styckena gäller dock inte

1. om det i lag eller annan författning eller i denna kyrkoordning finns särskilda föreskrifter om överklagande,
2. beslut av rent förberedande eller rent verkställande art,
3. *beslut som har fattats av ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte enligt 4 kap. 23 §, och*
4. beslut som har fattats av domkapitlet.

Hur man begär beslutsprövning

9 § Domkapitlet avgör som första instans frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av en församling eller *en samfällighet*. Svenska kyrkans överklagandenämnd avgör frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av ett stift eller en tillsättningsnämnd enligt 34 kap. 12 §.

En begäran om beslutsprövning ska avfattas skriftligt, egenhändigt undertecknas och ges in till prövningsinstansen. Klaganden ska därvid ange vilket beslut som ska prövas och vilka omständigheter som åberopas till stöd för prövningen.

Framställningen ska ha kommit in till prövningsinstansen inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på församlingens, *samfällighetens* respektive stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats.

Anslaget om protokolljusteringen måste vara uppsatt på anslagstavlan under hela klagotiden för att tiden ska löpa ut.

Om framställningen före klagotidens utgång har kommit in till församlingen, *samfälligheten* respektive stiftet i stället för till prövningsinstansen, ska den ändå prövas.

9 § Domkapitlet avgör som första instans frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av en församling eller *ett pastorat*. Svenska kyrkans överklagandenämnd avgör frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av ett stift eller en tillsättningsnämnd enligt 34 kap. 12 §.

Framställningen ska ha kommit in till prövningsinstansen inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på församlingens, *pastoratets* respektive stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats.

Om framställningen före klagotidens utgång har kommit in till församlingen, *pastoratet* respektive stiftet i stället för till prövningsinstansen, ska den ändå prövas.

Grunder för prövningen

10 § Ett prövat beslut ska upphävas, om det

1. inte har tillkommit i rätt ordning,
2. hänför sig till något som inte är en angelägenhet för församlingen, *samfälligheten* respektive stiftet,
3. har fattats av ett organ som har överskridit sina befogenheter, eller
4. strider mot kyrkoordningen, någon annan kyrklig bestämmelse eller någon rättsregel som Svenska kyrkan har att följa.

10 § Ett prövat beslut ska upphävas, om det

1. inte har tillkommit i rätt ordning,
2. hänför sig till något som inte är en angelägenhet för församlingen, *pastoratet* respektive stiftet,
3. har fattats av ett organ som har överskridit sina befogenheter, eller
4. strider mot kyrkoordningen, någon annan kyrklig bestämmelse eller någon rättsregel som Svenska kyrkan har att följa.

Åtgärder när ett beslut har upphävts

KsSkr 2012:5

20 § Om ett beslut har upphävts och om beslutet redan har verkställts, ska det organ som har fattat beslutet se till att verkställigheten rättas i den utsträckning som det är möjligt. Ett beslut om rättelse ska fattas så snart som möjligt.

En församling och *en samfällighet* ska senast tre månader efter att ett beslut har upphävts meddela domkapitlet vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av upphävandet.

En församling och *ett pastorat* ska senast tre månader efter att ett beslut har upphävts meddela domkapitlet vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av upphävandet.

1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2014 med undantag för ändringarna i 38 kap., som träder i kraft den 1 januari 2013. Äldre bestämmelser i 38 kap. gäller dock fortfarande när nya ledamöter och ersättare ska utses i direktvalda kyrkoråd och samfällda kyrkofullmäktige under år 2013.

2. Pastoratssamfälligheter och flerpastoratssamfälligheter blir den 1 januari 2014 pastorat. Detsamma gäller de pastoratssamfälligheter och flerpastoratssamfälligheter om vilka det har fattats beslut med ikraftträdande den 1 januari 2014. Om det i pastoratens namn ingår orden ”kyrkliga samfällighet” ska detta istället ersättas av ordet ”pastorat”.

3. Trots vad som sägs i punkterna 1 och 2 får Göteborgs kyrkliga samfällighet finnas kvar fram till och med den 31 december 2015. Kyrkostyrelsen får utfärda bestämmelser gällande Göteborgs kyrkliga samfällighet samt dess församlingar och pastorat under övergångstiden, samt särskilda bestämmelser avseende kyrkovalet 2013 till samfälligheten.

För att vara valbar i ett direktval i en församling som ingår i samfälligheten krävs kyrkotillhörighet i den församlingen.

4. Kyrkovalet år 2013 ska för samfälligheter avse kyrkofullmäktige i pastorat. Kyrkofullmäktige och samfällda kyrkofullmäktige ska vid beslut om antalet ledamöter i det kommande pastoratets kyrkofullmäktige tillämpa bestämmelserna i den lydelse av 3 kap. 5 § som träder i kraft den 1 januari 2014.

5. Kyrkonämnden i en flerpastoratssamfällighet ska utse den som ska vara kyrkoherde när samfälligheten blir ett pastorat.

6. När en befattning som domprost ska tillsättas för anställning i ett pastorat som har varit en flerpastoratssamfällighet ska samfällighetens kyrkonämnd utse de tre ledamöter och ersättare i tillsättningsnämnden som enligt 34 kap. 12 § annars utses av domkyrkoförsamlingens kyrkoråd, av en kyrkonämnd eller av en pastoratsnämnd.

7. Trots bestämmelserna i 36 kap. 5 § får kontrakt enligt den indelning som gäller den 1 januari 2014 finnas kvar till den 1 januari 2016, även om de då inte uppfyller dessa bestämmelser.

8. Gruppbezeichnungar som den 1 januari 2013 är registrerade för val till samfällda kyrkofullmäktige blir registrerade för val till kyrkofullmäktige. Då ska gruppbezeichnungarna ändras i enlighet med bestämmelserna i nya 38 kap. 25 §.

KsSkr 2012:5 Stiftsstyrelserna ska informera berörda nomineringsgrupper om ändringen av gruppbezeichnungarna.

9. När församlingsråd ska väljas första gången efter 2013 års kyrkoval ska kyrkonämnden i de samfälligheter som blir pastorat kalla till församlingsmöte enligt 4 kap. 23 §. Om det sker en indelningsändring som innebär att ett helt nytt pastorat bildas, ska i stället indelningsdelegerades arbetsutskott kalla till församlingsmöte.

10. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för överklaganden och begäran om beslutsprövningar beträffande beslut som har fattats av en flerpastorats-samfällighet före den 1 januari 2014.

1 Bakgrund

1.2 Strukturutredningen

Uppdraget

Strukturutredningen har sin bakgrund i ett beslut av 2007 års kyrkomöte. Kyrkostyrelsen fick då i uppdrag ”att tillsätta en utredning med syfte att förenkla och förtydliga kyrkans lokala nivå: pastoralt, administrativt och ekonomiskt”. Kyrkomötets beslut innebar ett bifall till motion 2007:49 av biskoparna Caroline Krook och Sven Thidevall. Motionen behandlades av Organisationsutskottet i dess betänkande O 2007:7 *Strukturfrågor*.

Kyrkostyrelsen fastställde direktiv för utredningen i maj 2008. Det övergripande syftet med utredningsarbetet var att skapa bästa möjliga organisatoriska förutsättningar för församlingarna att fullgöra sin grundläggande uppgift. Som tillägg, men också som förtydligande, fanns följande mål:

- ◆ ge förutsättningar för bred delaktighet, ansvarstagande och gemenskap
- ◆ bidra till tydlig ansvarsfördelning
- ◆ bidra till långsiktig ekonomisk bärkraft
- ◆ ge förutsättningar för en god arbetsmiljö

Utredningen lämnade sitt betänkande *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) till kyrkostyrelsen den 28 mars 2011.

1.2 Utredningens förslag i sammanfattning

Förslag som berör den lokala nivån

Församlingar och pastorat

På den lokala nivån ska enligt utredningens förslag kunna finnas, som för närvarande, församlingar med ansvar för all verksamhet på den lokala nivån, den grundläggande uppgiften, den ekonomiska förvaltningen, personalen, fastighetsförvaltningen och begravningsverksamheten.

Alternativt ska det kunna finnas församlingar som tillsammans bildar ett pastorat som har ansvar för resurs- och personalfrågor samt ett övergripande ansvar för den grundläggande uppgiften. Ett pastorat är enligt förslaget en samverkansform mellan församlingar och definieras inte längre som kyrkoherdens ansvarsområde. De ingående församlingarna ska samverka om den grundläggande uppgiften men hur ansvaret för denna uppgift fördelas mellan pastoratet och församlingarna ska inte regleras i kyrkoordningen. Fördelningen ska framgå av församlingsinstruktionen som ska vara gemensam för pastoratet. I och med att det blir lättare för små församlingar att finnas kvar och att församlingar med distriktsindelning kan bli pastorat och de ingående distrikten församlingar, skapar förslaget förutsättningar för att församlingarna kan bli fler i stället för att antalet minskar.

Församlingar som inte ingår i ett pastorat

Församlingar som inte ingår i ett pastorat motsvarar i stort sett dagens församlingar med egen ekonomi.

De församlingskriterier som föreslås gälla motsvarar i stort sett nu gällande församlingskriterier; gudstjänstfirande enligt kyrkoordningens bestämmelser, minst ett kyrkoråd och personer som tar ansvar för församlingens grundläggande uppgift. I fråga om gudstjänstfirande ska det inte längre vara möjligt att i församlingsinstruktionen besluta om generella undantag men för ett enskilt tillfälle ska domkapitlet kunna fatta beslut om avvikelse.

Beslutande organ i en församling är direktvalt kyrkofullmäktige och verkställande organ ett kyrkoråd.

Kriterierna och uppgifterna för ett pastorat är i stor utsträckning desamma som för församlingar som inte ingår i pastorat. Utredningen hänvisar här till gällande bestämmelser om ändamålsenlig pastoratsindelning och stiftsstyrelsens ansvar för att inför indelningsbesluten göra bedömningen av om pastorat och församlingar på ett adekvat sätt kan fullgöra sina uppgifter. Pastoratet beskrivs som en samverkansform mellan församlingar och i den egenskapen en kyrklig samfällighet (jfr lagen om Svenska kyrkan). Pastoratet har det övergripande lokala ansvaret för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift.

Det högsta beslutande organet i ett pastorat är direktvalt kyrkofullmäktige som i sin tur utser ett kyrkoråd som pastoratets styrelse.

Församlingar som ingår i ett pastorat

Församlingar som ingår i ett pastorat ska i stort sett svara mot de gällande grundläggande kriterierna för en församling med undantag av att gudstjänstfirande ska regleras i pastoratets gemensamma församlingsinstruktion. Utredningen betonar att den gemensamma gudstjänsten är konstitutiv för församlingen och att den därför måste finnas med i kyrkoordningens kriterier för en församling. Omfattningen av församlingens gudstjänstliv ska dock inte regleras i kyrkoordningen utan bedömas lokalt i dialog mellan församlingen, pastoratet och domkapitlet i samband med arbetet med församlingsinstruktionen.

Utredningen menar att det inte finns behov av ett beslutande organ i en församling som ingår i ett pastorat då församlingen inte har hand om sådana uppgifter som hör hemma hos ett i direkta val utsett beslutande organ. Som styrelse för en församling som ingår i ett pastorat ska pastoratets kyrkofullmäktige välja ett församlingsråd. Något slags nomineringsförfarande rekommenderas men formen får avgöras lokalt. De som tillhör någon av församlingarna i pastoratet ska vara valbara till ett församlingsråd i pastoratet.

Kyrkofullmäktige ska bland de valda ledamöterna, som ska vara minst fyra, välja en ordförande för församlingsrådet. Vice ordförande väljs av församlingsrådet. Kyrkoherden eller en annan präst som arbetar i församlingen och som kyrkoherden sätter i sitt ställe ska vara ledamot i församlingsrådet.

De uppgifter som enligt förslaget till kyrkoordningsbestämmelser ankommer på församlingsrådet hör till stor del samman med församlingens gudstjänstliv. I församlingsinstruktionen ska församlingsrådets ansvarsområde vad gäller den grundläggande uppgiften närmare definieras. Pastoratets kyrkoråd kan vidare delegera olika uppgifter till församlingsrådet beroende på lokala förhållanden.

Församlingsinstruktionen

Utredningen föreslår inga större ändringar vad gäller församlingsinstruktionen för församlingar som inte ingår i ett pastorat. För församlingar som ingår i pastorat ska det finnas en gemensam församlingsinstruktion. I denna redovisas hur ansvaret för den grundläggande uppgiften är fördelat mellan pastoratet och församlingarna samt ansvarsfördelningen mellan församlingarna i pastoratet. Som exempel på verksamheter som församlingar kan samverka kring och som pastoratet i så fall har ett mer direkt ansvar för nämns skolkyrkoarbete, diakoncentral, sjukhuskyrkan och konfirmandarbete.

Att även pastoratets församlingsinstruktion ska benämnas så motiveras med att församlingens grundläggande uppgift utgör det centrala innehållet i församlingsinstruktionen. Pastoratet har det övergripande ansvaret för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift och detta hanteras genom församlingsinstruktionen.

Pastoratets kyrkofullmäktige ska jämte kyrkoherden fatta beslut om instruktionen på lokal nivå. I beredningsarbetet ska samråd ske med pastoratets församlingar. Församlingsrådet ska kunna väcka ett ärende om att ändra den gemensamma församlingsinstruktionen.

Utredningen föreslår vidare att det införs bestämmelser i kyrkoordningen om regelbunden översyn av församlingsinstruktionen. Detta föreslås ske minst vart fjärde år.

Indelningsbeslut

Utredningen föreslår att stiftsstyrelsen beslutar om pastoratsindelningen och indelningen i församlingar som inte ingår i pastorat. Pastoratet ska besluta om indelningen av pastoratet i församlingar. Beslutet ska fastställas av stiftsstyrelsen. En församling som inte ingår i ett pastorat kan genom att besluta att den ska uppdelas i flera församlingar bli ett pastorat. Även ett sådant beslut ska fastställas av stiftsstyrelsen.

Inga nämnder på lokal nivå

Utredningen föreslår att det inte ska finnas andra nämnder än valnämnd på lokal nivå. Förslaget motiveras med att det på det sättet skapas tydlighet då kyrkorådet får hela det samlade styrelseansvaret. Kyrkorådet har dock möjlighet att tillsätta utskott eller liknande.

På stiftsnivån föreslår utredningen ingen ändring. Det ska fortfarande vara möjligt för stiftsfullmäktige att utse nämnder vid sidan av stiftsstyrelsen.

Förslag som berör stiftet

Stiftens ansvar för tillsyn av församlingarnas förvaltning

Utredningen föreslår att det ska framgå av kyrkoordningen att stiftets främjande och tillsyn inte enbart avser församlingens grundläggande uppgift utan även förvaltningen hos pastorat och församlingar. Utredningen ser detta som ett klarläggande av vad som redan gäller.

Gemensamt ansvar för kyrkobyggnaderna

Utredningen föreslår att stiftet från den 1 januari 2015 ska ha ansvaret för vård och underhåll av de kyrkobyggnader i stiftet som ägs av en församling. Stiftet ska även ha ansvar för sådana inventarier som avses i bestämmelserna i 4 kap. 6 § i kulturminneslagen. Utredningen föreslår en fortsatt beredning av i första hand frågor som rör genomförandet av förslaget.

Administrativ samverkan

Utredningen redovisar den utveckling som sker i fråga om administrativ samverkan inom Svenska kyrkan. Man föreslår att arbetet med gemensamma administrativa system och med administrativ samverkan ska intensifieras med syftet att i största möjliga utsträckning ha gemensamma system varav vissa bör vara obligatoriska. Inga bestämmelser föreslås.

1.3 Remissförfarandet

Remissutskicket

Strukturutredningens betänkande *Närhet och samverkan* sändes i juni 2011 för yttrande till domkapitlen och stiftsstyrelserna, samfälligheterna, församlingarna, både med och utan egen ekonomi, utlandsförsamlingarna i London, Paris, Bryssel, Zürich och New York, Ansvarsnämnden för biskopar, Överklagandenämnden,

Valprövningsnämnden, Svenska Kyrkans Unga, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Svenska kyrkans pensionskassa, Kyrkans Akademikerförbund, Lärarnas samverkansråd, SKTF, Kommunal, Akademikerförbundet SSR, Jusek, Kyrkomusikernas riksförbund, Sveriges kyrkokamerala förening, Föreningens Sveriges Kyrkogårdschefer, EFS, Riksantikvarieämbetet och länsantikvarierna. Remissinstanserna inbjöds att lämna sina yttranden genom ett digitalt frågeformulär. Remisstiden var utsatt fram till den 15 december 2011.

Enkäten

Av 1807 remissinstanser har 1259 sänt in ett digitalt svar, vilket motsvarar 70 procent. Några har lämnat ett fritt formulerat svar. Högst är svarsfrekvensen för stiftsnivån (vilken utgörs av respektive stiftsstyrelse och domkapitel) som är 100 procent. I gruppen för församlingar utan egen ekonomi ligger nivån på 72 procent. Av församlingar med egen ekonomi har 65 procent lämnat yttrande, av samfälligheter 69,5 procent. Majoriteten av de övriga remissinstanserna har lämnat ett yttrande.

Utöver dessa har det kommit ett antal spontanyttranden, ca 45 digitalt på formuläret och några tiotal per post eller E-post, några skrivna på frågeformuläret men de flesta som ett fritt formulerat yttrande. Bland avsändarna finns kyrkopolitiska grupper, föreningar, några kyrkogårdsnämnder och enskilda anställda, förtroendevalda och medlemmar.

Yttranden har kommit även från Stiftelsen kyrkans familjerådgivning, Stiftelsen Kyrkans Jourttjänst Jourhavande präst, Lärarförbundet och Svenska kyrkans ingenjörsförening.

I enkäten ingick 28 frågor om förslagen i utredningen. Dessutom hade remissinstanserna möjlighet att ta upp områden som inte hade behandlats i betänkandet och lämna en helhetsbedömning. För samtliga enkätfrågor har remissinstanserna haft möjlighet att välja mellan fyra olika kryssvar 1) *Ja*; vilket innebär att man anser att förslaget bör genomföras, 2) *Efter viss justering*; vilket innebär att förslaget bör genomföras efter viss justering, 3) *Nej*; vilket innebär att man inte anser att förslaget bör genomföras, 4) *Avstår från att svara*; vilket innebär att man av olika skäl inte vill eller kan svara på frågan. Det fanns möjlighet att kommentera det valda alternativet.

Flera remissinstanser har ibland valt det fjärde svarsalternativet, vilket i sig inte är konstigt eftersom utredningen är omfattande och man knappast kan förvänta att alla känner sig berörda av – eller har en uppfattning om – allt som utredningen föreslår. Men detta kan också vara uttryck för att förslaget har varit svårt att ta ställning till. Dessa svar är helt enkelt att betrakta som ett internt variabelbortfall. Det bortfallet kommer inte att ingå i underlaget för den statistiska redovisningen utan behandlas på motsvarande sätt som de som låtit bli att sätta ett kryss över huvudtaget. Däremot är ambitionen att redovisa stora svarsbortfall på enskilda frågor, i syfte att tydliggöra vilka förslag som inte varit lika självklara att besvara för alla. Dessutom har de som ej satt kryss, och de som valt alternativet avstår från att svara ibland avgivit fritextsvar. Sådana svar lyfts fram i sammanställningen.

Förslag som besvarats med *ja* är ur en synvinkel relativt oproblematiska, eftersom det funnits andra alternativ. Samma sak gäller för *nej*-svaren. Man bör dock ha klart för sig att ett jakande eller nekande svar inte per definition innebär att beslutet är enkelt. Många reflektioner och problematiseringar av alla svarstyper återfinns i de textsvar, som också bifogas denna sammanställning. Svarsalternativet *efter justering* kräver också viss problematisering. Dels kan man erhålla kunskap om vad svaren står för i textkommentarerna. Men i den

statistiska analysen betraktas de som mer positiva till förslaget än vad ett avvisande av förslaget innebär. Dessa mittensvar tolkas således som att remissinstansen är villig att genomföra förslaget under förutsättning att vissa justeringar genomförs.

Kommentarerna till de olika ställningstagandena har mycket varierande tyngd. Somliga är såväl argumenterande som resonerande, medan andra inte ger mer kunskap än vad det redan ifyllda krysset gjort. Vissa kullkastar hela förslaget men kan ändå vara kombinerade inte bara med justeringsalternativet utan t.o.m. med ja-kryss på vissa av frågorna. Man bör också ha i åtanke att möjligheten att kommentera svaren främst har nyttjats av dem som är kritiska till förslagen. Kommentarer utgör således en komplex materia som måste ställas i relation till hur fördelningen i den statistiska analysen ser ut. De kommentarer som lyfts fram i texten är valda utifrån principen att synpunkter som kommit fram ska synliggöras. Däremot har det inte ansetts nödvändigt att göra alltför många upprepningar. I vissa fall refereras kommentarerna.

När remissinstanser citeras här uppges efter namnet inom parentes det svar som enheten har kryssat i den aktuella frågan. För församlingar uppges också om de har egen ekonomi (ee) eller inte (uee) eftersom dessa kategorier berörs i olika grad av utredningens förslag. Om stiftets domkapitel och stiftsstyrelse har lämnat likalydande svar används ordet *stift*.

2 Inledning

När kyrkomötet år 2007 fattade beslut om en utredning om strukturfrågor uttalades att utredningen skulle syfta till att förtydliga och förenkla den lokala nivån men också bidra till en förnyad reflektion kring församlingsbegreppet samt belysa möjligheter till delaktighet och ansvarstagande i kyrkans liv i en ny samhällssituation (O 2007:7).

I Läronämndens yttrande (2007:13y) över de motioner som låg till grund för kyrkomötets beslut, hänvisades till kyrkoordningens beskrivning av församlingen utifrån tre olika aspekter. Läronämnden anförde följande:

Svenska kyrkans församlingsbegrepp beskrivs i kyrkoordningen ur flera aspekter. Dessa hålls samman i en helhet:

- uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission (den grundläggande uppgiften)
- människor som tillhör Svenska kyrkan (gemenskapsaspekten)
- bosättningen inom ett geografiskt område (territorialprincipen).

Därtill kommer ansvaret för dem som vistas i församlingen (vistelsebegreppet). Församlingskriterierna anger vad som behövs för att församlingen ska kunna leva och fungera: En församlingskyrka, gudstjänstfirande varje vecka och människor som tar ansvar.

Till följd av förändringar i kyrka och samhälle behöver man tänka igenom hur de olika aspekterna av att vara kyrka och församling förhåller sig till varandra. Därför behövs en förnyad reflektion kring församlingsbegreppet. Möjligheter till delaktighet och ansvarstagande i kyrkans liv i en ny samhällssituation – i stad och tätort, på landsbygd och i glesbygd, samt för människor med en ökad rörlighet – behöver belysas. Därvid är det samtidigt nödvändigt att en pastoralt och ekonomiskt bärkraftig organisation som motsvarar arbetsrättsliga krav kommer till stånd. Sammantaget bör detta leda till ett förtydligande av kyrkans självförståelse och teologiska och pastorala identitet.”

Det förslag som kyrkostyrelsen lägger fram i denna skrivelse syftar till att bygga hållbara strukturer för Svenska kyrkan på lång sikt. Kyrkan ska både vara densamma och ha en för framtiden ändamålsenlig struktur. Vilken organisation Svenska kyrkan än väljer behövs en levande teologisk reflektion över hur vår identitet kan uttryckas, bevaras och utvecklas. Vårt uppdrag är detsamma, att vara ett redskap för evangelium.

Utredningens titel, *Närhet och samverkan*, sammanfattar på ett bra sätt vad det handlar om. Svenska kyrkan inrymmer något av det mest personliga i människolivet, vår andlighet, varje människas möte med Gud, och är samtidigt både en lokal och en världsvid gemenskap. Det kan tyckas motsägelsefullt, men detta uttrycker också något av kyrkans identitet sedan biblisk tid. Den består av människor som samlas till bön i en gemenskap som sträcker sig över tid och rum. Den gudstjänstfirande gemenskapen omfattar alla döptas tjänst åt Gud i vardagens liv. Gudstjänst och nästantjänst hålls samman i vår kyrka och hjälper oss att bevara vår kyrkas karaktär av öppen folkkyrka. Den samlas kring altaret och lever i världen. Gudstjänsten är ett centrum, inte en gränssättare. Varje gudstjänst avslutas med sändning ut i världen.

I en av de mest centrala texterna i våra bekännelseskrifter, *Den augsburgska bekännelsen*, artikel VII, definieras kyrkan som ”de heligas samfund, i vilket evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas”. Här anges det som är nödvändigt, det konstitutiva, för kyrkan: att människor församlas till gemenskap genom att de i församlingen delar kyrkans nådemedel. Den världsvida kyrkan gestaltas helt och fullt i varje församling. En sådan definition med ett tydligt centrum ger stor frihet när det gäller att utforma kyrkans organisation.

Den organisation som Svenska kyrkan har idag med territoriellt avgränsade församlingar möjliggör en rikstäckande verksamhet. Genom att utveckla våra former för samverkan kan vi även framgent säkra att församlingarna kan fullgöra sitt uppdrag att förkunna evangelium för alla. En förändrad struktur i Svenska kyrkan kan ge oss förbättrade möjligheter till ett kreativt samspel mellan kyrkans liv och organisation. Gemenskaper ska leva och utvecklas och de gemensamma strukturerna ska stödja detta.

Kyrkoordningen anger församlingen som primär för kyrkan. Uppgiften utförs både utåtriktat och samlande. Församlingen hör nära samman med sin omvärld och med stiftsgemenskapen. Att vigningstjänsten finns för förkunnelse, sakrament och diakoni i församlingens mitt, där alla döpta samlas, är ett uttryck för hur församling, stift och biskop hör samman. Alla döpta har ett gemensamt uppdrag och ett delat ansvar som också gestaltas i våra demokratiskt valda organ. Detta är grunden för vår episkopala och synodala struktur. Stiften håller samman församlingarna i en större helhet. Biskoparna har också uppgiften att värna kyrkans identitet och lära som ett stöd för gestaltningen av tron i församlingarnas liv. Det förslag som kyrkostyrelsen nu lägger fram förändrar ingenting i detta avseende.

3 Den lokala nivån

3.1 Kyrkostyrelsens utgångspunkter

Kyrkostyrelsen har haft att ta ställning till de förslag som Strukturutredningen har lagt fram i betänkandet *Närhet och samverkan* och det omfattande remissmaterial som enheter inom Svenska kyrkan och andra remissinstanser har lämnat in. Remissinstansernas ställningstaganden och synpunkter har självklart haft stor betydelse när kyrkostyrelsen har bedömt Strukturutredningens förslag. Utredningen sammanfattar i kapitlet *Utgångspunkter* i betänkandet *Närhet och*

samverkan ett antal utgångspunkter som även kyrkostyrelsen ser som relevanta. I detta sammanhang framhåller Strukturutredningen att dess uppdrag gällde de organisatoriska förutsättningarna för att församlingarna ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift. Utredningen ville lyfta fram sådana utmaningar som har betydelse för detta uppdrag, för skapande av den framtida organisationen för lokal nivå. Strukturen ska, som framgår av utredningsuppdraget, skapa förutsättningar för församlingars arbete med den grundläggande uppgiften. Den ska stödja livaktiga lokala gemenskaper.

Kyrkostyrelsen har i arbetet med denna skrivelse prioriterat vissa principer, som också tas upp i utredningsbetänkandet. Kyrkostyrelsen vill lyfta fram sådant som i behandlingen av ärendet har ansetts vara av särskild vikt: pastoral ledning, verksamhet där resurser och ansvar hålls samman, enkelhet (begriplighet), flexibilitet, förtroende och samarbete.

Av kyrkans och församlingens uppdrag att förkunna evangelium för alla följer att det övergripande perspektivet och det som ska styra all verksamhet behöver vara det pastorala. Det är kyrkans väsen och det är därför som Svenska kyrkans organisation har episkopal struktur. Kyrkostyrelsens förslag till ny organisation på lokal nivå innebär utifrån denna princip en förändring avseende flerpastorats-samfälligheter. Ansvar för resurser och verksamhet ska hållas under gemensam pastoral ledning. Därför ska det inte få finnas några flerpastorats-samfälligheter i framtiden, vilket kanske är den största förändringen strukturellt sett i styrelsens förslag. Detta förslag svarar också mot en annan viktig utgångspunkt, nämligen att organisationen bör vara tydlig och gripbar, att den inte får vara alltför komplicerad. Utan flerpastorats-samfälligheter blir Svenska kyrkans organisation som helhet enklare.

Samtidigt bör organisationen kunna på olika sätt svara mot samhällsutvecklingen. Kyrkostyrelsen vill med detta förslag skapa en struktur som även kan stå emot oönskade effekter som att församlingssammanläggningar påtvingas utifrån på grund av samhällsförändringar. Det måste kunna finnas små församlingar med fungerande gemenskaper även om var och en inte kan bära alla administrativa krav. Grundförutsättningen är att dessa kan ha ansvar för det som är församlingens grundläggande uppgift. Närvaro är en av förutsättningarna för att Svenska kyrkan ska kunna uppfylla sin uppgift att tillhandahålla evangeliet. Samtidigt ska organisationen kunna fungera i olika typer av miljöer, på landsbygden, i tätorter och i storstäder. Detta har inneburit att förslaget till kommande struktur innehåller alternativa lösningar med församlingar och pastorat. En förutsättning för att små församlingar ska kunna existera är alternativa möjligheter till gudstjänstfirande i församlingar som ingår i pastorat. En sådan möjlighet kan förstås vara minst lika angelägen i större sammanhang.

Kyrkostyrelsen utgår ifrån att allt inte behöver detaljregleras utan att den lokala nivån har förmågan att finna lämpliga lösningar i sin egen situation. Styrelsen tror också att den lokala nivån vågar och vill pröva nya former att organisera arbetet som man också har gjort tidigare och kommer att behöva göra i framtiden.

Remissinstanserna har emellanåt gett uttryck för oro och farhågor som kan ses som uttryck för svagt förtroende gentemot andra nivåer inom kyrkan men ibland även i de nära sammanhangen. Det är naturligt att förestående förändringar väcker oro men kyrkostyrelsen vill understryka att förutsättningen för att arbetet ska kunna lyckas är att man inte dömer nya strukturer eller organ på förhand. Förändringsarbetet kräver ett gott samarbete mellan inblandade parter. Den föreslagna organisationen kräver vilja och förmåga till ett förtroendefullt samarbete, kanske till och med mer än den nuvarande, med tanke på att

detaljstyrningen minskar. Kyrkostyrelsen menar att detta borde ses som en möjlighet.

Kyrkostyrelsen vill också i sammanhanget lyfta fram några i dess arbete aktuella områden av mer pastoral karaktär som styrelsen ser som särskilt viktiga för församlingarna.

Första advent påbörjas remissomgången med försöksverksamhet på väg mot en ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan 2015. Ett brett urval av församlingar i alla stift kommer att pröva förslaget. Försöksverksamheten kommer att innebära en vitalisering av gudstjänstlivet och gemensam reflektion över centrala teologiska teman och frågor. Kyrkohandboken är ett redskap för att värna det lokala gudstjänstlivet och är samtidigt Svenska kyrkans gemensamma uttryck för tro.

Genom den strategiska satsningen på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar avser kyrkostyrelsen att få igång en process i hela kyrkan som blir ett konkret bidrag till stiftens främjande av församlingarnas uppgift att på ett för vår tid relevant sätt kunna erbjuda undervisning i kristen tro för alla åldrar. Kyrkans undervisning är central för att människor kan nås av evangeliet och själva i ord och handling bära evangeliet till medmänniskor i visshet om sin egen kallelse och sändning.

Kyrkomötet beslutade 2008 att arbetet med barn och unga är en av fem särskilda strategier av större betydelse för att utveckla Svenska kyrkan. Programmet Barn och unga 0 – 18 år i Svenska kyrkan är ett sammanhållet program som samordnar verksamhet på den nationella nivån. Programmets mål handlar om att barn och unga ska kunna påverka och utveckla Svenska kyrkan och kunna engagera sig utifrån sina förutsättningar. Svenska kyrkan sätter fokus på barn och unga i samhället och stärker barns och ungas rättigheter. Programmet avrundas med Barn och unga – Ärkebiskopens möte 2012. Då finns teologiska, pedagogiska, diakonala och kommunikativa utgångspunkter för Svenska kyrkans arbete med barn och unga i åldrarna 0–18 år.

3.2 Församlingar och pastorat

Kyrkostyrelsens förslag: På den lokala nivån ska det kunna finnas församlingar med egen ekonomi och ansvar för alla församlingens uppgifter.

Det ska också kunna finnas församlingar som tillsammans bildar ett pastorat. Pastoratet har då ansvar för ekonomi, personal, fastighetsförvaltning och begravningsverksamhet samt ett övergripande ansvar för församlingarnas grundläggande uppgift inom pastoratet.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Enkätfrågorna

På Svenska kyrkans lokala nivå ska kunna finnas församlingar med ansvar för församlingens grundläggande uppgift, med egen ekonomisk förvaltning och med ansvar för personal, fastighetsförvaltning och begravningsverksamhet.

Ja	Efter viss justering	Nej
83,6%	8,8%	7,6%

Det ska alternativt kunna finnas pastorat som är en samverkansform för flera församlingar. När församlingar bildar ett pastorat avser samverkan även sådant arbete som är ett utflöde av församlingens grundläggande uppgift. Pastoratet har ansvaret för ekonomi, personal, fastighetsförvaltning och begravningsverksamhet.

74,4%	15,2%	10,4%
-------	-------	-------

Utredningens förslag angående den lokala nivåns organisation har generellt sett fått starkt stöd av remissinstanserna.

Stiftsstyrelserna i *Linköping* och *Västerås*, *Domkapitlet i Göteborg*, *Lunds*, *Växjö* och *Stockholms stift*, och även andra remissinstanser, ifrågasätter de av utredningen föreslagna benämningarna för pastorat och församling. De föreslår att benämningen pastorat även i fortsättningen ska avse kyrkoherdens arbetsområde. Då skulle pastoraten vara enförsamlingspastorat eller flerförsamlingspastorat. Det finns även andra förslag på benämningar, som kapellförsamling, moderförsamling, dotterförsamling och socken.

Ett antal remissinstanser som *Söraby samfällighet* (just) kritiserar utredningen för att församlingsbegreppet inte är enhetligt. *Sättila samf.* (inget kryss): ”I frågan om den lokala nivån och församlingsbegreppets innehåll saknas teologisk och pastoral begrundning. Denna fråga är så central för kyrkans identitet och framtid att det liggande förslaget bör avslås.”

Det ställs frågor om hur stora pastoraten kan vara. Vidare framförs synpunkter på termerna samverkan och samverkansform som utredningen har använt. Kritikerna menar att samverkan kräver självständiga enheter. Några församlingar, både med och utan egen ekonomi, menar i sina yttranden att en samfällighet är en bättre samverkansform än det föreslagna pastoratet. Bedömningen motiveras bland annat med att pastoratet tar över ansvaret för den grundläggande uppgiften. Vissa remissinstanser är oroliga för att församlingar som ingår i pastorat förlorar sin självständighet och blir närmast distrikt och att medlemmarnas möjligheter att påverka i flera avseenden kommer att minska.

Färgaryds förs. (uee ja): ”Förslaget innebär att de små församlingarnas önskemål om att få bibehålla sin lokala identitet tillgodoses.” *Trångsunds förs.* (uee, nej) förespråkar samfälligheter: ”Vi har goda erfarenheter av samfälligheter och ser det som en god organisatorisk lösning där det sker en fördelning av medel efter de behov och äskanden som kommit in till kyrkonämnden och där samtliga församlingar är med i beslutsprocessen.” *Lunds Allhelgonaförs.* (uee, just.) vill behålla ett lokalt kyrkoråd och kyrkoherde och föreslår att pastoratets ledare ska kallas pastoratsherde. *Vittangi förs.* (uee, nej): ”Vi är nöjda med dagens organisation med en samfällighet bestående av flera pastorat och anser att det är en organisationsform som passar våra förhållanden med stora avstånd till församlingarnas olika byar. Samfällighetens yta är lika stor som halva Schweiz.”

Kyrkokamerala föreningen (ja) påpekar: ”Svenska kyrkan har för många små enheter som leder till kompetensbrist och sårbarhet på en mängd förvaltningsområden. Utredningen missar helt denna problematik i sina förslag. Istället föreslår man att flerpastoratssamfälligheterna, som har hög kompetens och hög grad av specialisering, med automatik skall övergå till att bli pastorat.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen ansluter sig till utredningens förslag angående den lokala organisationen. I likhet med utredningen finner styrelsen att en församling med egen ekonomi som den enda organisationsformen på lokal nivå är en tilltalande tanke. Det finns dock en risk att den förväntade befolkningsutvecklingen med minskande befolkning på landsbygden i så fall kommer att leda till att allt fler mindre församlingar försvinner genom sammanläggningar. Om närheten går förlorad riskerar det lokala engagemanget att försvagas och de lokala gemenskaperna att försvinna. En sådan utveckling är enligt styrelsens mening inte önskvärd. Följaktligen behövs det även andra möjligheter än självständiga församlingar på den lokala nivån. Därför föreslås ett alternativ som består av en

tvådelad lokal nivå, med församlingar som den grundläggande nivån och pastorat som en övergripande nivå.

Den föreslagna organisationen ger goda förutsättningar både i storstäder och på landsbygden för närhet, lokalt engagemang och gemenskap som kyrkostyrelsen, i likhet med utredningen, ser som grundläggande förutsättningar för församlingslivet. Församlingar med egen ekonomi, det självständiga och enkla alternativet, kommer att finnas kvar men det blir också möjligt att vara en församling med ett mer begränsat ansvar. I det senare fallet tar två eller fler församlingar genom att bilda ett pastorat tillsammans ansvar för uppgifter som kräver större resurser och specialkompetenser. Denna struktur kan möta behoven där gemenskaperna är små och har svårt att klara de växande ekonomiska och administrativa krav som numera ställs på självständiga förvaltningar. Samtidigt erbjuder den samverkansmöjligheter i de större sammanhangen där gemensamma resurser öppnar möjligheter för gemensamma insatser i form av specialiserade verksamheter. Det blir också möjligt för enskilda församlingar som ingår i ett pastorat att specialisera sig utifrån olika behov och kompetenser och på det sättet fördela ansvaret mellan församlingarna i pastoratet. I pastoratet, liksom i församlingar som inte ingår i ett pastorat, hålls resurser och ansvar samman vilket är en viktig utgångspunkt. Förslaget öppnar för ett alternativ med tydligare struktur även för större församlingar där arbetet för närvarande bedrivs i distrikt.

Den nya struktur som kyrkostyrelsen nu föreslår innebär möjlighet till större differentiering inom pastorat och inom stora församlingar, när det gäller församlingens grundläggande uppgift. På många håll är detta redan en realitet. Det är viktigt att det fortlöpande sker en reflektion över hur en sådan förändring kan påverka relationen mellan upplevelsen av den lokala gudstjänstgemenskapen och församlingen. Det är vår tro att hela kyrkan alltid tar gestalt där förkunnelse sker och sakramenten delas. När vi som firar gudstjänst tillsammans bärs av denna insikt, kan vi känna trygghet i att vara en del av helheten och även finna språk och uttryck för allas vår delaktighet i församlingen.

När församlingar går samman i pastorat, blir det även möjligt för den enskilda att vara engagerad i en annan församling än sin egen. Därmed kan man välja gudstjänstgemenskap och gudstjänstgemenskaperna kan utvecklas i olika riktningar. Värdet av detta faller olika ut. Det tar alltid kraft, både av individen och av organisationen, att göra val. Samtidigt får var och en möjlighet att bejaka sin personliga andlighet i en gemenskap på ett nytt sätt. Även i detta avseende är det viktigt att vi fortsatt reflekterar över konsekvenserna av förändringen och värnar det gemensamma. Det pågående arbetet med revisionen av Den svenska kyrkohandboken syftar just till ett dynamiskt växelspel mellan det lokalt förankrade och det för Svenska kyrkan – och stora delar av kristenheten – gemensamma.

Utredningens förslag har kritiserats av vissa remissinstanser för oklarhet, bland annat för att det innebär att det finns två kategorier av församlingar. Vad gäller församlingsbegreppet mer allmänt vill kyrkostyrelsen hänvisa till avsnitt 2. *Inledning*. Rörande de olika församlingskategorierna i förslaget kan man konstatera att det enligt gällande bestämmelser också finns två kategorier av församlingar, de med egen ekonomi och de som ingår i samfälligheter. I det avseendet är det ingen avgörande skillnad mot vad som nu gäller. Det är visserligen så att församlingar inom en samfällighet har en mer självständig ställning än vad församlingar som ingår i ett pastorat i det aktuella förslaget har, särskilt om man enbart ser på de bestämmelser som föreslås finnas i kyrkoordningen. Men i den nu gällande ordningen hålls resurser och ansvar inte samman vilket också det begränsar församlingens självbestämmande. Den

föreslagna strukturen, som håller ihop resurser och ansvar och samtidigt innehåller valfrihet i fråga om omfattningen av församlingens ansvar, är enligt kyrkostyrelsens mening att föredra. Det är också viktigt att uppmärksamma att det i praktiken, särskilt vad gäller församlingens uppgifter, inte behöver bli särskilt stora skillnader mot nuläget vilket behandlas längre fram i skrivelsen. Alla församlingar kommer också fortfarande att vara juridiska personer.

Ett antal remissinstanser påpekar att de olika samfällighetskonstruktionerna trots sina svagheter har fungerat väl för det mesta. Kyrkostyrelsen räknar med att även den föreslagna ordningen, med den förhållandevis stora friheten att lokalt fördela ansvaret, kommer att fungera när de ingående enheterna har funnit sina roller.

Vidare föreslår vissa remissinstanser att benämningen pastorat även i fortsättningen ska definieras som kyrkoherdens ansvarsområde och att det följaktligen ska finnas enförsamlingspastorat och flerförsamlingspastorat. Kyrkostyrelsen ansluter sig dock till de av utredningen föreslagna benämningarna pastorat, församling som ingår i pastorat och församling som inte ingår i pastorat.

Majoriteten av invändningarna mot utredningens förslag i denna del berör uppgiftsfördelningen, församlingens mandat, val av församlingens ledamöter, församlingsinstruktionen och indelningsfrågor. Dessa frågor behandlas var för sig i det följande.

3.2.1 Församlings- och pastoratskriterier

Kyrkostyrelsens förslag: För församlingar som inte ingår i ett pastorat och för pastorat ska gälla att det firas en huvudgudstjänst alla söndagar och kyrkliga helgdagar om inte domkapitlet för ett visst tillfälle har medgivit något annat, att det finns ett invigt kyrkorum och att det finns personer som tar ansvar för att den grundläggande uppgiften blir utförd och personer som fullgör uppdragen som förtroendevalda i församlingen och i pastoratet.

För församlingar som ingår i pastorat gäller att gudstjänster ska firas enligt vad som framgår av församlingsinstruktionen. I övrigt gäller samma kriterier som ovan.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Enkätfrågorna

Som kriterium för pastoratsindelningen ska gälla att ett pastorat ska kunna fullgöra de uppgifter som är ålagda ett pastorat enligt bestämmelser i kyrkoordningen. Motsvarande ska gälla för församlingar som inte ingår i något pastorat.

Ja	Efter viss justering	Nej
88,0%	5,5%	6,5%

Domkapitlet i Göteborg (just.) anser att pastoratskriterierna är något röriga och luddiga och efterlyser tydligare kriterier för pastorat, för församlingar som ingår i ett pastorat och för församlingar som inte ingår i ett pastorat. Lidings församling (ee just.): "Det främsta kriteriet är att få fram enheter som kan fira gudstjänst. Ekonomiska överväganden är sekundära." Örebro Olaus Petri förs. (uee just.): "Det är inte pastoratet utan varje församling i pastoratet eller morsvarande församling som skall fullfölja de uppgifter som är bestämt i kyrkoordningen. Pastoratet skall se till att församlingarna fullgör sina uppgifter."

Som kriterier för församlingar som ingår i ett pastorat ska gälla att gudstjänster firas enligt vad som framgår av församlingsinstruktionen, att det finns ett invigt kyrkorum samt att det finns personer som tar ansvar för den grundläggande uppgiften och personer som fullgör uppdragen som förtroendevalda i församlingen.

Ja	Efter viss justering	Nej
85,6%	8,6%	5,8%

Flera remissinstanser poängterar att gudstjänst ska firas regelbundet, vissa andra menar att förslaget underlättar för mindre församlingar.

Domkapitlen i Visby och Skara avstyrker förslaget. *Skara domkapitel* skriver: ”Att fira gudstjänst ligger i kyrkans och församlingens väsen. Det är därför angeläget att kyrkoordningen även framgent fasthåller som huvudregel att en kristen församling i första hand utmärks av att man samlas till söndaglig gudstjänst, en huvudregel som kan ha undantag enligt kyrkoordningen 17 kap. 3 § och 37 kap. 2 § men som förblir huvudregel.” *Visby domkapitel* menar att dagens reglering ger tillräcklig frihet. Även *Växjö stift* (just.) vill ha söndaglig gudstjänst som grundregel. Stiftet menar att det finns risk att gudstjänstlivet förläggs på andra dagar än söndagar och poängterar att det är viktigt att domkapitlet även i fortsättningen får besluta om minsta antalet nattvardstillfällen. *Stiftsstyrelsen i Linköping* (ja): ”Med utredningens förslag blir det lättare att tänka vidare i andra gudstjänstformer som komplement till huvudgudstjänsten, det kommer att synliggöra det lokala gudstjänstlivet ännu mer än idag.” *Strängnäs stift* (ja): ”Församlingsbegreppet hade behövt en grundligare teologisk bearbetning.---Vad är den teologiska skillnaden och betydelsen för pastorat i relation till församling? Pastorat definieras ju inte teologiskt utan bara att det ”består av flera församlingar”.

Örebro samf. (ja): ”När gudstjänstkriteriet inte förutsätter att en församling har en huvudgudstjänst varje söndag blir det enklare för de små församlingarna att finnas kvar vilket är positivt. Olyckligt blir om huvudgudstjänsten även försvinner i relativt stora församlingar. Det är angeläget att domkapitlet här tar sitt ansvar vid godkännande av församlingsinstruktionerna.” *Solna förs.* (ee nej): ”Utredningen tycks vilja ha kvar många församlingar, men med en mer betydelselös funktion. Kriterierna skall inte ersättas av församlingsinstruktioner styrda av pastoraten. Kriterierna skall vara kvar i kyrkoordningen och också gälla församlingar som ingår i pastorat.” *Kville förs.* (uee ja): ”Förstärker församlingens/pastoratets självbestämmande, möjliggör profilering och flexibilitet utifrån församlingens behov.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

De föreslagna pastoratskriterierna som också ska gälla för församlingar som inte ingår i pastorat, överensstämmer i stort sett med gällande församlingskriterier, dock med en viss skärpning vad gäller möjlighet för undantag i fråga om gudstjänstfirande. Remissinstansernas kommentarer berör främst gudstjänstkriteriet för församlingar som ingår i pastorat.

Den gemensamma gudstjänsten är, som sagts tidigare, konstitutiv för församlingen och måste därför finnas med i kyrkoordningens kriterier för en församling. Utredningen hänvisar till kyrkoordningens inledning där det står: ”utan gudstjänsterna och gudstjänstgemenskapen finns ingen församling”.

Kyrkostyrelsen föreslår att huvudregeln, att huvudgudstjänst firas alla söndagar och kyrkliga helgdagar, ska gälla för församlingar som inte ingår i pastorat och för pastorat. Den nu gällande möjligheten att i församlings-

instruktionen kunna besluta om generella undantag från huvudregeln föreslås utgå. För ett visst tillfälle ska domkapitlet dock även i fortsättningen kunna medge undantag från grundregeln.

Gudstjänstfirande i församlingar som ingår i pastorat ska däremot inte regleras i kyrkoordningen. I någon av pastoratets församlingar ska gudstjänst firas varje söndag och kyrklig helgdag men i övrigt vill kyrkostyrelsen öppna möjlighet för större variation och anpassning av församlingens gudstjänstfirande till lokala behov. Därför föreslås att omfattningen av gudstjänstlivet i de församlingar som ingår i pastorat ska framgå av församlingsinstruktionen.

De remissinstanser som avstyrker eller föreslår att förslaget ska justeras, förordar oftast en närmare reglering av gudstjänstfirandet i kyrkoordningen för att garantera ett regelbundet, söndagligt gudstjänstfirande i församlingarna. Kyrkostyrelsen ansluter sig dock till utredningens bedömning att omfattningen av dessa församlingars gudstjänstliv inte ska regleras i kyrkoordningen. Som framgår ovan ska det varje söndag och helgdag finnas möjlighet att fira huvudgudstjänst i minst en av pastoratets församlingar. Det kan finnas behov både i städer och på landsbygden av ett mer varierat utbud av gudstjänster och en anpassning till olika lokala förhållanden. En förutsättning för ett rikt gudstjänstliv inom pastoratet är det lokala engagemanget i församlingarna som på det här sättet får större frihet. I och med att församlingsinstruktionen tas fram i en dialog mellan domkapitlet, pastoratet och församlingarna och att domkapitlet utfärdar församlingsinstruktionen kommer domkapitlet även i fortsättningen att ha tillsyn över gudstjänstfirandet.

3.2.2 Beslut om indelningen

Kyrkostyrelsens förslag: Stiftsstyrelsen beslutar om pastoratsindelningen och om indelningen i församlingar som inte ingår i något pastorat.

Pastoratet beslutar om indelningen av pastoratet i församlingar. En församling som inte ingår i ett pastorat kan genom att besluta att den ska uppdelas i flera församlingar bli ett pastorat. Sådana beslut gäller först när stiftsstyrelsen, efter att ha gett domkapitlet tillfälle att yttra sig, har fastställt dem.

Utredningens förslag överensstämmer i stort sett med kyrkostyrelsens. Det har gjorts ett tillägg angående domkapitlets roll vad gäller beslut om indelning inom pastorat.

Remissinstanserna

Enkätfrågorna

Stiftsstyrelsen fattar beslut om pastoratsindelningen och om indelningen i församlingar som inte ingår i något pastorat.

Ja	Efter viss justering	Nej
77,4%	12,9%	9,7%

Den lokala nivåns delaktighet tas upp i flera kommentarer, till exempel från *Växjö stift* (just.): "Vid pastoratsreglering bör även kontraktsprost och kyrkoherde vara remissinstans." *Lysekils samf.* (just.): "Delaktighet på lokal nivå måste stärkas och stiftsstyrelsers beslut mot församlingens lokala vilja undvikas."

Kyrkans Akademikerförbund anser att arbetstagarna och deras organisationers möjlighet att påverka beslutsprocessen måste stärkas.

Pastoratet beslutar om indelningen av pastoratet i församlingar. Ett sådant beslut ska för att gälla vara fastställt av stiftsstyrelsen.

En församling som inte ingår i ett pastorat kan genom att besluta att den ska uppdelas på flera församlingar bli ett pastorat. Ett sådant beslut ska fastställas av stiftsstyrelsen.

Ja	Efter viss justering	Nej
81,9%	8,9%	9,2%

Stiftsorganen diskuterar om beslutet ska *fastställas* eller *fattas* på stiftsnivån, och om det ska vara domkapitlet eller stiftsstyrelsen eller båda som ska avgöra frågan. *Domkapitlet i Linköping* (just.) menar att beslutet ska fastställas av domkapitlet som också fastställer församlingsinstruktionen. Denna påverkas i hög grad av ett sådant beslut. *Domkapitlet i Skara* (nej) menar att det, i och med att beslutanderätten flyttas till den lokala nivån som är berörd av beslutet, kan uppstå interna schismer och att kyrkoherden kan dras in i dessa. Vidare påpekas att stiftsstyrelsen genom förslaget får tillsynsansvar. *Strängnäs stift* (just.) och *Lunds stift* (just.) menar att stiftsstyrelsen ska kunna fatta beslutet. *Växjö stift* (just.) föreslår samråd med domkapitel och att församlingråden ska få yttra sig. Även *Karlstad stift* (ja) anser att stiftsstyrelsen ska inhämta synpunkter från domkapitlet och att stiftet ska ha ett pastoralt perspektiv, inte bara juridiskt. *Göteborgs stift* (ja) efterlyser kriterier för de fall stiftsstyrelsen har att fastställa ett lokalt beslut om upplösning av en församling.

Malmö samf. (ja): ” Detta är ett av strukturutredningen bästa förslag. Vi utgår från att ett genomarbetat och förankrat förslag från ett pastorat kommer att fastställas av stiftet med automatik.” *Lohärads förs.* (uee nej): ”Ett sådant beslut ska fattas på stiftsnivå, självfallet efter samråd med de lokala församlingarna och pastoraten. --- och det vore olyckligt om sådana beslut fattas på pastoratsnivå där tillfälliga majoriteter kan skapas och fatta beslut med ödesdigra konsekvenser.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Indelning i pastorat och församlingar

Remissinstansernas kommentarer berör ofta den lokala nivåns påverkansmöjligheter och samarbetet mellan de inblandade enheterna. Möjlighet att överklaga beslut efterfrågas också.

Att stiftsstyrelsen ska fatta beslut som gäller indelningen i pastorat och församlingar som inte ingår i pastorat, d.v.s. de ekonomiskt självständiga enheterna, motsvarar gällande ordning. Samma ordning som nu föreslås också gälla i fråga om samverkan mellan stiftet och den lokala nivån i hanteringen av dessa indelningsfrågor. Avgörande är, som utredningen påpekar, att församlingar och pastorat kan fullgöra de uppgifter som de har ansvar för enligt kyrkoordningen. I kyrkoordningens 37 kapitel regleras utredningsförfarandet och stiftsstyrelsens skyldighet att samråda med berörda församlingar och samfälligheter samt med domkapitlet. Kyrkostyrelsen menar att de föreslagna bestämmelserna, som motsvarar vad som gäller idag, säkerställer att de berörda har möjlighet att göra sin röst hörd. Det finns även avgöranden från Överklagandenämnden som understryker vikten av att beslutet föregås av ett samråd. I dessa fall rörde det sig om beslutsprövning, prövning av om beslut har kommit till i rätt ordning. Möjlighet att överklaga indelningsbeslut i sak övervägdes men avvisades av Centralstyrelsen i kyrkoordningsskrivelsen år 1999. Kyrkostyrelsen ser inte anledning att nu frångå de överväganden som gjordes vid kyrkoordningens tillkomst när det beslutades att indelningsändringar bara ska kunna bli föremål för beslutsprövning.

Indelning inom pastorat

Det finns ett visst motstånd bland remissinstanserna vad gäller förslaget att beslut om indelning inom ett pastorat ska *fattas* på den lokala nivån och fastställas på stiftsnivån. Kyrkostyrelsen ansluter sig dock till utredningens bedömning att pastoratet som har det övergripande ansvaret för den grundläggande uppgiften också kan bedöma vilken församlingsindelning som är lämplig. Utredningen påpekar att det är ett mer renodlat pastoralt perspektiv som ska vara avgörande för församlingsindelningen inom ett pastorat. Syftet är att skapa de bästa möjligheterna till gudstjänstfirande utifrån de önskemål och förutsättningar som finns, samtidigt som de övriga församlingskriterierna kan uppfyllas. Det är en gemensam uppgift för församlingar, pastorat och stiftet att i en dialog komma fram till en lösning som ger de bästa förutsättningarna för församlingarna att fullgöra sin uppgift. Vid fastställande av beslutet är stiftets uppgift att kontrollera att det lokala beslutet stämmer med kyrkoordningens bestämmelser, det vill säga att församlingarna uppfyller de ställda församlingskriterierna.

Med tanke på att vissa remissinstanser oroar sig för osämja eller kortsiktiga beslut vill kyrkostyrelsen understryka att stiftets medverkan inte begränsar sig till att ta ställning till ett beslut som pastoratet har fattat. Stiftet har, med sitt övergripande ansvar för den lokala strukturen och sin tillsyns- och främjandefunktion, en viktig roll även när det gäller pastoratets indelning. Därför ska beslutet, såsom redan har sagts, förberedas i en dialog där även stiftet är involverat.

Samma rutiner rörande stiftets medverkan ska gälla när en församling genom delning i flera församlingar vill bli ett pastorat.

Flera stiftsorgan har tagit upp frågan om domkapitlets medverkan i sammanhanget. Kyrkostyrelsen håller med om att beslutet innehållsligt, med sin betoning av gudstjänstlivet, närmast hör till domkapitlets ansvarsområde samtidigt som stiftsstyrelsen utifrån sitt generella ansvar för indelningsfrågor bör ha huvudrollen. Därför föreslås att stiftsstyrelsen ska ge domkapitlet tillfälle att yttra sig innan ett beslut som rör indelning inom ett pastorat fastställs.

Göteborgs stift önskar tydliga kriterier för de fall stiftsstyrelsen har att fastställa ett lokalt beslut om upplösning av en församling. Kyrkostyrelsen menar att de föreslagna kriterierna för församlingar som ingår i pastorat ska kunna fungera som bedömningsgrund även i det fallet. Den ovan beskrivna dialogen mellan stiftet, pastoratet och församlingarna bör kunna leda fram till en gemensam syn på hur församlingskriterierna i det aktuella fallet har uppfyllts.

Domkapitlet i Skara menar att stiftsstyrelsen genom de aktuella bestämmelserna får ett tillsynsansvar. Det framgår dock av kyrkoordningens bestämmelser om stiftets uppgifter i 6 kap. 4 § att stiftet ska främja och tillsyn över församlingarna. De nya bestämmelserna innebär därför ingen förändring i fråga om stiftsstyrelsens ansvar. Kyrkostyrelsens klarläggande angående domkapitlets roll bör också noteras i sammanhanget.

Kyrkostyrelsen vill vidare understryka stiftsstyrelsens och domkapitlets ansvar att initiera en process om ett pastorat, trots att problemet är känt, inte agerar när en församling inte längre uppfyller de gällande kriterierna. I det fallet är det möjligt för stiftsstyrelsen att även besluta om en ändrad församlingsindelning.

3.2.3 Beslutande organ m.m.

Kyrkostyrelsens förslag: Beslutande organ i pastorat och i en församling som inte ingår i något pastorat är kyrkofullmäktige som utses i direkta val av dem som tillhör pastoratets församlingar respektive församlingen.

Varje pastorat och varje församling med kyrkofullmäktige ska utgöra en valkrets.

Nuvarande bestämmelser i 38 kap. 20 § om valdistriktsindelning behålls.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag utom i fråga om valdistrikt. Utredningen föreslog att varje pastorat ska utgöra ett valdistrikt och att det, efter beslut av stiftsstyrelsen, kunde indelas i flera valdistrikt.

Remissinstanserna**Enkätfrågan**

Beslutande organ i pastorat och i en församling som inte ingår i något pastorat är kyrkofullmäktige som utses i direkta val av dem som tillhör pastoratets församlingar respektive församlingen.

Varje pastorat och varje församling med kyrkofullmäktige ska utgöra en valkrets.

Ja	Efter viss justering	Nej
75,9%	10,3%	13,9%

Många församlingar har synpunkter och förslag vad gäller valkretsindelning, valdistrikt och nuvarande valsystem. Flera är beredda att avstå från direktval på högre nivåer bara de får behålla direktval på församlingsnivå. Bortsett från de anmärkningar som remissinstanserna har mot att församlingar som ingår i pastorat enligt förslaget inte har något direktvalt organ och synpunkter på benämningar uttrycker kommentarerna främst oro för kyrkofullmäktiges och kyrkorådets representativitet. Remissinstanser önskar garantier för att alla församlingar som ingår i pastorat blir representerade i dessa organ. Ett antal remissinstanser påpekar att det är viktigt att möjligheten att dela valkretsen i flera valdistrikt finns kvar.

Stiftsstyrelsen i Linköping (ja) varnar för att församlingar som ingår i ett stort pastorat kan bli helt utan representation i kyrkorådet. Då blir det ännu viktigare att någon ledamot i församlingsrådet kommer från den egna församlingen. Stiftsstyrelsen menar att det är lämpligt att begära en snävare valkretsindelning. *Stiftsstyrelsen i Härnösand* (ja) menar att det är viktigt att alla församlingar blir representerade i kyrkofullmäktige.

Söderbykarls samf. (just.): ”Det är olyckligt (i det fall det är mer än två församlingar) om en församling kan ha absolut majoritet i fullmäktige.” *Skara samf.* (nej): ”Vi förordar att direkta val till församlingsråd och som följd av detta indirekta val till kyrkofullmäktige. Vi anser att församlingen är grunden i Svenska kyrkan.” *Tranås samf* (ja): ”Det finns en risk att det lokala engagemanget minskar när antalet förtroendevalda i direkta val minskar, i synnerhet på landsbygden, där personvalen får stor genomslagskraft och där man anser det viktigt att personer från den egna bygden finns med i de beslutande organen.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Bestämmelserna i denna del motsvarar i stort sett vad som nu gäller för församlingar och samfälligheter.

Enligt de föreslagna bestämmelserna bildar varje församling som inte ingår i ett pastorat och varje pastorat en valkrets. Flera remissinstanser oroar sig för att

det inte finns några garantier för att alla församlingar inom pastoratet får åtminstone en plats i kyrkofullmäktige. Tranås kyrkliga samfällighet framhåller till exempel att det på landsbygden anses viktigt att personer från den egna bygden finns i kyrkofullmäktige. Några sådana garantier finns dock inte heller för närvarande vad gäller samfälliga kyrkofullmäktige i en pastoratssamfällighet.

Styrelsen har diskuterat önskemålet om att det på något sätt skulle garanteras plats åt varje församling i kyrkofullmäktige men kan konstatera att grundprincipen att sammansättningen av kyrkofullmäktige ska avgöras utifrån valresultatet då inte skulle få fullt genomslag. Det är självfallet önskvärt med en bred representation och delaktighet från de ingående församlingarna i pastoratets beslutande organ. Sammansättningen av kandidatlistorna vid valet, liksom valutgången där personrösterna kan få en avgörande roll, blir av betydelse för om detta uppnås.

Kyrkostyrelsen vill i detta sammanhang understryka att då valet till kyrkofullmäktige gäller hela pastoratet representerar de valda ledamöterna helheten, alla röstberättigade medlemmar i pastoratet, och inte bara sin egen församling. Det är genom ett aktivt engagemang som församlingarnas medlemmar har möjlighet att bli representerade på det sätt som de önskar.

Kyrkostyrelsen vill vidare framhålla att den av utredningen föreslagna ordningen att varje pastorat och varje församling som inte ingår i ett pastorat bildar en valkrets, innebär en avsevärd förenkling och kostnadsbesparing vad gäller de direkta valen jämfört med, som nu gäller, att varje församling bildar en valkrets.

I fråga om valdistrikt anser kyrkostyrelsen, till skillnad från utredningen, att varje församling ska bilda ett valdistrikt och att stiftsstyrelsen får besluta om indelning av en församling i flera valdistrikt. Det motsvarar nu gällande ordning. En sådan reglerad valordning underlättar det praktiska valgenomförandet. Vidare blir det möjligt att få en uppfattning om utfallet i kyrkovalet i församlingarna vilket kan komma till nytta när församlingsråd ska utses.

3.2.4 Verkställande och beredande organ – kyrkoråd

Kyrkostyrelsens förslag: Styrelse i ett pastorat och styrelse i en församling som inte ingår i något pastorat är ett av kyrkofullmäktige valt kyrkoråd.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

Styrelse i ett pastorat och styrelse i en församling som inte ingår i något pastorat är ett av kyrkofullmäktige valt kyrkoråd.

Ja	Efter viss justering	Nej
82,7%	6,8%	10,5%

Stiftsstyrelsen i Linköping (just.): ”Det kan finnas en risk för demokratin att ha ett så lågt antal ledamöter som sex, vilket föreslås vara det minsta antal ledamöter i ett kyrkoråd oavsett storlek på pastoratet. Det bör vara reglerat i förhållande till antalet mandat i KF och att KR bör bestå av en bred representation för att tillgodose pastoratets olika delar.” *Vårdnäs förs. (uce just.):* ”Regler som styr att varje församling har rätt till minst en representant i kyrkorådet måste finnas. Representanten skall vara medlem i församlingen.”

Flera förslag till benämningar finns: pastoratsråd, församlingsstyrelse och pastoratsstyrelse, kyrkonämnd eller pastoratsnämnd.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Förslaget motsvarar den nu gällande ordningen. Några remissinstanser bl.a. Vårdnäs församling och Stiftsstyrelsen i Linköping uttrycker oro för att en församling som ingår i ett pastorat kan bli utan representant i kyrkorådet. Kyrkostyrelsen vill understryka att även ledamöterna i kyrkorådet, så som i föregående avsnitt sagts om kyrkofullmäktige, ska se till hela pastoratets, inte bara sin egen församlings, bästa.

Några remissinstanser kommenterar det antal ledamöter som finns i de föreslagna bestämmelserna för kyrkoråd, och även längre fram vad gäller församlingsråd, och menar att det är för lågt. Det bör uppmärksammas att det föreskrivna antalet är formulerat som ett minimum och att det lämpliga antalet får avgöras lokalt.

3.2.5 Verkställande och beredande organ – församlingsråd

Kyrkostyrelsens förslag: För en församling som ingår i ett pastorat ska pastoratets kyrkofullmäktige välja ett församlingsråd som styrelse. Inför valet ska det nyvalda fullmäktige genomföra ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte med församlingens röstberättigade medlemmar, för att säkerställa församlingens inflytande.

Kyrkofullmäktige ska besluta för vilken tid ledamöter och ersättare i församlingsrådet ska väljas. Valet får inte gälla mer än fyra år och det ska alltid ske nyval till församlingsrådet i samband med att en ny mandatperiod börjar för kyrkofullmäktige.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens utom i den del som avser skyldigheten för nyvalda kyrkofullmäktige att genomföra ett öppet nomineringsmöte av något slag.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

Som styrelse för en församling som ingår i ett pastorat ska finnas ett av pastoratets kyrkofullmäktige valt församlingsråd.

Ja	Efter viss justering	Nej
58,5%	18,1%	23,5%

Bortsett från förslaget om stiftens ansvar för kyrkobyggnader är detta det förslag i enkäten som möter mest motstånd. Kommentarererna berör främst det indirekta valet av ledamöterna i församlingsrådet och nomineringen av dessa. Flera av de remissinstanser som är kritiska menar att det är principiellt felaktigt att val på lokal nivå skulle vara indirekt, de påpekar att en demokratisk organisation byggs underifrån. Det finns oro för att intresset för kyrkliga val och engagemanget i församlingen kommer att påverkas negativt. Några poängterar att det är viktigt att varje församling bildar ett valdistrikt så att man känner till valresultatet och kan utse församlingsrådet utifrån det. Andra menar att det är en fördel att även personer som inte vill ställa upp på listor i val men som är aktiva i församlingen kan väljas som ledamöter i församlingsrådet. Beteckningen *styrelse* anses av en del vara felaktig. Olika synpunkter framförs i fråga om mandatperiodens längd.

Visby stift avstyrker förslaget: "Församlingarna ska alltid välja sitt församlingråd genom direkta val. I en mindre församling, förslagsvis under 2 000 kyrkotillhöriga, kan det direkta valet genomföras vid en kyrkstämma." *Domkapitlet i Uppsala* (ja): "Det får förutsättas att kyrkofullmäktige tar ansvar för att varje församlingråd i möjligaste mån får en majoritet av ledamöter från den egna församlingen." Domkapitlet ser flera fördelar med förslaget: kortare mandatperioder som kan vara bra för ungdomar, och att man kan adjungera personer som inte är bosatta inom pastoratet. *Stiftsstyrelsen i Västerås* (ja): "I och med att val till församlingråd sker genom indirekta val av kyrkofullmäktige slopas ett val på den lokala nivån, vilket tillstyrkes." *Växjö stift* (ja): "Oro finns för att kyrkofullmäktige strävar efter att samma nomineringsgruppsfördelning som gäller i fullmäktige och kyrkoråd även blir gällande i församlingråden. Obligatoriskt med ett nominerings/församlingsmöte och att förslaget sedan bereds i fullmäktiges valberedning innan fullmäktige fattar beslut. Fördelar finns med att mandatperioden inte behöver vara fyra år samt att man på detta sätt kan välja personer som inte vill stå med på en lista i valet." *Lunds stift* (just.): "Församlingrådet bör inte benämnas "styrelse"."

Tibro samf. (just.): "Förslaget är bra, men det måste framgå tydligt även i kyrkoordningen att valet ska ha lokal förankring, så att en församling inte ska kunna bli överkörd av pastoratet i valet av vilka som ska sitta i församlingrådet. Det är bra att man kan välja olika sätt att förankra detta på, och sättet behöver inte framgå av kyrkoordningen, men att det ska förankras i församlingen är otroligt viktigt och det syns inte i den nuvarande formuleringen i kyrkoordningen."

Malmö samf. (nej): "Vi anser att förslaget medför ett demokratiskt underskott jämfört med dagens direktvalda kyrkoråd. Indirekt valda församlingråd kommer att minska engagemanget för kyrkovalet. --- Fullt medvetna om att vårt förslag innebär två val på lokalplanet föreslår vi att församlingråden från och med 2017 års kyrkoval blir direktvalda (eftersom det inte praktiskt går att genomföra redan vid 2013 års val). Kyrkan kan inte vara utan det lokala engagemanget. Vårt förslag vill tillvarata detta engagemang och stärka närdemokratin i kyrkan." *Göteborgs samf.* (nej): "Församlingråd ska kunna utses antingen indirekt genom beslut i pastoratsfullmäktige eller i direktval. Pastorn ska själva få avgöra vilket av de båda valsätten som ska användas. Det finns behov av båda alternativen beroende på om det inom pastoratet är svårt eller lätt att få fram tillräckligt många kandidater till församlingråd. En stark lokal förankring i församlingarna är eftersträvansvärt eftersom det främjar engagemang och skapar en tydlig "närhet" mellan kyrkotillhöriga och Svenska kyrkan. Det är viktigt att kyrkofullmäktige tar hänsyn till församlingarnas önskemål när församlingråden utses. Det bör också stadgas att församlingarna ska utgöra valdistrikt (dock inte valkretsar) så att den lokala opinionen blir känd och kan tas hänsyn till." *Brunflo, Lockne, Marieby och Näs samf.* (ja): "Bra att det verksamhetsledande rådet väljs oberoende av politiska nomineringsgrupper. Det öppnar för att engagerade personer i verksamheten som inte vill stå på någon nomineringslista kan ingå."

Gustaf Vasa förs. (ee just.): "Det kan emellertid finnas församlingar som har flera kyrkor som också bör ges möjlighet att ha förtroendevalda och lekmän som ges inflytande över verksamheten i form av verksamhetsråd/distriktsråd eller motsvarande. Det är viktigt att en sådan form av lokal medverkan finns med i regelverket som en möjlig frivillig form där behov finns."

Uppsala domkyrkoförs. (uee just.): "Vi ser behov av ett förtydligande av församlingrådets funktion, inte minst i frågan om fastställande av församlingsinstruktionen där vi ser det som centralt att församlingråden får ett starkt

inflytande.” *Härlanda förs.* (uee, nej): ”Styrelseuppgifterna har hittills ansetts som ett arbete med strategiska frågor (se *Styra och leda* [SKU 2008:1], s.128). Eftersom församlingsrådet enligt förslaget till kyrkoordningsbestämmelser inte ska besluta om verksamhetens mål och inriktning, om resurstilldelning eller om arbetsgivarfrågor kan rådet inte betraktas som en styrelse i den mening som det uttrycket hittills har brukat ges.”

Kyrkans Akademikerförbund (just.): ”Risken för otydlighet och bristande kontinuitet för församlingsrådets funktion bör beaktas. Församlingsråden kan ha kortare mandatperiod än fyra år. Ur ett arbetstagarperspektiv är detta inte okomplicerat. --- Man riskerar att förlora den stabilitet och arbetsro som längre mandatperioder ger. Församlingsrådet kan få uppgifter delegerade till sig utöver de i Kyrkoordningen reglerade uppgifterna. Risken finns att det blir olika mycket som delegeras i olika mandatperioder.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Val av församlingsråd

Många remissinstanser har synpunkter i fråga om det indirekta valet till församlingsrådet. Kyrkostyrelsen noterar att nästan en fjärdedel av dem som har tagit ställning till förslaget avstyrker det och att de som önskar justeringar oftast har synpunkter just på valsättet. Även oklarheter rörande församlingsrådets roll tas upp i kommentarerna.

Att församlingen utser sina representanter genom val är en gammal och god demokratisk tradition. När kyrkostyrelsen nu föreslår två lokala nivåer är frågan hur man på bästa sätt kan skapa en ordning där församlingars medlemmar blir representerade på ett godtagbart sätt och där ansvarsförhållandena mellan de två nivåerna samtidigt blir tydliga och ändamålsenliga. Utredningen diskuterar alternativet där församlingarna har ett direktvalt kyrkoråd vilket även vissa remissinstanser förordar. En sådan lösning skulle dock innebära två direktvalda organ inom pastoratet, församlingens kyrkoråd och pastoratets kyrkofullmäktige. Kyrkostyrelsen delar utredningens slutsats att en ordning med direktvalda organ både i församlingarna och i pastoratet skulle innebära att ansvarsförhållandena blir otydliga mellan de direktvalda organen. Dessutom skulle den önskvärda förenklingen av strukturen därmed utebli. Eftersom pastoratet enligt styrelsens förslag – som stämmer med utredningens – ska ha det övergripande ansvaret för resurser och uppgifter är det naturligt att pastoratets beslutande organ är det som ska väljas direkt av de röstberättigade medlemmarna inom pastoratet. Det blir följaktligen kyrkofullmäktiges uppgift att välja styrelse i de ingående församlingarna. Att kyrkofullmäktige väljer församlingsrådet kan också motiveras med att det samlade kyrkofullmäktige har överblick över hela pastoratet. Detta behövs med tanke på att valbarheten till församlingsrådet föreslås gälla alla som är medlemmar och bosatta inom pastoratet och på att en församling kan komma att ansvara för uppgifter som inte bara rör den egna församlingen.

Det indirekta valet av församlingsrådet upplevs av förhållandevis många remissinstanser som en förlust eller ett demokratiskt underskott som Malmö kyrkliga samfällighet uttrycker det. Denna upplevda brist bör, enligt kyrkostyrelsens mening, kunna uppvägas av ett väl genomfört nomineringsförfarande till församlingsråden.

I likhet med utredningen anser kyrkostyrelsen att det är av stor betydelse att församlingsrådet har en förankring i församlingen i fråga. Frågan är då hur det kan skapas en ordning i pastoraten som säkerställer att den enskilda församlingen och dess medlemmar får ett inflytande på det egna församlingsrådets sammansätt-

ning. Kyrkostyrelsen har därför övervägt om det bör införas någon form av reglerat nomineringsförfarande i kyrkoordningen.

Med tanke på att de aktuella församlingarna kan vara mycket små men också mycket stora och att omständigheterna i övrigt är varierande, är det dock inte en enkel uppgift att konstruera ett nomineringsförfarande som passar i alla situationer. Det är möjligt att ett församlingsmöte i främst mindre församlingar kan ges uppdraget att nominera kandidater till församlingsrådet. I större sammanhang kan andra lösningar vara att föredra.

Mot denna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen att det ska regleras i kyrkoordningen att pastoratets nyvalda kyrkofullmäktige, inför valet av församlingsråd, ska ha en skyldighet att genomföra ett församlingsmöte eller någon annan form av öppet nomineringsmöte, så att församlingens inflytande säkerställs. Till ett sådant möte ska bara församlingens röstberättigade medlemmar inbjudas. Med hänsyn till de valbarhetsvillkor som föreslås gälla för församlingsrådet är det dock fullt möjligt att vid mötet nominera kandidater som inte tillhör den egna församlingen men någon av de övriga församlingarna inom pastoratet. Även om nomineringarna inte föreslås vara bindande för kyrkofullmäktige förutsätts att de tillmäts stor betydelse när fullmäktiga ska välja. För det fall att kyrkofullmäktige önskar ytterligare vägledning inför valet blir det också, genom kyrkostyrelsens förslag om valdistrikt (avsnitt 3.2.3), möjligt att göra rättvisa åt församlingarnas önskemål så som de har uttryckts vid kyrkovalet. Styrelsen vill dock inte gå så långt som att säga att valresultatet överallt ska vara avgörande. Det bör också finnas ett utrymme att utse personer som är aktiva i församlingen men som inte har velat vara med på någon nomineringslista, vilket också några remissinstanser ser som positivt.

Några remissinstanser har med anledning av valbarhetsvillkoren (se vidare i det följande) uttryckt farhågor för att församlingsråden till övervägande delen skulle komma att bestå av personer som inte härrör från den egna församlingen. Det kan i sammanhanget finnas skäl att erinra om att de föreslagna församlingsskriterierna förutsätter att det finns personer i församlingen som är beredda att ta på sig ansvar för verksamheten och som fullgör uppdragen som förtroendevalda i församlingen. Även detta är något som kyrkofullmäktige bör beakta när man väljer församlingsråd.

Benämningen styrelse

Ett antal remissinstanser vänder sig mot benämningen styrelse för församlingsrådet. Härlanda församling hänvisar till Demokratiutredningen (*Styra och leda* s. 128) och skriver att styrelseuppgifter har ansetts som ett arbete med strategiska frågor. I det aktuella avsnittet diskuteras rollfördelningen mellan kyrkorådet och kyrkoherden. Styrelsearbetets ”mer strategiska inriktning” ställs i texten mot ett operativt ledarskap. Beslut angående verksamhetens mål och inriktning och om resurstilldelning är dock enligt kyrkoordningen en uppgift för ett beslutande organ, alltså kyrkofullmäktige. Kyrkostyrelsen vill framhålla att benämningen styrelse signalerar att församlingsrådet är ett verkställande och beredande organ i församlingen. Det tydliggör också församlingen som juridisk person. Församlingen i formell mening företräds ju av församlingsrådet som dess styrelse.

Mandatperiodens längd

Kyrkofullmäktige ska besluta för vilken tid ledamöter och ersättare i församlingsrådet ska väljas. Valet får inte gälla mer än fyra år och det ska alltid ske nyval till församlingsrådet i samband med att en ny mandatperiod börjar för kyrkofullmäktige. I remissenkäten ställdes inte någon fråga om mandatperioden. Några

remissinstanser uttalar sig positivt om möjligheten för till exempel studenter som inte avser att bo på orten i flera år att kunna åta sig uppdraget att vara ledamot i ett församlingsråd. Kyrkans Akademikerförbund påpekar att det finns risk för bristande kontinuitet i och med att församlingsrådet kan ha kortare mandatperiod än fyra år och att fullmäktige kan delegera arbetsuppgifter i olika omfattning till församlingsrådet från en mandatperiod till en annan. Kyrkostyrelsen menar att huvudregeln bör vara att församlingsrådets ledamöter utses för fyra år, men att kortare mandatperioder ska också kunna tillämpas. Vad gäller synpunkten från Kyrkans Akademikerförbund utgår styrelsen från att rimlig kontinuitet eftersträvas både i fråga om mandatperioder och delegationer.

Distriktsråd eller liknande

Gustaf Vasa församling menar det ska kunna finnas verksamhetsråd, distriktsråd eller liknande och att det borde regleras i kyrkoordningen. För det fall det finns behov lokalt av sådana andra organisatoriska former inom en församling, är det enligt kyrkostyrelsen fullt möjligt att inrätta sådana. Att möjligheten inte nämns i regelverket ska alltså inte tolkas som att sådana råd inte får inrättas. Samtidigt kan det finnas skäl att erinra om att det förslag till struktur på den lokala nivån som kyrkostyrelsen nu lägger fram öppnar möjligheter att inte bara behålla även små gemenskaper som egna församlingar utan också att – där så är lämpligt – bilda pastorat av tidigare stora församlingar så att nuvarande distrikt istället kan övergå till att bli församlingar.

Valbarhet

Kyrkostyrelsens förslag: Den som tillhör någon av församlingarna i pastoratet ska vara valbar till ett församlingsråd i pastoratet.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

De som tillhör någon av församlingarna i ett pastorat ska vara valbara till ett församlingsråd i pastoratet.

Ja	Efter viss justering	Nej
68,7%	12,6%	18,7%

Förhållandevis många remissinstanser är positiva till att ledamöter kan vara skrivna i en annan församling i pastoratet, men andra, även de många, kräver att ledamoten ska vara skriven i församlingen. Det framförs också farhågor om att möjligheten på något sätt kan användas i ett maktspel. Det finns oro för att församlingen t.o.m. kan komma att sakna majoritet i sitt eget församlingsråd.

Domkapitlet i Uppsala (ja) ser flera fördelar med förslaget: kortare mandatperioder som kan vara bra för ungdomar, och att man kan adjungera personer som inte är bosatta inom pastoratet. Domkapitlet påpekar också att det blir möjligt för en dominerande församling i pastoratet att ha representation i samtliga församlingsråd, "vilket inte är en önskad effekt". *Stiftsstyrelsen i Västerås* (just.) föreslår ett tillägg: "Men det behöver framgå tydligt, inte minst i kyrkoordningens formuleringen, att det gäller enbart i ett av församlingsråden." *Lunds stift* (ja): "Utredningen utgår från att alla alltid har goda intentioner. --- Någon form av reglerat nomineringsförfarande från församlingen behövs." *Stiftsstyrelsen i Visby* (just.): "Utredningen bör överväga att göra det möjligt att i viss omfattning

välja in personer i församlingsrådet, som inte är bosatta i pastoratet. Minst hälften av församlingsrådets ledamöter ska vara bosatta i församlingen.”

Lekeryds förs. (ee just): ”Det borde inte krävas tillhörighet i just det pastoratet. Däremot krav på dop, medlemskap i Svenska kyrkan och konfirmation, samt gärna någon skrivelse om att det bör vara aktiva gudstjänstfirare som i första hand ska komma ifråga. Liknande krav bör ställas på ledamöter i kyrkoråd (och eventuellt kyrkofullmäktige).” *Lomma förs.* (ee just.): ”Merparten av församlingsrådets ledamöter bör vara bosatta och aktiva i den församling det gäller. Risken är annars stor för att fördelning av platser sker efter nomineringsgruppernas storlek och turordning istället för efter lokalt engagemang.” *Flemingsbergs förs.* (uee ja): ”Detta ser vi som positivt. Det är en variant av icke-territoriellt församlingstänk som vi ser kan vara positivt utifrån människors lokala engagemang. Samma regel bör också gälla personer som ska väljas till kyrkvårdar, m.a.o. alla förtroendeuppdrag inom församlingen.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår, i likhet med utredningen, att valbarheten ska gälla inom hela pastoratet, dock ska den begränsningen gälla att man bara kan väljas till ett av församlingsråden. Förslaget har väckt viss oro för att en stor del av församlingsrådet skulle utses från andra församlingar i pastoratet. Samtidigt har flera remissinstanser uttalat sig positivt om förslaget. Naturligtvis är avsikten att det i första hand är personer som är aktiva i församlinglivet i den aktuella församlingen som bör komma i fråga. Om församlingen har ansvar för uppgifter för hela pastoratet kan det dock finnas anledning att se till att pastoratet i övrigt är representerat i församlingsrådet.

Vad gäller valbarhet i övrigt ser kyrkostyrelsen inga skäl att frångå de allmänna valbarhetskriterier som hittills har gällt för förtroendevalda i Svenska kyrkan och som i huvudsak har fungerat väl.

Kyrkoherden som ledamot och ordförande i församlingsrådet

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkoherden eller en annan i församlingen tjänstgörande präst som kyrkoherden sätter i sitt ställe ska vara ledamot i församlingsrådet.

Kyrkofullmäktige ska bland de valda ledamöterna välja en ordförande och församlingsrådet en vice ordförande. Kyrkofullmäktige får uppdra åt församlingsrådet att välja även ordförande.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Enkätfrågan:

Kyrkoherden eller en annan präst som arbetar i församlingen och som kyrkoherden sätter i sitt ställe ska vara ledamot i församlingsrådet.

Ja	Efter viss justering	Nej
87,7%	6,8%	5,5%

I en del kommentarer föreslås att andra än präster, diakoner eller vilken anställd som helst ska kunna utses att vara ledamot i församlingsrådet. Delegationstidens längd diskuteras.

Domkapitlet i Uppsala (just.): ”Domkapitlet anser att kyrkoherden i normalfallet ska vara ledamot i varje församlingsråd och att det bör markeras i kyrkoordningstexten att delegation till komminister att sitta i församlingsråd ska vara undantag. Det är dock bra att församlingsrådet kan ha en kortare mandatperiod

än fyra år och att en komministers uppdrag i församlingsrådet upphör när rådets mandatperiod löper ut, vilket ger möjlighet för kyrkoherden att ta tillbaka delegationen på ett sätt som inte finns i dag.” *Skara stift* (just.) föreslår formuleringen: ”Kyrkoherden eller annan i församlingen tjänstgörande präst som kyrkoherden sätter i sitt ställe...” *Västerås stift* (just) menar att det borde finnas möjlighet för kyrkoherden att återkalla förordnandet. *Växjö stift* (just.) menar att prästen ska förordnas för samma tid som det övriga församlingsrådet utses på.

Aneby samf. (just.): ”Vi vill öppna för möjligheten att utse någon för uppgiften lämplig anställd att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i församlingsrådet. Det kan vara en kantor, en diakon, en pedagog, den som för tillfället bäst passar till uppdraget. Vi tror nämligen att församlingarna i framtiden kommer ha olika profiler.” *Helsingborgs samf.* (ja): ”Det är en självklarhet att det måste finnas god teologisk kompetens i varje församlingsråd. --- Kyrkoherden bör också ges möjlighet att byta ut sin ersättare i ett församlingsråd om sådant behov skulle uppkomma. Detta skulle kunna ses som en förlängning av kyrkoherdens arbetsledarskap.”

Arbetsgivarorganisationen menar att ordet *arbetar* är olämpligt och föreslår i stället ”tjänstgör i pastoratet” eller ”är anställd i pastoratet” och att prästen utses att vara ledamot i ”församlingsrådet i en församling”.

Kyrkans Akademikerförbund (just.) anser det vara väsentligt att även diakoner i arbetsledande ställning kan utses av kyrkoherden att i dennes ställe vara ledamot i församlingsrådet. *Vision* föreslår att en anställd i församlingen ska kunna komma i fråga.

Ordförande i församlingsrådet (ingen fråga i enkäten)

Gällinge förs.: ”Utredningens förslag innebär att besluten flyttar uppåt och därmed en försämring av den lokala demokratin. Utredningens motivering på sida 248, 2 stycket, avslöjar att detta just är avsikten. Detta bekräftas av utredningens förslag att församlingsrådets ordförande utses av överordnad instans och inte av församlingsrådet självt.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen anser i likhet med utredningen att det med tanke på de uppgifter som tillkommer församlingsrådet är naturligt att kyrkoherden är ledamot i församlingsråden. Men i likhet med vad som gäller i dag i en församling i ett flerförsamlingspastorat måste det också vara möjligt för kyrkoherden att sätta en annan präst i sitt ställe i något av församlingsråden. I så fall ska prästen arbeta i den aktuella församlingen. De nu föreslagna bestämmelserna följer i stort sett de nu gällande, dock alltså med den skillnaden att det nu är fråga om församlingsråd.

Kyrkoherdens delegation kommenteras av några remissinstanser. Det finns önskemål om att kyrkoherden ska kunna återkalla förordnandet under mandatperioden. Vid 2011 års kyrkomöte behandlades en motion där det föreslogs att kyrkoherden i ett flerförsamlingspastorat, som har förordnat en annan präst som tjänstgör i pastoratet att vara kyrkorådsledamot i kyrkoherdens ställe i en annan församling än den där kyrkoherden själv tjänstgör, skulle kunna återta förordnandet. Enligt gällande bestämmelser är det bara möjligt när en ny kyrkoherde tillträder. I Organisationsutskottets betänkande hänvisades till Centralstyrelsens skrivelse till 1999 års kyrkomöte där värdet av stabilitet framhölls. Kyrkorättsutskottet anförde i sitt yttrande 2011 att eventuella konflikter mellan kyrkoherden och en präst inte kan lösas genom formella regelverk. Kyrkomötet avtog motionen. Kyrkostyrelsen har inte funnit några bärande skäl att nu göra en annan bedömning än att förordnandet ska gälla, såsom utredningen föreslår, hela mandatperioden utom när en ny kyrkoherde tillträder.

Vidare föreslår vissa remissinstanser att även en diakon ska kunna komma i fråga som ledamot i församlingsrådet i kyrkoherdens ställe. Kyrkoherdens uppgift är enligt kyrkohandboken att ”vara församlingens andliga ledare och tillsammans med (övriga präster och) de förtroendevalda tillse att allt sker med god ordning och efter Guds vilja”. Utifrån prästens särskilda uppdrag inom vigningstjänsten är det naturligt att kyrkoherden bara kan utse en präst i sitt ställe att vara ledamot i församlingsrådet.

Några enstaka remissinstanser har uppmärksammat att det i enkäten inte ställdes någon fråga om val av ordförande och vice ordförande och ifrågasatt förslaget. Utredningen, som föreslår att kyrkofullmäktige ska välja ordförande i församlingsrådet, har inte motiverat sitt förslag. Kyrkostyrelsen menar att den föreslagna ordningen, som överensstämmer med vad som nu gäller för ett indirekt valt kyrkoråd, kan initialt förenkla för församlingsrådet att komma i gång med sina uppgifter. Då kyrkofullmäktige enligt förslaget kan delegera åt församlingsrådet att välja ordförande bland de valda ledamöterna bör detta inte bli ett problem.

3.2.6 Församlingsrådets uppgifter

Kyrkostyrelsens förslag: Församlingsrådet ska fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen och i församlingsinstruktionen samt de övriga uppgifter som kyrkorådet beslutar.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

Ett församlingsråd ska fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen och i församlingsinstruktionen samt de övriga uppgifter som kyrkorådet beslutar.

Ja	Efter viss justering	Nej
79,5%	10,2%	10,3%

Församlingsrådets, och i och med det, församlingens uppgift och mandat uppfattas av några remissinstanser som oklara i relation till pastoratet. Det påpekas bland annat av Skara stift. Olika klarlägganden i kyrkoordningen efterlyses.

Skara stift (just.) som poängterar att en fungerande gudstjänstgemenskap måste vara grundläggande för synen på en församling: ”Specifikt utifrån här aktuell fråga önskar stiftsstyrelsen/domkapitlet dock belysa den konkurrens som, utifrån förslaget, uppstår mellan den grundläggande uppgift församlingen har att utöva och den frihet pastoratet erhåller genom att i församlingsinstruktionen kunna delegera och fördela delarna i den grundläggande uppgiften mellan de olika församlingarna i pastoratet. --- Enligt förslaget har pastoratet som pastoralt område ansvaret för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift, men denna ligger kvar på det lokala pastorala området, dvs. församlingen. Detta kan sannolikt resultera i att pastoratet, kyrkoordningen till trots, övertar funktionen som det lokala pastorala området.”

Tranås samf. (just): ”Bör ändå regleras vilka uppgifter av principiell vikt som kyrkoråden inte kan delegera.” *Malmö samf.* (ja): ”Det är viktigt att församlingsrådet får en stark ställning så att det känner att det har ansvarsfulla uppgifter och kan besluta. Dess uppgifter ska därför beskrivas tydligt och det ekonomiska ansvaret för det lokala församlingsarbetet utvecklas. Vi fäster särskilt vikt vid att

kyrkorådet tillämpar en generös delegering av uppgifter till församlingsråden och ger dem ett reellt inflytande.”

Norrköpings S:t Johannes förs. (uee nej): ”Församlingsrådets roll och befogenhet måste förtydligas. Risker är överhängande att de blir en instans mellan förtroendevalda och ideella medarbetare, som bara får ta hand om verksamhet utan budget. Vi bör arbeta med att tydligare särskilja begreppen ”förtroendevald” och ”ideell medarbetare”. *Norra Sandsjö förs.* (uee just.): ”Visst ekonomiskt ansvar bör finnas. Församlingsrådet måste också kunna vara remissinstans till kyrkorådet och den vägen kunna påverka frågor, som är viktiga både för församlingen och för samarbetet inom pastoratet. Tillfrågas för att kunna yttra sig när det gäller anställningar av personal, som ska arbeta direkt inom församlingsverksamheten och som församlingsrådet då blir beroende av. Ha möjligheter att få yttra sig och i möjligaste mån bli respekterad, när det gäller exempelvis kyrkorenoveringar och annat för kyrkobyggnaden – kyrkorummet. Församlingsrådet ska vara till för församlingens medlemmar, ett viktigt kontaktorgan.” *Västerås Lundby förs.* (uee ja): ”Ett gott syfte med det föreslagna församlingsrådet är att skapa en flexibel organisation anpassad till lokala förutsättningar. Detta bör genomföras med så liten reglering som möjligt i kyrkoordningen.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Inledningsvis bör påpekas att de bestämmelser om församlingens uppgifter – vad gäller församlingar som ingår i pastorat – som enligt förslaget regleras i kyrkoordningen ska ses som ett minimum. De handlar främst om församlingens gudstjänstliv. Den föreslagna ordningen anger den minsta möjliga omfattningen av uppgifter men lämnar sedan ansvaret för bedömningen av vilka ytterligare uppgifter som ska delegeras till de lokala organen. De kyrkoordningsreglerade uppgifterna omfattar det som är centrum, gudstjänstfirandet. Där förkunnas evangelium och sakramenten delas. Detta markerar att även den lilla församlingen och dess medlemmar bär hela den grundläggande uppgiften i gudstjänstfirandet och i sitt dagliga liv.

Kyrkostyrelsen ansluter sig till utredningens bedömning att några fler uppgifter inte ska regleras i kyrkoordningen. De ytterligare uppgifter som en enskild församling ska ansvara för vad gäller den grundläggande uppgiften ska framgå i församlingsinstruktionen. Vidare kan kyrkorådet delegera uppgifter till församlingsrådet. I det här sammanhanget vill styrelsen påminna om vad som tidigare har sagts om arbetsfördelningen mellan församlingar och pastorat och mellan pastoratets församlingar. En församling kan få uppdraget att för hela pastoratet ta hand om en viss uppgift som av olika skäl, till exempel enskilda personers särskilda kunskaper, lämpliga lokaler, geografiskt läge osv., kan vara lämplig att delegera just till den församlingen.

Det skulle knappast vara möjligt att på ett fungerande sätt täcka de olika situationer och behov som finns i församlingarna inom Svenska kyrkan med ytterligare bestämmelser om uppgifter och delegationer i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen håller med de remissinstanser som påpekar att förhållandena är så väldigt olika på olika orter och i olika delar av landet. I stället för detaljstyrning anges därför ramar. Det minsta möjliga har redan berörts. Ett antal remissinstanser ställer frågor om vilka uppgifter som ska eller kan delegeras. Utredningen anför i fråga om detta:

Det finns nu föreskrivet i kyrkoordningen att kyrkonämnden ska uppdra till kyrkoråden i församlingarna att disponera anslagen för den grundläggande uppgiften. Inget hindrar att man tillämpar den ordningen även fortsättningsvis. Även i övrigt kan man behålla den

uppgiftsfördelning mellan kyrkonämnd och kyrkoråd som har fastställts genom delegationsbeslut från kyrkonämndens sida.

Alla uppgifter inom den grundläggande uppgiften kan tas om hand av församlingarna, men även andra uppgifter kan alltså delegeras till församlingsrådet så som det beskrivs ovan. Pastoratet har i sådana fall ansvar för övergripande mål, riktlinjer och budget.

Kyrkostyrelsen vill också framhålla det rimliga i att församlingsrådet som får till sig delegerade uppgifter också får disponera anslag för dessa.

Stockholms stift föreslår att kyrkorådet, i stället för församlingsrådet, ska få en avgörande roll i fråga om beslut om formerna för huvudgudstjänster utöver högmässa och om huvudgudstjänster i annan form än vad som finns i kyrkohandboken. Kyrkostyrelsen menar att sådan ändring skulle strida mot en av förslagets bärande tankar, nämligen att församlingen genom församlingsrådet ska ha ansvar för församlingens gudstjänstliv. En viss självständighet bör enligt kyrkostyrelsens mening ges till församlingsrådet i det avseendet. Det är också viktigt ur det perspektivet att förtroendevalda måste få förtroendet att ansvara för meningsfulla uppgifter. Det har vidare ställts frågor om skillnaden mellan ledamöterna i församlingsrådet och ”frivilliga” dvs. aktiva församlingsmedlemmar och mellan församlingsrådet och anställda i församlingen. Kyrkostyrelsen vill med anledning av detta framhålla att församlingsrådets ledamöter är förtroendevalda i enlighet med kyrkoordningens definition. På samma sätt som gäller idag för kyrkorådets ledamöter, kommer församlingsrådets ledamöter genom denna sin roll att få ett särskilt, kyrkoordningsreglerat och formellt verksamhetsansvar, i vissa fall kombinerat med ansvar för ekonomi m.m. på delegation. Att de, på samma sätt som ledamöter i andra beslutande och verkställande organ, också är aktiva och engagerade i församlingens verksamhet borde inte vara ett problem utan snarare en tillgång i uppdraget som ledamot i församlingsrådet. Det behöver inte innebära att det sker en sammanblandning av rollerna. Det är viktigt med bra beslutsstrukturer, utbildning m.m. som kan motverka sådana risker.

Vad gäller församlingsrådets roll i fråga om anställningar i församlingen ser kyrkostyrelsen det som naturligt att det finns ett kontinuerligt samarbete mellan kyrkorådet och församlingsrådet bl.a. i anställningsfrågor. Det bör inte regleras i kyrkoordningen.

3.2.7 Församlingsinstruktionen

Kyrkostyrelsens förslag: Det ska finnas en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat. I denna redovisas hur ansvaret för den grundläggande uppgiften fördelas mellan församlingarna och pastoratet.

Där redovisas också hur prästtjänsterna i huvudsak disponeras.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

Det ska finnas en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat. I en församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat redovisas hur ansvaret för den grundläggande uppgiften är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur prästtjänsterna i huvudsak disponeras.

Ja	Efter viss justering	Nej
64,2%	20,5%	15,3%

Den mest diskuterade frågan är församlingarnas delaktighet i processen med framtagande av församlingsinstruktionen och vilket utrymme varje församling ska ha i instruktionen. Församlingar utan egen ekonomi är den mest kritiska gruppen. Benämningen pastoratsinstruktion föreslås av ett antal remissinstanser.

Domkapitlet i Uppsala (ja) vill inkludera diakontjänsterna i instruktionen. *Stiftsstyrelsen i Västerås (ja)* ”vill understryka att instruktionen ska vara gemensam för hela pastoratet, eftersom beslut om prioriteringar och resursanvändning ligger på pastoratsnivå”. *Växjö stift (just.)*: ”Ska pastoratet vara den pastorala nivån är detta förslag en självklarhet. Viktigt att församlingsråden blir delaktiga i arbetet innan fullmäktige tar beslutet. --- En gemensam församlingsinstruktion med fördelning av hur prästtjänsterna fördelas ställer stora krav på lokalkännedom av domkapitlet inför utfärdandet. Att samråd har ägt rum med församlingsrådet ska finnas med som bilaga i församlingsinstruktionen.” *Göteborgs stift (just.)*: ”Det bör poängteras att den föreslagna redovisningen i församlingsinstruktionerna, för hur prästtjänsterna skall disponeras bör hållas mycket generell. En poäng med samverkan i ett pastorat bör vara att pastoratets fullmäktige och kyrkoherden kan omfördela resurser och anpassa verksamheten till de lokala förutsättningarna. Då skall man inte vara alltför bunden till alltför detaljerade formuleringar i församlingsinstruktionerna.”

Enköpings samf. (ja): ”Inte bara präster utan borde gälla alla tjänster.” *Södertälje samf. (ja)*: ”Ja, efter viss justering. Det behöver framgå att varje församling skall ha åtminstone ett avsnitt i församlingsinstruktionen.” *Malmö samf. (just.)*: ”Vi uppfattar att anledningen till att prästtjänsternas huvudsakliga fördelning ska redovisas i församlingsinstruktionen är att stiftet fastställer den prästerliga minimiorganisationen för varje pastorat. Eftersom stiftet även har att besluta om kyrkomusikertjänsterna (om det ska vara organist eller kantor) borde även kyrkomusikorganisationen synas i församlingsinstruktionen. Vi anser vidare att inte enbart ansvarsfördelningen mellan pastoratsnivå och församlingsnivå ska behandlas i församlingsinstruktionen utan också fördelningen församlingarna emellan. Givetvis ska den grundläggande uppgiften utföras överallt men i en storstad kan det t.ex. bli fråga om att profilera några församlingar på ett visst sätt utifrån de pastorala och diakonala behoven.”

Vantörs förs. (ee ja): ”Vi konstaterar att Församlingsinstruktionen utöver vad den idag innehåller av Omvärldsanalys och Pastoralt program samt Domkapitlets regler, kommer att behöva innehålla något av en delegationsordning. Det lyfter FIN till att bli ett mycket tungt policydokument. --- Här kan behövas stöd av t.ex. stiftens kring hur pastoraten bör arbeta fram FIN.” *Överkalix förs.* (ee just.): ”Församlingsråden som har lokalkännedomen bör först få skriva sin instruktion som sedan i samråd sammanjämkas till en helhet för pastoratet av kyrkorådet.”

Kyrkans akademikerförbund föreslår att alla tjänster som arbetar med den grundläggande uppgiften ska redovisas. *Vision* vill att den huvudsakliga disponeringen av alla yrkesgruppers tjänster borde redovisas. *Läraryrkesförbundet* och *Kyrkomusikernas Riksförbund* anser att antalet kyrkomusiker, organist resp. kantor, med behörighet ska säkerställas ”på minst nuvarande nivå.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Församlingsinstruktionen

De ändringar som nu föreslås i fråga om församlingsinstruktionen gäller pastorat och församlingar som ingår i pastorat. Frågor om fördelningen av uppgifter inom pastoratet som ska framgå i instruktionen har redan berörts. Församlingsinstruktionen får en central roll när det gäller relationerna och arbetsfördelningen mellan pastoratet och församlingarna.

Av församlingsinstruktionen framgår de uppgifter som församlingarna samverkar kring och som pastoratet i så fall har ett ansvar för. Det ska också framgå vilka uppgifter de enskilda församlingarna har ansvar för, inte bara i relation till pastoratet utan även i relation till varandra. Det är ju möjligt för en församling att svara för en viss uppgift för hela pastoratet eller en del av pastoratet, det vill säga för några av församlingarna. Att instruktionen är gemensam för pastoratet motiveras av utredningen med att den då får mer av en styrande funktion. Växjö stift skriver i sitt yttrande att förslaget är en självklarhet om pastoratet ska vara den pastorala nivån. Det förslag som kyrkostyrelsen nu lägger fram innebär att den grundläggande uppgiften kan fördelas mellan pastoratet och de ingående församlingarna. I 1999 års kyrkoordningsskrivelse sägs att ”med pastoralt område menas ett territoriellt område inom vilket man har till uppgift att till enskilda människor överräcka det kristna budskapet i ord och handling”. Enligt denna definition är både pastoratet och församlingen pastorala nivåer.

Förhållandevis många remissinstanser är oroliga dels för att församlingarna inte ska kunna påverka innehållet i den gemensamma församlingsinstruktionen, dels för att de enskilda församlingarna inte kommer att vara synliga i dokumentet.

Utredningen skriver att samråd ska ske med pastoratets församlingar i beredningsarbetet. Det kan möjligen uppfattas som vagt. Kyrkostyrelsen vill understryka att församlingsrådets medverkan är en förutsättning för att det överhuvudtaget ska vara möjligt att formulera en församlingsinstruktion där ansvarsfördelningen, med tydligt angivande av vars och ens uppgifter, framgår. Kyrkorådet ska samarbeta med församlingsråden i beredningsarbetet. Det är inte minst genom ett reflekterat arbete med församlingsinstruktionen som den blir ett levande dokument. Att varje församling är synlig i instruktionen i ett eget avsnitt, ett kapitel eller en bilaga borde också vara självklart. Det betyder inte att församlingen eller församlingsrådet självt ska formulera avsnittet i fråga utan att det ska vara ett resultat av det gemensamma arbetet med framtagandet av instruktionen. Detta utesluter inte att församlingar själva ska kunna lägga fram förslag. Hur samarbetet mer konkret ska ske måste avgöras lokalt. Det handlar ju om församlingar av olika storlek och vitt skilda förhållanden i övrigt.

I några yttranden föreslås att dokumentet ska benämnas pastoratsinstruktion till skillnad från självständiga församlingars församlingsinstruktion. Kyrkostyrelsen menar dock att instruktionerna ska benämnas lika. Benämningen församlingsinstruktion är motiverad även i ett pastorat eftersom dokumentets huvudsakliga innehåll är det pastorala programmet för de ingående församlingarnas grundläggande uppgift. Församlingsinstruktionen riktar sig främst till pastoratets församlingar.

Prästorganisationen

Enligt nu gällande bestämmelser i 37 kap. 26 § i kyrkoordningen ska stiftsstyrelsen i samband med indelningsändringar fatta beslut om prästorganisationens omfattning i ett nybildat pastorat. Även annars får stiftsstyrelsen fatta beslut om minsta antalet prästtjänster i ett pastorat. Nu föreslås en motsvarande bestämmelse i det omskrivna 37 kapitlet, men i och med att pastoraten enligt förslaget kan bli mycket stora förlorar bestämmelsen en del av sin funktion. Därför föreslås att det i den gemensamma församlingsinstruktionen ska anges hur prästtjänsterna i huvudsak ska disponeras inom pastoratet. Syftet med bestämmelsen är att stiftets inflytande behålls på ett sätt som motsvarar den gällande ordningen. Redovisningen ska som Göteborgs stift förespråkar hållas generell.

Förslaget har fått ett antal remissinstanser att reagera mot att bara präster och inte andra anställda, som diakoner eller musiker, tas upp på samma sätt i församlingsinstruktionen. Kyrkomötet har vid flera tillfällen behandlat diakoners ställning i församlingarna och liknande frågor. Tillsyns- och uppdragsutskottet diskuterade diakoners ställning bl.a. vid 2007 års kyrkomöte och uttalade då att det inte är kyrkomötets uppgift att bestämma vad som ska gälla i alla församlingar. Även 2008 års kyrkomöte behandlade frågan och kom till samma slutsats. Därmed kvarstår skillnaden i regleringen av präst- och diakontjänster i detta avseende.

Kyrkostyrelsen kan inte se någon anledning att inkludera fördelningen av personal mer generellt i församlingsinstruktionen. Samfälligheterna ansvarar redan i dag för personalfrågorna och den funktionen tas enligt förslaget över av pastoraten. Att allmänt reglera personalfrågor i församlingsinstruktionen som är ett instrument för domkapitlets tillsyn ser styrelsen inte som lämpligt. Församlingens diakoni behandlas i församlingsinstruktionen men kyrkostyrelsen anser inte att några bestämmelser om fördelningen av diakontjänster i församlingsinstruktionen behöver inkluderas i kyrkoordningen. I sammanhanget kan nämnas att kyrkostyrelsen av 2011 års kyrkomöte fick i uppdrag att vid överläggningar med stiftens aktualisera behovet av att bearbeta frågor om diakonatets ställning m.m. Vid dessa överläggningar kan därför sådana frågor komma att ytterligare belysas.

När det gäller frågan om kyrkomusiker kan noteras att domkapitlets beslut om att det i en församling ska finnas en organist eller kantor hör till det som redan i dag ska finnas i församlingsinstruktionen. Någon ytterligare reglering gällande kyrkomusiker anser inte kyrkostyrelsen bör införas i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsens förslag: Församlingsinstruktionen innehåll ska prövas minst vart fjärde år.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

Församlingsinstruktionen innehåll ska prövas minst vart fjärde år.

Ja	Efter viss justering	Nej
90,6%	6,9%	2,5%

Skara stift (just.) föreslår en annan lydelse med innebörden att en ny eller översedd version godkänns och utfärdas på samma sätt som varje församlingsinstruktion. *Växjö stift* (nej): ”Det bör vara upp till varje domkapitel att besluta om utfärdandetid.” *Stiftsstyrelsen i Göteborg* (just.): ”... eller när indelningsändring träder i kraft.” *Domkapitlet* (ja) föreslår ett annat tillägg: ”I förslaget 57 kap 6 § tredje stycke bör införas att församlingrådet bör tillfrågas före kyrkorådets prövning. Ej nödvändigt att just relatera omprövningen till ny mandatperiod.”

Karlskoga förs. (ee nej): ”Att ange detta i KO bör ej göras, utan det kan med fördel ges till stiftens att besluta om enligt de överväganden, som de gör utifrån sina förhållanden och omständigheter. Det är ju rätt olika omständigheter i stiftens, från landsbygds- och glesbygdspräglade stift som Karlstad och Visby till storstadsstiftet Stockholm.” *Enköpings förs.* (uee just.): ”Tveksam till att församlingsinstruktionen ska prövas minst vart fjärde år. Vi ser risker med att koppla samman prövningen av församlingsinstruktionen och mandatperioder. Vi vill i stället föreslå att församlingsinstruktionen ska prövas efter att församlingen visiterats av biskop eller kontraktsprost och i samband med byte av kyrkoherde.” *Norrköpings S:t Johannes förs.* (uee just.): ”4 år är en lång tid och är förmodligen satt efter mandatperiodens längd. Men församlingsinstruktionen är ett levande dokument och kan/bör revideras under tiden i samråd med stift och domkapitel.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Utredningens bedömning att det behövs en bestämmelse om omprövning av församlingsinstruktionen är välmotiverad. Även remissinstanserna stöder förslaget. I yttrandena föreslås olika riktigheter som var och en har sitt berättigande. Kyrkostyrelsen stannar dock vid utredningens förslag att instruktionen ska omprövas minst vart fjärde år. Vid behov kan ju omprövning ske efter en kortare period när det finns anledning, till exempel, som vissa remissinstanser föreslår, efter en visitation eller när en ny kyrkoherde har tillträtt.

Utredningen påpekar att det kan göras ändringar i församlingsinstruktionen på enstaka punkter utan att det behöver innebära att hela instruktionen revideras. På så sätt kan detta styrinstrument hållas aktuellt. I enlighet med utredningen anser kyrkostyrelsen också att det är naturligt att ett församlingråd ska kunna väcka ett ärende om ändring av den gemensamma församlingsinstruktionen.

3.3 Nämnder på lokal nivå

Kyrkostyrelsens förslag: Det ska inte finnas andra nämnder än valnämnd på lokal nivå.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

Det ska inte finnas andra nämnder än valnämnd på lokal nivå.

Ja	Efter viss justering	Nej
81,2%	5,4%	13,3%

Linköpings stift (stiftsstyrelsen: just., domkapitlet: ja) kan tänka sig en särskild nämnd för begravningsverksamheten. *Lunds stift* (just.) har samma hållning. Vissa samfälligheter och församlingar rekommenderar en nämnd för begravningsverksamheten, vissa andra hävdar samfälligheters/församlingars rätt att själva avgöra vad som behövs och andra tycker att beslutsstrukturen blir enkel och tydlig med förslaget särskilt med tanke på att det finns möjlighet att utse utskott.

Strängnäs domkyrkoförs. med Aspö (nej): ”En Domkyrka är ingen vanlig församlingskyrka – den är en kyrka som delas mellan stift och församling. Detta talar dels för att bibehålla möjligheten att inrätta nämnder, dels för (åter)inrättandet av en självständig Domkyrkonämnd med representation från stift och församling. KR menar vidare att begravningsverksamheten även fortsättningsvis bör ha sitt eget beslutsorgan underställt Kyrkofullmäktige.”

Prostmötet i Lunds stift diskuterar i sitt spontanyttrande utskott kontra nämnd för begravningsverksamheten: ”Om betoningen ligger på att Svenska kyrkan fått förtroendet att svara för begravningsverksamheten, blir det tydligast om frågan ligger under kyrkorådet. Om i stället det egna ansvaret och ärendehanteringens väger tungt, kan en särskild nämnd vara lösningen. Kompetensen bland ledamöterna i nämnd respektive utskott torde bli densamma. Ett kyrkogårdsutskott under kyrkorådet tydliggör ett tydligare kyrkligt ansvar för frågan. En egen nämnd under fullmäktige synliggör en egen professionell verksamhet. I båda fallen handlar det om trovärdighet såväl inåt mot kyrkans medlemmar som ut mot icke-kyrkotillhöriga och myndigheter. Särskilt viktigt blir detta på orter med multireligiösa förhållanden.”

Föreningen Sveriges kyrkogårdschefer förordar möjlighet att utse en kyrkogårdsnämnd.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

En viktig utgångspunkt för Strukturutredningen har varit att den lokala nivån bör vara utformad så att ansvars- och kompetensfördelningen blir så tydlig som möjligt. Utredningen föreslår att det inte ska finnas några andra nämnder än valnämnd på lokal nivå. Kyrkostyrelsen anser att med utredningens förslag, skapas tydlighet, i och med att kyrkorådet får axla hela styrelseansvaret. Kyrkorådet kan även i fortsättningen tillsätta utskott utifrån egen bedömning.

Ett antal remissinstanser menar att det behövs en egen nämnd för begravningsverksamheten som skiljer sig från en församlings eller ett pastorats andra uppgifter då det är ett statligt uppdrag och innebär vissa myndighetsuppgifter. Kyrkostyrelsen menar liksom utredningen att det kan finnas goda skäl att utse några personer att arbeta särskilt med sådana frågor och att det i så fall får ske genom att kyrkorådet tillsätter ett utskott. Styrelsen kan instämma i vad prostmötet i Lunds stift anför i frågan och vill för egen del betona vikten av det

kyrkliga sammanhanget. Vad gäller det praktiska arbetet i ett utskott eller en nämnd var prostmötets slutsats: ”Kompetensen bland ledamöterna i nämnd respektive utskott torde bli densamma.” Här vill kyrkostyrelsen tillägga att man i ett utskott kan ha friare kriterier för ledamöterna p.g.a. att valbarhetsvillkoren då inte gäller.

Strukturutredningen föreslog vidare att det inte skulle ske någon ändring var gäller nämnder på stiftsnivån. Förslaget fanns med i Strukturutredningens remissbehandling. Kyrkostyrelsen behandlar frågan i skrivelsen *Kyrkoordiningsändringar m.m.* (KsSkr 2012:3) då den inte hör ihop med den lokala nivåns organisation.

3.4 Flerpastoratssamfälligheter

Kyrkostyrelsens förslag: Det ska inte längre finnas några flerpastoratssamfälligheter.

De flerpastoratssamfälligheter som finns vid årsskiftet 2013/14 övergår då till att bli pastorat.

Göteborgs kyrkliga samfällighet får genom övergångsbestämmelser finnas kvar fram till årsskiftet 2015/16. Särskilda bestämmelser ska gälla för kyrkovalet 2013.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag utom i fråga om övergångslösningen gällande Göteborgs kyrkliga samfällighet.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

Det ska inte längre finnas några flerpastoratssamfälligheter. De flerpastoratssamfälligheter som finns vid årsskiftet 2013/14 övergår då till att bli pastorat.

Ja	Efter viss justering	Nej
71,2%	12,8%	16,0%

Knappt en femtedel av remissinstanserna har avstått från att ta ställning till förslaget. Det finns rikligt med kommentarer angående frågan. Det har också kommit in separata kommentarer. Vissa församlingar och samfälligheter har främst yttrat sig om det här förslaget.

Betänkligheter som stiftsstyrelser och domkapitel framför handlar främst om storleken på de kommande pastoraten och tidtabellen. *Lunds stift* (ja) oroar sig för att det kommer att behövas färre förtroendevalda som församlingar i så fall bör hitta uppgifter till. Vidare påpekas att domprostens roll som kyrkoherde i ett stort pastorat med de stiftsuppgifter som följer med uppdraget borde belysas. *Göteborgs stift* (just.) föreslår att det införs ett undantag för Göteborgs kyrkliga samfällighet som borde få tid fram till 1 januari 2018. Även *Växjö stift* (just.) är tveksamt i fråga om tidtabellen. *Luleå stift* (ja) föreslår att det i övergångsbestämmelserna p. 4 ska stå att kyrkonämnden ska utse den som ska vara kyrkoherde vid övergången alternativt att det ska anges vem som annars gör det.

Det finns totalt 35 flerpastoratssamfälligheter av varierande storlek inom Svenska kyrkan. (Uppgiften avser år 2011, fr.o.m. 2012 finns 34.) 18 flerpastoratssamfälligheter tillstyrker förslaget, fem avstyrker, fem vill att förslaget justeras och tre avstår från att svara. Stora samfälligheter ser särskilda problem som hänger direkt ihop med deras storlek, exempelvis att kyrkoherdens roll kan bli svår. Särskilt gäller detta där domkyrkoförsamlingar ingår. Både samfälligheter

och ingående församlingar anför att fungerande enheter kommer att slås sönder. Samfälligheter som nyligen har genomfört större ombildningar, som Norrköpings kyrkliga samfällighet, känner sig särskilt drabbade. Tidtabellen ifrågasätts av många med motiveringen att de stora förändringar som ska genomföras kräver längre tid.

Örebro samf. (ja): ”Vi delar utredningens tolkning att flerpastoratssamfälligheternas problem kommer att bli större i en krympande ekonomi. Utdragna organisationsförändringar skapar oro och tar energi från den egentliga uppgiften det är därför viktigt att om förändringen går igenom så ska den genomföras med början 2014.” *Lunds samf.* (just.) kommenterar förslaget i en separat bilaga. Ett pastorat i Lund skulle ha drygt 50 000 medlemmar och ledas av en person som är kyrkoherde och domprost. I första hand vill samfälligheten att uppdragen inte ska tillkomma en och samma person. Vidare vill samfälligheten ha det avgörande inflytandet över tillsättningen och att majoriteten av ledamöterna i tillsättningsnämnden borde bestå av representanter för arbetsgivaren.

Göteborgs samf. (nej) föreslår att samfälligheten på grund av sin särart undantas från förslaget att flerpastoratssamfälligheterna ska avvecklas. Samfälligheten pekar på den fungerande solidaritet som finns mellan församlingarna i den segregerade staden. Vidare framhålls att det är osäkert hur styrning och ledning av ett så stort pastorat ska ske särskilt med tanke på att Göteborg är en stiftsstad. ”Är det rimligt att domprosten självklart blir kyrkoherde i pastoratet – är det rimliga arbetsförutsättningar för domprosten? Bör inte pastoratet utse sin egen kyrkoherde/chef? Hur blir relationen mellan ett så stort pastorat och Göteborgs stift? --- Utredningens förslag riskerar att medföra en snabb och ogenomtänkt splittring och nedmontering av en fungerande organisation.” Samfälligheten påpekar att många av de gemensamma uppgifter som samfälligheten nu utför skulle kunna ske i en annan organisatorisk form men då bli momsbelagda. Särskilt tar man upp administrativ samverkan, gemensam fastighetsförvaltning och begravningsverksamhet.

Halmstad samf. (nej): ”Flera flerpastoratssamfälligheter hotar att spricka. För att rädda situationen bör utredningen föreslå Kyrkomötet besluta att inga flerpastoratssamfälligheter får splittras inför ny mandatperiod 2014-01-01. Alla skall således tvingas att omorganisera till ett pastorat. Splittras flerpastoratssamfälligheterna blir det en återgång till småskalighet med ökad grad av sårbarhet och sämre kompetens på en rad förvaltningsområden. Dessutom ökar kostnaderna för administration på bekostnad av församlingsverksamheten.”

Karlstads samf. (just.) delar Lunds kyrkliga samfällighets mening att pastoratets kyrkoherde inte borde vara domprost. ”Vi vill förtydliga oss ytterligare och vill i ett framtida förslag se en konstruktion där det i varje församling ska finnas en präst, gärna kallad ”församlingsherde”. Den har funktion som pastoral ledare i församlingen och har rollen som föredragande i församlingsrådet.” *Norrköpings samf.* har skapat en ny organisation som trädde i kraft den 1 januari 2010 och menar att det är omöjligt att implementera utredningens förslag den 1 januari 2014, speciellt efter de stora förändringar som precis har genomförts. Samfälligheten avvisar utredningens förslag.

Gothems förs. (ee just.): ”Man ska dock vara medveten om att om förslaget genomförs så försvinner en inomkyrkligt naturlig möjlighet till formell samverkan för små enheter. Dessa kan vara tillräckligt livskraftiga i pastoralt och geografiskt avseende under en kyrkoherde, men i detta behöva stöd genom administrativ och ekonomisk samverkan.” Flera av de församlingar som ingår i samfälligheter diskuterar behovet av samverkansformer. Partiella samfälligheter för främst begravningsverksamheten föreslås. *Landeryds förs.* (uee nej): ”Brist på möjliga

samverkansformer i utredningen gör att flerpastoratssamfälligheter fortfarande är ett bättre alternativ. Pastoraten blir annars lätt för stora och kyrkoherden blir bara VD för verksamheten och tappar både den lokala förankringen och den självvårdande funktionen. Vi vill ha kvar möjligheten till flerpastoratssamfälligheter, då utredningen inte lyckas presentera en modell för regional samverkan mellan församlingar. Vi ser inte heller något problem med samfälligheter som både inkluderar pastorat och församlingar.” *Tyska Christinae församling* drabbas av särskilda problem. Församlingen är en icke-territoriell församling med medlemmar som är bosatta i Göteborgs, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Mölndals, Partille och Öckerö kommuner och som uppfyller särskilda villkor. Församlingen måste vara ett eget valdistrikt. Särskilda bestämmelser finns bland annat om kyrkoherden i Drottning Christinas stadgar och avtalet mellan EKD och Svenska kyrkan.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation ser flerpastoratssamfälligheter som anomalier men betonar att flera av dem är fördömen när det gäller personalfrågor och begravningsverksamhet. Arbetsgivarorganisationen förordar ”där det bedöms som lämpligt” en längre övergångsperiod för flerpastoratssamfälligheterna.” Vidare tar Arbetsgivarorganisationen upp domprostbefattningen i de nya pastoraten. ”I normalfallet gäller vid pastoratssammanläggningar att indelningsdelegerades arbetsutskott definierar de formella kraven på den kyrkoherde som ska leda det nya pastoratet. Arbetsgivaren gör en bedömning av tillräckliga kvalifikationer och i praktiken kan detta innebära att ingen av de tidigare kyrkoherdarna anställs som kyrkoherde i det nya pastoratet. Lagen om anställningsskydd gäller och givetvis har dessa kyrkoherdar kvalifikationer att arbeta som komminister. Då gäller regler om företrädesrätt till anställning. Vi vill i detta sammanhang notera att det i sex av flerpastoratssamfälligheter finns domprostar. Dessa tillsätts enligt en särskild ordning av en tillsättningsnämnd som inte är arbetsgivare men som fullgöra arbetsgivaruppgiften att tillsätta en befattningshavare. Nuvarande domprosten i Växjö är tillsatt genom tillsättningsnämnd medan de andra domprostarna är tillsatta efter beslut i stiftsstyrelsen. Vår utgångspunkt är att det vore rimligt att arbetsgivaren för den nybildade enheten har möjlighet att formulera kvalifikationskraven för domprosten. Rättsläget är dock osäkert eftersom domprosten även har arbetsuppgifter åt en annan arbetsgivare – stiftet.” Arbetsgivarorganisationen anser att man ”till och med” borde överväga om ordningen med domprostens uppgifter i stiftet kunde ändras, möjligen läggas på en annan präst anställd på stiftet. Arbetsgivarorganisationen anför vidare angående skattefrågor: ”Vi menar att kyrkostyrelsen bör lyfta fram och belysa konsekvenserna då församlingar som är skattepliktiga för viss del av verksamheten är föremål för indelningsändring. Exempelvis kan gamla underskottsavdrag uppgå till betydande belopp. En omstrukturering kan innebära att dessa avdrag går förlorade.”

Den fackliga organisationen *Vision* tror att större flerpastoratssamfälligheter kommer att delas och bli ett antal pastorat vilket innebär sämre förutsättningar för omplaceringar. Vision föreslår att det bibehålls en stark samverkan i personalfrågor över de kommande pastoratsgränserna.

Stiftelsen Kyrkans Jourtjänst Jourhavande präst avstyrker bestämt förslaget i sitt spontantyttrande med motiveringen att eventuella mindre pastorat i Göteborg inte kommer att anse sig ha råd med att stödja denna verksamhet. *Stiftelsen kyrkans familjerådgivning*, Göteborg, har också lämnat en spontanremiss. ”Vi är en verksamhet med spetskompetens som kommer alla församlingar i Göteborgs kyrkliga samfällighet tillgodo. --- En sådan kompetens är omöjlig att upprätthålla i små pastorat. Oavsett vilket beslut som fattas övergripande utifrån utredningen vill vi att ni beaktar denna konsekvens. Beslutet bör innefatta konkreta modeller

för att underlätta för pastorat att samverka kring gemensamma diakonala verksamheter med specialkompetens.”

Överklagandenämnden påpekar i sitt yttrande att det behövs övergångsbestämmelser vad gäller flerpastoratssamfälligheter då begreppet mönstras ut ur kyrkoordningen. Nämnden menar också att församling inom ett pastorat betyder något annat än vad som gäller nu och att det kan behövas en övergångsbestämelse gällande beslut av en sådan församling. Detsamma gäller kyrkoråd i en församling som kommer att ingå i ett pastorat.

Kyrkans pensionskassa påpekar i sitt yttrande att de föreslagna förändringarna kan leda till byte av arbetsgivare genom så kallad verksamhetsövergång. Om en verksamhetsövergång rapporteras på ett felaktigt sätt till Pensionskassan kan den påverka pensionen på ett icke önskvärt sätt. Det är alltså viktigt att göra en korrekt rapportering.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Frågan om det övergripande pastorala ledningsansvaret i flerpastoratssamfälligheter fick inte någon lösning i samband med kyrkomötets beslut år 2009 om kyrkoherdens samlade ledningsansvar. I den meningen fullföljer Strukturutredningens förslag i fråga om flerpastoratssamfälligheter demokratiutredningens uppdrag. Samtidigt innebär detta förslag en tydlig förenkling av kyrkans organisation vilket var en av utredningens viktigaste målsättningar.

De invändningar till fördel för den gällande ordningen som förekom i svaren på diskussionsmaterialet *Strukturer för framtidens församling* och som redovisas i utredningen återkommer i några remissyttranden. I dem framhålls att det kan vara en fördel att administration m.m. sköts gemensamt och att församlingarna då kan lägga kraften på den grundläggande uppgiften. Kyrkostyrelsen delar dock utredningens bedömning att resursfördelning och verksamhetens styrning och ledning bör hållas samman. Ekonomiska och materiella resurser är enbart medel för att hantera den grundläggande uppgiften och därför bör frågor om resursfördelning och verksamhetens mål och inriktning hanteras ihop. En tydlig ansvarsfördelning främjas av att innehålls- och resursfrågor hålls samman ur såväl styrelse- som ledningsperspektiv. Genom denna ändring förenklas organisationen också avsevärt.

Några remissinstanser är oroliga för att uppdraget som kyrkoherde i stora pastorat blir alltför omfattande och att kyrkoherden då riskerar att förlora sin pastorala roll. Särskilt tas detta upp vad gäller flerpastoratssamfälligheter där det ingår en domkyrkoförsamling. Vi återkommer till domprostfrågan längre fram. Det följer av kyrkostyrelsens förslag att kyrkoherdebefattningen i stora pastorat kommer att innebära ett stort ansvar. Risker att kyrkoherdens pastorala uppgift får vika för förvaltningsuppgifter måste därför tas på största allvar. Vignings-tjänsten är knuten till och behövs för det som är konstitutivt för kyrkan, förkun-nelsen av evangeliet i ord och handling samt utdelandet av sakramenten. Med färre kyrkoherdar ställs högre krav på precisering av relationen mellan kyrkoherdar och biskop i ett stift och på ett tydliggörande av innebörden i ett pastoralt ledarskap. Kyrkoherdens ansvar för församlingens teologiska reflektion och pastorala utveckling behöver värnas då det administrativa ansvarsområdet utökas. Den obligatoriska behörighetsgivande utbildningen för blivande kyrkoherdar kan vara ett redskap för detta. Annan fortbildning behöver utvecklas genom beslut om Svenska kyrkans utbildningar, så att vi säkerställer ledarförsörjningen i den nya organisationen. Närhet och samverkan är ledord också för utvecklingen av formerna för det pastorala ansvar som kyrkoherden har inom församlingen och det som stift och biskop kan bidra med.

Många remissinstanser uttrycker tveksamhet rörande tidpunkten och menar att förberedelse tiden är för kort. Kyrkostyrelsen anser att man, som utredningen föreslår, kan undvika förhastade beslut genom att låta den nuvarande organisationen och ansvarsfördelningen inom flerpastoratssamfälligheten bestå genom lokala delegationsbeslut. Om man inom det nya pastoratet, sedan den nya organisationen har prövats, ändå kommer fram till att en annan indelning vore att föredra är det möjligt att under mandatperioden fatta beslut om ändringar i pastoratsindelningen. Att skjuta på ikraftträdandet kan orsaka mer oro under en längre period än vad som blir följderna av det aktuella förslaget.

Några större flerpastoratssamfälligheter, främst Göteborgs kyrkliga samfällighet, lyfter fram gemensamma verksamheter som vid en eventuell delning av samfälligheten i flera pastorat måste finna nya former.

Luleå stift föreslår att det i övergångsbestämmelserna (punkt 5) ska stå att kyrkonämnden *ska utse* den som ska vara kyrkoherde när flerpastoratssamfälligheten blir ett pastorat. Detta i stället för *får utse* som utredningen föreslår. Alternativt anser stiftet att det bör anges vem som annars utser den som ska vara kyrkoherde. Utredningens formulering *får utse* bör förstås som en befogenhet, inte en valmöjlighet, för kyrkonämnden att utse kyrkoherde trots att kyrkonämnden inte är arbetsgivare i det nya pastoratet. För tydlighetens skull ändras därför formuleringen i den föreslagna bestämmelsen enligt förslaget från Luleå stift.

En särskild fråga är vem som ska vara domprost och därmed kyrkoherde när en flerpastoratssamfällighet som innefattar en domkyrkoförsamling övergår till att bli ett pastorat. Utredningen har i övergångsbestämmelserna punkten 6 berört detta. I kommentaren till övergångsbestämmelsen konstateras att frågan berör hela det nya pastoratet och alla dess församlingar. Därför ska kyrkonämnden i den berörda flerpastoratssamfälligheten utse ledamöter i tillsättningsnämnden om det blir aktuellt att kalla in en sådan (se nedan).

Den föreslagna regleringen innebär att den person som är domprost vid utgången av år 2013 inte automatiskt blir domprost och kyrkoherde i det nya pastoratet. Det är arbetsgivaren, dvs. kyrkonämnden, som formellt avgör om kyrkoherdetjänsten ska ledigförklaras eller inte. Som Arbetsgivarorganisationen har påpekat kan det också vara indelningsdelegerades arbetsutskott som fullgör den funktionen i vissa fall (se vidare om indelningsändringar nedan). Med hänsyn till att det här är fråga om en befattning som domprost bör det ske ett samråd i frågan med stiftet. Om tjänsten ledigförklaras blir det tillsättningsnämnden som, i likhet med vad som nu gäller, ska tillsätta befattningen. Om arbetsgivaren i samråd med stiftet bedömer att den som redan är domprost uppfyller de kvalifikationer som krävs för den nya kyrkoherdebefattningen i pastoratet, behöver ingen ny tillsättning av domprost ske. I sådant fall blir det inte heller aktuellt att kalla in i tillsättningsnämnden. Kyrkostyrelsen återkommer till den mer principiella frågan om domprostens ställning och uppgifter i det följande.

Den föreslagna övergången från flerpastoratssamfällighet till pastorat vid årsskiftet 2013/14 är inte och ska följaktligen inte heller hanteras som en indelningsändring i den ordning som är reglerad i kyrkoordningen. Inte heller övergången från pastoratssamfällighet till pastorat betraktas som en indelningsändring i kyrkoordningens mening. Däremot, om stiftsstyrelsen vill göra ändringar i den indelning som annars automatiskt kommer att gälla fr.o.m. den 1 januari 2014, blir förstås de vanliga bestämmelserna i 37 kapitlet i kyrkoordningen tillämpliga.

Det är sammantaget lämpligt att frågan om de nya pastoratens namn får en generell lösning genom en övergångsreglering. På så sätt behöver inte stiftsstyrelserna fatta en mängd namnändringsbeslut som inte har samband med beslut om indelningsändring. Kyrkostyrelsen föreslår att det nya pastoratets namn bildas ur

den nuvarande samfällighetens namn, till exempel får det pastoratet som bildas av Xs kyrkliga samfällighet namnet Xs pastorat, och att detta ska regleras i en övergångsbestämmelse.

Göteborgs kyrkliga samfällighet

Om Strukturutredningens förslag går igenom önskar bl.a. Göteborgs kyrkliga samfällighet och Göteborgs stift i sina yttranden en övergångsperiod för Göteborgs kyrkliga samfällighet för att man ska kunna förbereda en indelning av samfälligheten i flera pastorat. De hänvisar till samfällighetens storlek och dess långa historia som gör att man inte ens har någon tidigare organisation att falla tillbaka på. Göteborg beskrivs som en mycket segregerad stad där den gemensamma ekonomin har fyllt en utjämnande funktion. Vidare beskrivs gemensamma verksamheter som på något sätt behöver organiseras om ifall samfälligheten delas i flera pastorat. Stiftelserna Jourhavande präst och Kyrkans Familjerådgivning i Göteborg oroar sig för att församlingar inte kommer att anse sig ha råd att satsa på dessa verksamheter som för närvarande finansieras via samfälligheten. Särskilt nämns i flera yttranden begravningsverksamheten vars delning i så fall blir en krävande uppgift.

Stiftsstyrelsen i Göteborg anser att det för att man ska kunna planera och genomföra en ordnad övergång från nuvarande flerpastoratssamfällighetskonstruktion till en kommande ordning som efter en övergångsperiod kommer att innehålla ett antal pastorat behövs en övergångsperiod på två år. Fördelen med en sådan plan är att de nya juridiska personerna då kommer att finnas på plats både under tiden när delningen ska genomföras och när samfälligheten upphör.

Med anledning av det anförda är kyrkostyrelsen beredd att tillåta ett undantag för Göteborgs kyrkliga samfällighet fram till den 1 januari 2016.

Övergångslösningen kommer dock att innebära vissa komplikationer för kyrkovalet år 2013. För att valet ska kunna genomföras utan alltför stora problem gäller dock att valet inom samfälligheten ska följa en något förenklad modell, nämligen att samfälligheten bildar en enda valkrets och att det väljs ett kyrkofullmäktige som beslutande organ i enlighet med det regelverk som föreslås gälla kyrkofullmäktige i pastorat. Vidare ska samtliga församlingar som ingår i samfälligheten ha samma slags beslutande organ om det där ska genomföras direkta val. Kyrkostyrelsen föreslår att det ska vara kyrkofullmäktige. Samtliga dessa organ ska ha samma antal mandat och ersättarkvoten ska vara hälften. Detta för att undvika att det behöver fattas lokala beslut som ska fastställas av stiftsstyrelsen. För att vara valbar i ett direktval till en församling som ingår i samfälligheten krävs kyrkotillhörighet i den församlingen. Kyrkostyrelsen föreslår även att det endast ska gå att förtidsrösta till församlingarna inom Göteborgs kyrkliga samfällighet på röstningslokaler inom samfälligheten och att möjligheten att brev rösta i dessa församlingsval ska begränsas. På så sätt kan förhoppningsvis riskerna minska i den tidspressade hanteringen som kyrkovalet innebär. Vidare behöver kyrkostyrelsen bemyndigas att fatta övriga nödvändiga beslut som krävs för kyrkovalets genomförande inom Göteborgs kyrkliga samfällighet. Kyrkostyrelsen behöver också fatta beslut om vissa avvikelser från de valbestämmelser som styrelsen har utfärdat.

Kyrkostyrelsen noterar att det kommer att uppstå en särskild problematik med den icke-territoriella Tyska Christinae församling som nu ingår i Göteborgs kyrkliga samfällighet. Det blir svårt för församlingen att ingå i ett pastorat så som de föreslagna bestämmelserna är formulerade vad gäller pastorat och församlingar som ingår i ett pastorat. De särskilda villkoren som gäller för Tyska Christinae församling finns, bortsett från kyrkoordningen, i Drottning Christinas stadgar och

ett avtal mellan Svenska kyrkan och EKD. Dessa gäller bl.a. utseende av kyrkoherde och kyrkoråd. Att församlingen ingår i samfälligheten har inneburit fördelar för församlingen i form av den gemensamma ekonomin, fastighetsskötseln, administrationen och begravningsverksamheten. Församlingen saknar egen kyrkogård. Om församlingen efter årsskiftet 2013/14 skulle vilja ingå i ett pastorat behövs undantagsbestämmelser vad gäller kyrkorådet, församlingsinstruktionen, det kyrkliga valet och eventuellt kyrkoherden. Kyrkostyrelsen avser att följa upp frågan eftersom den behöver en särskild lösning.

Domprostens ställning och uppgifter

Domprostens uppgifter vid sidan av kyrkoherdeuppgifterna ifrågasätts i några remissvar. Även tillsättningsförfarandet som ändrades genom kyrkomötesbeslut år 2009 tas upp i några yttranden.

Strukturutredningen har inte berört domprostens uppgifter. Demokratiutredningen behandlade i betänkandet *Styra och leda* (SKU 2008:1) främst tillsättningen av domprost men även domprostens uppgifter. Enligt den då gällande ordningen hade stiftsstyrelsen ansvar för tillsättningen. I betänkandet hänvisades vidare till Stiftsorganisationsutredningen från 1996 och till betänkandet *Arbetet på olika nivåer* (SKU 1998:3). I Stiftsorganisationsutredningen beskrevs domprostens uppgifter enligt följande: ledamot och vice ordförande i domkapitlet, biskopens ersättare i stiftsstyrelsen biträde åt biskopen, teologisk och pastoral resurs och ansvarig för gudstjänstlivet i domkyrkan. Nivåutredningen knöt i detta sammanhang an till kontraktsprestarna som en resurs i deras funktion som biträde åt biskopen i samband med visitationer och andra tillsynsärenden. Därmed utkristalliserades främst tre uppgifter för domprosten, vice ordförande i domkapitlet, biskopens ersättare i stiftsstyrelsen och den ansvariga för gudstjänstlivet i domkyrkan.

Demokratiutredningen fick genom att ställa frågor till stiftens kanslichefer en viss uppfattning om omfattningen av domprostarnas stiftsuppgifter. Andelen varierade från 6–7 procent av en heltidstjänst till ca 25 procent. Kyrkostyrelsen anförde i skrivelsen *Styrning och ledning m.m.* till 2009 års kyrkomöte att domprostens stiftsansknutna uppgifter har sådan betydelse och är av sådan omfattning att det inte är lämpligt att tillsättningen sker i samma ordning som för kyrkoherdar i övrigt. Vidare avvisade kyrkostyrelsen tanken att stiftsuppgifterna skulle frikopplas från uppgiften som kyrkoherde i domkyrkoförsamlingen. Med denna motivering anslöt sig styrelsen till Demokratiutredningens förslag om en tillsättningsnämnd med ledamöter utsedda av dels stiftsstyrelsen, dels domkyrkoförsamlingen.

Denna ordning kritiserar av några remissinstanser som menar att domkyrkoförsamlingen borde ha det avgörande inflytandet vid tillsättningen av domprosten. Även domprostens ställning och uppgifter som sådana ifrågasätts i yttrandena. Med Strukturutredningens förslag anses situationen bli särskilt problematisk för de domkyrkoförsamlingar som ingår i flerpastoratssamfälligheter. Domprostens arbetsområde som kyrkoherde i det blivande pastoratet som kommer att omfatta den nuvarande flerpastoratssamfälligheten blir i vissa fall avsevärt större än tidigare. Det ifrågasätts även om samma person kan vara kyrkoherde i ett så stort pastorat och samtidigt ha stiftsuppgifter.

Kyrkostyrelsen vill påminna om att domprostfunktionen har en månghundraårig tradition inom Svenska kyrkan och att domprosten har viktiga uppgifter i såväl stiftet som domkyrkoförsamlingen och bildar en länk mellan dessa. Kyrkomötet har nyligen avvisat alternativet att skilja på dessa uppgifter. Kyrkostyrelsen anser dock, med anledning av de nu föreslagna ändringarna, att en översyn av domprostens

ställning, uppgifter och tillsättning behövs. Det kan lämpligen ske i samband med den kontaktsutredning som kyrkostyrelsen aviserar i avsnitt 3.7.

3.5 Inga andra samverkansformer

Kyrkostyrelsens förslag: I kyrkoordningen regleras inga andra samverkansformer på lokal nivå än samverkan mellan församlingar i ett pastorat.

Dock ska bestämmelserna om Samfälligheten Gotlands kyrkor finnas kvar tills vidare.

En utredning om särskilda samverkansmöjligheter för begravningsverksamheten ska tillsättas och rapporteras till kyrkomötet 2013.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens utom vad gäller Samfälligheten Gotlands kyrkor. Strukturutredningen föreslog inte heller någon utredning om samverkansmöjligheter för begravningsverksamheten.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

I kyrkoordningen regleras inte några andra samverkansformer på lokal nivå än samverkan mellan flera församlingar i ett pastorat.

Ja	Efter viss justering	Nej
79,3%	6,7%	14,0%

Kommentarer till detta förslag lämnades av några remissinstanser under frågan om flerpastoratssamfälligheter och citeras där.

Stiftsstyrelsen i Göteborg (nej) menar att det kan finnas skäl att pröva något som motsvarar kommunförbund.

Flera remissinstanser önskar möjlighet att bilda partiella samfälligheter.

Arnäs, Gideå och Trehörningsjö samf. (nej) skriver: "Det bör finnas möjligheter till samverkan mellan pastoraten som regleras i kyrkoordningen. Detta kan gälla t.ex. administration, ekonomi, fastigheter, begravningsverksamhet, IT, information o.dyl. Sådan samverkan bör inte ske i för stora enheter, som t.ex. stift eller nationell nivå, eftersom samverkan mellan för stora geografiska områden eller för många kontrahenter tenderar att underminera den lokala nivåns styrka och försämra den lokala arbetsmiljön. Lämplig geografisk storlek för samverkan är kommun eller kontrakt. Samverkan i större omfattning riskerar att driva kyrkan i en centralisering som på sikt betydligt försämrar församlingarnas möjligheter att kunna fortsätta vara den primära enheten annat än på papperet."

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Strukturutredningens ambition har varit att skapa en så enkel och flexibel lokal struktur som möjligt. Förslagen har därför som utgångspunkt att inte mer än nödvändigt ska regleras. Det ska lämnas öppet för församlingar och pastorat att finna lokala lösningar utifrån de förutsättningar som råder. Detta i sin tur grundar sig på övertygelsen om att de som vill samverka inom ett visst område är bäst skickade att bedöma vad som i ett enskilt fall är den lämpligaste samverkansformen.

Ett antal remissinstanser tar upp begravningsverksamheten och behovet av samverkansformer mellan begravningshuvudmän när de i sina yttranden listar områden som borde ha utretts eller utredas.

Begravningsverksamheten har varit föremål för den statliga begravningsutredningen som inte ledde till några ändringar rörande huvudmannastrukturen eller avgiftskonstruktionen. Avgiftsfrågan har behandlats vidare inom regeringen och förslag om en gemensam begravningsavgiftssats har remissbehandlats nyligen. Något beslut har ännu inte fattats i frågan.

Kyrkostyrelsen menar att det, även med tanke på de diskussioner som har förts med anledning av de statliga initiativen, finns anledning att se närmare på de särskilda behov av samordning som kan finnas för begravningsverksamheten och avser därför att utreda olika samverkansmöjligheter för denna verksamhet. Styrelsen har för avsikt att återkomma i frågan till 2013 års kyrkomöte.

I skrivelsens avsnitt 4.2 framgår att kyrkostyrelsen inte lägger fram något förslag om att stiften ska ta över ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnader vilket Strukturutredningen föreslog. Som en konsekvens föreslog utredningen vidare att Samfälligheten Gotlands kyrkor skulle upphöra. Kyrkostyrelsens ställningstagande innebär att regleringen av Samfälligheten Gotlands kyrkor finns kvar i kyrkoordningen tills vidare.

3.6 Förenklingar

Kyrkostyrelsens förslag: Det ska inte längre anges att nämnder på stiftsnivå eller att andra organ tillsatta av kyrkomötet än kyrkostyrelsen får väcka ärenden i kyrkofullmäktige. Vidare ska bestämmelser om följande utgå:

- att det får ställas frågor i kyrkofullmäktige och stiftsfullmäktige
- att det kan ske sluten omröstning i fullmäktige vid tillsättning av befattningar
- att kyrkorådet ska göra framställningar till vissa organ
- att stiftsstyrelsen ska göra framställningar till vissa organ
- att kyrkorådet och stiftsstyrelsen får begära in yttranden och upplysningar från nämnder och anställda.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens utom vad gäller bestämmelsen om att stiftsstyrelsen ska göra framställningar till vissa organ.

Remissinstanserna

Enkätfrågorna

Det ska inte längre anges att nämnder på stiftsnivå eller att andra organ tillsatta av Kyrkomötet än Kyrkostyrelsen får väcka ärenden i kyrkofullmäktige.

Ja	Efter viss justering	Nej
91,8%	1,6%	6,5%

Av kommentarerna att döma har frågan av många uppfattats som svårbegriplig. En fjärdedel av remissinstanserna har avstått från att svara på den. Utredningens motivering anses inte heller vara tillräckligt upplysande.

Bestämmelserna om frågor i kyrkofullmäktige och stiftsfullmäktige utgår.

86,6%	1,5%	11,9%
-------	------	-------

En femtedel av remissinstanserna avstår från att ta ställning till förslaget. *Luleå och Stockholms stift* avstyrker förslaget. *Luleå* med motiveringen: "Möjligheten att ställa frågor är ett viktigt kontrollmedel för ledamöter i fullmäktige. Luleå stift har erfaren att denna möjlighet utnyttjas, om än inte ofta, och vi ser därför inget skäl till att ta bort regleringen om detta i kyrkoordningen." *Stockholm*: "Vi anser att frågeinstitutet som det är reglerat idag ska kvarstå. Hur det närmare ska

utformas får respektive beslutande organ reglera i den egna arbetsordningen.”
Länna, Blidö och Riala samf. (ja): ”Under förutsättning att det därmed inte är förbjudet.”

Bestämmelserna om att det kan ske slutna omröstning i fullmäktige vid tillsättning av befattningar utgår.

80,0%	0,9%	19,1%
-------	------	-------

Flera av dem som avstyrker förslaget hänvisar till att personval ska ske med slutna omröstning.

Bestämmelserna om att kyrkorådet ska göra vissa framställningar till vissa organ utgår.

88,9%	1,3%	9,8%
-------	------	------

Voxtorps förs. (uee just.): ”Kan vara en styrka i att det står kvar. Det säger en del om Kyrkorådets uppgift och auktoritet.”

Bestämmelser om att kyrkorådet och stiftsstyrelsen får begära in yttranden och upplysningar från nämnder och anställda utgår.

81,6%	2,3%	16,1%
-------	------	-------

Vissa remissinstanser vill ha kvar bestämmelsen för säkerhets skull.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som framgår av vad som tidigare har redovisats (avsnitt 3.1) har en av kyrkostyrelsens utgångspunkter för de förslag som nu läggs fram, i likhet med utredningen, varit att åstadkomma en enkel och samtidigt flexibel struktur på den lokala nivån. Där så har ansetts lämpligt och möjligt har kyrkostyrelsen därför förordat mindre av kyrkoordningsreglering till förmån för ökade möjligheter att göra lokala anpassningar/ordningar. Mot den bakgrunden anser kyrkostyrelsen att det är bra om det går att ytterligare förenkla kyrkoordningen genom att några av de detaljbestämmelser som finns idag tas bort.

Den rätt att *väcka ärenden i kyrkofullmäktige* som bl.a. nämnder på den nationella nivån och på stiftsnivån har idag bör inte finnas kvar. Motivet till förslaget är att nämnderna enligt kyrkostyrelsens skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen m.m.* (2012:3) inte kommer att finnas kvar. Som utredningen noterar har denna möjlighet knappast heller använts i praktiken. Däremot kan det finnas skäl att, som utredningen har föreslagit, behålla möjligheten för kyrkostyrelsen och stiftsstyrelsen samt domkapitlet att väcka sådana ärenden.

Även när det gäller det s.k. *frågeinstitutet* delar kyrkostyrelsen utredningens bedömning att det torde sakna praktisk betydelse. Att fullmäktige även framgent och utan att detta behöver regleras i kyrkoordningen ska kunna inhämta upplysningar från ledamöter i kyrkorådet (och om det är fråga om pastorat, från församlingsråden) kan tyckas närmast självklart. Om det anses angeläget finns möjligheten att lokalt besluta om en sådan ordning.

När det gäller *slutna omröstning* i kyrkofullmäktige vid anställning av personal kan noteras att nästan en femtedel av dem som har tagit ställning till förslaget har avstyrkt det. Av kommentarer att döma har förslaget inte varit tillräckligt tydligt formulerat. Förslaget till ändring berör endast *kyrkofullmäktige*, eftersom det där inte ska förekomma att man beslutar i ärenden om anställning av personal. Däremot ska det självfallet finnas kvar en sådan möjlighet för *kyrkorådet*. Som utredningen noterat kräver det att en följdändring görs i kyrko-

rådsbestämmelserna, eftersom dessa idag hänvisar till vad som gäller för fullmäktige. Således föreslås ett tillägg i 4 kap. 18 § som innebär att slutna omröstning även i fortsättningen ska tillämpas i kyrkorådet vid tillsättning av en befattning.

Kyrkostyrelsen ansluter sig också till utredningens bedömning att kyrkorådets möjlighet att göra *framställningar till vissa organ*, exemplifierade i betänkandet (s. 256), är något som bör vara närmast självklart för en styrelse varför det inte behöver regleras i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen anser att motsvarande bedömning bör gälla stiftsstyrelsens möjlighet att göra framställningar till statliga och kommunala myndigheter och föreslår därför motsvarande ändring i 7 kap. 8 §.

Enligt föreliggande förslag ska nämnder på den lokala nivån inte längre finnas kvar. I kyrkostyrelsens skrivelse 2012:3 föreslås att det inte heller på stiftsnivån ska finnas några nämnder. Vidare torde det vara en självklarhet att kyrkorådet kan *inhämta yttranden och upplysningar* från de anställda. Därför kan nuvarande bestämmelser om att kyrkorådet får begära in yttranden och upplysningar från nämnder och anställda i församlingen utgå.

3.7 Kontraktstudredning m.m.

Kyrkostyrelsens förslag: En utredning ska tillsättas om kontraktets ställning och uppgifter samt om domprostens ställning m.m.

Utredningens förslag överensstämmer kyrkostyrelsens vad gäller kontraktets ställning och uppgifter.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

Det bör genomföras en särskild utredning om kontraktets ställning och uppgifter.

Ja	Efter viss justering	Nej
92,8%	1,3%	5,9%

Förslaget får ett starkt stöd av remissinstanserna. Synpunkterna handlar ofta om kopplingar till Strukturutredningens uppdrag, till exempel att utredningsbehovet är föranlett av Strukturutredningen eller att kontraktens ställning borde utredas innan andra beslut fattas. Vidare menar några att kontrakten fyller sin uppgift som den är formulerad i dag.

Strängnäs stift (just.) vill ha ett klarläggande tillägg: ”En särskild utredning bör göras med tanke på de ändrade förhållandena i kommande strukturen.” I övrigt tillstyrker stiftens utredningens förslag. *Växjö stift* (ja) tillägger: ”Stiftsstyrelsen bejakar att kontrakten har olika funktion och uppgifter i olika delar av landet.”

Bro förs. (ee nej): ”Redan idag kan stiftens reglera kontraktindelning. Vid behov vänta med utredning.” *Solna förs.* (ee nej): ”Det är rimligt att utreda hur indelningen i kontrakt skall ske, men inte någon förändring av kontraktets roll.” *Lagga förs.* (uee nej): ”Nej, kontrakten fyller en mening beträffande tillsyn, arbetsmiljö och fortbildning.” *Fardhems förs.* (uee nej): ”Det torde vara en felsyn att säga som utredningen, att ’kontrakten är ett utflöde av stiftens’. Kontraktsposten har traditionellt varit biskopens förtroendeman bland kontraktets präster.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen anser att det på grund av de föreslagna ändringarna i den lokala strukturen, som innebär att pastoraten i många fall blir mycket större än vad som

nu är fallet, behövs en översyn av kontraktens ställning och uppgifter. Ändringarna i den lokala strukturen motiverar även en översyn av kontraktindelningen. Förslaget tillstyrks av en stor majoritet av remissinstanserna som framför varierande synpunkter på kontrakten och deras uppgifter.

Styrelsen avser därför att tillsätta en utredning om kontraktindelningen och kontraktens uppgifter. Denna utredning ska också, som tidigare har nämnts (2.4), se över frågor om domprostens ställning m.m.

4 Stiftsuppgifter

4.1 Stiftens tillsyn av församlingarnas förvaltning

Kyrkostyrelsens förslag: Stiftens främjande och tillsyn ska avse även förvaltningen hos pastorat och församlingar.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

Stiftens främjande och tillsyn ska även avse förvaltningen hos pastorat och församlingar.

Ja	Efter viss justering	Nej
74,6%	6,9%	18,5%

Många remissinstanser tycker att förslaget är bra och nödvändigt. Huvudparten av dem som avstyrker förslaget gör det med hänvisning till församlingars självständighet och att denna uppgift sköts av revisorerna. Ordet tillsyn upplevs som negativt av många och ordet främjande som positivt. Sanktioner efterlyses. Klarlägganden om domkapitlets respektive stiftsstyrelsens uppgifter i frågan om tillsyn och främjande efterfrågas. Det ställs kritiska frågor angående ansvaret för arbetsmiljön som enligt remissinstanserna närmast är arbetsgivarens ansvar.

Av de sammanlagt 26 stiftsorganen svarar 19 *ja* på frågan utan att uppgöra någon problematik i användandet av begreppet *stiftet*. *Stiftsstyrelsen i Uppsala* (just.) anser att ansvarsfördelningen mellan stiftet och den lokala nivån behöver preciseras tydligare än i utredningsförslaget. *Domkapitlet i Linköping* (nej): ”Det framgår inte vad som ingår i det som här kallas förvaltning. Förslaget är alltför diffust motiverat samtidigt som risk föreligger att det blir en dubbel tillsyn av pastorat och församlingars förvaltning eftersom den också måste underställas den revision som Kyrkoordningen stadgar. Bättre är att stiftet använder sig av den revision som årligen görs.” *Växjö stift* (just.): ”Det bör skrivas ut att det är biskop och domkapitel som utöver tillsyn, samt att stiftsstyrelsen får detta uppdrag kring församlingarnas/pastoratens förvaltaruppdrag. Gärna förenklingar men inte så att det blir otydligt.” *Lunds stift* (ja): ”Förslaget att stiftet också ska ha tillsyn över förvaltningen och inte endast över ämbetsbärarna och församlingsverksamheten är bra. Stiftet och församlingarna som pastorala nivåer hör ihop och är delar av Svenska kyrkan och den världsvida kyrkan.” *Domkapitlet i Göteborg* menar ”att förslaget att tillsynen uttryckligen även ska komma att avse förvaltningen hos pastorat och församlingar endast innebär ett förtydligande av vad som redan i dag gäller. Biskop och domkapitlet har redan med stöd av kyrkoordningen utövat tillsyn även i denna del. Domkapitlet har dock ingen erinran mot att bestämmelsen i 57 kap 1 § blir tydligare så att även ”förvaltningen” anges. Domkapitlet ifrågasätter att det är ”stiftet” som enligt 57 kap 1 § kyrkoordningen som ska utöva tillsynen över församlingar och pastorat. Domkapitlet menar att det

fortfarande bör vara biskop och domkapitel som ska ha tillsynen. --- Om förslaget "stiftet" i 57 kap 1 § antas av Kyrkomötet måste det ske en komplettering i kyrkoordningen avseende p 4 "granskning av hur präster och diakoner ..." med angivande av att det är domkapitlet som utövar denna granskning."

Knivsta samf. (just.): "Ansvarsfördelningen mellan stiftet och den lokala nivån behöver preciseras på ett tydligare sätt än i utredningsförslaget, liksom domkapitlets roll med tillsyn. Det är genomgående oklart vilket organ på stiftet som avses. *Malmö samf.* (ja): "Erfarenheten visar att detta är en välkommen utvidgning av stiftets ansvar." *Karlstads samf.* (ja): "Det är bra att även denna dimension dvs 'förvaltningen' tas med i tillsynen av församlingar och pastorat. Den tidigare något ensidiga inriktningen på de pastorala frågorna har inte varit tillräcklig. För att få en helhetssyn måste hela den förvaltningsmässiga delen tas i beaktande. Om tillsynen ska omfatta även pastoratets förvaltning, behöver det utredas närmare hur en sådan ska genomföras och integreras med den nuvarande pastorala tillsynen, eftersom det är ett nytt område för stiftet att ta sig an." *Huddinge samf.* (ja): "Vi anser det naturligt att stiftets tillsynsansvar utökas. Vikigast är främjandet samt samarbetet församling – stift – rikskyrkan/arbetsgivarorganisationen. Församlingar som 'missköter sig' bör kunna ställas under tvångsförvaltning."

Karlskoga förs. (ee ja): "Stiftens uppgift som nivå/organ för främjande och tillsyn är en god ordning, som mycket väl kan vidgas till att även avse förvaltningsfrågor. Detta kan komma väl till pass vid avgöranden i indelningsfrågor, då dessa frågor har mycket med resurser och kompetenser att göra." *Norrsunda förs.* (uee ja): "Det är viktigt att stift har kunskap om ekonomin i församlingar och pastorat för att förebygga trassel och kunna hjälpa till i tid. Det får inte bli kontroll utan främjande. Revisionen finns ju." *Uppsala domkyrkoförs.* (uee just.): "Vi ställer oss också försiktigt negativa till förslaget att stiftet ska ha främjande och tillsyn inte bara över verksamheten och även över församlingarnas förvaltning. Om stiftet kan ge stöd i ekonomiska frågor och gällande fastighetsförvaltning och liknande kan det säkert ge positiva effekter på många håll, men det behövs en tydlighet i regelverket så att stiftet inte riskerar att bli en revisionsinstans för församlingarna eller får möjlighet att styra församlingarnas ekonomi och därmed underminerar församlingarnas självstyre." *Norra Sandsjö förs.* (uee ja): "Viktigt att all förvaltning är oklanderlig. Stiftens främjande och tillsyn kan därför även gälla detta. Här måste dock stift kunna samarbeta och ta tillvara varandras kompetens. Här borde tre - fyra stift kunna samarbeta, så att inte uppgifterna bleve mera betungande." *Örebro Nikolai förs.* (uee ja): "Förslaget stärker en av utredningens grundtankar att verksamhet och resurser ska hållas samman som vi är positiva till. Viktigt att stiftet skaffar sig god kompetens inom förvaltningsområdet." *Nätra förs.* (uee just.): "Frågor gällande arbetsmiljö är normalt en fråga mellan arbetsgivare och fackliga organ. Arbetsgivarorganisationerna och facken har väl utarbetade rutiner för att bevaka dessa frågor. --- Angående arkiveringsfrågor finns det skäl att stiftsnivån ges en förvaltande tillsyn."

Kyrkans Akademikerförbund avstyrker förslaget med motiveringen att förvaltningen är relaterad till arbetsgivarrollen.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

I 6 kap. 4 § i kyrkoordningen, som beskriver stiftets uppgifter idag, anges att stiftet ska främja och ha tillsyn över den kyrkliga verksamheten utifrån församlingens grundläggande uppgift. Genom det föreslagna tillägget görs det tydligt att stiftet också ska främja en god förvaltning i församlingar och pastorat och utöva tillsyn över den förvaltningen. Kyrkostyrelsen noterar, i likhet med utredningen,

att stiftets uppgifter har förändrats sedan kyrkoordningens tillkomst och att det aktuella tillägget därför i någon mån kan ses som ett klarläggande av vad som redan gäller.

Tillsynen och främjandet över förvaltningen innefattar bland annat ett övergripande tillsynsansvar över ekonomi där till exempel församlingar kommit på obestånd. Sådana fall har redan inträffat. Bland annat av denna anledning är det viktigt att stiftens främjande- och tillsynsansvar även för förvaltningen anges i kyrkoordningen så att stiftet har ett tydligt mandat att utgå från.

Några remissorgan uttrycker att det finns risk för att en tillsyn från stiftet över förvaltningen kan komma i konflikt med den revision av församlingarnas och pastoratets verksamhet som regleras i kyrkoordningen. Detta är givetvis inte avsikten och någon dubbel tillsyn ska inte förekomma. Stiftets tillsyn och främjande är inte avsedd att till någon del inkräkta på det uppdrag som ligger inom revisionens ansvarsområde utan är av mer övergripande natur. Som exempel kan nämnas hjälp till församlingar och pastorat att ha goda rutiner för diarieföring och arkivering. Det kan i det sammanhanget noteras att Riksarkivet i en granskningsrapport har pekat på stora brister i arkivhanteringen av de allmänna handlingar som förekommer i den lokala verksamheten.

Stiftet kan vidare vara till stöd och hjälp vid flera andra administrativa funktioner. I frågor som rör kyrkobokföringen har stiftet redan den funktionen genom sina särskilt utsedda sakkunniga. Ärenden rörande fastighetsförvaltning är ett annat område där det ofta behövs en mer omfattande kompetens än den som finns på lokalplanet, särskilt hos mindre enheter.

Några remissorgan menar att det tydligare bör uttryckas i kyrkoordningen vilket stiftsorgan som ska ha ansvar för tillsynen över församlingarna och pastoraten i olika situationer. Kyrkostyrelsen vill med anledning av detta anföra följande.

När kyrkoordningen idag beskriver stiftets främjande- och tillsynsfunktion i det tidigare nämnda 6 kapitlet talas om just ”stiftet” utan att det närmare preciseras vilket av stiftsorganen som avses. Det framgår av andra bestämmelser i kyrkoordningen om det är domkapitlet eller stiftsstyrelsen som har att fullgöra en viss uppgift.

Däremot, när det i 57 kap. i kyrkoordningen beskrivs närmare vad tillsynen över bl.a. församlingarnas verksamhet avser, talas enbart om biskop och domkapitel. Detta kan möjligen sägas vara relevant i förhållande till flera av de uppgifter som sedan räknas upp i kapitlets 1 § och som, enligt särskilda bestämmelser i andra kapitel, faller på just biskopen eller domkapitlet. Däremot, när det gäller första punkten i 1 §, som talar om råd, stöd och hjälp bl.a. i rättsliga frågor, går det inte att lika entydigt säga att detta enbart är en tillsynsuppgift för biskop och domkapitel. Den sortens tillsyn som där beskrivs torde redan i dag till vissa delar avse sådant som stiftsstyrelsen tar ansvar för, bland annat genom att tilldela resurser till stiftskansliet. Av det skälet delar kyrkostyrelsen utredningens uppfattning att den förvaltningstillsyn som vi nu vill tydliggöra att stiftet har, lämpligen bör komma till uttryck, genom att ”förvaltningsfrågor” läggs till även här.

Mot denna bakgrund är det inte längre motiverat att bara tala om biskopens och domkapitlets tillsyn i 57 kap. utan om *stiftets* tillsyn. Detta tydliggör också, som utredningen påpekar, att främjande och tillsyn hör nära samman och bör ses som olika aspekter av stiftets uppdrag.

Göteborgs domkapitel och stiftsstyrelse har föreslagit att det i så fall tydligare ska framgå att det är domkapitlet som ansvarar för granskningen av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften (se punkten 4 i 57 kap. 1 §). Kyrkostyrelsen kan instämma i att uppräkningsdelen i

57 kap. 1 § inte är fullt ut konsekvent i det avseendet eftersom det finns särskilda bestämmelser i kyrkoordningen som säger något om detta och som är möjliga att hänvisa till. Kyrkostyrelsen föreslår därför att det görs en hänvisning till relevanta kapitel även i punkten 4.

Några remissinstanser menar att det ska finnas möjligheter till sanktioner, t.ex. i form av "tvångsförvaltning" eller annan åtgärd. Som utredningen noterar finns det i praktiken ett yttersta ansvar hos Svenska kyrkan som trossamfund även för de lokala ekonomiska förhållandena. Om en församling eller ett pastorat skulle komma på obestånd måste Svenska kyrkan på nationell nivå eller stiftet ta ett ansvar. Kyrkostyrelsen vill här erinra om vad som uttalades i utredningen *Styra och leda* (s. 252) där såväl frågan om sanktioner vid brott mot kyrkoordningen som frågan om tvångsförvaltning också diskuterades.

Med utgångspunkt från att församlingen är Svenska kyrkan på lokal nivå – kyrkan framträder som församlingar – kan det finnas skäl som talar för att stiftet i vissa fall och för viss tid skulle kunna ta över församlingsstyrelsen. Primärt torde detta vara aktuellt om församlingen inte fullgör sin grundläggande uppgift eller bedriver en verksamhet som uppenbart står i strid med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Med det faktiska ekonomiska beroende som finns mellan delarna och helheten kan det också finnas skäl för någon form av tvångsförvaltning om en församling eller samfällighet riskerar att gå över styr ekonomiskt. (s. 252)

Det har enligt vad kyrkostyrelsen erfarit redan förekommit sådana situationer och de har kunnat hanteras inom ramen för stiftets tillsyns- och främjanderoll. Kyrkostyrelsen finner därför inte skäl att nu införa någon särskild reglering om detta i kyrkoordningen.

4.2 Stiftens ansvar för kyrkobyggnader

Kyrkostyrelsens förslag: En utredning ska tillsättas angående det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnaderna. En översyn av utjämningsystemet ska också göras.

Utredningen föreslår att stiftet övertar ansvaret för vård och underhåll av de kyrkobyggnader inom stiftet som ägs av en församling samt vissa inventarier. Detta föreslås träda i kraft den 1 januari 2015. Utredningen föreslår också visst kompletterande utredningsarbete om genomförandefrågor.

Remissinstanserna

Enkätfrågorna

Stiftet ska ha det ekonomiska ansvaret för vård och underhåll av de kyrkobyggnader i stiftet som ägs av en församling och ha ansvar för vård och underhåll av kyrkobyggnader enligt en i kyrkoordningen given bestämning av stiftets ansvarsområde. Stiftet ska även ha ansvar för sådana inventarier som avses i bestämmelserna i 4 kap. 6 § i kulturminneslagen.

Ändringarna i ansvarsfördelningen avseende kyrkobyggnader ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Ja	Efter viss justering	Nej
38,2%	19,8%	42,0%

Ja- och nej-svaren från både stiftet och församlingar utan egen ekonomi väger ungefär lika. I de övriga två grupperna väger nej-svaren tyngre.

Det finns rikligt med kommentarer till detta förslag och många av dem är långa och innehåller listor på frågor som borde utredas innan beslut kan fattas. Många remissinstanser menar att förslaget inte är tillräckligt underbyggt för att man ska kunna ta ställning till det. Den kanske vanligaste invändningen från den lokala nivån är att man där vill själv ta hand om sin kyrka eftersom den är så viktig för både församlingen och för hela bygden. Församlingarna är dock inte negativa till att stiftet skulle erbjuda stöd i form av rådgivning. Men det finns även församlingar som gärna vill se att stiftet tar över ansvaret för vården och underhållet av kyrkobyggnaderna. Länsstyrelserna/länsantikvarierna är till övervägande del negativa till förslaget, främst för att det innehåller så många oklarheter. I flertalet av länsantikvariernas yttranden påpekas att det lokala engagemanget för kyrkobyggnaden är av central betydelse och att det behövs en plan för hur detta engagemang kan hållas vid liv, om vård och underhåll inte längre skulle vara ett lokalt ansvar.

På stiftsnivån avstyrker *Västerås, Växjö, Göteborgs och Visby stift samt Domkapitlet i Linköping och stiftsstyrelsen i Stockholm* förslaget. *Domkapitlet i Uppsala* (ja) ifrågasätter om ändringarna kan träda i kraft så snart som 2015. *Stiftsstyrelsen i Uppsala* (ja) vill också skjuta fram reformen för att man ska hinna utreda ett antal frågor som räknas upp. *Stiftsstyrelsen i Linköping* (just.) och *Domkapitlet i Linköping* (nej) anser att frågan måste utredas vidare. *Stiftsstyrelsen i Skara* (just.): ”Stiftsstyrelsen är i grunden positivt inställd till förslaget. Detta leder till att stiftet får ansvar för kyrkornas bestånd och där de lokala enheterna tvingas släppa ansvaret för kyrkobyggnaderna. Förslaget är nödvändigt då större delen av de lokala kostnaderna i mindre pastorat idag går till kyrkobyggnader. *Stiftsstyrelsen i Västerås* (nej) menar att en alternativ lösning skulle vara kontraktstypiska fastighetssamordnare för förvaltningen av samtliga fastigheter i ett pastorat. *Växjö stift* (nej) hänvisar till att församlingar och samfälligheter förvaltar ett brett spektrum av fastigheter och begravningsplatser vilket inte berörs i utredningen. ”Kyrkostyrelsen bör istället utreda möjligheterna till att skapa resurser för att förse nuvarande förvaltare med nödvändig kompetens. Stiftets möjligheter till stöd till den lokala förvaltaren bör intensifieras.” *Lunds stift* (ja) menar att förslaget är nödvändigt. *Visby stift* menar att varje stift ska bestämma själv hur frågan ska lösas. Stiftet vill ha kvar Samfälligheten Gotlands kyrkor.

Umeå samf. (nej): ”Vi befarar att medel kommer att överföras till byggnader med låg kyrklig aktivitet i glesbygder, till priset av minskad verksamhet där de stora befolkningskoncentrationerna finns.”

Farsta förs. (ee nej): ”Det vore att föredra om stiftet i stället har personal med kompetens som kan bistå konsultativt i underhållsfrågor gällande fastigheter. Många kyrkotillhöriga känner också ett mycket starkt engagemang för ”sin kyrka” och kanske finns en risk att detta skulle minska om möjligheten att påverka blir mindre.” *Alseda förs.* (ee nej): ”Församlingarna har inte råd med sina kyrkor och det är inte underhållet som är boven i dramat utan driften. --- En bättre lösning vore att stiftet eller rikskyrkan tog hand om både underhåll och drift och att församlingarna betalade hyra för kyrkorna.” *Karlskoga förs.* (ee nej): ”Är det en god ordning att både vara förvaltande och utöva tillsynen över den samma? En princip som vi menar bör gälla är att ägande och förvaltningsansvar skall följas åt. En annan att tillsyn skall utövas av annat organ. --- Vi tror inte det är attraktivt för våra medlemmar att betala en stor del av avgiften för kyrkobyggnader som de inte har en relation till.”

Norrsunda förs. (uee nej): ”Inget av dessa problem kan lösas effektivt genom centraliserat ansvar för vård och underhåll. Den totala penningssumman är ändå densamma. Få pastorat har sådan ekonomi att de kan bära den ökade kostnaden till stiftet som blir följderna av detta. --- En tänkbar kortsiktig möjlighet är att stiftet genom en mindre avgiftshöjning bildar en fond, där de ekonomiskt sämst ställda pastoraten kan få hjälp med del av egeninsatsen vid kyrkoantikvarisk ersättning. Stiftet kan också bidra med viss expertkompetens, listor på företag med specialkompetens och upphandling.” *Simrishamns förs.* (uee ja): ”Stiftet har överblick och kan vid behov fatta obekväma beslut. Dessutom ger en större volym ekonomiska fördelar vid upphandling av varor och tjänster. Om stiftet får ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnaderna skulle det kunna bli en större tyngd i kontakterna med de antikvariska myndigheterna/länsstyrelsen. Det är ofta svårt att få använda sig av kyrkoantikvarisk ersättning vid ombyggnader för att förbättra användningsmöjligheterna i kyrkorummet – de antikvariska hänsynen väger tyngre.”

Arbetsgiivarorganisationen listar invändningar mot förslaget som borde besvaras innan förslaget genomförs: ekonomi och verksamhetsansvar hålls inte samman, dagligt underhåll och långsiktigt underhåll hänger samman, underhåll av kyrkor används i församlingar för att sysselsätta deltids- och säsonganställda, stiftets och församlingens verksamhetsrelaterade intressen kan kollidera, begravningsavgiften kommer att påverkas, vissa inventarier är hänförliga till begravningsverksamheten, Utrymmet för att lokalt anställa personal med fastighets-skötselkompetens minskar.

Det bör göras visst kompletterande utredningsarbete om genomförandefrågor. I det fortsatta arbetet bör prövas om det ska finnas en av Kyrkomötet tillsatt partssammansatt skiljenämnd med uppgift att lösa eventuella tvister mellan stift och lokal nivå i frågor om ansvaret för kyrkobyggnaderna.

I det fortsatta arbetet bör också prövas i vilken utsträckning Kyrkostyrelsen genom bestämmelser i kyrkoordningen bör få möjlighet att besluta om vissa närmare bestämmelser avseende ansvaret för kyrkobyggnaderna.

Ja	Efter viss justering	Nej
57,7%	9,6%	32,6%

Svaren knyter an till vad remissinstanserna har sagt under föregående fråga. Många av dem som bejakar en utredning vill ha en heltäckande utredning kring allt som de anser behövas för att man ska kunna ta ställning. *Skara stift* (nej) bejakar det första förslaget men inte de två andra. *Lunds stift* (ja) framhåller: ”I det fortsatta utredningsarbetet behöver man ta hänsyn till risker för konflikter mellan stift och församlingar. En skiljenämnd kan lösa akuta frågor men knappast bidra till främjandet av goda och förtroendefulla relationer mellan stift och församlingar.” *Domkapitlet i Göteborg* (nej): ”Domkapitlet anser att istället en utredning bör ske hur man på alternativa vägar i olika steg kan skapa bättre förutsättningar för församlingar att klara av sitt ansvar för kyrkobyggnader, framförallt avseende ekonomi och kompetens inom fastighetsområdet.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen konstaterar att remissinstanserna inte är beredda att tillstyrka förslaget utifrån det befintliga underlaget. Styrelsen tror ändå att den lösning som utredningen har presenterat är värd att pröva och avser att tillsätta en utredning med uppgift att ta fram ett mer genomarbetat underlag som församlingar, stift och andra berörda kan ta ställning till. Att förvaltningen av kyrkobyggnaderna skulle

flyttas till stiftet skulle, enligt styrelsens uppfattning, inte innebära att ansvaret för hur församlingen använder rummet som stöd och uttryck för sin gudstjänst skulle försvagas.

Strukturutredningen nämner att det på grund av indelningsändringar och den demografiska utvecklingen finns anledning att pröva behovet av en översyn av utjämningsystemet. Kyrkostyrelsen avser att utreda såväl frågan om vård och underhåll av kyrkobyggnader som utjämningsystemet.

Avsikten är att återkomma till kyrkomötet med förslag år 2016 i dessa delar.

5 Administrativ samverkan

Kyrkostyrelsens förslag: Arbetet med gemensamma administrativa system och med administrativ samverkan ska intensifieras i nära samverkan med stiftet.

Utredningens förslag överensstämmer i stort sett med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Enkätfrågan

Arbetet med gemensamma administrativa system och med administrativ samverkan ska intensifieras med syftet att i största möjliga utsträckning ha gemensamma system varav vissa bör vara obligatoriska.

Ja	Efter viss justering	Nej
69,3%	19,0%	11,6%

Ja 66,7	Efter just. 18,4	Nej 11,2	Avstår 3,7
---------	------------------	----------	------------

Några av remissinstanserna som yttrat sig framför kritik mot vad som upplevs som alltför otydliga formuleringar i enkätfrågan. Framför allt har gemensamma system och ett eventuellt obligatorium kommenterats. Det ställs frågor om vem som fattar beslut, vem väljer system och vem beslutar vilka som ska vara obligatoriska.

Domkapitlet i Uppsala (just.): ”Domkapitlet anser att syftet att underlätta och förbilliga samverkan mellan enheterna inom de två pastorala nivåerna församling och stift är vällovligt, men ställer sig frågande till att detta nödvändigtvis ska ske på den nationella nivåns villkor och resultera i administrativa system under dess kontroll. Det är viktigare att de lokala och regionala enheterna har goda möjligheter att kommunicera med varandra, med andra samverkansparter och med sina medlemmar, de kyrkotillhöriga, samt att de system som används tar pastorala hänsyn och är tillförlitliga med avseende på bland annat sekretess.”

Domkapitlet i Linköping (nej) anser att förslaget inte är tillräckligt preciserat. *Stiftsstyrelsen i Västerås (avstår)* vill att deltagandet i gemensamma administrativa system ska vara ett erbjudande. *Lunds stift (ja):* ”Det är angeläget att skapa gemensamma system som kan underlätta arbetet lokalt och frigöra resurser för den grundläggande uppgiften i församlingar och pastorat.” *Göteborgs stift (ja)* ifrågasätter ”om syftet alltid ska vara att ha gemensamma system ”i största möjliga utsträckning”. Det kan finnas sådana skillnader mellan olika pastorat att det mycket väl kan motivera att det är mer ändamålsenligt att dessa använder olika system för vissa uppgifter.” *Visby stift (nej)* vill se fortsatt utveckling av administrativ samverkan men den ska inte vara ett obligatorium enligt stiftet.

Linköpings samf. (just.): ”Samverkan är verkligen en framgångsfaktor men utredarna behöver också kunna identifiera olika målgrupper i sin analys. För alla församlingar och pastorat är behovet självklart stort, men det ser annorlunda ut

för de större samfälligheterna.--- Varför inte ta vara på den kompetens som finns i de stora samfälligheterna. Det är de här frågorna vi är duktiga på.” *Halmstads samf.* (just.) varnar för en monopolsituation. *Lysekils samf.* (just.): ”Vi förordar samordning utan obligatoriska former. Gör systemen och centrala upphandlingar ekonomiskt förmånliga för pastoraten så kommer de att användas i större utsträckning.” *Karlstads samf.* (ja): ”Vi är dock till viss del lite oroade över den stora tilltro som utredningen sätter till att många besparingar ska hämtas inom det administrativa området. Det är nog i kyrkan som i många andra organisationer att det kan finnas en övertro till att åtgärder inom det administrativa området kan medföra stora besparingar.” *Umeå samf.* (ja): ”Samfälligheten har åtagit sig uppdrag, där uppdragets omfattning regleras av en policy beträffande ekonomisk vinst. Samverkan ses i första hand som en handling av samhörighet, där även samfälligheten kan göra kompetensvinster genom insikter i hur församlingar med helt annorlunda villkor arbetar.”

Saltsjöbadens förs. (ee ja): ”Möjligheten för oss att outsourca delar av vår adm (ex vis Lön, fastighetsförvaltning) till en gemensam, inomkyrklig men fristående förvaltning skulle vi uppskatta.” Församlingen menar att arbetsgivarorganisationen skulle kunna erbjuda sådana tjänster. *Sundbybergs förs.* (ee ja): ”Det bör vara på stiftsnivå. Det är avgörande att inte använda föråldrad teknik. Den bärande frågan är: hur kommer medinflytandet från brukarna att se ut? vem beslutar om programval, versioner, uppdateringar etc? Det krävs professionalitet för att hantera dessa frågor. Vi bygger dessa synpunkter på erfarenheterna av den gemensamma IT-plattformen (GIP).” *Skoklosters förs.* (uee just.): ”Bra med gemensamma system MEN vem beslutar vilka system som ska vara obligatoriska?” *Örebro Nikolai förs.* (uee ja) ser stora fördelar och menar att området bör prioriteras. *Ljustorps förs.* (uee just.): ”Det kan knappast vara kyrkomötets sak att besluta över vilka administrativa system de lokala självstyrande församlingarna/pastoraten ska använda. Däremot kan vi tänka oss en frivillighet i att man satsar rimligt mycket resurser på nationell nivå att erbjuda administrativa system som alternativ. Dessa administrativa system blir då konkurrensutsatta båda vad gäller funktionalitet och pris.”

Kyrkokamerala föreningen påpekar att utvecklingen kan leda till en monopolsituation som kanske inte gagnar Svenska kyrkan.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som utredningen redogör för i sina överväganden finns det inom Svenska kyrkan en växande insikt om och förståelse för behovet av gemensamma lösningar och system på områden av stöd och servicekaraktär. Det är en utveckling som har pågått sedan 1990-talets början när kyrkobokföringssystemet kom till men som har tagit fart i och med kyrka-statreformen och de behov som då uppkom av gemensamma systemlösningar. De system som då togs i bruk, t.ex. för att hantera kyrkoavgiften och lagstadgad rapportering till olika myndigheter, behövde av förklarliga skäl vara obligatoriska.

Inom stiftet har det också skett ett arbete med för stiftet gemensamma IT-lösningar och även det har intensifierats under de senaste åren. Det riktade församlingsbidraget som kyrkomötet beslutat om för åren 2011 och 2012 och som är avsett att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar, har bidragit till detta. Ett tydligt exempel är anslutningen till den gemensamma IT-plattformen (GIP) där för närvarande åtta stift är anslutna och ytterligare fyra beräknas ha anslutit sig före årsskiftet. Detta arbete sker i nära samverkan med nationell nivå men bygger på frivillighet, både när det gäller stiftens anslutning till den gemensamma IT-miljön och de i stiftet ingående

församlingarnas anslutning. Anslutningen sker genom avtal. Ett liknande arbete pågår också när det gäller gemensam telefoni. Enligt prognosen kommer 500 enheter med 12 000 användare att vara anslutna vid utgången av år 2014.

Det finns idag inget som tyder på att denna utveckling är i avtagande. Tvärtom har administrativ samverkan lyfts fram av stiftet som ett av de områden som man vill att kyrkostyrelsen ska fokusera på i sin verksamhet för att på bästa sätt stödja stiftet. Detta är också ett av skälen till att ökad effektivitet genom samverkan, med vilket bl.a. avses administrativ samordning och gemensamma system, finns med som ett strategiskt viktigt område för kyrkostyrelsen att arbeta med de närmaste åren (jfr Budgetutskottets betänkande B 2009:1).

Samtidigt som det har skett en positiv utveckling med gemensamma lösningar på några viktiga områden finns det inom Svenska kyrkan fortfarande många exempel på att system för likartad verksamhet används utan någon egentlig samordning. Utredningen nämner som exempel bl.a. ekonomihantering, löneadministration samt fastighetsfrågor. Att varje enhet för sig ska införskaffa och bekosta systemlösningar trots att verksamheten som systemen ska stödja är densamma är varken rationellt eller kostnadseffektivt. I likhet med utredningen anser kyrkostyrelsen därför att det finns skäl att söka gemensamma lösningar på fler områden och att det också kan vara motiverat att göra sådana lösningar obligatoriska i vissa fall. I samtalen med stiftet har flera områden nämnts där det vore angeläget med bättre samordning, utöver de ovan nämnda även t.ex. fastighets- och antikvariska frågor och medlemskommunikation. Som ytterligare exempel nämner utredningen bokningssystem och dokumenthanteringssystem.

Flera av de remissinstanser som har uttalat sig ifrågasätter att det ska bli fler system som är obligatoriska för hela Svenska kyrkan och någon undrar vem som i så fall ska besluta om det. I denna del vill kyrkostyrelsen framhålla följande. De system som idag är obligatoriska i den meningen att de är tvingande för samtliga Svenska kyrkans enheter att använda är reglerade i kyrkoordningen vad gäller ändamålen. Kyrkostyrelsen har visserligen befogenhet att bestämma om ytterligare gemensamma register (56 kap. 3 §) men i den mån som det är fråga om ett register som ”ska” finnas men som inte redan ryms i ändamålsparagrafen bör denna i så fall justeras för att regleringen ska vara konsekvent. Ett obligatorium av detta slag kan alltså därigenom bli en fråga för kyrkomötet.

Det som kyrkostyrelsen ser som angeläget är att den redan inledda utvecklingen av gemensamma lösningar i fortsatt nära samverkan med stiftet kan fortsätta. Den modell som hittills har prövats inom ramen för den gemensamma IT-plattformen kan med fördel användas även på andra områden. En sådan modell är inte obligatorisk i den meningen att alla enheter inom Svenska kyrkan eller ens alla enheter inom ett stift är tvingade att använda det tillhandahållna datasystemet. Men det är bara genom att ansluta sig till den gemensamma lösningen som man får del av stöd för drift och underhåll samt support för användningen av dem. Det kan också vara möjligt att kombinera detta med ekonomiska incitament liknande det tidigare nämnda riktade församlingsbidraget. På så sätt kan det ske en utveckling mot fler gemensamma administrativa system utan att det för den skull blir ett ”obligatorium” i egentlig mening. I likhet med utredningen ser kyrkostyrelsen detta som en viktig process som bör fortsätta men som måste hanteras i nära dialog med dem som berörs.

6 Övriga förslag

I Strukturutredningens betänkande ingår några förslag till ändringar i kyrkoordningen som inte behandlas i de allmänna kommentarerna och som inte har direkt anknytning till strukturfrågor.

I kyrkoordningen ingår bestämmelser om vilka som får ta del av kyrkliga handlingar. Dessa finns för närvarande i kyrkoordningens ekonomiavdelning trots att regleringen inte är av ekonomisk natur. Nu föreslås att dessa bestämmelser flyttas till kyrkoordningens gudstjänstavdelning där de mer naturligt hör hemma. De aktuella bestämmelserna rör konfirmation, vigsel och välsignelsehandlingar samt begravningsgudstjänst. En viss översyn av formuleringarna har skett men sakinnehållet i bestämmelserna är detsamma som tidigare. Kyrkostyrelsen anser att förslaget är välgrundat.

I betänkandet föreslås vidare att bestämmelsen i 24 kap. 4 § om begravningsgudstjänst när anhörig saknas får en egen rubrik. Bestämmelsen har sin bakgrund i en motion till 1995 års kyrkomöte. Motionen inleddes med orden: ”På senare tid har det blivit vanligt att avlidna personer gravsätts utan någon form av begravningsakt.” Kyrkomötet uppdrog åt Centralstyrelsen ”klarlägga vilket ansvar Svenska kyrkan har att för sina medlemmar ordna begravningsgudstjänst även där sådan ej har påkallats” (KG 1995:4). Frågan behandlades i Centralstyrelsens kyrkoordningsskrivelse 1999 där det uttalades: ”Tillhörigheten till Svenska kyrkan bör, om det inte finns skäl häremot, tolkas som en önskan att begravas enligt Svenska kyrkans ordning.”

Att gravsättningar utan ceremoni ökar uppmärksammades också av biskoparna i *Begravningen – ett brev från Svenska kyrkans biskopar* från 2006. I brevet står:

Det är alltför många kyrkotillhöriga med eller utan anhöriga som inte får någon begravningsgudstjänst. Antalet ökar, något som delvis kan vara en följd av att det nu går en längre tid mellan dödsfall och begravningsmöjlighet. Församlingen bör aktivt verka för att minska antalet gravsättningar utan ceremoni.

Kyrkostyrelsen delar Centralstyrelsens hållning att själva tillhörigheten bör tolkas som en önskan att begravas enligt Svenska kyrkans ordning om inte något annat är känt i det enskilda fallet. Även en person som saknar anhöriga borde få en värdig begravning. Paragrafen lyder för närvarande:

När någon som tillhörde Svenska kyrkan har avlidit och inte har en anhörig som ordnar med begravningen bör om möjligt församlingens kyrkoherde verka för att begravningen sker enligt Svenska kyrkans ordning, om inte särskilda skäl talar mot detta.

Denna lydelse kan möjligen uppfattas som föga förpliktande. Därför föreslår styrelsen att orden *bör om möjligt* ersätts med *ska*.

10 Kyrkoordningskommentarer

Skrivelsen innehåller omfattande förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Omfattande ändringar berör sex kapitel, 2–5, 37 och 42 som därför upphävs och ersätts av nya. I de formellt sett nya kapitlen finns bestämmelser om samma förhållanden som i de gamla. Genom att det är fråga om nya kapitel finns i dessa kapitel inte de nu gällande bestämmelserna kvar i en vänsterspalt så att man genom jämförelser kan se vilka förändringar som föreslås. Detta kan naturligtvis vara en nackdel för den som på ett tydligare sätt vill se förändringarna. I de följande kyrkoordningskommentarerna framgår dock i många fall vilka förändringar som har gjorts.

2 kap. Församlingens uppdrag

1 §

Bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande 2 kap. 1 § med en viss omredigering och en mindre språklig justering. Det anges i gällande bestämmelser i sista stycket i 1 § att det är en uppgift för församlingen att svara för egendom och personal såvida det inte är en uppgift för en kyrklig samfällighet som församlingen ingår i. Någon motsvarighet till denna skrivning behövs inte längre då det framgår av 2 kap. 5 § att i det fall en församling ingår i ett pastorat är detta en uppgift för pastoratet.

2 §

Bestämmelsen motsvarar det sista stycket i 2 kap. 1 §.

3 och 4 §§

Bestämmelserna motsvarar gällande 2 kap. 2 och 3 §§.

5 §

Pastoratets ställning som samverkansorgan för de församlingar som ingår i pastoratet behandlas närmare i avsnitt 3.2.

Av *första stycket* framgår att församlingar kan samverka i ett pastorat. En definition av vad ett pastorat är ur ett kyrkoordningsperspektiv finns i 36 kap. 4 § där det sägs att ett pastorat består av flera församlingar. Ändringarna innebär att det inte längre finns något som kan kallas enförsamlingspastorat. Ur ett legalt perspektiv är ett pastorat en kyrklig samfällighet. Även detta framgår av första stycket.

Till skillnad mot vad som gäller för de samfälligheter som hittills har funnits anges i *andra stycket* att församlingar i ett pastorat samverkar även om den grundläggande uppgiften. Det görs genom att det sägs att pastoratet har det övergripande lokala ansvaret för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift. I stiftets tillsynsfunktion ligger ett övergripande ansvar för att församlingarna i stiftet fullgör sin grundläggande uppgift. Därför talas här om det övergripande *lokala* ansvaret. Genom att pastoratet får detta ansvar betecknas det som ett pastoralt område. Vad som ligger i att pastoratet har det övergripande ansvaret är inte närmare angivet i kyrkoordningen. Det ska i stället framgå av den för församlingarna i ett pastorat gemensamma församlingsinstruktionen, se 57 kap. 5 § sista stycket. Det innebär att även pastoratet, som samverkansorgan för församlingar även beträffande den grundläggande uppgiften, direkt kan svara för sådan verksamhet som är ett utflöde av den grundläggande uppgiften.

De uppgifter för pastoratet som anges i *tredje stycket* motsvarar i huvudsak de uppgifter som enligt gällande bestämmelser hör till en samfällighets ansvarsområde. Det är fråga om dels ett ekonomiskt ansvar, dels ansvar för personal och egendom. Med den ställning som pastoratet har är det också detta som kan besluta om bidrag till internationell diakoni och mission enligt 1 § tredje stycket och som har möjligheten att bedriva näringsverksamhet enligt 2 §. Det är även pastoratet som, enligt de nya bestämmelser (59 kap. 7 och 9 §§) som ingår i kyrkostyrelsens skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen m.m.* (KsSkr 2012:3), kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan och ha vänförsamlingsrelationer med församlingar i andra kyrkor. Det finns inga hinder mot att pastoratet genom att ge en församling rätt att disponera ett ramanslag möjliggör för församlingen att besluta om bidrag till internationell diakoni och mission.

6 §

För att tydliggöra församlingsinstruktionens betydelse för hur församlingen fullgör sin grundläggande uppgift erinras här, i samband med att församlingens uppdrag behandlas, om att det ska finnas en församlingsinstruktion. Det framgår av *första stycket* att det ska finnas en församlingsinstruktion för varje församling och att församlingarna har en gemensam församlingsinstruktion när de samverkar i ett pastorat.

I *andra stycket* noteras att det finns närmare bestämmelser om församlingsinstruktionen i 57 kap. Församlingsinstruktionen är ett instrument för stiftets tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission (6 kap. 4 §). Därför finns huvudbestämmelserna om församlingsinstruktionen i kyrkoordningens kapitel om tillsyn.

7–9 §§ om ansvarsfördelningen

Genom bestämmelserna i 7–9 §§ ges en samlad bild av ansvarsfördelningen i församlingar som inte ingår i något pastorat och i pastorat. Det gäller fördelningen av funktionerna att svara för beslut, för styrning och för ledning som regleras i respektive paragraf.

7 §

Bestämmelsen motsvarar delvis gällande 2 kap. 4 § om församlingens beslutande organ. Det finns dock inte kvar någon bestämmelse om direktvalt kyrkoråd. Härtill kommer som en ändring att kyrkofullmäktige är beslutande organ även i ett pastorat. Se vidare avsnitt 3.2.3.

Vad som ligger i kyrkofullmäktiges beslutsansvar framgår i första hand av bestämmelserna om kyrkofullmäktiges uppgifter i 3 kap. 2 §. Det erinras i *andra stycket* om att även kyrkorådet och kyrkoherden har vissa beslutsfunktioner enligt kyrkoordningen.

8 §

Bestämmelsen motsvarar delvis gällande 2 kap. 5 §. I paragrafen regleras dock bara styrelsefunktionen. Bestämmelserna gäller inte bara, som är fallet med gällande 2 kap. 5 §, församlingar utan även pastorat.

I *första stycket* behandlas kyrkorådet. Till skillnad mot vad som hittills har gällt är det bara de församlingar som inte ingår i ett pastorat och pastorat som har ett kyrkoråd som styrelse.

Av *andra stycket* framgår att församlingar som ingår i ett pastorat har ett församlingsråd som sin styrelse, se avsnitt 3.2.5. Närmare bestämmelser om församlingsrådet finns i 4 kap. 20–27 §§.

I *tredje stycket* erinras om att det finns närmare bestämmelser i kyrkoordningen om kyrkorådet och församlingsrådet i 4 kap. I detta kapitel finns de grundläggande bestämmelserna om kyrkorådets och församlingsrådets uppgifter och arbetsformer. I andra kapitel i kyrkoordningen finns det ytterligare bestämmelser om uppgifter som hör till kyrkorådets respektive församlingsrådets ansvarsområde. Som exempel kan nämnas 17 kap. om gudstjänstliv, 43 kap. om kollekter och 57 kap. i de delar som avser församlingsinstruktionen.

9 §

Första stycket motsvarar gällande 2 kap. 5 § första stycket, sista meningen och 2 kap. 8 § andra stycket. Genom att det inte längre finns några flerpastoratssamfälligheter och alltså inga lokala enheter med flera kyrkoherdar finns det en samlad ledning för all verksamhet med ett grundläggande pastoralt perspektiv.

I *andra stycket* erinras om att det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap. och i 34 kap. 1, 2 och 9 §§. Bestämmelserna i 5 kap. behandlar kyrkoherdens ställning och särskilda ansvar samt vissa andra frågor som gäller funktionen som kyrkoherde. Av bestämmelserna i 34 kap. framgår att det ska finnas en kyrkoherde för varje församling och varje pastorat. Det innebär att det ska finnas en kyrkoherde anställd i varje församling som inte ingår i ett pastorat och i varje pastorat. En kyrkoherde i ett pastorat är också kyrkoherde för var och en av församlingarna som ingår i pastoratet. Det finns dock möjligheter att delegera olika uppgifter. Kyrkoherden kan t.ex. utse en komminister att vara ledamot i ett församlingsråd eller uppdra arbetsledarfunktioner till andra anställda i pastoratet. Det övergripande ledningsansvaret faller dock alltid på kyrkoherden. I samma kapitel finns också bestämmelser om behörighetsvillkoren för att anställas som kyrkoherde.

10 §

Bestämmelsen överensstämmer med gällande 2 kap. 12 §.

11 §

Bestämmelsen motsvarar 2 kap. 15 § med den justering som följer av att pastoratet ersätter samfälligheten.

12 och 13 §§

Bestämmelserna överensstämmer helt med gällande 2 kap. 16 och 17 §§.

3 kap. Kyrkofullmäktige

1 §

Första stycket motsvarar gällande 3 kap. 1 § med den skillnaden att det bara är de församlingar som inte ingår i ett pastorat som har kyrkofullmäktige som högsta beslutande organ. Församlingar som ingår i ett pastorat har inte något eget högsta beslutande organ.

Av *andra stycket* framgår att även pastoratets beslutande organ utgörs av kyrkofullmäktige.

2 §

Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 3 kap. 6 § i den lydelse som beslutades av 2011 års kyrkomöte (SvKB 2011:2). Det finns dock ingen motsvarighet till den kompetensfördelning mellan samfällighet och församling som funnits tidigare. När församlingar samverkar i ett pastorat har församlingarna inte några egna beslutande organ. Pastoratets kyrkofullmäktige fullgör alla uppgifter som beslutande organ även för församlingarna.

3 §

Bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande 4 kap. 4 §. Bestämmelserna har flyttats till 3 kap. eftersom de primärt får sägas reglera vad kyrkofullmäktige får göra även om de också kan bli av betydelse för kyrkorådets uppgifter. En anpassning har gjorts till förändringarna i den lokala strukturen.

4 §

Bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande 3 kap. 7 §. Av 1 § *andra stycket* följer att motsvarande gäller även för pastoratet, vars kyrkofullmäktige då väljs av dem som är röstberättigade i pastoratet.

5 §

Bestämmelsen motsvarar gällande 3 kap. 8 § och 53 §§ vad gäller beslut om antalet ledamöter. Liksom tidigare anges i *andra stycket* ett minsta antal ledamöter som ska finnas i relation till antalet röstberättigade. Det står alltså fritt för kyrkofullmäktige att besluta att det ska väljas fler ledamöter. De minimital för antalet ledamöter som gäller enligt de båda nämnda paragraferna för kyrkofullmäktige respektive samfällda kyrkofullmäktige skiljer sig åt. Det ska finnas minst 45 ledamöter i samfällda kyrkofullmäktige i samfälligheter med över 40 000 röstberättigade enligt gällande 3 kap. 53 §. Enligt 4 § är det minsta antalet ledamöter i de största församlingarna och pastoraten 35 stycken. Minimiantalet har justerats nedåt bl.a. med hänsyn till att det inte någon valkretsindelning inte ska gälla för val till kyrkofullmäktige, oavsett om det är beslutande organ i en församling eller pastorat. I nuvarande flerpastoratssamfälligheter, vilka är de samfälligheter som har flest röstberättigade, utgör varje pastorat obligatoriskt en valkrets. När det finns en uppdelning på flera valkretsar krävs det fler mandat för att även mindre nomineringsgrupper ska bli representerade och för att nå en rättvis fördelning av mandaten mellan nomineringsgrupperna när man ser på valresultatet i en samfällighet som helhet.

I *tredje stycket* har gjorts en ändring som innebär att det i kyrkoordningen anges hur stor andel ersättare som ska utses. Enligt gällande bestämmelser är det kyrkofullmäktige som fattar beslut om antalet ersättare. Till grund för kyrkofullmäktiges beslut anges att antalet ersättare ska utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje nomineringsgrupp får. I praktiken har så gott som samtliga kyrkofullmäktige fastställt en ersättarkvot på 50 procent, alltså högsta tillåtna enligt gällande bestämmelser. Det innebär en förenkling för valets genomförande att ha en i kyrkoordningen fastställd ersättarkvot och bestämmelsen medför i de flesta fall ingen förändring i förhållande till gällande praxis.

6 §

Första stycket överensstämmer i sak med gällande 3 kap. 9 § andra stycket. Som en följd av att det inte längre finns något alternativ till kyrkofullmäktige som beslutande organ lokalt, regleras här bara beslut att ändra antalet ledamöter.

Andra stycket är nytt. Vid indelningsändringar blir det indelningsdelegerade som beslutar om antalet ledamöter när kyrkofullmäktige ska väljas för första gången. Även i det fallet måste i rimlig tid före valet stå klart hur många ledamöter som ska väljas. Därför anges att indelningsdelegerades beslut ska vara fattat senast den 1 mars under valåret. I detta fall, till skillnad mot i fråga om ändringsbeslut enligt första stycket, är det nödvändigt med ett beslut om hur många ledamöter som ska utses. Därför tar stiftsstyrelsen över beslutanderätten om inte indelningsdelegerade senast den 1 mars under valåret har anmält ett beslut om antalet ledamöter när kyrkofullmäktige ska väljas för första gången.

7–20 §§

Bestämmelserna överensstämmer med gällande 3 kap. 10–23 §§ med den skillnaden att det i 11 § inte finns någon motsvarighet till bestämmelsen i gällande 14 § om vad som gäller vid övergång från direktvalt kyrkoråd till kyrkofullmäktige. När det funnits indelningsdelegerade innan ett kyrkofullmäktige väljs för första gången bör en lämplig ordning kunna vara att delegerade fattar beslut om vem som svarar för kallelsen till det nyinrättade kyrkofullmäktiges första sammanträde.

21 §

Bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande 3 kap. 24 §. Det finns dock inte längre angivet att någon nämnd eller något organ tillsatt av kyrkomötet annat än kyrkostyrelsen eller någon nämnd tillsatt av stiftsfullmäktige har rätt att väcka ärenden i kyrkofullmäktige. Se närmare avsnitt 3.6.

22 §

Bestämmelsen överensstämmer med gällande 3 kap. 25 § med den justering som följer av att det inte längre ska finnas nämnder på lokal nivå. Vidare har lagts till att i det fall ett ärende särskilt angår en församling i ett pastorat ska församlingens rådet beredas tillfälle att yttra sig. Med att ett ärende särskilt angår en församling avses att ärendet ska avse en eller flera särskilt utpekade församlingar. Ett budgetbeslut kan t.ex., även om det skulle kunna anföras att det särskilt berör samtliga församlingar i pastoratet, inte anses omfattas av bestämmelsen då ett sådant gäller generellt för pastoratet. Lydelsen har också anpassats till ändringarna i kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2012:3, *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*

23–31 §§

Bestämmelserna överensstämmer i stort med gällande 3 kap. 26–34 §§. I 25 § har dock lagts till att inte heller beslut om antalet ledamöter i församlingens rådet och valnämnd kräver någon beredning.

32 §

Bestämmelsen överensstämmer i huvudsak med gällande 3 kap. 35 §. Det är dock inte en uppgift för kyrkofullmäktige utan för kyrkorådet att besluta vem som ska anställas. Därför regleras inte längre något om anställningsärenden i denna paragraf.

33 §

Bestämmelsen överensstämmer med gällande 3 kap. 36 §.

34 §

Bestämmelsen överensstämmer i huvudsak med gällande 3 kap. 37 §. Motsvarande ändring har gjorts som i 32 § så att det inte längre står kvar något om vad som gäller vid anställningsbeslut.

35 §

Bestämmelsen överensstämmer med gällande 37 a §.

36–40 §§

Bestämmelserna överensstämmer med gällande 39–41 samt 43 och 44 §§. Vad gäller 42 § framgår det i avsnitt 3.6 att bestämmelsen, som handlar om frågor i kyrkofullmäktige, utgår.

4 kap. Kyrkoråd och församlingsråd**1 §**

Här erinras bara om bestämmelserna i 2 kap. 8 § om kyrkorådet som styrelse i församlingar som inte ingår i ett pastorat och i pastorat. Motsvarar i sak gällande 4 kap. första stycket, första meningen.

2 §

Bestämmelsen motsvarar till sin ordalydelse helt gällande 4 kap. 5 § som dock i sak bara avser kyrkorådet i en församling. Ändringen innebär att kyrkorådet är även pastoratets styrelse. Det kan därigenom sägas ha skett en viss förändring i bestämmelsens sakliga innehåll.

3 §

Bestämmelsen överensstämmer med gällande 4 kap. 6 § första och tredje styckena i den lydelse som beslutades av 2011 års kyrkomöte (SvKB 2011:2) med tillägg att det, beroende på den lokala organisationen, också kan vara en fråga för ett kyrkoråd att följa de frågor som är av betydelse för pastoratets ekonomiska ställning.

4 §

Första stycket överensstämmer i huvudsak med gällande 4 kap. 7 § första stycket. Det har gjorts anpassningar till den förändrade lokala strukturen. I första stycket 1 sägs dock inte att kyrkorådet ska yttra sig i ärenden som ska handläggas av kyrkofullmäktige. Detta beror på att det inte längre ska finnas några nämnder på lokalplanet och därför kommer kyrkorådet ensamt att svara för beredningen av kyrkofullmäktiges ärenden. Det följer också av bestämmelserna i 2 kap. 5 § att kyrkorådet i ett pastorat svarar för all ekonomisk förvaltning och för förvaltningen av all egendom, även den som tillhör någon av pastoratets församlingar.

I fjärde punkten i första stycket har gjorts ett tillägg: Där anges inte längre bara att kyrkorådet ska fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen utan även sådana uppgifter som framgår av bestämmelser beslutade med stöd av kyrkoordningen. På ett antal områden har kyrkomötet delegerat till kyrkostyrelsen att besluta om närmare bestämmelser. Det som sägs i sådana bestämmelser är naturligtvis också avgörande för vad som hör till kyrkorådets uppgifter. Detta bör framgå tydligt av de övergripande bestämmelserna om kyrkorådets uppgifter.

Andra stycket är ett tillägg som ingår i kyrkostyrelsens skrivelse 2012:3.

5 §

Bestämmelsen överensstämmer med gällande 4 kap. 10 §.

6 §

Bestämmelsen överensstämmer med gällande 4 kap. 9 § första meningen. Den gällande bestämmelsen om att kyrkoherden i sitt ställe kan sätta en annan präst som ledamot i ett kyrkoråd har ingen motsvarighet eftersom det bara finns ett kyrkoråd i en församling som inte ingår i ett pastorat och i ett pastorat. Däremot finns i 24 § finns bestämmelser om att kyrkoherden kan utse en annan präst att vara ledamot i ett församlingsråd.

7 §

Bestämmelsen överensstämmer i sak med första stycket i gällande 4 kap. 26 §. En skillnad är att det inte längre finns några nämnder och att bestämmelsen därmed bara avser organ till vilka kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller bara har

gett beredningsansvar. Kyrkoherden torde i regel vara ledamot i t.ex. ett arbetsutskott. Bestämmelsen är bara av betydelsen för den händelse kyrkoherden inte utses att ingå i ett organ tillsatt av kyrkorådet. Det bör noteras att det i dessa fall inte är fråga om något sådant organ som avses i 33 kap. 1 § och att det alltså inte är fråga om välja förtroendevalda i kyrkoordningens mening när kyrkorådet utser ett organ till vilket man delegerar vissa beslut och/eller ger beredningsansvar.

8–15 §§

Bestämmelserna överensstämmer i sak med gällande 4 kap. 14–20 §§. En anpassning har gjorts till den förändrade lokala strukturen så att det inte finns kvar några bestämmelser om vad som särskilt gäller för ett direktvalt kyrkoråd.

16 och 17 §§

Bestämmelserna överensstämmer med gällande 4 kap. 22 och 22 a §§.

18 §

Första stycket överensstämmer i huvudsak med gällande 4 kap. 23 § med främst en förändrad uppställning av bestämmelserna.

Bestämmelserna i *andra stycket* har tillkommit eftersom det inte längre kan göras en hänvisning till bestämmelserna om omröstning i kyrkofullmäktige när det är fråga om anställningsbeslut. Se kommentaren till 3 kap. 32 §. Även om andra stycket är nytt är det inte fråga om någon ny bestämmelse i egentlig mening. Om någon begär omröstning när kyrkorådet fattar beslut om vem som ska anställas på en viss befattning blir det fråga om en sluten omröstning och vid lika röstetal blir lotten, inte ordförandens utslagsröst, avgörande.

19 §

Bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande 4 kap. 24 §. Skillnaden är att det talas om att det är kyrkorådet eller församlingsrådet som väljer kyrkvårdar och att minst två av kyrkvårdarna ska vara ledamöter eller ersättare i kyrkorådet eller församlingsrådet. Denna förändring är en följd av att församlingar som ingår i ett pastorat har ett församlingsråd som sin styrelse. Uppdraget som kyrkvård är ett uppdrag i församlingen och därför är det församlingens styrelse som beslutar vilka som ska vara kyrkvårdar. Det bör finnas kvar samma krav på samband mellan vilka som är kyrkvårdar och vilka som utgör församlingens styrelse som det finns enligt gällande bestämmelser.

20 §

Här erinras bara om bestämmelserna i 2 kap. 8 § om församlingsrådet som styrelse i församlingar som ingår i ett pastorat.

21 §

I paragrafen finns grundläggande bestämmelser om församlingsrådets uppgifter. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 3.2.6.

22 §

Bestämmelserna om val av församlingsråd bygger på och motsvarar i huvudsak de bestämmelser som gäller för val av kyrkoråd enligt 5 §. En skillnad är att minimiantalet valda ledamöter är satt till fyra. Se vidare om sammansättningen i avsnitt 3.2.5.

23 §

Bestämmelsen är ny och innebär att församlingens röstberättigade medlemmar ska kallas till ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte för att nominera kandidater till kyrkofullmäktiges val av ledamöter och ersättare i församlingrådet, se närmare avsnitt 3.2.5.

24 §

Bestämmelserna om kyrkoherden eller eventuellt annan präst som ledamot i församlingrådet behandlas i avsnitt 3.2.5.

25 §

Vad gäller församlingrådet ska kyrkofullmäktige besluta för vilken tid ledamöter och ersättare ska väljas. Valet får inte gälla mer än fyra år och det ska alltid ske nyval till församlingrådet i samband med att en ny mandatperiod börjar för kyrkofullmäktige.

26 §

Enligt huvudregeln är det kyrkofullmäktige som väljer ordförande i församlingrådet medan församlingrådet själv väljer sin vice ordförande. Det ska dock vara möjligt för kyrkofullmäktige att delegera till församlingrådet att även välja ordförande. Detta motsvarar vad som idag gäller i fråga om direktvalda kyrkoråd. Ordförande och vice ordförande ska på motsvarande sätt som gäller för kyrkorådet väljas bland de valda ledamöterna. Detta gäller oavsett det är kyrkofullmäktige eller församlingrådet självt som väljer ordföranden. Kyrkoherden eller annan präst som är ledamot i kyrkorådet kan alltså inte väljas till en ordförandepost.

27 §

För församlingrådet gäller samma arbetsformer som för kyrkorådet. Detta regleras genom de hänvisningar som görs till bestämmelserna för kyrkorådet. Det ska också ske ett nytt val av församlingråd om det har skett omval till kyrkofullmäktige.

5 kap. Kyrkoherden

1 §

Bestämmelsen motsvarar gällande 5 kap. 1 § första stycket och 5 kap. 1 a § första stycket.

2 §

Första stycket motsvarar gällande 5 kap. 1 § andra stycket.

Andra stycket motsvarar gällande 5 kap. 1 a § andra stycket. Med kyrkorådet avses såväl kyrkorådet i en församling som inte ingår i ett pastorat som kyrkorådet i ett pastorat. Att ett kyrkoråd i ett pastorat har ansvar för församlingarnas grundläggande uppgift framgår av 2 kap. 5 §.

Bestämmelserna om kyrkoherdens tillsynsansvar i *tredje stycket* motsvarar gällande 5 kap. 1 a § tredje stycket.

3 §

Bestämmelsen motsvarar gällande 5 kap. 2 §.

4 §

Bestämmelsen motsvarar i huvudsak gällande 5 kap. 3 §. Skillnaden är att det enbart finns kyrkoråd som på lokal nivå fattar beslut om vem som ska vikariera som kyrkoherde.

5 §

Bestämmelsen motsvarar gällande 5 kap. 3 a §.

6 §

Bestämmelsen motsvarar i stor utsträckning gällande 5 kap. 4 §. En viktig skillnad är att det är beträffande församlingsråd, aldrig i fråga om kyrkoråd, som kyrkoherden kan sätta en annan präst i sitt ställe. Se avsnitt 3.2.5.

6 kap. Stiftets uppdrag

4 §

I *första stycket* har i relation till nu gällande bestämmelser gjorts ett tillägg som tydliggör att stiftets främjande och tillsyn även avser förvaltningsfrågor i församlingar och pastorat. Vidare har de exempel på insatser som kan göras från stiftens sida utgått. De ändrade bestämmelserna behandlas närmare i avsnitt 4.1. Förvaltningsfrågor kan vara av olika slag. Hanteringen av administrativa uppgifter, inte minst diarium och arkiv, som är reglerade i kyrkoordningen och som hör samman med den även i lag reglerade offentlighetsprincipen är ett område som behöver uppmärksammas i stiftets arbete med främjande och tillsyn.

I *fjärde stycket* har gjorts en mindre justering av språklig art.

7 kap. Stiftsfullmäktige och stiftsstyrelsen

6 §

De ändringar som har gjorts är en följd av justeringar i de bestämmelser om kyrkofullmäktige till vilka det hänvisas i 7 kap. 6 §. Ordningen med frågor i stiftsfullmäktige finns inte längre kvar eftersom den har reglerats genom en hänvisning till vad som gäller i kyrkofullmäktige.

8 §

Möjligheten för stiftsstyrelsen att göra framställningar till statliga och kommunala myndigheter har tagits bort i konsekvens med vad som ska gälla för kyrkorådet på den lokala nivån. Det får anses självklart att en styrelse har möjlighet att göra framställningar till de organ styrelsen finner lämpligt, se vidare avsnitt 3.6.

11 §

Ändringarna i *andra stycket* innebär dels att det inte längre finns någon bestämmelse i kyrkoordningen om stiftsstyrelsens självklara rätt att inhämta yttranden och upplysningar från anställda i dels stiftet, dels att begreppet ”samfälligheter” har ersatts av ”pastorat” som en följd av ändringar i den lokala organisationen.

14 §

I 14 § står inte längre att vice ordförande ska väljas bland de valda ledamöterna. Detta är i fråga om stiftsstyrelsen en överflödigt bestämmelse eftersom biskopen är den enda självskrivna ledamoten och det av kyrkoordningen framgår att biskopen är ordförande. Därmed återstår endast valda ledamöter bland vilka man kan välja vice ordförande. En språklig justering har också gjorts av rubriken till paragrafen.

14 a §

Till följd av att det inte längre finns kvar bestämmelser om nämnder på lokal nivå till vilka det kan hänvisas i 7 kap. och då stiftsfullmäktige fortfarande ska kunna inrätta nämnder behövs nya bestämmelser om vad som gäller för nämnder i stiftet. Det är inte fråga om några förändringar i sak i förhållande till det som nu gäller.

Första stycket motsvarar i sak gällande 4 kap. 25 § första meningen som det finns en hänvisning till i gällande 7 kap. 15 §. Formulering av vad som är den övergripande uppgiften för en nämnd har dock ändrats. Nu talas om att tillsätta nämnder ”för förvaltning och verkställighet”. I förslaget står om tillsättning av ”nämnder utöver stiftsstyrelsen - - - för sådana uppgifter som annars fullgörs av styrelsen”. I sak är det inte fråga om någon ändring eftersom stiftsstyrelsen är det förvaltande och verkställande organet i stiftet om det inte finns några nämnder. Detta förhållande och att en av stiftsfullmäktige tillsatt nämnd tar över vissa funktioner som annars hör hemma hos stiftsstyrelsen klargörs genom den föreslagna formuleringen. Det finns också ett direkt samband mellan detta förhållande och det som anges i tredje stycket om att det ska finnas ett av stiftsfullmäktige fastställt reglemente med närmare bestämmelser om en nämnds verksamhet. Detta är inte heller någon i sak ny bestämmelse. Den gäller nu genom en hänvisning i 7 kap. 15 § till 4 kap. 25 § sista stycket. Det krävs ett särskilt reglemente bl.a. för att tydliggöra kompetensfördelningen mellan stiftsstyrelsen och en av stiftsfullmäktige tillsatt nämnd.

Bestämmelserna i *andra stycket* om val av ledamöter, ersättare och ordförande motsvarar helt gällande bestämmelser. Detsamma gäller *fjärde stycket* om biskopens eller domprostens närvarorätt.

15 §

De ändringar som har gjorts innebär inte några förändringar i sak utan bara anpassningar av hänvisningsbestämmelserna till de förändringar som har gjorts i 4 kap.

8 kap. Biskopen

De ändringar som har gjorts i detta kapitel är bara följdändringar till ändringar i den lokala strukturen.

2 §

I *tredje stycket* står om pastorat i stället för som tidigare om samfällighet.

13–14 a §§

I punkt 3 i de tre paragraferna har lagts till ”pastorat” eftersom de präster och diakoner som har rösträtt är anställda antingen av en församling som inte ingår i ett pastorat eller av ett pastorat.

16 §

Församlingar som inte ingår i ett pastorat är inte längre pastorat. Därför har paragrafen ändrats så att det framgår att dels sådana församlingar, dels pastorat utgör valkretsar vid val av biskop. Det innebär i sak ingen ändring. Vidare har gjorts en viss språklig justering.

16 a §

Ändringen motsvarar den i 13–14 a §§.

17 §

Ändringen motsvarar den i 16 §.

20 §

Det är alltid kyrkofullmäktige som väljer elektorer eftersom det finns fullmäktige i pastoraten och i de församlingar som utgör valkretsar vid val av biskop.

23 §

Eftersom det finns kyrkofullmäktige även i pastorat utgår bestämmelsen att den är valbar till elektor som är valbar till kyrkofullmäktige i en församling. Det är tillräckligt att ange att kravet är att vara valbar till kyrkofullmäktige.

9 kap. Domkapitlet

På motsvarande sätt som i fråga om 8 kap. är de ändringar som görs i detta kapitel bara följdändringar.

1–2 §§

I punkten 3 i 1 § och i punkten 4 i 2 § har lagts till ”eller pastorat” eftersom präster och diakoner är anställda av en församling som inte ingår i ett pastorat eller av ett pastorat. En språklig justering har gjorts i 1 §.

2 c §

Ändringen motsvarar den i 1 och 2 §§.

7 §

Det har inte gjorts någon ändring i sak. I *tredje stycket* har det gjorts en ändring av hänvisningen till paragraferna i 3 kap. eftersom dessa har en annan numrering än den som nu gäller.

8 §

Ändringen motsvarar den i 7 §.

12 §

Ändringen motsvarar den i 1 och 2 §§.

11 kap. Kyrkomötet

8 a och 14 §§

Det har inte gjorts några ändringar i sak utan är bara fråga ändringar av hänvisningarna till paragrafer i 3 kap. eftersom dessa har annan numrering än den som nu gäller. Vidare har gjorts en mindre språklig justering i 14 § andra stycket.

12 kap. Kyrkostyrelsen

3 a §

I *andra stycket* har begreppet ”samfälligheter” ersatts av ”pastorat” som en följd av ändringar i den lokala organisationen.

12–13 a §§

Det har inte gjorts några ändringar i sak utan det är bara fråga om ändringar av hänvisningarna till paragrafer i 3 kap. eftersom dessa har annan numrering än den som nu gäller.

2 §

I *fjärde stycket* har gjorts en justering med anledning av att 48 kap. 5 § har upphört att gälla, se vidare kommentaren till 48 kap. 4 §.

17 kap. Gudstjänstliv

3 §

Genom ändringarna görs en skillnad mellan å ena sidan församlingar som inte ingår i ett pastorat och pastorat samt å andra sidan församlingar som ingår i ett pastorat.

I *första stycket* anges att man i församlingar som inte ingår i ett pastorat och i pastorat ska fira huvudgudstjänst varje söndag och kyrklig helgdag. Detta är som huvudregel i överensstämmelse med det som nu gäller för alla församlingar. När det talas om att fira huvudgudstjänst i ett pastorat är det egentligen fråga om huvudgudstjänst i någon eller några av församlingarna i pastoratet. Bestämmelsen syftar till att ange omfattningen av gudstjänstlivet i församlingar som inte ingår i ett pastorat och pastorat såvitt gäller huvudgudstjänster. Till skillnad mot vad som anges i gällande bestämmelser ska inte domkapitlet i församlingsinstruktionen kunna besluta om generella undantag från huvudregeln. I enstaka fall måste det däremot vara möjligt att man inte firar någon huvudgudstjänst. Det kan t.ex. vara fråga om att man en enstaka söndag firar en gemensam huvudgudstjänst i ett kontrakt eller för ett par församlingar, se avsnitt 3.2.1.

Av bestämmelserna i *andra stycket* framgår att för församlingarna i ett pastorat ska domkapitlet besluta vad som ska gälla. Domkapitlets beslut ska framgå av församlingsinstruktionen och det förutsätts att, även om domkapitlet ska besluta, det som ska gälla i regel är resultatet av ett gemensamt ställningstagande. Det anges också som kriterium för en församling i 37 kap. 3 § att i församlingen firas gudstjänster i enlighet med vad som framgår av församlingsinstruktionen. Bestämmelsen i 37 kap. är dock inte specifikt kopplad till huvudgudstjänster.

För församlingar i ett pastorat finns inte några genom kyrkoordningen givna bestämmelser om hur ofta man firar huvudgudstjänst. Det enda som är föreskrivet är det som följer av paragrafens första stycke, nämligen att det ska firas huvudgudstjänst i minst en av pastoratets församlingar varje söndag och kyrklig helgdag. Vad som i praktiken ska gälla i ett enskilt pastorat måste vila på en pastoral bedömning och blir också beroende av antalet församlingar i pastoratet och församlingarnas storlek.

6–9 §§

Den genomgående ändringen är att för församlingar som ingår i ett pastorat har församlingrådet samma uppgifter i fråga om församlingens gudstjänstliv som kyrkoråden har i andra församlingar och som alla församlingars kyrkoråd har enligt gällande bestämmelser.

18 kap. Gudstjänstböcker

6 §

Ändringen motsvarar den i 17 kap. 6–9 §§.

20 kap. Nattvard

6 §

Ändringen motsvarar den i 17 kap. 6–9 §§.

22 kap. Konfirmation

2 a §

Första och andra styckena överensstämmer huvudsakligen med gällande 42 kap. 7 §. *Tredje och fjärde styckena* överensstämmer i sak med gällande 42 kap. 11 §.

Det bör noteras att det i 2 § finns bestämmelser om vem som får konfirmeras. Det gäller den som är döpt, tillhör Svenska kyrkan och själv begär det. Med detta avses vem som får, som konfirmand, vara delaktig i en konfirmationsgudstjänst och konfirmeras.

I 2 a § talas om vem som har rätt att delta i konfirmation. I 22 kap. 1 § anges vad som avses med konfirmation. Den ”ska innefatta dopundervisning, deltagande i församlingens gudstjänstliv samt en konfirmationsgudstjänst med redovisning, trosbekännelse, bön med handpåläggning och sändning”. Att konfirmeras innefattas alltså i det vidare begreppet ”delta i konfirmation”. Det är inte ovanligt att personer som inte är döpta börjar delta i exempelvis konfirmationsundervisning och sedan döps innan konfirmationsgudstjänsten äger rum. Det kan därmed inte finnas samma bestämmelser om vem som får konfirmeras som om vem som får delta i konfirmationen. Det finns ingen direkt bestämmelse om vem som får delta i konfirmation. Det måste i det fallet göras en pastoral bedömning som inte bör vara närmare reglerad i kyrkoordningen.

23 kap. Vigsel och välsignelsehandlingar

1 a §

Första till tredje stycket överensstämmer i sak med gällande 42 kap. 8 §. *Fjärde och femte styckena* överensstämmer i sak med gällande 42 kap. 11 § såvitt gäller rätten till vigsel enligt Svenska kyrkans ordning.

Se den inledande kommentaren till 42 kap. om motiven för att flytta bestämmelserna från 42 kap.

24 kap. Begravning

1 a §

Första till tredje stycket överensstämmer i huvudsak med gällande 42 kap. 9 § vad gäller rätten till begravningsgudstjänst. För att förtydliga bestämmelsen och för att nå överensstämmelse i uttryckssättet med 23 kap. 1 a § talas i första stycket om ”begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning” medan det nu i 42 kap. 9 § bara står ”begravningsgudstjänst”. I gällande 42 kap. 9 § andra stycket anges att det ska vara förenligt med den avlidnes önskemål om en begravningsgudstjänst firas när någon som inte tillhörde Svenska kyrkan har avlidit.

Fjärde och femte styckena överensstämmer i sak med gällande 42 kap. 11 §.

Se den inledande kommentaren till 42 kap. om motiven för att flytta bestämmelserna från 42 kap.

4 §

Eftersom det läggs till en ny rubrik före nya 1 a § behövs för tydlighetens skull också en ny rubrik före 4 §.

I paragrafen förtydligas kyrkoherdens ansvar att verka för att begravningsgudstjänst firas enligt Svenska kyrkans ordning när en medlem i församlingen, som inte har någon anhörig som ordnar begravningen, har avlidit. Se motiveringen i avsnitt 6.

Inledningen och 3 §

Inledningen och bestämmelsen har ändrats som en följd av ändringar i den lokala strukturen. Genom ändringen klargörs att en mottagningsgudstjänst ska firas även när en ny kyrkoherde har tillträtt sin tjänst i en församling som inte ingår i ett pastorat.

29 kap. Kyrkotillhörighet

6 §

Eftersom man måste tillhöra Svenska kyrkan för att ha rätt att tillhöra en icke-territoriell församling enligt bestämmelserna i 35 kap. kan det inte anges att för den som *har rätt att tillhöra* en icke-territoriell församling prövas frågor om *kyrkotillhörighet* av kyrkoherden i den icke-territoriella församlingen. En språklig ändring har därför gjorts i *första stycket*. Även övriga ändringar innebär ett språkligt förtydligande i linje med det uttryckssätt som annars gäller.

33 kap. Förtroendevalda

2 §

Bestämmelsen har ändrats som följd av ändringar i den lokala strukturen. "Samfällighet" har ersatts av "pastorat". I *andra stycket* står inte längre "samfällda kyrkofullmäktige" utan bara "kyrkofullmäktige" eftersom det inte kommer att finnas kvar några samfällda kyrkofullmäktige.

4 §

Bestämmelsen motsvarar i huvudsak de ändringar som ingår i 2 §. I *första stycket* andra punkten har dock gjorts en saklig förändring som innebär att valbar till en församling som ingår i ett pastorat är, i var och en av församlingarna, den som tillhör någon av pastoratets församlingar, se avsnitt 3.2.5.

5 §

Ändringarna innebär i första hand anpassningar och följdändringar till förändringarna i den lokala strukturen. I *första stycket* tredje punkten anges att en präst som kyrkoherden har satt i sitt ställe i ett församlingsråd inte är valbar till uppdrag i församlingen. Det motsvarar i sak det som är gällande ordning. I fjärde punkten har "samfällighet" ersatts av "pastorat" och därtill har gjorts en mindre språklig ändring.

Andra stycket är nytt. Det har införts som en följd av att enligt 4 § den som tillhör någon av församlingarna i ett pastorat är valbar till församlingsrådet i vilken som helst av pastoratets församlingar. Det är dock enligt denna bestämmelse inte möjligt att vara förtroendevald, ledamot eller ersättare, i mer än en församling samtidigt. Detta motsvarar det som gäller enligt 10 § andra stycket 2 för den som flyttar från en församling och under pågående mandatperiod behåller uppdraget som t.ex. ledamot i kyrkorådet (se kommentar nedan).

6 §

Ändringarna innebär anpassningar och följdändringar till förändringarna i den lokala strukturen.

9 §

Ändringarna innebär anpassningar och följdändringar till förändringarna i den lokala strukturen.

10 §

I *andra stycket* andra punkten i bestämmelsen har gjorts ett tillägg som innebär att det finns samma rätt att ha kvar ett uppdrag i ett församlingsråd om man flyttar från en församling som nu gäller för uppdrag i en församlings kyrkoråd. Den ändringen blir bara av betydelse för den som flyttar till en församling i ett annat pastorat eller till en församling som inte ingår i ett pastorat. Vid flytt mellan församlingarna inom ett pastorat upphör inte valbarheten och huvudbestämmelsen i första stycket är alltså inte tillämplig i det fallet. Det bör noteras att det inte har skett någon förändring i fråga om att rätten att under mandatperioden ha kvar ett uppdrag som ledamot eller ersättare i ett kyrkoråd bara gäller ett kyrkoråd i en församling, alltså i en församling som inte ingår i ett pastorat. Motsvarande gäller inte kyrkorådet i ett pastorat i linje med att det enligt gällande bestämmelser inte heller gäller en kyrkonämnd. Ändringen innebär vidare att man inte längre kan ha kvar sitt uppdrag som ledamot eller ersättare i valnämnd i en församling.

11 §

Eftersom det bara finns kvar kyrkofullmäktige som beslutande organ på lokal nivå ska det inte längre stå något om samfälliga kyrkofullmäktige i *första stycket*.

34 kap. Kyrkans anställda

2 §

Eftersom det inte längre finns bestämmelser om flerförsamlingspastorat och begreppet pastorat används när flera församlingar samverkar och även har en gemensam kyrkoherde har "flerförsamlingspastorat" ersatt med "pastorat".

6 §

I *första stycket* har begreppet "samfällighet" har ersatts av "pastorat" som en följd av ändringar i den lokala organisationen.

12 §

I *tredje stycket* har gjorts justeringar till följd av ändringar i den lokala strukturen. Om en domkyrkoförsamling ingår i ett pastorat blir det pastoratets kyrkoråd som utser ledamöter i tillsättningsnämnden. Detta motsvarar i sak det som nu gäller.

I *femte stycket* har hänvisningarna till olika bestämmelser i 4 kap. anpassats till nya 4 kap. Det innebär ingen ändring i sak.

16 §

I *andra stycket* har begreppet "samfällighet" har ersatts av "pastorat" som en följd av ändringar i den lokala organisationen.

Inledningen

Trots att Svenska kyrkan huvudsakligen är verksam i Sverige och de frågor som behandlas i åttonde avdelningen främst berör den kyrkliga indelningen inom Sverige motsvarar beskrivningen av Svenska kyrkans uppdrag i den inledande meningen inte vår syn på den världsvida kyrkan och dess uppdrag. Kyrkans och församlingens uppdrag behandlas framför allt i de inledande avdelningarna i kyrkoordningen. Därför kan beskrivningen strykas här.

35 kap. Församlingstillhörighet

10 §

Med den ställning som pastoratet har bör även ett pastorat ha rätt att överklaga ett beslut om församlingstillhörighet. Ett tillägg om detta har därför gjorts i punkt 3 i *tredje stycket*.

36 kap. Indelningsenheter

1 §

Ändringen innebär att det inte längre ska finnas enförsamlingspastorat. Därmed är inte pastorat längre en indelningsenhet av samma slag som territoriella församlingar, kontrakt och stift. Svenska kyrkan är enligt bestämmelserna i första stycket i sin helhet indelad i territoriella församlingar, kontrakt och stift på det sättet att hela det svenska territoriet också kan sägas vara indelat i motsvarande enheter. Det finns däremot inte pastorat över hela landet. Därför sägs inte längre att Svenska kyrkan är indelad i pastorat. I ett nytt *andra stycke* klargörs att bestämmelserna i 1 § avser den territoriella indelningen.

2 §

Eftersom det inte längre finns kvar bestämmelser om pastorat i 1 § har det gjorts ett tillägg som klargör att det vid sidan av de indelningsenheter som anges i 1 § även finns pastorat. Den grundläggande bestämmelsen om pastoratets ställning och uppgifter finns i 2 kap. 5 § och därför har gjorts en hänvisning till den paragrafen.

4 §

Definitionen av begreppet pastorat har ändrats, se avsnitt 3.2.

5 §

När det inte längre finns enförsamlingspastorat går det inte att säga att ett kontrakt består av ett antal pastorat. Därför har bestämmelsen av ett kontrakt i *första stycket* ändrats. Ett kontrakt kan bestå av bara några av stiftets pastorat, av några församlingar som inte ingår i ett pastorat eller av dels pastorat och dels församlingar som inte ingår i ett pastorat. Det ska dock alltid bestå av minst två enheter.

6 §

I *tredje stycket* har hänvisningen till det som sägs om Svenska kyrkan i utlandet i 2 kap. anpassats till nya 2 kap.

37 kap. Ändringar i indelningen

Allmänt det nya 37 kap.

Det nya 37 kapitlet om indelning är vad gäller den lokala indelningen uppbyggt på samma sätt som gällande kapitel 37. I det gällande kapitlet finns olika avsnitt om indelningen i församlingar, pastorat och flerpastoratssamfälligheter. Här behandlas den lokala indelningen i kapitlets första del.

1 §

Svenska kyrkan som helhet får med de aktuella ändringarna en territoriell indelning som innebär att den är indelad i församlingar som inte ingår i ett pastorat och pastorat. Detta medför att samma bestämmelser kan gälla för indelningen i församlingar som inte ingår i ett pastorat och för indelningen i pastorat. Det finns ett antal bestämmelser som däremot inte blir tillämpliga på församlingar som ingår i ett pastorat även om de till sin ordalydelse är av generell karaktär. Detta gäller bestämmelserna i 12–14, 17 och 18 §§.

2–4 §§

Bestämmelserna om grunderna för den lokala indelningen behandlas närmare i avsnitt 3.2.1. Se även kommentaren till 17 kap. 3 § beträffande bestämmelserna i 3 § första punkten om gudstjänster i en församling som ingår i ett pastorat.

5 §

Bestämmelserna om att stiftsstyrelsen ska verka för en lämplig lokal indelning motsvarar i sak gällande 37 kap. 5 § första stycket, om församlingsindelningen, och 37 kap. 19 § första stycket, om pastoratsindelningen. Det noteras att det inte finns kvar bestämmelser om vem som har rätt att väcka ärenden om ändrad lokal indelning. Det får ses som självklart, utan att det har stöd av några särskilda bestämmelser i kyrkoordningen, att sådana frågor kan aktualiseras av berörda församlingar och pastorat samt av domkapitlet och att stiftsstyrelsen måste fatta beslut om det kommer en begäran om en indelningsändring. Detsamma bör också gälla om en enskild person som tillhör en församling som berörs begär en indelningsändring.

6 §

Motsvarar delvis gällande 37 kap. 3 § andra stycket, 4 § andra stycket och 18 § första stycket. En skillnad är att såvitt gäller församlingsindelningen avser bestämmelserna bara församlingar som inte ingår i ett pastorat. Se avsnitt 3.2.2.

7 §

Bestämmelserna i denna paragraf har inte någon direkt motsvarighet i gällande regelsystem. De behandlas närmare i avsnitt 3.2.2.

Den prövning som stiftsstyrelsen behöver göra enligt bestämmelserna i *tredje stycket* före ett fastställelsebeslut ska göras utifrån bestämmelserna i 3 § om grunderna för församlingsindelningen inom ett pastorat. Vidare bör också noteras att bestämmelserna i *fjärde stycket* om stiftsstyrelsens möjlighet att själv ändra församlingsindelningen i ett pastorat bara gäller om en församling inte uppfyller kriterierna i 3 §.

Om stiftsstyrelsen menar att ett pastorat borde delas upp i flera församlingar gäller bestämmelserna i 5 § att stiftsstyrelsen ska verka för en lämplig församlingsindelning. Detta får man dock göra på annat sätt än genom att själv överta beslutanderätten.

Vad gäller domkapitlets roll enligt *tredje stycket*, se de allmänna motiveringarna i avsnitt 3.2.2.

KsSkr 2012:5

8 §

Bestämmelsen motsvarar gällande 37 kap. 4, 6 och 20 §§. I gällande bestämmelser finns dock inte samma bestämmelser om krav på samråd i 20 § om utredning beträffande pastoratsindelningen som i 6 § om församlingsindelningen. Enligt bestämmelserna i *andra stycket* görs ingen skillnad mellan vad som ska gälla i fråga om samrådsskyldighet från stiftsstyrelsens sida vid en utredning om ändring i församlings- respektive pastoratsindelningen. Svenska kyrkans överklagandenämnd har i bl. a. beslut ÖN 6/09 prövat vad som avses med bestämmelserna om samråd i gällande bestämmelser. I sitt beslut har Överklagandenämnden angivit följande som får ses som vägledande även för framtiden.

Formerna för hur samrådet ska gå till har inte detaljreglerats i kyrkoordningen, men avsikten kan inte vara annat än att det ska göras så enkelt som möjligt. Förutom representanter för stiftsstyrelsen bör givetvis representanter för berörda församlingar respektive samfälligheter delta i samrådet. För tydlighetens skull bör stiftsstyrelsens i sin kallelse till möte ange att det är fråga om ett samråd, i detta fall enligt 37 kap. 6 § andra stycket kyrkoordningen, i synnerhet om det redan står klart att någon berörd församling eller samfällighet motsätter sig en indelningsändring. Detta även för att klargöra att det inte är fråga om underhandskontakter under utredningsarbetet. Det kan även övervägas att protokollföra mötena.

Ett tydligt och i viss utsträckning formaliserat samrådsförfarande ger förutsättningar för stiftsstyrelsen att vid sina beslut ha en klar bild av berörda församlingars och samfälligheters inställning till en viss indelningsändring. Det får naturligtvis förutsättas att frågor om ändring i indelning sker i dialog med den lokala nivån även i andra former än de som är direkt föreskrivna i kyrkoordningen. Bestämmelser motsvarande dem som finns i gällande 37 kap. 7 och 21 §§ finns inte kvar. Där stadgas i 7 § att stiftsstyrelsen före ett beslut om en ändring i församlingsindelningen i regel ska ge berörda församlingar, samfälligheter, kyrkoherdar och kontraktsprostar samt domkapitlet tillfälle att yttra sig. Även lantmäterimyndigheten och en kommun där församling som är föremål för indelningsändring är belägen ska ges tillfälle att yttra sig före beslutet. I 21 § finns bestämmelser om inhämtande avseende ändring i pastoratsindelningen från berörda församlingar, samfälligheter, kyrkoherdar och kontraktsprostar samt domkapitlet. Det får förutsättas att stiftsstyrelsen när den gör en utredning och innan den fattar beslut inhämtar synpunkter från dem som är särskilt berörda och kan ha synpunkter av betydelse att tillföra till beslutsunderlaget. Inte minst när det finns delade meningar om ett visst beslut bör ett formellt remissförfarande komma till stånd.

9 §

Bestämmelserna om att kyrkostyrelsen ska svara för utredningsarbetet i fråga om indelningsändringar som berör flera stift motsvaras av gällande 37 kap. 8 § såvitt avser ändringar i församlingsindelningen. Det finns nu ingen motsvarande bestämmelse i fråga om ändringar i pastoratsindelningen. I 6 § anges att kyrkostyrelsen beslutar om en sådan ändring i pastoratsindelningen som gäller pastorat i flera stift. Därmed bör kyrkostyrelsen också ha ansvar för utredningsarbetet. I gällande bestämmelser föreskrivs att berörda stiftsstyrelser och domkapitel är skyldiga att vid en utredning om församlingsindelning lämna uppgifter och i

KsSkr 2012:5 övrigt i skäligen omfattning hjälpa till i utredningsarbetet om kyrkostyrelsen begär det. Detta gäller utan att det behöver regleras särskilt i kyrkoordningen.

10–13 §§

Bestämmelserna om ekonomisk reglering överensstämmer i sak med gällande bestämmelser i 37 kap. 9–12 §§, avseende församlingsindelning, och i 22–25 §§, avseende pastoratsindelning.

14 §

Bestämmelsen motsvarar i sak gällande 37 kap. 13 och 27 §§.

15 §

Bestämmelsen motsvarar delvis gällande 37 kap. 14 §. Bestämmelserna gäller om kyrkofullmäktige i ett pastorat fattar ett beslut som innebär att samtliga församlingar förs samman och blir en församling. I ett sådant fall övergår pastoratets kyrkofullmäktige till att bli kyrkofullmäktige i den nya församlingen och kyrkorådet blir styrelse i den nya församlingen. Det kan alltså inte, som nu är fallet om ett flerförsamlingspastorats församlingar slås samman till en församling, väljas ett nytt kyrkoråd istället för att i ett sådant fall kyrkonämnden blir kyrkoråd. En kyrkonämnds uppgifter enligt gällande ordning är mer begränsade än vad som gäller ett kyrkoråd i ett pastorat.

16 §

Bestämmelserna om när indelningsändringar träder i kraft bygger på och motsvarar i huvudsak gällande 37 kap. 15 och 28 §§. Det är i huvudsak bestämmelserna i gällande 15 § som är utgångspunkten. Bestämmelserna i 16 § avser beslut om församlingsindelningen och om pastoratsindelningen enligt den lokala strukturen.

I *första stycket* anges, liksom enligt gällande bestämmelser, som en huvudregel att indelningsändringar träder i kraft den 1 januari året efter ett valår.

Bestämmelserna i *andra stycket* motsvarar i sak gällande bestämmelser i 15 § andra stycket, tredje meningen.

Bestämmelserna i *tredje stycket* motsvarar i sak bestämmelserna i gällande 15 § andra stycket, första meningen. Det sägs i förarbetena till kyrkoordningen inget närmare om vad som avses med att en församling ”bör kunna företrädas av tidigare valda organ”, vilket nu ska gälla även vid ändring i pastoratsindelningen. Den citerade formuleringen kommer från den indelningslag som lades fram i prop. 1978/79:157 med förslag till lag om rikets indelning i kommuner, landstingskommuner och församlingar m.m. Den har därefter via några olika lagregleringar förts vidare in i kyrkoordningen. När kyrkoordningen utarbetades hämtades bestämmelsen från kyrkolagen. I den nämnda propositionen anges innebörden i bestämmelsen utifrån bestämmelser om den kommunala indelningen men samma bestämmelser gällde i detta avseende för kyrklig (kyrkokommunal) och för kyrklig indelning. Det framgår av propositionen att det tidigare kunde ske nyval av kommunfullmäktige vid en indelningsändring om ändringen hade inneburit en förändring uppåt eller nedåt med 15–25 procent av folkmängden. För att undvika detta hade regeringen inte beslutat om sådana kommunindelningar under löpande mandatperiod. Detta är bakgrunden till införandet av den citerade bestämmelsen i indelningslagens bestämmelser om kommunindelning. I specialmotiven i propositionen sägs att de mer omfattande indelningsändringar där en nybildad kommun inte bör företrädas av gamla kommunfullmäktige är sådana ”som leder till en större ökning eller minskning av folkmängden (som regel minst 15 procent) för

någon av de kommuner som berörs av ändringen”. Eftersom motsvarande bestämmelser alltså gällde för församlingsindelning och de bestämmelser som finns i kyrkoordningen, utan några nya motiveringar på vägen, har tagits in i kyrkoordningen med hänvisning till tidigare lagstiftning förefaller det rimligt att man kan lita sig mot det som står i propositionen om kommuner när man ska tolka vad kyrkoordningen säger om tidpunkt för ändring i församlingsindelningen.

Bestämmelserna i *fjärde stycket* överensstämmer i sak med gällande 15 § tredje stycket och med gällande 28 § andra stycket.

Bestämmelserna i *femte stycket* är nya och avser sådana ändringar som enligt bestämmelserna i 7 § beslutas av ett pastorats kyrkofullmäktige eller i undantagsfall kan beslutas av stiftsstyrelsen. Sådana ändringar av församlingsindelningen som avser församlingar som ingår i ett pastorat träder i kraft den 1 januari det år som anges i beslutet.

17 §

Bestämmelserna i 1–3 och 5 st. om när beslut senast ska fattas om indelningsändringar bygger på och motsvarar i huvudsak gällande 37 kap. 16 och 29 §§.

Bestämmelserna i *fjärde stycket* är nya och avser sådana ändringar som enligt bestämmelserna i 7 § beslutas av ett pastorats kyrkofullmäktige eller i undantagsfall kan beslutas av stiftsstyrelsen. När pastoratets kyrkofullmäktige fattar beslut om ändringar i församlingsindelningen ska beslutet för att gälla fastställas av stiftsstyrelsen. Därför är det i detta sammanhang avgörande beslutstillfället när stiftsstyrelsen fastställer ett lokalt beslut så att det kan träda i kraft eller när stiftsstyrelsen själv undantagsvis beslutar om en indelningsändring avseende församlingsindelningen i ett pastorat. Oavsett vilket slags beslut det är fråga om från stiftsstyrelsens sida ska beslutet, i de fall ändring ska träda i kraft under en löpande mandatperiod, fattas senast nio månader före ikraftträdandet. Om ändringen ska gälla från den 1 januari året efter ett valår ska på motsvarande sätt som enligt bestämmelserna i första stycket stiftsstyrelsens beslut vara fattat ett år innan det ska träda i kraft. Även den lokala församlingsindelningen inom ett pastorat kan vara av betydelse för valet.

18 §

Bestämmelsen överensstämmer i sak med gällande 37 kap. 17 och 30 §§.

19 §

Bestämmelserna om stiftsstyrelsens beslut om prästorganisationen överensstämmer i huvudsak med gällande 37 kap. 26 §. Till följd av förändringarna i den lokala strukturen gäller bestämmelserna vid stiftsstyrelsens beslut om ändring i indelningen av församlingar som inte ingår i pastorat och indelningen i pastorat.

Det bör noteras att stiftsstyrelsens beslut inte avser antalet personer som är anställda som präster utan prästorganisationens omfattning. Bestämmelsen att stiftsstyrelsen beslutar om hur stor prästorganisationen ska vara innebär att stiftsstyrelsen primärt beslutar den samlade tjänstgöringsgraden. Det bör framgå tydligt av stiftsstyrelsens beslut. Inget hindrar att församlingen eller pastoratet anställer två präster på heltid och två på halvtid om stiftsstyrelsen beslutar att det ska vara minst tre heltidstjänster.

20 §

Bestämmelsen överensstämmer med gällande 37 kap. 40 §.

Det kan noteras att det inte finns kvar någon bestämmelse motsvarande gällande 37 kap. 41 §. Där sägs att stiftsstyrelsen ska verka för en ändamålsenlig

KsSkr 2012:5 kontraktsindelning och själv får ta upp frågor om att ändra indelningen. Eftersom kontraktet är att se som ett utflöde av stiftet får det anses självklart att stiftsstyrelsen verkar för en lämplig kontraktsindelning och det behöver inte särskilt regleras att stiftsstyrelsen själv får ta upp frågor om att ändra indelningen. Vidare finns i gällande 41 § bestämmelser om vem utöver stiftsstyrelsen som får väcka en fråga om att ändra kontraktsindelningen. I linje med vad som sägs i kommentaren till 5 § behöver det inte finnas bestämmelser om detta i kyrkoordningen.

21 och 22 §§

Bestämmelserna överensstämmer med gällande 37 kap. 42 och 43 §§.

23 §

Bestämmelsen överensstämmer med gällande 37 kap. 44 §.

24 §

Bestämmelsen överensstämmer i huvudsak med gällande 37 kap. 45 § första och andra stycket. I *första stycket* talas dock inte bara om ändringar som innebär att en eller flera församlingar förs över från ett stift till ett angränsande stift. Till följd av ändringarna i den lokala strukturen står det också om överförande av pastorat. Ett pastorat består visserligen alltid av församlingar men det får förutsättas av de mindre ändringar som avses i paragrafen kan avse hela pastorat.

I linje med vad som sägs i kommentaren till 20 § om bestämmelserna gällande kontraktsindelning har inte tagits med någon bestämmelse om att kyrkostyrelsen själv får ta upp frågor om mindre ändringar i stiftsindelning. En sådan bestämmelse får anses vara överflödig. I likhet med gällande bestämmelser om vem som får väcka ett ärende om mindre ändringar i stiftsindelningen.

25–28 §§

Bestämmelserna överensstämmer i sak med gällande 37 kap. 46–49 §§.

29 §

Bestämmelsen överensstämmer i sak med gällande 37 kap. 50 §. En anpassning har dock gjorts till den förändrade lokala strukturen.

30 §

Bestämmelsen överensstämmer i huvudsak med gällande 37 kap. 51 §. En anpassning har gjorts till den förändrade lokala strukturen. Därtill har i första stycket lagts till en möjlighet för stiftsstyrelsen att utvidga valbarheten till indelningsdelegerade så att den inte bara gäller dem som är ledamöter i kyrkofullmäktige i berörda församlingar och pastorat utan alla som uppfyller de generella valbarhetsvillkoren. Huvudregeln ska vara att ledamöter i indelningsdelegerade utses bland dem som tillhör ett kyrkofullmäktige. Om t.ex. ett pastorat ska delas upp i flera pastorat finns det dock inte tillräckligt antal ledamöter och ersättare i pastorats kyrkofullmäktige för att kunna välja ledamöter och ersättare i flera indelningsdelegerade.

31 §

Bestämmelsen överensstämmer i sak med gällande 37 kap. 52 §. Det som där kallas arbetsutskott har i stället fått benämningen indelningsstyrelse. Begreppet arbetsutskott kan ofta verka något förvirrande eftersom det annars regelmässigt är styrelseorgan, inte beslutande organ, som brukar utse arbetsutskott.

32 §

Bestämmelsen överensstämmer i sak med gällande 37 kap. 53 § även om det i bestämmelserna inte bara talas om församlingar utan även om pastorat.

33 §

Bestämmelsen överensstämmer med gällande 37 kap. 54 §.

34 §

Bestämmelsen överensstämmer i sak med gällande 37 kap. 54 a §. Det behövs dock inte, på det sätt som finns i 54 a §, olika bestämmelser för församlingsindelning respektive pastoratsindelning. Närmare bestämmelser om hur revisorer utses finns i 48 kap. 2 §. Det kan noteras att kyrkomötet har beslutat (SvKB 2011:2) att det ska vara möjligt att till auktoriserad eller godkänd revisor även utse registrerat revisionsbolag.

35–37 §§

Bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med gällande 37 kap. 55–57 §§. Det har dock gjorts vissa justeringar till följd av förändringarna i den lokala strukturen.

I 35 § föreskrivs att stiftsstyrelsen ska samråda med av namnfrågan berörda församlingar och pastorat. I gällande bestämmelser står det bara om samråd med församlingarna. Eftersom beslut om församlingsindelningen ska fattas lokalt torde stiftsstyrelsens beslut enligt 35 § första stycket i de flesta fall avse fastställande av en lokalt beslutad församlingsindelning. Bestämmelserna har också anpassats till kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2012:3, *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*

38 kap. Direkta val

3 §

Bestämmelserna har justerats i enlighet med förändringarna i den lokala strukturen så att det inte längre talas om att det ska finnas valnämnd i samfälligheter utan i pastorat.

4 §

Som redovisas i avsnitt 3.3 ska det inte finnas andra nämnder än valnämnd på lokal nivå. I gällande kyrkoordning regleras frågor om valnämndens och andra nämnders sammansättning och arbetsformer i kapitel 4 "Kyrkorådet, kyrkonämnden och andra nämnder i församlingar och samfälligheter". När det inte längre finns andra nämnder än valnämnden har alla bestämmelser om valnämnden tagits in i kapitel 38 om direkta val. Valnämnden har bara uppgifter som hör samman med de direkta valen.

Första stycket är nytt. Där finns bestämmelser om hur valnämnden utses och om dess sammansättning. I huvudsak motsvarar bestämmelserna det som är föreskrivet genom gällande bestämmelser. Det har dock inte funnits någon bestämmelse om antalet ledamöter i en valnämnd. Detta har föranlett frågor från församlingar och samfälligheter. I den centralt producerade informationen om de direkta valen har sagts att det behöver vara minst tre ledamöter för att man ska kunna tala om en nämnd. Detta blir genom bestämmelserna i första stycket gällande ordning.

5 §

Bestämmelserna motsvarar det som nu gäller för en valnämnd enligt gällande 4 kap. 25 §. Det behöver inte, som enligt gällande 5 §, finnas särskilda bestämmelser

om att valnämnden måste få tillgång till de personella och ekonomiska resurser som krävs för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter. Det är självklart att kyrkofullmäktige i sitt budgetbeslut särskilt inför ett valår måste anvisa medel för valnämndens verksamhet och att kyrkoherden med ett övergripande ledningsansvar måste fördela arbetet på ett sådant sätt att valnämnden har nödvändiga personella resurser. Även om de uppgifter som anges i kyrkoordningen ges till valnämnden är denna ändå församlingens eller pastoratets organ för att fullgöra de uppgifter i valet som ytterst vilar på de båda nämnda enheterna.

7 §

Ändringen innebär bara en anpassning till den nya lokala strukturen och tydliggörande av det som redan gäller.

8 §

Bestämmelsen om att varje församling som ska välja kyrkofullmäktige och varje pastorat ska vara en valkrets behandlas i betänkandets avsnitt 3.2.3.

21–26 §§

Det har inte gjorts några andra ändringar än sådana som är en direkt följd av att det inte finns kvar några val till direktvalt kyrkoråd och till samfällda kyrkofullmäktige.

33 §

Det har, förutom en språklig ändring, inte gjorts några andra ändringar än sådana som är en direkt följd av att det inte finns kvar några val till direktvalt kyrkoråd och till samfällda kyrkofullmäktige, och sådana ändringar som hör samman med den förändrade lokala strukturen.

34 §

Bestämmelser om färgen på valsedlar vid val till samfällda kyrkofullmäktige har utgått.

48 §

Ändringarna innebär bara en anpassning till den förändrade lokala strukturen. De innebär att det inte längre kan föreskrivas att det ska finnas expeditioner för förtidsröstning i varje pastorat. Detta måste också gälla varje församling som inte ingår i ett pastorat och som inte längre själv är ett pastorat. Bestämmelserna avser bara ett minimikrav. Det är fullt möjligt att utifrån en lokal bedömning av vad som kan behövas för att möta väljarnas behov inrätta flera expeditioner för förtidsröstning. Sådana beslut fattas av valnämnden.

50 §

Bestämmelsen om att det ska finnas minst en vallokal i varje pastorat har utgått. Motivet för bestämmelsen torde ha varit att förhindra för stark centralisering i flerpastoratsamfälligheter. Med en strukturförändring där flerpastoratsamfälligheter blir pastorat förlorar bestämmelsen betydelse. Ändringarna i övrigt är bara en följd av förändringarna i den lokala strukturen och dessa innebär att det bara finns en kyrkoherde att samråda med för valnämnden.

53 §

Ändringarna i *första stycket* är bara en konsekvensändring till följd av förändringen i 48 §. Vidare utgår bestämmelserna om vad som gäller för en flerpastoratssamfällighet då det inte längre finns några sådana.

56 §

I *andra stycket* har bara gjorts en anpassning till förändringarna av den lokala strukturen.

59 §

Ändringarna innebär bara att det inte längre sägs något i *tredje stycket* om vad som gäller vid val till direktvalt kyrkoråd och samfällda kyrkofullmäktige.

62 §

Ändringen innebär i sak bara att det inte i rubriken till paragrafen står "samfällda kyrkofullmäktige".

63 §

Bestämmelser om vad som gäller beträffande samfällda kyrkofullmäktige och direktvalt kyrkoråd har utgått.

64 §

Ändringen innebär i sak bara att det inte i rubriken till paragrafen står "samfällda kyrkofullmäktige".

65 §

Bestämmelserna har som en följd av vad som sägs om valkretsar i 8 § justerats så att det inte längre sägs något om vad som gäller när det finns flera valkretsar i ett val på lokal nivå.

66 §

Rubriken har ändrats eftersom bestämmelserna i paragrafen bara avser val till kyrkofullmäktige.

69 §

Rubriken har ändrats eftersom bestämmelserna i paragrafen bara avser val till kyrkofullmäktige. Vidare har det gjorts en mindre språklig justering. Bestämmelserna om vad som gäller särskilt vid val till samfällda kyrkofullmäktige har utgått.

70, 71 och 88 §§

Ändringarna innebär bara att det inte längre i rubriker eller i paragrafer anges vad som gäller vid val till direktvalt kyrkoråd och samfällda kyrkofullmäktige.

90–92 §§

Ändringarna innebär endast att sådana bestämmelser om överklagande som hör samman med val till samfällda kyrkofullmäktige utgår.

40 kap. Kyrkobyggnader

2 §

I *första stycket* har bara gjorts en språklig justering.

Det ansvar som en kyrkvård och kyrkoherden har enligt *tredje stycket* innefattar att det finns en korrekt förteckning över inventarier av det slag som ska finnas enligt bestämmelser i 4 kap. 7 § i kulturminneslagen. Det innebär att dessa båda personer har det direkta ansvaret för att förteckningen förs på ett korrekt sätt och för dess innehåll. I kulturminneslagen sägs också att ansvaret inbegriper att de ska se till att föremålen förvaras och vårdas väl.

Enligt 4 kap. 19 § är det församlingsrådet som utser kyrkvårdar i en församling som ingår i ett pastorat. Enligt bestämmelser i *fjärde stycket* ska församlingsrådet bland de kyrkvårdar som är ledamöter eller ersättare i församlingsrådet utse en kyrkvård som har inventarieansvar. I fråga om församlingar som inte ingår i ett pastorat är det i enlighet med det som nu gäller kyrkorådet som på morsvarande sätt utser en inventarieansvarig kyrkvård. I sista meningen i *fjärde stycket* har gjorts en anpassning till vad som ska gälla i församlingar som ingår i pastorat.

4 §

Ändringen är en följd av förändringarna av den lokala strukturen.

7 §

Ändringarna är en följd av den förändrade lokala strukturen och innebär att det som tidigare har gällt för en samfällighet och dess församlingar ska gälla för ett pastorat och dess församlingar.

8 §

Ändringarna är en följd av den förändrade lokala strukturen och innebär att det som tidigare har gällt för en samfällighets beslut att ta en kyrka ur bruk ska gälla för ett pastorats beslut.

41 kap. Upplåtelse av kyrka

3 a §

Bestämmelsen är ny och är en följd av den förändrade lokala strukturen. Bestämmelsen innebär att ett församlingsråd har samma befogenheter vad gäller beslut om upplåtelse av en kyrka som enligt gällande bestämmelser alla församlingskyrkoråd har.

42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar

Som redan har noterats i inledningen till skrivelsens kyrkoordningskommentarer ska gällande kapitel 42 upphävas och ersättas av ett nytt kapitel 42. I stor utsträckning finns gällande bestämmelser kvar i sak oförändrade. En principiell förändring av betydelse är dock att de bestämmelser om rätt och möjlighet att få del av kyrkliga handlingar som enligt gällande bestämmelser finns i 42 kap. har flyttats till det kapitel som innehåller andra bestämmelser om den kyrkliga handlingen i fråga. Denna förändring hör samman med att kyrkoherdens beslut om rätt att få del av en kyrklig handling måste ha som grund pastorala överväganden och inte är en ekonomisk fråga. Bestämmelser av detta slag bör därför inte finnas i den avdelning i kyrkoordningen som har som rubrik ”Ekonomi och egendom” utan hör hemma i den avdelning som bär rubriken ”Gudstjänst”. Som en följd av dessa ändringar har också 42 kap. fått en ny rubrik som bättre svarar mot kapitlets innehåll. Den har ändrats från ”Avgifter och

uppbörd” till ”Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar”. Bestämmelserna om den s.k. clearingen av kostnaderna för kyrkliga handlingar finns kvar i 42 kap. Då det blir fråga om så omfattande förändringar finns det anledning att ersätta det gällande kapitlet med ett som i princip är nytt.

1 §

Bestämmelsen är ny och klargör att när församlingar samverkar i ett pastorat är det pastoratet som svarar för de frågor om avgifter och kostnader för kyrkliga handlingar som behandlas i kapitlet. Församlingarna har i detta fall ingen egen ekonomisk förvaltning.

2 §

Överensstämmen helt med gällande 42 kap. 1 §.

3 §

Första stycket överensstämmen med första stycket i gällande 42 kap. 2 § första stycket. Eftersom det finns kyrkoråd inte bara i församlingar utan även i pastorat kan det sägas att det har skett en viss förändring av bestämmelsens innebörd. Samtidigt finns det i sak ändå en fullständig överensstämmelse med gällande bestämmelser. I andra stycket i gällande 42 kap. 2 § sägs nämligen att det som står i första stycket gäller kyrkonämnden i en samfällighet och stiftsstyrelsen såvitt avser ett stift. Det finns inte längre kvar en direkt bestämmelse om stiftsstyrelsens ansvar.

I *andra stycket*, som i sak överensstämmen med gällande 42 kap. 2 § tredje stycket, anges när ett stift senast ska ha anmält sitt beslut om avgiftssats till kyrkostyrelsen. Det följer av stiftsstyrelsens ställning som verkställande organ att den ska anmäla stiftsfullmäktiges beslut till kyrkostyrelsen. Detta behöver inte regleras särskilt.

4–6 §§

Överensstämmen i sak med gällande 42 kap. 3–5 §§. Det har bara gjorts justeringar som hör samman med att det i 1 § sägs att det som står om församlingar i kapitlet också gäller pastorat.

7 §

Bestämmelser om när man inte får och när man får ta ut avgift från enskilda för kyrkliga handlingar överensstämmen med gällande bestämmelser.

I gällande 42 kap. 6 § första stycket sägs att någon avgift för dop inte får tas ut av den enskilde.

Beträffande konfirmation sägs i gällande 42 kap. 7 a § att någon avgift inte får tas ut av konfirmanden för sådana kostnader som motsvarar den konfirmationsersättning som anges i paragrafens andra fjärde stycken. I de andra och tredje styckena finns bestämmelser om konfirmationsersättning avseende den som tillhör Svenska kyrkan. Det är alltså sådana konfirmander som man inte får ta ut någon avgift från. Bestämmelser om vem som får konfirmeras i Svenska kyrkan finns i 22 kap. Där anges som huvudregel i 2 § första stycket att den som konfirmeras ska tillhöra Svenska kyrkan. I den nämnda paragrafens andra stycke att även den som tillhör en annan evangelisk-luthersk kyrka inom Lutherska världsförbundet eller en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan genom beslut av kyrkomötet ingått en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan med får konfirmeras i Svenska kyrkan. Från sådana konfirmander får en avgift tas ut. Detta sägs också i den av kyrkomötet godtagna kyrkostyrelseskrivelsen 2010:5 Ersättning för

kyrkliga handlingar. I skrivelsen uttalade kyrkostyrelsen beträffande medlemmar i kyrkor inom Borgågemenskapen att en avgift för kyrkliga handlingar får tas ut från dessa personer. ”Avgiftsnivån bör i så fall inte överstiga den nivå som kyrkostyrelsen beslutar i fråga om clearing av kyrkliga handlingar.” Det som sägs om personer från Borgågemenskapen, där det tidigare hade varit omdiskuterat hur bestämmelserna om avgifter för kyrkliga handlingar skulle tillämpas, måste också gälla andra som konfirmeras med stöd av bestämmelserna i 22 kap. 2 § andra stycket.

I gällande 42 kap. 8 § sägs beträffande vigsel att någon avgift inte får tas ut av makarna när den avser någon som tillhör Svenska kyrkan. Det saknar betydelse om bara den ena eller båda makarna tillhör Svenska kyrkan. I den nämnda paragrafens fjärde stycke sägs att en avgift får tas ut när inte någon av de blivande makarna tillhör Svenska kyrkan. Det som angavs i kyrkostyrelsens skrivelse 2010:5 beträffande avgiftsnivån om det är fråga om en kyrklig handling som gäller medlem eller medlemmar från en kyrka med vilken Svenska kyrkan har särskilda ekumeniska förbindelser gäller även vigsel.

I gällande 42 kap. 9 § första stycket föreskrivs att någon avgift inte får tas ut från dödsboet för en begravningsgudstjänst i den församling som den avlidne tillhörde. I gällande 42 kap. 10 § sägs att dödsboet inte heller betalar någon avgift när en begravningsgudstjänst äger rum inom en annan församling än den som den avlidne tillhörde vid dödsfallet. I gällande 42 kap. 9 § första stycket anges att en avgift får tas ut för en begravningsgudstjänst som firas när någon som inte tillhörde Svenska kyrkan har avlidit. Det som angavs i kyrkostyrelsens skrivelse 2010:5 beträffande avgiftsnivån om en kyrklig handling som gäller medlem från en kyrka med vilken Svenska kyrkan har särskilda ekumeniska förbindelser gäller även begravningsgudstjänst.

Mot bakgrund av de redovisade gällande bestämmelserna sägs i 7 § att det aldrig får tas ut en avgift från någon enskild person för ett dop. Vidare anges att någon avgift inte får tas ut från enskilda personer som är medlemmar i Svenska kyrkan. För begravningsgudstjänst gäller att ingen avgift får tas ut från dödsboet när den avlidna vid dödsfallet tillhörde Svenska kyrkan. Det finns inte längre någon bestämmelse om att en avgift får tas ut i de fall där en annan kyrklig handling än dop gäller någon som inte tillhör eller, i fråga om begravningsgudstjänst, tillhörde Svenska kyrkan. Det saknas anledning att särskilt ange när avgifter får tas ut. Det får anses följa av den lokala självstyrelsen att det är möjligt att ta ut avgifter från enskilda i de fall när det inte föreligger ett direkt förbud mot detta. I detta sammanhang bör noteras bestämmelserna i 17 kap. 16 a § som innebär en präst inte i något fall få ta ut en avgift eller ta emot ekonomisk ersättning från enskilda för en kyrklig handling. Det är alltså bara församlingar och pastorat som får ta ut en avgift från enskilda som tillhör Svenska kyrkan men man kan naturligtvis, utifrån de överväganden man gör i församlingen eller pastoratet om vad som är lämpligast, avstå från att ta ut några avgifter.

8 §

I sak överensstämmer bestämmelserna med gällande bestämmelser i 42 kap. 6 § 2–4 st. Det har dock skett en omredigering av bestämmelserna. Syftet med detta är att bestämmelserna om clearing av kostnaderna för kyrkliga handlingar ska vara uppbyggda på samma sätt beträffande alla kyrkliga handlingar. Gällande bestämmelser har förändrats ett antal gånger sedan kyrkoordningens tillkomst och vid flera olika tillfällen. Detta har medfört vissa skillnader i hur de är utformade. Dessa skillnader kan ibland uppfattas ha en betydelse för innehållet i bestämmelserna som egentligen inte är avsedd.

9 §

Överensstämmer i sak med gällande 42 kap. 7 a § andra fjärde styckena. Beträffande omredigeringen se kommentaren till 8 §.

10 §

Överensstämmer i sak med gällande 42 kap. 8 § andra och tredje styckena. Beträffande omredigeringen se kommentaren till 8 §.

11 §

Överensstämmer i sak med gällande 42 kap. 10 § andra och tredje styckena. Beträffande omredigeringen se kommentaren till 8 §.

12 §

Överensstämmer i sak med gällande 42 kap. 6 § fjärde stycket den sista meningen, 7 a § sista stycket, 8 § tredje stycket den sista meningen och 10 § tredje stycket den sista meningen. I gällande bestämmelser anges dock beträffande clearing av kostnaderna för dop, vigsel och begravning bara att kyrkostyrelsen fastställer de belopp som ska gälla. Beträffande konfirmation sägs här till att kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om vad konfirmationsersättningen omfattar. Det är knappast möjligt att bara fatta beslut om vissa belopp. När detta görs måste också sägas något om vad som närmare gäller när ersättningsbeloppen ska användas. Erfarenheterna talar för att det uppstår ett antal frågor på en mycket detaljerad nivå. I viss utsträckning kan det behövas ytterligare bestämmelser utöver dem som lämpligen bör ges i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen får enligt 12 § därför bemyndigande att utfärda vissa närmare bestämmelser. I enlighet med vad som nu gäller ska kyrkostyrelsen fastställa ersättningsbeloppens storlek.

43 kap. Kollekt

6 §

Ändringarna innebär att för en församling som ingår i ett pastorat är det församlingsrådet som beslutar om församlingskollekt. Det är alltså bara sådana kyrkoråd som är styrelser i församlingar som beslutar om församlingskollekt.

7 §

Motsvarande ändring har gjorts som beträffande 6 §. I en församling som ingår i ett pastorat är det församlingsrådet som fattar det lokala beslutet om ändring av dag för en riks- eller stiftskollekt.

44 kap. Ekonomisk utjämning

1 §

Ändringarna i *andra stycket* innebär i första hand en anpassning till den förändrade lokala strukturen genom att det som i gällande bestämmelser sägs om samfälligheter i stället avser pastorat.

7 a §

Det har gjorts en justering i hänvisningen med anledning av den ändrade paragrafnumreringen i 2 kap.

46 kap. Prästlönetillgångar och annan ändamålsbestämd egendom

2 §

Ändringarna innebär bara en anpassning till den förändrade lokala strukturen genom att det som i gällande bestämmelser sägs om samfälligheter i stället avser pastorat.

47 kap. Ekonomisk förvaltning för församlingar och pastorat

1 §

Ändringarna i *andra stycket* innebär i första hand en anpassning till den förändrade lokala strukturen genom att det som i gällande bestämmelser sägs om samfälligheter i stället avser pastorat och bestämmelser om samfällighetens beslutande och verksställande organ kan tas bort. Även i rubriken görs motsvarande justering.

48 kap. Revision för församlingar och pastorat

1 §

Se kommentaren till 47 kap. 1 §.

4 §

Ändringarna är en följd av den förändrade lokala strukturen då det anges att den som är ledamot eller ersättare i ett församlingsråd inom ett pastorat inte är valbar till uppdrag som revisor i en församling inom pastoratet och då det inte längre sägs något om nämnder. Vidare har bestämmelserna i 5 § som 2011 års kyrkomöte har fattat beslut om rörande valbarhetshinder för uppdrag som revisor i en samfällighet tagits bort. Eftersom det anges i 1 § att, för det fall en församling ingår i ett pastorat gäller det som i kapitlet sägs om församlingar i stället pastorat, är det inte nödvändigt att särskilt reglera valbarhetshinder för uppdrag i ett pastorat. Även för dessa uppdrag är det ett hinder för valbarheten att vara ledamot eller ersättare i såväl kyrkofullmäktige och kyrkoråd i pastoratet som ett församlingsråd i någon av de församlingar som ingår i pastoratet.

6 och 7 §§

Som framgår av den inledande förteckningen över ändringarna i kyrkoordningen ska dessa paragrafer i lydelsen enligt SvKB 2011:2, som en följd av att 5 § (se ovan) utgår, betecknas 5 och 6 §§.

53 kap. Offentlighet för handlingar

12 §

Se kommentaren till 46 kap. 2 §.

56 kap. Kyrkobokföring och andra register

7 §

Se kommentaren till 46 kap. 2 §.

1 §

Ändringen i *första stycket* som innebär att det där inte talas specifikt om biskopens och domkapitlets tillsynsansvar utan om stiftets tillsyn liksom ändring i punkt 1 som utvidgar stiftets tillsyn till att uttryckligen avse även förvaltningsfrågor behandlas i avsnitt 4.1. När det står att stiftet har ansvar för tillsyn kan det inte längre stå att tillsynen även omfattar verksamheten i stiftet. I det sammanhanget bör noteras att redan tidigare har den särskilda tillsynsfunktionen som ligger i ordningen med beslutsprövning flyttats från domkapitlet till Svenska kyrkans Överklagandenämnd när det är fråga om beslut fattade av ett stift. Samtidigt kan finnas skäl att framhålla att de uppgifter av specifik tillsynskaraktär som ligger i biskopens uppdrag enligt 8 kap. 1 § avser stiftet som helhet och därmed även den verksamhet som stiftet själv svarar för. Biskopens och domkapitlets i 31 och 32 kap. och i punkterna 4 6 i den aktuella paragrafen givna tillsynsuppgifter avseende dem som har uppdrag inom kyrkans vigningstjänst gäller alla präster och diakoner i stiftet oavsett vem som är arbetsgivare. Det har även gjorts en anpassning till den ändrade lokala strukturen så det inte längre står något om samfälligheter.

5 §

Ändringarna innebär att det förts till bestämmelser om en gemensam församlingsinstruktion för de församlingar som ingår i ett pastorat och därmed också för pastoratet. Dessa bestämmelser behandlas i avsnitt 3.2.7.

6 §

Ändringarna i *första stycket* hör samman med att det ska finnas en för församlingarna i ett pastorat gemensam församlingsinstruktion, se avsnitt 3.2.7.

De ändringar som har gjorts i *andra stycket* är en följd av förändringarna i den lokala strukturen. När det talas om kyrkofullmäktige är det här, liksom i första stycket, fråga om antingen församlingens eller pastoratets kyrkofullmäktige.

Tredje stycket om översyn av församlingsinstruktionen är nytt och behandlas i avsnitt 3.2.7.

7 §

Det har bara gjorts ändringar som är en följd av förändringarna i den lokala strukturen.

8 §

Det har i *femte stycket* punkten 3 införts en bestämmelse om att ett beslut av ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte inte kan överklagas. I övrigt har det inte i paragrafen gjorts några andra förändringar än sådana som innebär en anpassning till den förändrade lokala strukturen.

9, 10 och 20 §§

Ändringarna innebär bara en anpassning till den förändrade lokala strukturen genom att det som i gällande bestämmelser sägs om samfälligheter i stället avser pastorat.

Införande- och övergångsbestämmelser

1. De ändrade bestämmelser om den lokala strukturen och ändringar i kyrkoordningen träder i kraft i och med den nya mandatperiod som börjar den 1 januari 2014.

Eftersom det kyrkoval som ska äga rum år 2013 ska gälla delvis ändrad lokal organisation behöver ändringarna i 38 kap. om direkta val träda i kraft redan den 1 januari det året. Enligt punkten 1 i övergångsbestämmelserna ska ändringarna i 38 kap. om direkta val därför träda i kraft redan den 1 januari 2013. När ledamöter och ersättare avgår från samfällda kyrkofullmäktige under år 2013 behöver dock gällande bestämmelser kunna tillämpas för att efterträdare ska kunna utses.

2. De samfälligheter som finns den 31 december 2013 blir pastorat av det slag som ska finnas från den 1 januari 2014. De samfälligheter om vilka det har fattats beslut om att de ska bli pastoratssamfälligheter eller flerpastoratssamfälligheter fr.o.m. den 1 januari 2014 blir också pastorat fr.o.m. den 1 januari 2014.

Ändringen innebär enbart en ändring av benämningen från pastoratssamfällighet och flerpastoratssamfällighet till pastorat. Det är alltså fråga om samma juridiska personer som ges en ny benämning och delvis nya funktioner genom inomkyrkliga bestämmelser.

Vad gäller det nya pastoratets namn så ska det alltså bildas ur den nuvarande samfällighetens namn utan att de krävs ett beslut av stiftsstyrelsen, i enlighet med motiven i avsnitt 3.4.

3. Det har framkommit att det behövs en specialreglering för Göteborgs kyrkliga samfällighet under en övergångsperiod för att man ska kunna förbereda en indelning av samfälligheten i flera pastorat. Övergångslösningen kommer dock att innebära vissa komplikationer för kyrkovalet år 2013 och specialregler behövs även för detta. Kyrkostyrelsen behöver bemyndigas att dels fatta de beslut som krävs för kyrkovalets genomförande inom Göteborgs kyrkliga samfällighet med dess församlingar och pastorat, dels besluta om de särskilda bestämmelser som kan behövas för övergångsperioden.

Vad gäller valbarheten i ett direktval i en församling som ingår i samfälligheten krävs det kyrkotillhörighet i den församlingen. Se avsnitt 3.4.

4. De direkta valen på lokal nivå år 2013 ska bara avse val till kyrkofullmäktige. De nya bestämmelserna om minsta antalet ledamöter i kyrkofullmäktige i församlingar respektive pastorat skiljer sig något från vad som gäller för kyrkofullmäktige och för samfällda kyrkofullmäktige enligt gällande bestämmelser. Därför bör beslutet om antalet ledamöter som ska utses vid valet av kyrkofullmäktige 2013 utgå från de nya bestämmelser som ska gälla för kyrkofullmäktige i såväl församlingar som pastorat. Det blir inte nödvändigt att ändra antalet ledamöter men om detta görs ska de nya bestämmelserna tillämpas.

5. I en flerpastoratssamfällighet är det enligt nu gällande bestämmelser ett kyrkoråd eller en pastoratsnämnd som utser vem som ska vara kyrkoherde. När det blir fråga om en kyrkoherde i ett pastorat som har varit en flerpastoratssamfällighet ska kyrkonämnden i stället utse vem som ska vara kyrkoherde, se avsnitt 3.4. För det fall stiftsstyrelsen beslutar om indelningsändringar som avser det blivande pastoratet kan det också vara indelningsdelegerades arbetsutskott som enligt gängse bestämmelser fullgör den uppgiften.

6. Om en flerpastoratssamfällighet som innefattar en domkyrkoförsamling övergår till att bli ett pastorat, följer av bestämmelserna i 5 kap. 3 § andra stycket att den som ska vara kyrkoherde i det nya pastoratet är domprosten. Det bör därför inte bara vara domkyrkoförsamlingen eller det pastorat som domkyrkoförsamlingen tillhör före den 1 januari 2014 som är delaktigt i beslutet om vem som ska vara domprost och därmed kyrkoherde i det nya pastoratet. Beslutet är av betydelse för pastoratet som helhet och alla dess församlingar. Därför ska det vara kyrkonämnden i en flerpastoratssamfällighet som i förekommande fall utser ledamöter i tillsättningsnämnden. I likhet med vad som har sagt under punkten 5 kan det också vara indelningsdelegerades arbetsutskott som i vissa fall har att fullgöra den uppgiften. När det gäller tillsättningen i övrigt hänvisas till vad som har sagts i avsnitt 3.4.

Som framgår av avsnitt 3.4 föreslår kyrkostyrelsen en utredning om domprostens ställning m.m.

7. I nya lydelsen av 36 kap. 5 § sägs att ett kontrakt består av en eller flera församlingar som inte ingår i ett pastorat och/eller ett eller flera pastorat i ett stift, dock alltid minst två enheter. Ett antal kontrakt kommer fr.o.m. den 1 januari 2014 att omfatta endast ett pastorat eller en församling. Vidare kan tidigare flerpastoratssamfälligheter i ett par fall komma att omfatta flera kontrakt.

Som framgår av avsnitt 3.4 föreslår kyrkostyrelsen en utredning om kontraktets ställning och uppgifter samt om domprostens ställning m.m. Bestämmelserna i 36 kap. 5 §, såsom de nu är formulerade, tvingar fram en omedelbar ändring av kontraktsindelningen. Innan sådana beslut fattas bör dock den planerade kontraktutredningens resultat föreligga. Därför ska den gällande kontraktsindelningen, om stiftsstyrelsen inte fattar beslut om en ändring, kunna bestå till den 1 januari 2016 även om den skulle komma att stå i strid med reglerna i 36 kap. 5 §. Det medför att det under en övergångsperiod i viss utsträckning kan finnas en mindre adekvat kontraktsindelning.

8. Enligt gällande bestämmelser ska en beteckning på nomineringsgrupp som registreras för val till samfälliga kyrkofullmäktige innehålla samfällighetens namn. Enligt de nya bestämmelserna ska en gruppbeteckning som registreras för val till kyrkofullmäktige i ett pastorat innehålla pastoratets namn. När en pastoratssamfällighet eller en flerpastoratssamfällighet blir pastorat bör detta inte medföra att redan registrerade nomineringsgrupper upphör att vara registrerade men det behöver ske en anpassning av gruppbenämningen. Detta bör göras utan någon särskild åtgärd från nomineringsgruppens sida men den behöver naturligtvis få information om ändringen.

9. Då församlingråden ska väljas första gången efter 2013 års kyrkoval har inte reglerna om att samfälligheter blir till pastorat den 1 januari 2014 trätt i kraft ännu. Därför ska kyrkonämnden i de samfälligheter som blir pastorat den 1 januari 2014 kalla till ett sådant församlingmöte om vilket det stadgas i 4 kap. 23 §. Om det sker en indelningsändring så att ett helt nytt pastorat bildas blir det i stället indelningsdelegerades arbetsutskott som ska kalla till församlingmöte.

10. Innehållet i skrivelsen innebär bl.a. att flerpastoratssamfälligheterna ska upphöra. Begreppet ”samfällighet” används inte i bestämmelserna, vilket bl.a. innebär att man i 57 kap. 8 § andra stycket i kyrkoordningen har mönstrat ut begreppet. Utan övergångsbestämmelse till denna paragraf kan ett beslut som har fattats av en flerpastoratssamfällighet och som efter överklagande eller begäran

KsSkr 2012:5 om beslutsprövning ligger för prövning hos ett domkapitel eller hos Överklagandenämnden inte prövas utan måste avvisas. För att beslut som har fattats sent under 2013 av en flerpastoratssamfällighet ska kunna överprövas behövs alltså en övergångsbestämmelse.

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 14 juni 2012.

Närvarande: ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, ledamöterna Levi Bergström, Ingrid Smittsarve, Anna Lundblad Mårtensson, Iréne Pierazzi, Nils Gårder, Annette Lundquist Larsson, Lars Johnsson, Birgitta Halvarsson, Mats Hagelin, Sten Elmberg och Bo Hanson samt tjänstgörande ersättare Britt Louise Agrell, Mary Österström och Bertil Olsson.

Föredragande: Utvecklings- och planeringschefen Erika Brundin

Kyrkostyrelsen beslöt

- att* till kyrkomötet lämna skrivelsen 2012:5 Strukturfrågor i Svenska kyrkan.
- att* uppdra åt ordföranden och generalsekreteraren att göra de justeringar i skrivelsen som kyrkostyrelsen har beslutat vid sammanträdet.

Reservation

Med hänsyn till remissopinionen och för att inte ansvaret för begravningsverksamheten ska få betydelse för den kyrkliga strukturen anser vi att man bör tillåta partiella samfälligheter för begravningsverksamheten. Vi reserverar oss därför mot kyrkostyrelsens förslag att endast öppet utreda olika samarbetsformer.

Bo Hanson och Britt Louise Agrell

Särskilt yttrande

Kristdemokrater i Svenska kyrkan har vid olika tillfällen fört fram kritiska synpunkter och alternativa lösningar på många punkter i de frågor som belyses i Strukturutredningen Närhet och samverkan. Vi har sett att det är viktigt att delta i diskussionen både i olika remissorgan och i kyrkostyrelsen för att påverka skrivelsens utformning. Därigenom har vi tillsammans med andra lyckats åstadkomma förändringar av utredningens förslag till det bättre på ett antal punkter. Framför allt säkerställer vi att församlingarnas medlemmar ges möjlighet att bli delaktiga i tillsättningen av församlingsråden.

Vi vill dock markera vår principiella ståndpunkt i några frågor.

1) Församlingen som kyrkans grundläggande enhet.

Församlingen bör fortsatt vara kyrkans grundläggande enhet, inte pastoratet som skrivelsen föreslår. Vad är en församling om den inte regelbundet firar gudstjänst och har ansvar för församlingens grundläggande uppgifter? Enligt skrivelsen är pastoratet en samverkansform mellan församlingarna i pastoratet, men i verkligheten övertar pastoratet församlingens uppgifter och kan delegera till församlingsrådet att besluta i vissa frågor. Under överläggningarna har det gång på gång påpekats att nu blir pastoratet det lokala pastorala området. Vad är då en församling som ingår i ett pastorat?

2) Val till församling bör ske genom direkta val.

Om församlingen är något mer än ett distrikt i ett pastorat, så bör församlingen själv få välja sin styrelse – församlingsrådet. Skrivelsen har dock markerat församlingens roll tydligare än utredningen genom föreskriften att församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte ska föregå kyrkofullmäktiges val av

KsSkr 2012:5 församlingsråd. Vår målsättning är att även församlingsrådet bör väljas i allmänna val, men dit var det inte möjligt att nå i en uppgörelse.

3) Församlingen ska ha kvar de fyra grundläggande uppgifterna enligt kyrkoordningen.

Kyrkoordningens definition av församlingens grundläggande uppgifter bör ligga kvar på församlingen. Varje församling bör själv kunna avgöra om man i vissa uppgifter samverkar med andra församlingar inom pastoratet t.ex. i konfirmandarbetet. Församlingsråden bör även ges en tydligare roll i utarbetandet av församlingsinstruktionen, även om den är gemensam för hela pastoratet.

Bertil Olsson